

การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

.....

นายประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์

ผู้วิจัย

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์,

ปร.ด.(ดนตรี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์,

ปร.ด.(ดนตรี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

อาจารย์สมชัย ตระการรุ่ง,

Ph.D.(Music Education)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

ศาสตราจารย์ บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว.ออร์โธปีดิกส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์,

ปร.ด.(ดนตรี)

รักษาการประธานคณะกรรมการบริหาร

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2557

.....
นายประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์
ผู้วิจัย

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์,
ปร.ด.(ดนตรี)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
อาจารย์ชนิดา ตั้งเดชะหิรัญ,
D.M.A.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์,
ปร.ด.(ดนตรี)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
อาจารย์สมชัย ตระการรุ่ง,
Ph.D.(Music Education)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
ศาสตราจารย์ บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ. ว.ว.ออร์โทปีดิกส์
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล

.....
รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข, D.A.
คณบดี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ และอาจารย์ ดร.สมชัย ตระการรุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ชนิดา ตั้งเดชะหิรัญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาแนะนำและให้ข้อคิดเห็นในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอรำลึกถึงพระคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ พูนพิศ อมาตยกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข ที่กรุณาให้โอกาสผู้วิจัยเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธิ์ สุทนต์จิตรต์ รองศาสตราจารย์อรรฆรรณ บรรจงศิลป์ อาจารย์ ดร.ชนิดา ตั้งเดชะหิรัญ อาจารย์ศุภณัฐ เกษมชลธาร อาจารย์ยุทธกร สริกขกานนท์ และอาจารย์นวเทพ นพสุวรรณ ที่ได้ให้ข้อมูลทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้วิจัยลาศึกษาต่อในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสนั่น พุ่มอินทร์ คุณแม่ศรีรัตน์ พุ่มอินทร์ และทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายที่สุดขอขอบคุณนักวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยทุกท่านที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานของท่านในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ด้วยความเคารพยิ่ง ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงโดยสมบูรณ์

ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์

การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

AN ANALYTICAL STUDY OF MUSIC EDUCATION RESEARCH IN THAILAND DURING 2002-2011

ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ 5037950 MSMS/D

ปร.ด. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อนรรฆ จรรย์ยานนท์, Ph.D., ณรงค์ชัย ปัญญ์ชัช, Ph.D., สมชัย ตระการรุ่ง, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2554 และนำเสนอแนวโน้มทางดนตรีศึกษาของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์งานวิจัยและการนำเสนอวิสัยทัศน์โดยผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสารโดยสังเคราะห์จากงานวิจัยทางดนตรีศึกษาย้อนหลัง 10 ปี และทำการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากอาจารย์ผู้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก และนำเสนอแนวโน้มทางดนตรีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

งานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2554 มีจำนวน 151 เรื่อง ผลการสังเคราะห์การวิจัยองค์ความรู้ตลอดจนนวัตกรรมของงานวิจัย มากที่สุด คือ ด้านการเกิดแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมทางดนตรี จำนวน 52 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.43 รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมใหม่ โปรแกรมการสอน ชุดการสอนและสื่อการสอน จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.84 รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการการศึกษาดนตรีและหลักสูตรดนตรี จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.51 รองลงมาคือ ด้านรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี และออนไลน์ จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.27 รองลงมา คือ การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นในการบูรณาการการศึกษา จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.64 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.66 สรุปแนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย ได้ในแต่ละด้าน คือ (1) แนวโน้มดนตรีศึกษาในระบบการศึกษา ซึ่งมีทั้งระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาและ (2) แนวโน้มดนตรีศึกษานอกระบบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนดนตรีเอกชน โครงการบริการวิชาการทางดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันทดสอบมาตรฐานทางดนตรี

แนวโน้มของดนตรีศึกษาเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของการจัดการศึกษามีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อตอบสนองผู้เรียนและการประกอบอาชีพดนตรี มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาดนตรีเฉพาะความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มีการพัฒนารูปแบบการสอน การใช้สื่อการสอน การสร้างนวัตกรรมการสอน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนที่ทันสมัย สถาบันการศึกษามีการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนดนตรี ผู้เรียนรุ่นใหม่มีโอกาสเลือกศึกษาต่อทางดนตรีในสาขาที่ตนเองต้องการ

คำสำคัญ: แนวโน้มดนตรีศึกษาในประเทศไทย / การวิจัยทางดนตรีศึกษา

AN ANALYTICAL STUDY OF MUSIC EDUCATION RESEARCH IN THAILAND DURING 2002-2011**PRAPANSAK PUMIN 5037950 MSMS/D****Ph.D.(MUSIC)****THESIS ADVISORY COMMITTEE: ANAK CHARANYANANDA, PhD.,
NARONGCHAI PITAKARAT, Ph.D., SOMCHAI TRAKARNRUNG, PhD.****ABSTRACT**

The aim of this research was to synthesize the music education research in Thailand during 2002-2011 and present the trend in music education in Thailand by using data from synthesizing research and vision of the researcher. The researcher used the document research method by synthesizing from a 10-years study of the music education research in Thailand, and Focus Group with teachers who teach in the institute where offer a major in music and present the tendency of music education. Analysis revealed as following:

There are 151 studies of the music education research in Thailand during 2002-2011. The most aspect which can synthesize knowledge and research innovation is the aspect of teaching and learning management and music activity which are 52 studies or 34.43 percent, the new innovation, teaching model, instructional media were used for 36 studies or 23.84 percent, the Music education management and Music curriculum were used for 34 studies or 22.51 percent, the new teaching and learning systems, technology and on-line were used for 14 studies which examined at 9.27 percent, the integrated education management was used for 4 studies which examined at 2.64 percent, the less effective aspect is the community cooperation which is used for 1 study or examined at 0.66 percent. It can be summarized the tendency of Music education in Thailand in each aspects as following: (1) the tendency of Music education in Formal Education which are Fundamental Education and Higher Education (2) The tendency of Music education in Non-Formal Education which are Music private school, Music Academic Service Project of higher institute, and the institute for Music examination.

The tendency of Music education when considering from elements of learning were at high level in all aspects. The curriculum was developed to response the needs of learners and Music career. The Music educational staffs have developed their abilities specially. The teaching plan was developed. The instructional media, teaching innovation and modern technology were created. The institute has developed the appropriate environment in music learning. The learners in new generation have opportunity to study in their preferred major of Music.

KEY WORDS: THE TENDENCY OF MUSIC EDUCATION IN THAILAND/ MUSIC EDUCATION RESEARCH

241 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของงานวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
1.3 คำถามงานวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	4
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.8 โครงสร้างของงานวิจัย	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
2.1.1 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย	6
2.1.2 พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย	11
2.1.3 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย	13
2.1.4 กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย	15

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มทางการศึกษา	23
2.1.6 สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีในประเทศไทย	31
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
3.1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น	49
3.2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล	49
3.3 วิธีที่ใช้ในการวิจัย	50
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
3.5 ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล	53
3.6 ขั้นตอนการนำเสนอผลงานวิจัย	54
3.7 กรอบแนวคิดในงานวิจัย	55
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิเคราะห์	56
4.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554	56
4.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน	57
4.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย	92
4.1.3 การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย	97
4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์จากการประชุมกลุ่มย่อย	99
บทที่ 5 แนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย	105
5.1 แนวโน้มของดนตรีศึกษาในระบบ	105
5.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน	105
5.1.2 อุดมศึกษา	128
5.2 แนวโน้มของดนตรีศึกษานอกระบบ	143
5.2.1 โรงเรียนดนตรีในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ	144
5.2.2 โครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา	150

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2.3 การทดสอบมาตรฐานคนตรีของสถาบันคนตรี ต่างประเทศและในประเทศ	152
บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	158
6.1 สรุปผลการวิจัย	158
6.2 อภิปรายผล	168
6.3 ข้อเสนอแนะในงานวิจัย	178
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาไทย	184
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาอังกฤษ	201
บรรณานุกรม	217
ภาคผนวก	236
ภาคผนวก ก แบบสำรวจข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์	237
ภาคผนวก ข รายนามอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มาร่วมประชุมกลุ่มย่อย	239
ประวัติผู้วิจัย	241

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	มโนทัศน์การสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะกระบวนการวิจัย	9
2.2	กลุ่มคำในการปริทัศน์งานวิจัย	10
4.1	รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงาน	57
4.2	แสดงปี พ.ศ. และร้อยละการทำวิจัย	81
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของนักวิจัย	82
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพนักวิจัย	83
4.5	แสดงจำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษา	84
4.6	จำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัยแบ่งตามกลุ่มมหาวิทยาลัย	86
4.7	เปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษา	88
4.8	เปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ทำการวิจัย	91
4.9	แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการวิจัย	92
4.10	แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	93
4.11	แสดงจำนวนและร้อยละของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
4.12	แสดงจำนวนและร้อยละของสถิติที่ใช้ในงานวิจัย	95
4.13	แสดงจำนวนและร้อยละขององค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย	97
5.1	แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ.21 ในระดับประถมศึกษา	108
5.2	แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ.21 ในระดับมัธยมศึกษา	110
5.3	แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ.22 ในระดับประถมศึกษา.	112
5.4	แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ.22 ในระดับมัธยมศึกษา	113
5.5	แสดงโครงสร้างหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล	117
5.6	แสดงสถานภาพทางด้านสังกัดของหน่วยงานทางดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา	131

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
4.1	แสดงบรรยากาศการประชุมกลุ่มย่อย	102

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ		หน้า
3.1	กรอบแนวคิดในงานวิจัย	55
5.1	แสดงแนวโน้มแผนการจัดการศึกษาคณตรีในระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา	127
5.2	แสดงแนวโน้มแผนการจัดการศึกษาคณตรีในระดับอุดมศึกษา	143
5.3	แสดงแนวโน้มการวัดผลการเรียนรู้ในระบบในอนาคต	156

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ		หน้า
4.1	แสดงปี พ.ศ. และร้อยละการทำวิจัย	82
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของนักวิจัย	83
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพนักวิจัย	84
4.4	แสดงจำนวนงานวิจัยของกลุ่มมหาวิทยาลัยระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554	87
4.5	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัย	90
4.6	แสดงจำนวนงานวิจัยของกลุ่มมหาวิทยาลัย	91
4.7	แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการวิจัย	93
4.8	แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	94
4.9	แสดงจำนวนและร้อยละของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
4.10	แสดงจำนวนและร้อยละของสถิติที่ใช้ในงานวิจัย	96
4.11	แสดงจำนวนและร้อยละขององค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย	98

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของงานวิจัย

การศึกษาดนตรีในประเทศไทยในปัจจุบันได้รับการพัฒนาอย่างมาก จากการศึกษาการเปิดสอนวิชาดนตรีทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่ามีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังจะพบได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ดนตรีปฏิบัติ ดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีศึกษา ดนตรีวิทยา ดนตรีบำบัด ธุรกิจดนตรี การประพันธ์เพลง ฯลฯ การเปิดการเรียนการสอนสาขาต่าง ๆ ทางดนตรีเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของการจัดการศึกษาดนตรีในระบบ สำหรับการศึกษาดนตรีนอกระบบจะเห็นได้ชัดจากการขยายตัวของสถาบันสอนดนตรีและโรงเรียนดนตรีเอกชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีการเปิดขึ้นใหม่จำนวนมากทั้งในกรุงเทพมหานคร และตามภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีสถาบันดนตรีที่เป็นโครงการของสถาบันอุดมศึกษา เช่น โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ส่วนการศึกษาดนตรีตามอัธยาศัยนั้น จะพบว่ามีสตูดิโอส่วนตัวของอาจารย์สอนดนตรีเกิดขึ้นมากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือผู้ใหญ่วัยทำงาน ผู้เรียนบางกลุ่มอาจมีความประสงค์จะสอบเทียบเกรดมาตรฐานดนตรีกับสถาบันดนตรีต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ในขณะที่ผู้เรียนบางกลุ่มอาจมีความประสงค์ต้องการเรียนเพื่อเป็นงานอดิเรก ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงมิติของการศึกษาดนตรีในประเทศไทยว่ากำลังมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปสู่ระดับสากล

สำหรับการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษานั้น จัดได้ว่าเป็นการศึกษาในระบบ (Formal Education) หมายถึง การศึกษาที่มีรูปแบบและระบบแบบแผนชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลที่แน่นอน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษาก็จะเห็นได้ว่า การศึกษาดนตรีในระบบเป็นการศึกษาที่เน้นด้านวิชาการ ดังนั้นพันธกิจหลักประการหนึ่งของครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษาที่พึงปฏิบัติ นอกเหนือจากเรื่องการเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระความรู้ให้แก่ผู้เรียนแล้ว ยังต้องมีหน้าที่สำคัญซึ่งขาดเสียมิได้ คือ งานวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ต่อยอดความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้น ซึ่งการวิจัย คือ การค้นคว้าหาความจริงโดยวิธีการอย่างมีระบบที่เชื่อถือได้ หรือวิธีการวิทยาศาสตร์นั่นเอง หลักการของวิธีทางวิทยาศาสตร์นำนักวิชาการไปสู่ความก้าวหน้าทางการศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ด้วยวิธีที่เรียกกันว่า การวิจัย (research) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ

การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยในการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จได้อย่างดี เนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการที่จะนำมาซึ่งข้อค้นพบใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ หากมีการนำผลการวิจัยที่ค้นพบมาใช้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษามาก โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24(5) ระบุให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมาตรา 30 ระบุให้ผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของครูผู้สอนในปัจจุบันจำเป็นต้องตระหนักในความสำคัญของการทำงานวิจัยทางการศึกษาเพื่อช่วยในการพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2554 ได้พบว่าม้งานวิจัยทางดนตรีศึกษาเกิดขึ้นจำนวน 151 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยของบุคลากรทางการศึกษา ทั้งที่เป็นอาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีการศึกษาที่หลากหลายทั้งทางด้านนโยบายการศึกษา การพัฒนาเทคนิควิธีการสอน การพัฒนานวัตกรรมการสอน การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ซึ่งหากนำงานวิจัยดังกล่าวมาทำการศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการวิธีวิทยาการสังเคราะห์ จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพดนตรีศึกษา และวิเคราะห์แนวโน้มที่ควรเป็นไปของดนตรีศึกษาในประเทศไทยในอนาคตได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัย เพื่อการจำแนกและจัดหมวดหมู่งานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) อันจะเป็นกระบวนการทำให้สามารถสรุปความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว จากการสังเคราะห์งานวิจัยนี้ และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากอาจารย์ผู้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก และการนำเสนอวิสัยทัศน์ของผู้วิจัยจะช่วยให้มองเห็นแนวโน้มการพัฒนาดนตรีศึกษาในภาพรวมของประเทศไทยอนาคตได้

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2554

1.2.2 เพื่อนำเสนอแนวโน้มทางดนตรีศึกษาของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์งานวิจัยและการนำเสนอวิสัยทัศน์โดยผู้วิจัย

1.3 คำถามวิจัย

เนื่องจกงานวิจัยทางดนตรีศึกษาเป็นตัวสะท้อนความสนใจศึกษาของนักวิจัยที่เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาดนตรีศึกษาในประเทศไทย ดังนั้น การศึกษางานวิจัยทางดนตรีศึกษาในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2554 จึงสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของดนตรีศึกษาของประเทศไทยในอนาคตได้ทั้งทางด้านการศึกษาในระบบและหลักสูตร ด้านครูผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา ด้านรูปแบบวิธีการสอนการศึกษา ด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม และด้านผู้เรียน ทั้งในการศึกษาในระบบ ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบ

คำถามวิจัยในงานวิจัยนี้ คือ งานวิจัยด้านดนตรีศึกษาในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2554-2545 มีลักษณะอย่างไร

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้ทราบข้อมูลของคุณลักษณะต่าง ๆ ของงานวิจัยด้านดนตรีศึกษาในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2554-2545 จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

1.4.2 ได้ทราบแนวคิดของแนวโน้มการพัฒนานโยบายทางดนตรีศึกษาในประเทศไทย โดยเป็นวิสัยทัศน์ของผู้วิจัย ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้องค์กรทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา จะได้พัฒนานโยบายดนตรีศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษางานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่เป็นวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยของบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นงานที่อยู่พื้นฐานข้อมูลวิจัยของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เท่านั้น

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.6.1 การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะงานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น

1.6.2 ระยะเวลาของงานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในช่วง พ.ศ. 2545 – 2554 เท่านั้น

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยทางดนตรี หมายถึง การวิจัยที่มุ่งเน้นทางด้านวิชาการดนตรี ไม่ว่าจะเป็นทาง ทฤษฎีดนตรี การปฏิบัติดนตรี การศึกษาดนตรี กิจกรรมดนตรี โดยผู้วิจัยที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งที่เป็นอาจารย์ ผู้สอน นักศึกษา และนักวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การพิจารณาข้อสรุปโดยรวมจากงานวิจัยทางดนตรีศึกษาหลาย ๆ เรื่อง ในที่นี้เป็นวิธีปริทัศน์แบบพรรณนา (Narrative Review) ที่เป็นข้อสรุปเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา โดยวิธีบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสามารถกำหนด แนวโน้มของดนตรีศึกษาจากกระบวนการสังเคราะห์นี้ได้

งานวิจัยทางดนตรี หมายถึง งานวิจัยทางดนตรีศึกษาในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในช่วง ปี พ.ศ. 2545-2554

แนวโน้มทางดนตรีศึกษา หมายถึง แนวโน้มของการพัฒนาดนตรีศึกษาในประเทศไทย โดยผ่านแนวคิดจากกระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย การประชุมกลุ่มย่อย และการนำเสนอแนวคิดของแนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย

สถาบัน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก

1.8 โครงสร้างของงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” มีโครงสร้างงานวิจัยแบ่งออกเป็น 6 บท ดังมีรายละเอียดโดยสังเขปในแต่ละบทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ผู้วิจัยนำเสนอความสำคัญของงานวิจัย วัตถุประสงค์ของงานวิจัย คำถามงานวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตของการศึกษา ข้อตกลงเบื้องต้น และนิยามศัพท์เฉพาะ

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเรื่องความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย และตัวอย่างของงานวิจัยประเภทการสังเคราะห์งานวิจัยที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับโน้มทางการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีในประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้วางแนวทางในการทำงานวิจัยออกเป็นลำดับ คือ การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ขั้นตอนการเก็บข้อมูล วิธีที่ใช้ในการวิจัย แนวคิดในการเลือกผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการสังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำเสนอผลงานวิจัย และกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้

บทที่ 4 ผลการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554 โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยของงานวิจัยในแต่ละเรื่อง การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย ทั้งในรูปแบบตาราง และแผนภูมิ ตลอดจนการพรรณนา และผลการศึกษาวิเคราะห์จากการประชุมกลุ่มย่อยในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้ศึกษา

บทที่ 5 แนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอวิสัยทัศน์ของแนวโน้มทางดนตรีศึกษาในประเทศไทยทั้งการศึกษาในระบบ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอุดมศึกษา แนวโน้มของดนตรีศึกษานอกระบบ ได้แก่ โรงเรียนดนตรีในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ โครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา และ การทดสอบมาตรฐานดนตรีของสถาบันดนตรีต่างประเทศและในประเทศ โดยนำเสนอที่มาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และแนวโน้มที่คาดว่าจะเป็นไปได้ในอนาคต ซึ่งมาข้อมูลของงานวิจัยที่ศึกษามาสนับสนุนแนวความคิด

บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนี้ทั้งเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554 ในข้อมูลพื้นฐานวิธีดำเนินการวิจัย องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย ผลสรุปจากการประชุมกลุ่มย่อยผลสรุปจากการศึกษาแนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย และอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในงานวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษางานวิจัยคนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย แนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มทางการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนคนตรีในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลในสังเคราะห์งานวิจัยและศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคนตรีศึกษาของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงกำหนดหัวข้อเพื่อการศึกษา ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

2.1.2 พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย

2.1.3 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

2.1.4 กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มทางการศึกษา

2.1.6 สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนคนตรีในประเทศไทย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษางานวิจัยคนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” เป็นงานวิจัยซึ่งผู้วิจัยอาศัยหลักการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อการจำแนกและจัดหมวดหมู่งานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) อันจะเป็นกระบวนการทำให้สามารถสรุปความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว การสังเคราะห์งานวิจัยจึงมีความสำคัญในเชิงกระบวนการที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อความรู้รวมที่ได้

จากการวิจัยที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องในประเด็นวิจัยเดียวกัน ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ ได้มีนักวิชาการทางการศึกษาให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยดังต่อไปนี้

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช และคณะ(2531) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย โดยสรุปว่า คือการนำหน่วยย่อย ๆ หรือส่วนต่าง ๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องมาประกอบให้เป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน

อุทุมพร จามรمان (2531) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย โดยสรุปว่า เป็นการนำส่วนย่อยมาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การบรรยายความรู้สึกโดยการนำคำต่าง ๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน หรือ การทำงานบางอย่างจนเกิดผล โดยมาจากการประชุมระดมสมองหรือการสร้างทฤษฎีใหม่ โดยการเชื่อมโยงทฤษฎีเก่าเข้าด้วยกัน เป็นต้น

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) ไว้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) หรือ การปริทัศน์งานวิจัย (research review) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาตามระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลายเรื่องมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการให้ได้คำตอบเป็นข้อยุติ

Cooper and Hedges (1994) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) หรือการบูรณาการงานวิจัย (research integration) ไว้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะค้นหาความสอดคล้องและพิจารณาความเปลี่ยนแปลงหรือความแตกต่างของผลการศึกษาในการศึกษาที่คล้ายกัน จุดประสงค์ของการสังเคราะห์การวิจัยคือพยายามที่จะบูรณาการงานวิจัยให้สามารถสรุปอ้างอิงได้

จากข้อความของนักวิชาการทางการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำหน่วยย่อย ๆ หรือส่วนต่าง ๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ทั้งที่เป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันมาสังเคราะห์อย่างมีระบบและนำมาบรรยายสรุปรวมกันให้เป็นเรื่องเดียวกันจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ อย่างเด่นชัด จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักวิจัยต้องรู้จักและเข้าใจความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อให้ได้กำหนดขั้นตอน และวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการสังเคราะห์งานวิจัยนั้นได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับอย่างสูงสุด ซึ่งในการทำวิจัยขั้นนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในเรื่องผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบซึ่งเป็นองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปของแนวโน้มทางดนตรีศึกษาของประเทศไทยต่อไป

ความจำเป็นที่ต้องมีการสังเคราะห์งานวิจัย

กิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญต่อความก้าวหน้าของศาสตร์กิจกรรมหนึ่งทีมนักวิชาการและนักวิจัยจำเป็นต้องทำ คือ การ บูรณาการข้อความรู้ที่เกิดขึ้นในงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อให้รู้ชัดถึงสถานะปัจจุบันของข้อค้นพบอันมีประโยชน์โดยทั่วไปในการเข้าใจเครือข่าย พรหมแดน การสะสมและการรอกงามของข้อความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ (สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม, 2529)

สอดคล้องกับที่ อุทุมพร จามรมาน(2527) กล่าวว่า ในอดีตเมื่อปริมาณงานวิจัยไม่มากนัก นักวิจัยมักบูรณาการข้อค้นพบจากการวิจัยต่าง ๆ โดยการอ่านรายงานการวิจัยแล้วจับประเด็นที่เป็นผลสรุปของงานวิจัยออกมาบรรยายผลการบูรณาการในลักษณะการบรรยายนี้มักมีความแตกต่างกันตามประเภท ตามความรู้และความเชี่ยวชาญในการการจับประเด็นตลอดจนจุดเน้นของผู้สังเคราะห์ ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้วิชาการในแขนงต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งขึ้น

ปัจจุบันการเขียนรายงานการวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมากมายหลากหลายและรวดเร็ว จึงก่อให้เกิดความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัยมีเพิ่มมากขึ้น เพราะงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาเดียวกันโดยใช้รูปแบบการวิจัยคล้ายกันแต่ใช้กลุ่มตัวอย่างต่างกัน ก็ย่อมจะได้ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องกันและขัดแย้งกัน เป็นผลทำให้ผู้วิจัยสืบเนื่องหรือผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยในแขนงนั้น ๆ เกิดความสับสนและไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ด้วยเหตุนี้มันักวิจัยหลายท่านที่ให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยและพยายามพัฒนาวิธีการวิเคราะห์งานวิจัยให้เป็นระบบ มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยสืบเนื่องและการนำผลการวิจัยไปใช้สร้างความเจริญให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง

การสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ความพยายามที่จะบูรณาการปริทัศน์งานวิจัยให้เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นเมื่อมีการวิเคราะห์อภิมานดังที่ Taveggia (1974) อ้างถึงใน Cooper and Lindsay, 1997) กล่าวถึงปัญหาทั่วไปในการสังเคราะห์งานวิจัย 6 ประการ ได้แก่ (1) การเลือกงานวิจัย (2) การนำข้อมูลออกมา การดัชนีและการศึกษาการใช้รหัส (3) การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลการวิจัย (4) การสะสมผลการวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ (5) การวิเคราะห์การกระจายของผลการวิจัย และ (6) การรายงานผล

Cooper (1982) อ้างถึงใน Cooper and Lindsay, 1997) ได้กล่าวถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างการสังเคราะห์งานวิจัยและการวิจัยเบื้องต้น Cooper เสนอโมเดลการสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะกระบวนการวิจัยไว้ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 มโนทัศน์การสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะกระบวนการวิจัย

ลักษณะเฉพาะ ขั้นตอน	การกำหนด หัวข้อปัญหา	การเก็บรวบรวม ข้อมูล	การประเมิน ข้อมูล	การวิเคราะห์และ แปลความหมาย	การนำเสนอ
คำถามการวิจัย	ในการปริทัศน์ ควรจะรวม หลักฐาน อะไรบ้าง	จะใช้ กระบวนการ อะไรในการหา หลักฐานที่ เกี่ยวข้อง	ในการปริทัศน์ ควรจะรวบรวม หลักฐานอะไรที่ ได้มา	ควรใช้ กระบวนการ อะไรในการ อ้างอิงวรรณคดี โดยรวม	ในการรายงาน การปริทัศน์ควร เสนอข้อมูล อะไร
หน้าที่เบื้องต้น ของการปริทัศน์	การกำหนดคำ นิยามที่ใช้แยก งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องและ ไม่เกี่ยวข้อง	ตัดสินใจใน แหล่งที่จะ พิจารณา งานวิจัยที่ เป็นไปได้	ประยุกต์เกณฑ์ ที่ใช้สำหรับ งานวิจัยที่ใช้ได้ และไม่ได้	สังเคราะห์ งานวิจัยที่เอามา ใช้ได้	ประยุกต์เกณฑ์ แก้ไขในการ แยกข้อมูลที่สำคัญและ ไม่สำคัญ
ความแตกต่าง ของวิธีปฏิบัติ ที่ก่อให้เกิดความ แปรปรวนใน การสรุปการ ปริทัศน์	1.ความแตกต่าง ในการให้คำ นิยามปฏิบัติการ 2.ความแตกต่าง ในรายละเอียด การปฏิบัติ ราชการ	ความแตกต่าง ในงานวิจัยที่นำ ข้อมูลมาจาก แหล่งต่างกัน	1.ความแตกต่าง ของเกณฑ์ที่มี คุณภาพ 2.ความแตกต่าง ในอิทธิพลของ เกณฑ์ที่ไม่มี คุณภาพ	ความแตกต่าง ของกฎในการ อ้างอิง	ความแตกต่าง ในนโยบายใน การวินิจฉัย เกี่ยวกับ บทความ
แหล่งของความ ไม่น่าเชื่อถือที่ แฝงอยู่ในการ สรุปปริทัศน์	1.มโนทัศน์ที่ แคบอาจจะทำ ให้การสรุป ปริทัศน์มีความ สมบูรณ์และ เชื่อถือได้ น้อยลง 2.รายละเอียด การปฏิบัติการ แบบผิวเผินอาจ ทำให้ตัวแปร คลุมเครือ	1.งานวิจัยที่ ได้มาอาจมี คุณภาพแตกต่าง จากประชากรที่ เป็นเป้าหมาย ของการศึกษา 2.กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาที่ ได้มาแตกต่าง จากกลุ่ม ประชากร เป้าหมาย	1.องค์ประกอบ ที่ไม่มีคุณภาพ อาจเป็นสาเหตุ ให้การให้ น้ำหนักคะแนน งานวิจัยไม่ เหมาะสม 2.การมีอคติใน การศึกษา รายงานอาจทำ ให้การสรุป เชื่อถือไม่ได้	1.กฎสำหรับการ แยกแบบแผน ออกจาก สิ่งรบกวนอาจ ไม่เหมาะสม 2.หลักฐานที่ได้ จากปริทัศน์อาจ ใช้อ้างถึงความ เป็นเหตุเป็นผล	1.การละทิ้ง กระบวนการ การปริทัศน์อาจ ทำให้ไม่สรุปได้ 2. การละทิ้งข้อ ค้นพบของ ปริทัศน์การ บวนการวิจัย อาจทำให้ ข้อสรุปลำสมัย

ที่มา Cooper, 1982 อ้างถึงใน Cooper and Lindsay, 1997

Hall, J.A. and others (1994) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการเพิ่มเติมความรู้จากการรวบรวมงานวิจัยและเปรียบเทียบงานวิจัยเบื้องต้น งานวิจัยเบื้องต้นมีขอบเขตที่ทำให้นักสังเคราะห์งานวิจัยสามารถที่จะตั้งสมมติฐานหรือปัญหางานวิจัยที่เหมาะสม วิธีหนึ่งที่จะระบุขอบเขตของการสังเคราะห์งานวิจัย คือ การให้มีขอบเขตเหมือนการวิจัยเบื้องต้น เราสามารถนิยามขอบเขตสำหรับงานวิจัยทั้ง 2 ประเภทโดยการถามคำถามนี้

- สาเหตุและผล สามารถเชื่อมั่นได้อย่างไรว่าตัวแปรอิสระมีผลกับตัวแปรตามหรือผล
- การสรุปอ้างอิง สามารถเชื่อมั่นได้อย่างไรว่าผลของการวิจัยสามารถสรุปอ้างอิงได้

ภายใต้หน่วยเล็ก ๆ ของประชากร แหล่งที่ศึกษาและวิธีการ

- การพัฒนาทฤษฎี งานวิจัยเพิ่มความเข้าใจในทางทฤษฎีของปรากฏการณ์หรือไม่

Cooper(1988 อ้างถึงใน Cooper and Lindsay, 1994) เสนอกลุ่มคำในการปริทัศน์งานวิจัยพื้นฐาน 6 ลักษณะ ซึ่งกลุ่มคำเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปริทัศน์งานวิจัยในวงกว้างและครอบคลุมพฤติกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์กายภาพ รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 กลุ่มคำในการปริทัศน์งานวิจัย

ลักษณะ	จำพวก
จุดสำคัญ	ผลการวิจัย วิธีการวิจัย ทฤษฎี การฝึกหัด หรือ การนำไปใช้
จุดมุ่งหมาย	บูรณาการ - การสรุปอ้างอิง - การแก้ปัญหาความขัดแย้ง - การเชื่อมระหว่างภาษา การวิจารณ์ ระบุประเด็นที่เป็นกลาง
มุมมอง	ความเป็นตัวแทนที่เป็นกลาง การนำความคิดเห็นมาใช้

ตารางที่ 2.2 กลุ่มคำในการปริทัศน์งานวิจัย (ต่อ)

ลักษณะ	จำพวก
ความครอบคลุม	ความละเอียดถี่ถ้วน ความละเอียดถี่ถ้วนในเรื่องการเลือกอ้างตัวอย่าง เป็นกลาง หรือ สำคัญ
การรวบรวม	เชิงประวัติศาสตร์ มโนทัศน์ วิธีวิทยาการ
กลุ่มเป้าหมาย	เด็กนักเรียนพิเศษ เด็กนักเรียนทั่วไป ผู้ปฏิบัติ หรือ ผู้ทำนโยบาย มวลชนทั่วไป

ที่มา Cooper,1988 อ้างถึงใน Cooper and Lindsay, 1994

2.1.2 พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย

อุทุมพร จามรมาน(2527) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยจำแนกตามพัฒนาการได้ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการนำผลการวิจัยมารวมกัน ลักษณะการนำผลการวิจัยมารวมกันมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการนำบทคัดย่อหรือผลสรุปของงานวิจัยแต่ละเรื่องมาวางเรียงต่อกัน ซึ่งจะพบมากในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต มักจะคลุมปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการและผลการวิจัย การนำเสนอในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านทราบแต่เพียงว่าใครทำอะไร อย่างไร ได้ผลอย่างไร มิได้เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความรู้เชิงบูรณาการออกมา ลักษณะที่สอง เป็นการอ่านรายงานการวิจัยจนเกิดความเข้าใจและนำผลการวิจัยมาเชื่อมโยงกับข้อปัญหา เพื่อให้ได้ความรู้ว่าใครทำอะไร ได้ผลอย่างไร และอยู่ตรงไหนของหัวข้อใหญ่นั้น การสังเคราะห์ดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สังเคราะห์เป็นส่วนใหญ่

ระยะที่ 2 เป็นการเริ่มต้นของการนำเทคนิคสถิติมาสังเคราะห์ ในระยะนี้เริ่มมีการใช้ตัวเลข หรือ ความถี่ของงานที่จัดจำแนกเข้ามานับด้วยกัน ได้แก่ วิธีการนับคะแนนเสียง (Vote counting method) ใช้การนับจำนวนงานวิจัยจำแนกตามผลการทดสอบสมมติฐานซึ่งแบ่งเป็น 3

กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติไปในทางเดียวกัน กลุ่มที่มีผลการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ทิศทางแตกต่างกัน และกลุ่มที่ผลการวิจัยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแล้วนับความถี่ของงานวิจัยแต่ละกลุ่ม การสรุปผลการสังเคราะห์จะสรุปตามกลุ่มที่มีความถี่สูงสุด อีกวิธีหนึ่งคือวิธีรวบรวมความน่าจะเป็นโดยนำค่าดังกล่าวมารวมเป็นค่าความน่าจะเป็นของงานวิจัยทั้งหมด จุดอ่อนของวิธีนี้คือไม่สามารถระบุปริมาณของผลการวิจัย

ระยะที่ 3 เป็นการเน้นที่ค่าความมากน้อยของผล เป็นการสังเคราะห์หาขนาดของผล (effect size) หรือเทคนิควิธีในขั้นนี้เรียกว่า การวิเคราะห์แบบเมตต้า (meta analysis) เป็นการนำวิธีการสถิติมาประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยเพื่อหาข้อสรุปอย่างมีระบบจากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แนวคิด คือ การวิเคราะห์แบบเมตต้าตามแนวคิดของ แกลส จีวี แกลส (G.V. Glass) เป็นผู้วางรากฐานทำให้เกิดการสังเคราะห์งานวิจัยกลายเป็นระบบมีรูปแบบและใช้สถิติมาเกี่ยวข้องในปี พ.ศ. 2519 เป็นการรวบรวมเชิงปริมาณผนวกการวิเคราะห์เชิงบรรยายในงานวิจัยทั้งหมด แกลสสรุปแนวคิดของตนโดยเน้นที่ขนาดของผลว่ามีค่าเท่าใดมากกว่าเน้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ เขาเชื่อในผลวิจัยทั้งหลายในระดับการบรรยาย (descriptive) มากกว่าระดับสรุปอ้างอิง (inferential statistics) โดยเน้นที่ค่าความมากน้อยของผลที่วิเคราะห์มาได้ สถิติจากเทคนิคเมตต้าของแกลสที่แสดงค่าความมากน้อยของผลวิจัย คือ ค่าประมาณของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่าประมาณความแตกต่างของผลการทดลองกับผลควบคุม ส่วนการวิเคราะห์แบบเมตต้าตามแนวคิดของซมิดท์-ฮันเตอร์ จากแนวความคิดของแกลสที่ต้องหาขนาดของผลออกมาเป็นค่าหรือตัวเลขโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยหรือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก็ตาม มิได้คำนึงถึงค่าความเคลื่อนจากการสุ่มจากการวัดและช่วงกว้าง-แคบ ของข้อมูลดิบที่นำมาหาค่าสถิติในงานวิจัยนั้น ๆ ซมิดท์-ฮันเตอร์ จึงคิดสูตรเพิ่มเพื่อแก้หรือลด หรือปรับความคลาดเคลื่อนต่าง ๆ ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และความแตกต่างของผลการทดลองกับผลควบคุมออกจากค่าพารามิเตอร์เพื่อให้ได้ค่าพารามิเตอร์ที่แท้จริง

Cooper and Lindsay (1997) และ Cooper and Hedges (1994) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยเน้นที่การวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) ซึ่งสรุปได้ว่าในปี ค.ศ. 1904 คาร์ล เพียร์สัน ได้ตีพิมพ์เผยแพร่สิ่งที่เชื่อกันว่าเป็นการวิเคราะห์อภิมานชิ้นครั้งแรกคือ เพียร์สันรวบรวมข้อมูล หลักฐานงานวิจัยเกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคไทฟอยด์ 11 เรื่อง ในแต่ละเรื่องที่เขาคำนวณค่าสถิติที่เพิ่งพัฒนาขึ้นเรียกว่า “ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์” เขาเฉลี่ยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ออกมาจากงานวิจัยเหล่านั้น เขาใช้ค่าเฉลี่ยนี้เพื่อที่จะประมาณค่าอิทธิพลของวัคซีนและเพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลนี้กับวัคซีนสำหรับโรคอื่นด้วย ในปี ค.ศ. 1932 โรนาร์ล

พีชเชอร์ ดีพิมพ์หนังสือเรื่อง “Statistical Methods for research workers” เขาเสนอเทคนิคในการรวบรวมค่าความน่าจะเป็นที่มาจาก การทดสอบความเป็นอิสระทางสถิติของสมมติฐานเดียวกัน

ในช่วงครึ่งแรกของคริสต์ทศวรรษที่ 1980-1990 มีหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับการวิเคราะห์อภิมานเกิดขึ้นหลายเล่ม ในช่วงนั้นและหลังจากนั้นการใช้การวิเคราะห์อภิมานก็แผ่ขยายจากสาขาจิตวิทยาและการศึกษาไปยังสาขาอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์นโยบายสังคมและเภสัชศาสตร์ ในปี ค.ศ. 1994 หนังสือเรื่อง “Handbook of Research Synthesis” ได้ถูกตีพิมพ์ขึ้นครั้งแรก (Cooper and Lindsay, 1997) เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความนิยมของระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบนี้

2.1.3 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

อุทุมพร จามรมาน(2531) ได้กล่าวถึงประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (Qualitative synthesis) ได้แก่ การอ่านรายงานการวิจัยแล้วนำมาสรุปเข้าด้วยกันซึ่งจะพบจากบทที่ 2 ในวิทยานิพนธ์ของนิสิต นักศึกษา ภายได้หัวข้อว่าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการรวบรวมความรู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับการดำเนินการทำงานวิจัยต่อไปได้

(2) การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative synthesis) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตัวเลขจำนวน ตัวเลข หรือค่าสถิติประเภทต่าง ๆ ในประเด็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยแล้วนำมาจัดกลุ่มและหมวดหมู่ทำให้ได้ข้อสรุปใหม่ วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณนี้จึงเป็นการวิเคราะห์ผลวิเคราะห์ (analysis of analysis) หรือวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (integrative analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (research of research) ซึ่งจะมีผลของความจริงที่ได้จากค่าตัวเลข จึงมีความน่าเชื่อถือได้มากกว่าการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ

ระดับขั้นของการพัฒนาการสังเคราะห์เชิงปริมาณ คือ

1. การสังเคราะห์เชิงบรรยายหรือเชิงคุณภาพ
2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณที่อาศัย จำนวน ตัวเลข ค่าสถิติที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัย
3. การสังเคราะห์หาขนาดของผล (effect size) หรือเรียกเทคนิควิธีที่ใช้ในขั้นนี้ว่าการวิเคราะห์เมตต้า (meta-analysis)

การวิเคราะห์อภิมานโดยทั่วไปเป็นการศึกษาจากงานวิจัยประเภทที่ศึกษาความสัมพันธ์หรืองานวิจัยเชิงทดลอง ค่าดัชนีมาตรฐานที่บอกขนาดอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อตัวแปรตามที 3 ประเภท คือ ขนาดอิทธิพล (Effect size,d) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) และค่าความน่าจะเป็นของ

ค่าสถิติ (p-value of statistics) สำหรับวิธีการในการวิเคราะห์ห่อภิมาณและการคำนวณค่าดัชนีมาตรฐานในปัจจุบันมีรูปแบบที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน 6 วิธี คือ

วิธีแรกเป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีของ Rosental เป็นวิธีที่ได้รับการพัฒนาตั้งแต่ ค.ศ. 1961 จัดว่าเป็นวิธีแรกที่ได้รับการพัฒนา วิธีนี้มีการนำค่าระดับนัยสำคัญมาใช้ในการสังเคราะห์และการคำนวณค่าอิทธิพล 2 แบบ แบบแรกคำนวณจากขนาดกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติในการทดสอบสมมติฐาน และแบบที่สองคำนวณจากขนาดกลุ่มตัวอย่างและระดับนัยสำคัญ การประมาณค่าอิทธิพลใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมกันเป็นตัวหาร

วิธีที่สองเป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีของ Glass เป็นวิธีการที่พยายามสังเคราะห์งานวิจัยเชิงทดลองรวมกับงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ โดยมีสูตรในการคำนวณขนาดอิทธิพลจากค่าสหสัมพันธ์ จุดเด่นของการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีนี้คือ การมีสูตรในการประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยที่มีรูปแบบการทดลองแตกต่างกันทุกแบบแผนการวิจัย และมีสูตรในการปรับเปลี่ยนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอื่น ๆ มาเป็นสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันสำหรับการวิเคราะห์เพื่ออธิบายความแปรปรวนในดัชนีมาตรฐานนั้น Glass และคณะให้ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอย และการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมทั้งสถิติขั้นสูงอื่น ๆ

วิธีที่สามเป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีของ Hunter ให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์มากกว่าการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงทดลอง การคำนวณเพื่อประมาณค่าอิทธิพลใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามแนวคิดของ Cohen ก่อนที่จะสังเคราะห์ค่าดัชนีมาตรฐานทั้งดัชนีขนาดอิทธิพล และดัชนีสหสัมพันธ์ต้องมีการปรับแก้ความคลาดเคลื่อนในการวัดและมีข้อดีตรงที่สามารถสังเคราะห์งาน วิจัยได้แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเดียวกันเพียง 3-4 เรื่อง

วิธีที่สี่เป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีของ Hedges ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทางสถิติของดัชนีมาตรฐาน โดยเฉพาะขนาดของอิทธิพล การคำนวณขนาดอิทธิพลใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมตามแนวคิดของ Cohen และมีการปรับแก้ให้ได้ค่าประมาณไม่คลาดเคลื่อน

วิธีที่ห้าเป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีของ Salvin ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนงานวิจัยที่มีคุณภาพซึ่งมีไม่มากนัก ทำให้กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์มีน้อย การสรุปอ้างอิงทำได้จำกัด

วิธีที่หกเป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีของ Mullen นับเป็นวิธีการที่ได้รับการพัฒนาล่าสุดใช้การประมาณค่าขนาดอิทธิพลตามแนวคิดของ Cohen และใช้การประมาณความสัมพันธ์โดยใช้คะแนน Fisher's Z ในการวิเคราะห์ การประมาณค่าเฉลี่ยของดัชนีมาตรฐานใช้ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก จุดเด่นของวิธีการนี้คือ การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใช้สำหรับการวิเคราะห์ห่อภิมาณโดยตรง

2.1.4 กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย อาศัยขั้นตอนกระบวนการของการวิจัยเหมือนกับการวิจัยอื่นๆ นั่นคือ การกำหนดปัญหาการวิจัย การตั้งวัตถุประสงค์การวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและนำเสนอผลการวิจัย เช่นเดียวกัน นอกจากนั้นการสังเคราะห์งานวิจัยยังให้ความรู้ใหม่แก่ผู้สังเคราะห์อีกด้วย ดังนั้นการสังเคราะห์งานวิจัยจึงเป็นงานวิจัยประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้สังเคราะห์งานวิจัยควรมีความรู้พื้นฐานที่สำคัญคือ

(1) ความรู้ในเนื้อหาที่วิจัย

(2) ความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย

(3) ความรู้ในหลักการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติทั้งเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิงในการสังเคราะห์งานวิจัยด้วย ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

(1) การกำหนดหัวข้อเรื่อง

การกำหนดปัญหาวิจัยของการสังเคราะห์งานวิจัย มีวิธีการกำหนดปัญหาเช่นเดียวกับปัญหาวิจัยโดยทั่วไป เนื่องจากคำว่า “ปัญหาวิจัย” ก็คือข้อสงสัยที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้ ฉะนั้นปัญหาวิจัยของการสังเคราะห์งานวิจัยก็คือ สิ่งที่ยังเป็นข้อสงสัยที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากในปัจจุบันมีงานวิจัยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และงานวิจัยดังกล่าวส่วนใหญ่จะศึกษาตัวแปรที่มีลักษณะเหมือนกันหรือตัวแปรเดียวกัน แต่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นผลการวิจัยจึงมีทั้งสอดคล้องกันและขัดแย้งกัน ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวยังไม่มียุติ และผู้ที่นำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ก็ไม่สามารถจะนำผลไปใช้ได้ เมื่อกำหนดปัญหาวิจัยแล้วจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

(2) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยโดยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยก็มีลักษณะเหมือนกับการวิจัยโดยทั่วไป กล่าวคือหลังจาก ผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาที่จะทำการวิจัยแล้ว สิ่งที่ผู้วิจัยควรดำเนินการต่อไปก็คือศึกษาปัญหาที่จะทำการวิจัยอย่างรอบคอบ โดยการศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ปัญหาการวิจัยชัดเจนขึ้นและจะได้เป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยต่อไป

(3) การดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัย

ในการดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

(3.1) การเสาะค้นงานวิจัย หลังจากทีผู้วิจัยกำหนดปัญหาและวิเคราะห์การวิจัยที่จะสังเคราะห์งานวิจัยแล้ว สิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการต่อไปคือ การเสาะค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัยนั้นๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(3.1.1) แหล่งปฐมภูมิ (primary sources) หมายถึง แหล่งที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลวิจัย

จากงานวิจัยนั้น โดยตรง อันได้แก่ รายงานการวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่เป็นเล่ม และพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่างๆ วิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์ของนิสิตและนักศึกษา รายงานการวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนงานประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการวิจัย และอื่นๆ เป็นต้น

(3.1.2) แหล่งทุติยภูมิ (Secondary sources) หมายถึง แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยไม่ได้เก็บข้อมูลผลการวิจัยจากรายงานการวิจัยนั้น โดยตรง แต่เป็นข้อมูลผลการวิจัยที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากรายงานสรุป และในวารสารต่างๆ

(3.2) การคัดเลือกงานวิจัย หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้เสาะค้นหางานวิจัยจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะแหล่งปฐมภูมิหรือแหล่งทุติยภูมิแล้ว สิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการต่อไปก็คือ การคัดเลือกงานวิจัย ซึ่งในการคัดเลือกงานวิจัยมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี เช่น

(3.2.1) การเลือกมาทั้งหมด วิธีนี้เป็นวิธีที่ง่ายที่สุด กล่าวคือ เป็นการรวบรวมผลการวิจัยทุกเรื่องเท่าที่จะหาได้ ทั้งงานวิจัยที่มีการพิมพ์และงานวิจัยที่ไม่มีการพิมพ์ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและเอก รายงานการวิจัยเท่าที่จะหาได้จากองค์กรต่าง ๆ

(3.2.2) การเลือกเฉพาะผลงานที่มีการตีพิมพ์ วิธีนี้เป็นการนำเสนอเฉพาะผลงานที่มีการตีพิมพ์ เท่านั้นมารวมเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในกรณีเช่นนี้ไม่ได้หมายความว่าถึงเฉพาะวิทยานิพนธ์และเอกสารการประชุมเท่านั้น เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในห้องสมุดและสามารถหาได้แทบทุกแห่ง การไม่นำรายงานที่ไม่มีการตีพิมพ์มาพิจารณาจะเป็นการทวนเวลางบประมาณ และยังสามารถควบคุมคุณภาพของงานวิจัยได้ด้วยการพิจารณาคุณภาพงานวิจัย สามารถพิจารณาได้จาก

(3.2.2.1) ความสอดคล้องระหว่างชื่อเรื่อง ปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และสมมติฐานของการวิจัย

(3.2.2.2) การให้นิยามศัพท์ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องและวัดได้

(3.2.2.3) การวัดตัวแปรนั้นมีความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด เครื่องมือที่ใช้มีการระบุหรือบรรยายวิธีการสร้างและการหาคุณภาพหรือไม่อย่างไร

(3.2.2.4) กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มแบบใด อิงทฤษฎีความน่าจะเป็นหรือไม่

(3.2.2.5) การวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

(3.2.2.6) การนำเสนอผลสอดคล้องกับชื่อเรื่องวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยหรือไม่

(3.3) การรวบรวมผลงานวิจัยหลังจากที่ผู้วิจัยได้เลือกงานวิจัยโดยใช้เกณฑ์การประเมิน

งานวิจัยแล้ว สิ่งที่คุณวิจัยต้องดำเนินการต่อไป คือ การรวบรวมผลงานวิจัย โดยการศึกษางานวิจัยอย่างละเอียด เพื่อนำคำสถิติต่างๆ ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเรื่องไปวิเคราะห์ ในการรวบรวมผลงานวิจัย ผู้วิจัยจะต้องสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัย โดยทั่วไปแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมผลงานวิจัยหรือที่เรียกว่า แบบสรุปงานวิจัย

(4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องระบุวิธีการวิเคราะห์งานวิจัย การวิเคราะห์งานวิจัยมีหลายวิธี คือ วิธีการแจกแจงคะแนนเสียง วิธีพิจารณาค่านัยสำคัญ วิธีวิเคราะห์เมตต้า การนำเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอในรูปแบบใน การบรรยาย หรือเสนอด้วยคำสถิติ หรือเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย

(5) การเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัย ในขั้นนี้เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์และจัดทำรายงาน สำหรับการสรุปผลการวิเคราะห์นอกจากจะต้องมีการสรุปผล การอภิปรายผลเชื่อมโยงผลการวิจัยกับความรู้ในอดีต และความรู้ทางทฤษฎีแล้ว ยังต้องให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะทางวิชาการด้วย และผลการวิเคราะห์ต้องให้ข้อค้นพบที่ลึกซึ้งเหนือชั้นกว่างานวิจัยแต่ละเรื่องที่น่ามาสังเคราะห์ และข้อสรุปรวมทั้งข้อเสนอแนะต้องมีความกว้างขวางโดยทั่วไป (generality) มากกว่างานวิจัยปกติ (นงลักษณ์ วิรัชชัย 2542:98-99)

เทคนิคการสังเคราะห์งานวิจัย มี 4 ประเภท คือ

(1) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นการสังเคราะห์เชิงบรรยาย โดยสรุปผลตามเกณฑ์ที่ผู้สังเคราะห์งานวิจัยกำหนด

(2) วิธีการแจกแจงคะแนนเสียง (vote-counting method) เป็นวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณที่ใช้ผลวิจัยที่สรุปว่ามีนัยสำคัญ หรือไม่มีนัยสำคัญเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ไลท์และสมิทธิ์ (Light and Smith, อ้างอิงใน อุทุมพร จามรมาน, 2531:10) ได้บรรยายวิธีนี้ว่า

(2.1) รวบรวมงานวิจัยที่มีตัวแปรตามและตัวแปรอิสระตัวเดียวกันซึ่งถือว่าเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกัน

(2.2) แจกแจงงานวิจัยออกเป็นกลุ่มตามผลการวิเคราะห์ คือ

(2.2.1) กลุ่มที่มีนัยสำคัญ

(2.2.2) กลุ่มที่ไม่มีนัยสำคัญ

ถ้าเป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ก็แจกแจงเป็น 3 กลุ่ม คือ

(2.2.1) กลุ่มที่มีผลวิจัยสรุปความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางบวก

(2.2.2) กลุ่มที่มีผลวิจัยสรุปความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางลบ

(2.2.1) กลุ่มที่มีผลวิจัยสรุปความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญ

(2.3) กลุ่มใดมีความถี่สูงสุดถือว่าชนะ และสรุปผลวิเคราะห์ตามนั้น

(3) วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative approach) เป็นวิธีที่พิจารณาค่านัยสำคัญ หรือสถิติทดสอบ

(4) วิธีวิเคราะห์เมตต้า (meta-analysis) เป็นวิธีที่หาค่าความแตกต่างหรือความมากน้อยในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

หลักการที่ใช้ในการสังเคราะห์จากงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

การสังเคราะห์ผลงานวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง การจำแนกและจัดหมวดหมู่งานวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) ของงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ในเรื่องปีที่พิมพ์เผยแพร่ ชนิดของผลงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เทคนิคการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบของงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(2) วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงนับคะแนนและวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ในเรื่องผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบซึ่งเป็นองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่เกิดขึ้น โดยการสังเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์องค์ประกอบย่อยที่เป็นผลการวิจัย

รายชื่องานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าอ้างอิงเพื่อเป็นในแนวทางในการทำการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้วิธีการข้างต้น

(1) การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปี พ.ศ. 2554

คณะผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิจรรยา
 รองศาสตราจารย์ อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมใจ เทียงธรรม
 อาจารย์พรหมมา วิหคไพบูลย์
 อาจารย์อรุณรุ่ง ปภาพลิสฐ
 ดร.สุพจน์ พันธนิยะ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรองชน พูลสวัสดิ์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ ดังนี้

(1) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผลงานวิจัย ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย ปีที่พิมพ์เผยแพร่ จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา และชนิดของงานวิจัย ฯลฯ

(2) เพื่อสังเคราะห์วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบของการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เทคนิคการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง กรอบแนวคิดในการวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(3) เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ / นวัตกรรมของการวิจัย ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาการศึกษา นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ สร้างสรรค์ การเรียนการสอน ด้านอื่น ๆ และการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยนี้ได้มีขั้นตอนการดำเนินการ คือ รวบรวมงานวิจัยด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ศึกษาการค้นคว้างานวิจัยฉบับสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย วิเคราะห์วิธีดำเนินการศึกษา สังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากการค้นคว้าด้วยการสรุปและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและจำแนกองค์ความรู้ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เป็นแบบสำรวจที่คณะกรรมการกำหนดกรอบการสังเคราะห์ผลงานวิจัยกำหนดขึ้น 2 ชุด คือ แบบสำรวจข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์และแบบสรุปข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สังเคราะห์โดยใช้เทคนิคการแจกแจงนับจำแนกข้อมูลตามกลุ่มและประเภทที่ศึกษาและวิเคราะห์ค้นคว้าอิสระในแต่ละเรื่องโดยใช้ค่าสถิติความถี่และร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สังเคราะห์ผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบโดยใช้เทคนิคการแจกแจงนับและวิเคราะห์เนื้อหา โดยทำการสังเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติจากการเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปร กรณีที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทำการสังเคราะห์เชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ / นวัตกรรมในมิตินั้น ๆ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและการบรรยายประกอบ

(2) การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านบริหารธุรกิจของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปี พ.ศ. 2549

ผู้วิจัย พันธนีย์ วิหคโต

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา เป็นการสังเคราะห์ผลงานวิจัยระดับคุณวุฒิพนธ์ในหัวเรื่องรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลในสถานศึกษาจำนวน 14 เรื่อง โดยใช้รูปแบบการสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพิจารณาตรวจสอบองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบ รูปแบบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งใช้วิธีการตีความ (Interpretative Approaches) เพื่อองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในสถานศึกษา ซึ่งการสังเคราะห์วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบปัจจัยในการสังเคราะห์ โดยยึดหลักกระบวนการบริหารการศึกษารูปแบบเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยปัจจัยผู้บริหาร คุรุกระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอน และสรุปตามผลการสังเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่พัฒนาโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย ประเด็นการบันทึก ได้แก่ ผู้วิจัย หัวข้อเรื่อง ตัวแปร ผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ การวิจัยดำเนินการด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ มีการกำหนดประเด็นหรือกรอบในการวิจัยเพื่อศึกษาเอกสาร ดำเนินการสืบค้นและคัดเลือกรายงานวิจัยที่มีลักษณะเป็นไปตามเกณฑ์จำนวน 14 เรื่อง ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารรายงานวิจัยอย่างละเอียดในแต่ละประเด็น พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาด้วยการสรุปตีความและสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหาร การศึกษาโดยตรงและโดยอ้อม นำรายละเอียดจากข้อสรุปมาสังเคราะห์เพื่อนำมาสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะ ผู้วิจัย และสภาพผลงานวิจัย วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานประกอบด้วยร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา และการตีความผลการวิจัยเพื่อสรุปองค์ประกอบในแต่ละปัจจัย ตรวจสอบความถูกต้อง และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและการบรรยายประกอบ

(3) การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาปี พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย สุดาพร ทองสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

สุจิตรา จรจิตร ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพิจารณาตรวจสอบองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบ รูปแบบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งใช้วิธีการตีความ (Interpretative Approaches) เพื่อองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในสถานศึกษา ซึ่ง

การสังเคราะห์วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบปัจจัยในการสังเคราะห์ โดยยึดหลักกระบวนการบริหารการศึกษารูปแบบเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยปัจจัยผู้บริหาร ครู กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอน

งานวิจัยมีขั้นตอนโดยกำหนดประเด็นหรือกรอบในการวิจัยเพื่อศึกษาเอกสาร รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนดการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดประเด็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องและที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ดำเนินการสืบค้นและคัดเลือก รายงานวิจัยที่มีลักษณะเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดผลการดำเนินงานได้ รายงานวิจัยที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์จำนวน 14 เรื่อง ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารรายงานวิจัยอย่างละเอียดเพื่อสรุปสาระรายละเอียดในแต่ละประเด็นตามแบบบันทึก พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแต่ละประเด็นก่อนนำมาสังเคราะห์ จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการสรุปตีความและสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องขององค์ประกอบและองค์ประกอบย่อยในแต่ละปัจจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้วิจัย และสภาพผลงานวิจัย วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานประกอบด้วยร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาและการตีความผลการวิจัยเพื่อสรุปองค์ประกอบในแต่ละปัจจัย ตรวจสอบความถูกต้อง และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและการบรรยายประกอบ

(4) รายงานการคัดสรร วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัยการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2555 ปี พ.ศ. 2555

ผู้วิจัย สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย เพื่อสังเคราะห์วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วิธีวิจัย ประชากรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ / นวัตกรรมของงานวิจัยในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาการศึกษา นวัตกรรม การเรียนการสอน และการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยนี้ได้มีขั้นตอนการดำเนินการ คือ รวบรวมงานวิจัยการเรียนการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ที่เสร็จแล้วในปี 2555 ศึกษาการค้นคว้างานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย สังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากการค้นคว้าการสรุปและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและจำแนกองค์ความรู้ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด คือ แบบสำรวจข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง และชื่อผู้วิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วิธีวิจัย ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ผลการวิจัยองค์ความรู้ / นวัตกรรมของงานวิจัย ประกอบด้วยข้อค้นพบต่าง ๆ เช่น การพัฒนาการศึกษา นวัตกรรมเป็นต้น และแบบสรุปข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์งานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทำการสังเคราะห์ เชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ / นวัตกรรมในมิตินั้น ๆ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและการบรรยายประกอบ

(5) รายงานผลดำเนินโครงการวิจัยสังเคราะห์งานวิจัยของวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ระหว่างปีการศึกษา 2528-2552 ปี พ.ศ. 2555

ผู้วิจัย อาจารย์อัยชมา ชื่นบุญ	คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
ดร.นงคราญ วงษ์ศรี	คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
อาจารย์รุ่งฤดี โลควิววัฒน์	คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
ผศ.ร.ต.ต.หญิง ดร.เรวดีพรรณ รอบขอบ	คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
อาจารย์สุวรรณา เอื้อจารุพร	คณะกายภาพบำบัด วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
นางสาวอรวรรณ แพรสุวรรณศิลป์ ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมวิชาการ	วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยของวิทยาลัยเซนต์หลุยส์

เกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กลุ่มตัวอย่าง สถานที่ดำเนินการวิจัย วิธีวิจัย ผลการวิจัยการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์การนำไปใช้ระหว่างปีการศึกษา 2528-2552 และเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัยของวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ระหว่างปีการศึกษา 2528-2552

งานวิจัยนี้ได้มีขั้นตอนการดำเนินการ คือ ศึกษาผลงานวิจัยของบุคลากรวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นและมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปแบบของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในบทความวิจัย ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2528-2552 จำนวน 21 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย มีดังนี้คือ ตารางวิเคราะห์เพื่อจำแนกคุณลักษณะของงานวิจัย การออกแบบการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กลุ่มตัวอย่าง สถานที่ดำเนินการวิจัย วิธีวิจัย ผลการวิจัย การวิเคราะห์และการสังเคราะห์การนำไปใช้ กรอบการสังเคราะห์จากงานวิจัย คือ องค์ความรู้ด้านสุขภาพ โดยคณะผู้วิจัยจะอ่านงานวิจัยจำนวน 21 เรื่องให้เข้าใจว่าใครทำอะไร ได้ผลอย่างไร จากนั้นดึงผลการวิจัยเข้าหาประเด็นที่จัดไว้เป็นหมวดหมู่่างานวิจัยที่ผ่านมามีลักษณะอย่างไร หาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อการนำไปใช้ โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการโดยจัดประชุมปรึกษาหารือตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ นโยบาย/บริหาร การเรียนการ

สอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุศิลปวัฒนธรรม และเขียนรายงาน
นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและการบรรยายประกอบ

(6) การสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี พ.ศ. 2555

ผู้วิจัย สุนทรา โต้บัว

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยของอาจารย์ที่ได้รับทุนวิจัยจาก
ภาควิชาการศึกษา เพื่อศึกษาด้านสาระของการวิจัย (Substantive) ได้แก่ ประเด็นการวิจัยของ
อาจารย์ภาควิชาการศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ประโยชน์ในการนำไปใช้ และเพื่อศึกษาด้าน
วิธีการวิจัย (Methodological) ได้แก่ แบบแผนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประชากร
เป้าหมายในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้มีขั้นตอนการดำเนินการ คือ การสำรวจรวบรวมงานวิจัยมาสังเคราะห์
ด้วยการศึกษาจากฐานข้อมูลวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อสำรวจรายงานการวิจัยของ
อาจารย์ภาควิชาการศึกษาในเบื้องต้น จากนั้นจึงได้ประสานงานหัวหน้าในโครงการวิจัย เพื่อขอ
ความร่วมมือในการรวบรวมรายงานการวิจัยฉบับเต็มของอาจารย์ในภาควิชาการศึกษา กำหนด
ประเด็น/ตัวแปรที่แสดงลักษณะและสาระของงานวิจัย อ่านและทำความเข้าใจสาระในรายงานการ
วิจัยที่นำมาสังเคราะห์ การระบุ การจำแนก และการลงรหัสงานวิจัย เป็นขั้นตอนในการปรับ
ข้อมูลจากงานวิจัยให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งต้องพิจารณาทั้งในส่วนที่เป็นสาระของงานวิจัย
(Substantive) และวิธีการวิจัย (Methodological) ซึ่งจะครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาแล้วแปลงให้
เป็นไปตามรหัสตามที่กำหนดคุณลักษณะของสิ่งที่วัดและจำแนกลงรหัสนี้จะสัมพันธ์กับคุณลักษณะ
งานวิจัยและผลวิจัย จากนั้นวิเคราะห์ลักษณะงานวิจัย จัดหมวดหมู่และทำการสังเคราะห์โดยการ
เจงนั้บ และวิเคราะห์เนื้อหาตามตัวแปรที่ศึกษา สังเคราะห์ผลและเขียนรายงาน

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกข้อมูลรายงานวิจัยที่หาคุณภาพด้วยการ
ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ และทดลองนำร่องในการเก็บข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์ใน
รูปแบบตารางและการบรรยายประกอบ

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มทางการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มทางการศึกษา จัดได้ว่ามีความสำคัญต่อการวางแผนนโยบาย
ของการจัดการศึกษาในระดับชาติ เป็นสิ่งที่นักการศึกษาให้ความสนใจอย่างมากดังที่ จุมพล พูล
ภัทรชีวิน(2548) กล่าวว่า นักอนาคตศึกษาให้ความสนใจกับการศึกษาแนวโน้มต่างๆทั้งนี้ด้วยความ
เชื่อว่า มนุษย์มีระเบียบวิธีในการศึกษาแนวโน้มในอนาคตอย่างเป็นระบบซึ่งอยู่ในรูปของการวิจัยใน

อนาคต(future research) ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับอนาคตย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจ และเชื่อว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ความสนใจต่อการศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) นั้นมีมาตั้งแต่อดีต โดยจากเดิมความคิดเรื่องของแนวโน้มเป็นความสนใจภายใต้การศึกษาพัฒนาการในอดีตเพื่อทำนายแนวโน้มในอนาคตหรือมุ่งศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และเทคโนโลยี ทั้งในอดีต ปัจจุบัน เพื่อพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต รวมถึงศึกษาว่าตัวประกอบใดมีอิทธิพล เพื่อจะได้ควบคุมตัวแปรเหล่านั้นในอนาคต

แต่ในระยะต่อ ๆ มาด้วยอิทธิพลของอนาคตนิยมและความก้าวหน้าทางวิทยาการในโลก ความสนใจในเรื่องแนวโน้มได้มุ่งไปที่คาดการณ์แนวโน้มหรือสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างรอบด้าน เพื่อมาหาทางเลือกในการจัดการแนวโน้มที่จะมาถึง การศึกษาแนวโน้มมีพัฒนาการเรื่อยมา ถึงกระนั้นแนวคิดดังกล่าวก็ได้รับความสนใจมากขึ้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงยุคแห่งการพัฒนาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 เรื่อยมา ที่กระแสทั่วโลกได้หันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาแนวโน้มเพื่อการตั้งหลักคิดและทิศทางในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตามในช่วงก่อนขึ้นสหัสวรรษใหม่ งานศึกษาแนวโน้มได้ขยายวงออกไปอย่างกว้างขวาง คือมิใช่มีเพียงนักอนาคตเท่านั้นที่สนใจศึกษาเรื่องดังกล่าว แต่ยังรวมไปถึงนักยุทธศาสตร์ นักพัฒนาเทคโนโลยีและด้านต่าง ๆ

โลกปัจจุบันมีวัฒนธรรมหลากหลายหลากรวมอยู่รวมและต่อสู้ส่งผลกระทบต่อกันอย่างซับซ้อน ซับซ้อนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ ค่านิยม และทัศนคติในหมู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง การกระทบหรือการขัดแย้งทางวัฒนธรรมนั้น กล่าวกันว่าจะเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถชนส่งสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว

กล่าวได้ว่าในวัฒนธรรมอันหลากหลายเหล่านั้น มีวัฒนธรรมหนึ่งเป็นกระแสหลักได้แก่ วัฒนธรรมบริโภคนิยม วัฒนธรรมนี้ตั้งอยู่บนระบบทุนนิยมเสรี แนวคิดเสรีนิยมใหม่ กระบวนโลกาภิวัตน์ และเศรษฐกิจความรู้ วัฒนธรรมนี้เน้นหนักในเรื่องการบริโภค การแสวงหาความสุข กำไรและอำนาจ การจัดการศึกษาตามแนวนี้มีแนวโน้มที่จะเน้นความเป็นเลิศ ความสามารถในการแข่งขัน ที่สำคัญก็คือเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ซึ่งยิ่งจะต้องเสริมการบริโภคให้มากขึ้นอีก ขณะเดียวกันก็เพิ่มกำไร เพิ่มอำนาจในการควบคุมผูกขาดทางตลาด การเพิ่มผลิตภาพในเศรษฐกิจปัจจุบันทางหนึ่งก็คือการสร้างคนงานความรู้ ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ในอีกทางหนึ่งนำโรงเรียนกับโรงงานหรือสำนักงานให้มาใกล้ชิดกัน เพื่อสร้างคนให้ตรงกับความต้องการ ไม่ต้องเสียเวลาไปฝึกฝนเพิ่มเติม

ผลกระทบจากการจัดการศึกษาแบบวัฒนธรรมบริโภคนิยมมีส่วนเสริมช่องว่างทางสังคม เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันในโลก โดยมีศูนย์กลางเป็นผู้ควบคุมชายขอบ อย่างไรก็ตาม

ตาม เนื่องจากการจัดการแบบนี้เป็นกระแสหลัก จึงมีเหตุผลข้ออ้างทั้งทางเศรษฐกิจและจริยธรรม เป็นเครื่องสนับสนุน เช่นการแข่งขันทำให้เกิดความก้าวหน้า การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันจะ ช่วยลดทอนความยากจน การบริโภคและการเติบโตเป็นสิ่งที่ดี กำไรและอำนาจเป็นสิ่งชอบธรรม การดำรงอยู่เป็นด้านหลักของวัฒนธรรมบริโภคนิยมนี้สูงถึงขั้นทำให้การจัดการศึกษาตาม วัฒนธรรมอื่น เป็นสิ่งที่ยากมาก แม้กระทั่งในการคิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังนี้ จำนวนผู้คนที่รู้สึกว่าคุณกดขี่บีบคั้นจากวัฒนธรรมบริโภค นิยมเพิ่มมากขึ้น จึงได้สร้างวัฒนธรรมหลากหลายของตนขึ้นมา กล่าวกันว่าในสหรัฐมีผู้คนเหล่านี้อยู่ จำนวนไม่น้อย มีผู้ประเมินว่าสูงถึงราว 50 ล้านคน แต่ว่ามีลักษณะกระจัดกระจาย ไม่เป็นข่าว และอาจ ขัดแย้งกันเอง แนวคิดที่ต้องการเป็นอิสระจากวัฒนธรรมผู้บริโภคนี้ขอเรียกรวมกันไปว่าวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งไม่ได้หมายถึงว่าเป็นสิ่งที่คิดใหม่ แนวคิดจำนวนมากน้อยเสนอขึ้นมาแล้ว เช่นคติทางศาสนาต่างๆ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างแนวคิดในการจัดการศึกษาในกรอบวัฒนธรรมใหม่บางกลุ่ม

1) โลกหลังยุคบริษัทยุคชีวิตหลังระบบทุนนิยม

เป็นแนวคิดทางด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ต่อต้านบริษัทข้ามชาติ เสนอสังคม หลังทุนนิยม เช่น เดวิด คอร์เทิน ชาวอเมริกันผู้เขียนหนังสือ “โลกหลังยุคบริษัทยุคชีวิตหลังระบบ ทุนนิยม” (The Post-Corporate World: Life After Capitalism) คอร์เทินเห็นว่าเศรษฐกิจต้องเห็นว่า ชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ใช่กำไร และเห็นว่าจะต้องเปลี่ยนสังคมทุนนิยมสู่ประชาสังคม ซึ่งหมายถึงว่า จะต้องจัดการศึกษาและระเบียบสังคมที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

- 1) การมีอำนาจในการจัดระเบียบตนเอง และการร่วมมือกัน
- 2) การเน้นท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตการบริหารจัดการที่แน่นอน
- 3) การประหยัดและการแบ่งปัน
- 4) ความหลากหลายและการสร้างสรรค์ แต่ไม่ใช่เพื่อการจดสิทธิบัตร แต่เพื่อการ

แบ่งปันความรู้อย่างเสรี

2) กลุ่มแนวคิดทางด้านนิเวศวิทยา

กลุ่มนี้เสนอการศึกษาที่ถือสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งมีสถาบันฮูเมเกอร์เป็นผู้ออกหน้า สำคัญรายหนึ่ง เดวิด ออร์ ได้กล่าวเสนอในปาฐกถาว่า เพื่อให้คนอ่านออกเขียนได้ทางสิ่งแวดล้อม จะต้องจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อมของความจริง ซึ่งบางครั้งเป็นสิ่งที่วัดไม่ได้ เหมือนกับราคาสินค้าหรืออัตรากำไร แต่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและการรู้ซึ้งตนเอง ดังนั้น จึงต้องถือว่า

ความจริงนั้น “วัด” ได้ด้วยคุณภาพ อย่างเช่นการชื่นชมในความงาม ความซื่อ ความเป็นเพื่อน อารมณ์ซึ่ง การทำทาน และความรัก

2) ทำทนายเนื้อหาหลักสูตรแฝงเร้นที่สอนว่า การที่มนุษย์เข้าควบคุมธรรมชาติเป็นของดี การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งธรรมชาติ ความรู้ที่ปวงไม่ว่าจะก่อผลแตกต่างกันอย่างไรก็ถือว่ามีความเหมือนกัน และการเพิ่มพูนทางวัตถุเป็นสิทธิของเรา โดยหันไปเน้นศิลปะการออกแบบทางนิเวศวิทยา เช่นการออกแบบเมือง บ้าน รถ และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับชีวภาค

3) ต้องชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรในปัจจุบันสอนเด็กโดยเน้นแต่เรื่องปัจเจกชนนิยมและสิทธิ แต่ไม่ได้สอนเรื่องความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบ และที่สำคัญก็คือล้มเหลวในการสอนว่า เราเป็นพลเมืองในชุมชนชีวิต (Biotic Community) การสอนอย่างเช่นลัทธิรักชาติจึงไม่ได้นึกถึงสิ่งแวดล้อมอะไรเลยซึ่งความจริงนั้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทารุณ การทำลายดินและความหลากหลายทางชีวภาพ การเอาส่วนแบ่งเกินกว่าที่ควรจะได้ควรจะต้องถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่รักชาติ

4) ต้องตั้งข้อสงสัยในข้อสมมุติฐานว่าอนาคตของมนุษย์จะมีความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และถือว่าเป็นของดี สรรพทานในเทคโนโลยีทำนองนี้ได้แทรกซึมเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนมากขึ้นทุกที เช่นในปัจจุบันกำหนดให้การอ่านออกเขียนได้ทางคอมพิวเตอร์ (Computer Literacy) เป็นจุดมุ่งหมายของชาติ (สหรัฐ) การเน้นเทคโนโลยีมากเกินไปทำให้จินตนาการของเราถูกครอบงำด้วยความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี เช่นคอมพิวเตอร์ที่มีกำลังสูงขึ้น พันธุวิศวกรรม และนาโนเทคโนโลยี ขณะที่สิ่งที่เราต้องการคือจินตนาการทางสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างชุมชนที่สงบ งานทำที่ดี ความสัมพันธ์ที่ซื่อตรง ครอบครัวที่มั่นคง และวิถีทางที่จะเอาชนะการถือตัวเองเป็นศูนย์กลาง

5) ต้องทำทนายการทำให้สถาบันการศึกษาให้กลายเป็นเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีผู้บริหารบริษัทใหญ่ได้ประกาศว่าในอีก 20 ปีข้างหน้าโรงเรียนและวิทยาลัยจำนวนมากจะต้องเลิกกิจการ เปิดทางให้แก่สถานศึกษาที่ดำเนินการเพื่อหากำไรโดยบริษัทที่เข้ามาทำธุรกิจด้านนี้

3) กลุ่มแนวคิดการศึกษาแบบองค์รวม ภูมิปัญญาตะวันออก

แนวคิดนี้พยายามรวมเอาแนวคิดด้านต่างๆ ทั้งจากนิเวศวิทยา กระบวนการศึกษาภาพมนุษย์ ทฤษฎีระบบ และคำสอนทางจิตวิญญาณมาประสมประสานเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างเต็มที่ มีประสบการณ์ที่น่าชื่นชมทั้งทางด้านชีวิต วัฒนธรรม จริยธรรม และทางจิตวิญญาณ กระบวนการนี้ได้เริ่มในตะวันตกตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 ต่อมาเมื่อนักการศึกษาญี่ปุ่นให้ความสนใจและพยายามศึกษาปรัชญาองค์รวมที่เป็น “ตะวันออก” เช่น ภูมิปัญญาตะวันออกในการจัดการศึกษา

ตัวอย่างได้แก่โยชิฮารุ นากาคาวา เสนอในหนังสือชื่อ “การศึกษาเพื่อความเป็นผู้ตื่น” (Education For Awakening: An Eastern Approach to Holistic Education) นากาคาวาเห็นว่าพุทธศาสนาในญี่ปุ่นกับภูมิปัญญาตะวันออกซึ่งรวมทั้งคำสอนของขงจื้อ เสนอการศึกษาแบบองค์รวมที่ลึกซึ้งกว่าตะวันตก โดยชี้ว่าในตะวันออกนั้นสอนว่าความจริงมี 5 มิติด้วยกัน ได้แก่ ความจริงทางวัตถุวิสัย ทางสังคม ทางจักรวาล (Cosmic) ความจริงอันไม่มีที่สิ้นสุด (Infinite) และความจริงที่เป็นสากลดำรงอยู่ทั่วไป ใช้ได้กับทุกสิ่งและไม่เลือกกาล (Universal) ขณะที่หลักสูตรการสอนแบบตะวันตกที่ปฏิบัติทั่วไปเน้นแต่ความจริง 2 มิติแรก ส่วนการศึกษาแบบองค์รวมของตะวันตกเพิ่มขึ้นอีก 1 มิติ แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงอีก 2 มิติหลัง เนื่องจากไม่มีประเพณีเรื่องการทำสมาธิและการภาวนา ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าถึงความรู้ในมิติอันกว้างไกลและเป็นสากลได้ นากาคาวาเห็นว่าถ้าหากรวมเอาภูมิปัญญาตะวันตกซึ่งเก่งในความรู้ 2-3 มิติแรก มารวมกับภูมิปัญญาตะวันออกซึ่งมีทักษะในความรู้มิติหลังสูง ก็จะสามารถสร้างหลักสูตรที่จะทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างสูงสุดได้

4) ทางสายกลางแห่งการศึกษา

ในประเทศไทยมีผู้นำคำสอนทางพุทธศาสนามาเพื่อเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาจำนวนมาก ที่น่าสนใจได้แก่ข้อเสนอของท่าน ประยูรฑ์ ปยุตโต ในหนังสือชื่อ “เพื่ออนาคตของการศึกษาไทย” (พ.ศ.2536) ซึ่งเริ่มต้นโดยเสนอให้การศึกษาเป็นแบบองค์รวมและก้าวให้พ้นจากยุคอุตสาหกรรม โดยประสานระบบบูรณาการเข้ากับพัฒนาการ สร้างทางสายกลางของการศึกษาไทยขึ้น เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ให้การศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนา โดยเฉพาะทำให้ชุมชนพัฒนา และสร้างจิตสำนึกร่วมกันของชาติขึ้นมา

การศึกษาในวัฒนธรรมใหม่ดังกล่าวมีข้อที่ตรงกัน ได้แก่การเน้นความเป็นเอกภาพระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ บุคคลกับชุมชน ให้ความสำคัญแก่ศีลธรรม จริยธรรม และเรื่องทางจิตวิญญาณ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุด โดยก้าวให้พ้นจากยุคอุตสาหกรรมหรือสังคมทุนนิยม

โลกปัจจุบันอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลง กระแสการปฏิรูปการศึกษากำลังเกิดขึ้นทั่วไป เราจะโดดเด่นต่อไปข้างหน้ากับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้กระทำมากกว่าสองร้อยปี หรือจะสร้างจินตนาการใหม่ที่หวนคินสู่สิ่งพื้นฐานและความเป็นมนุษย์ หรือจะประสานสองกระแสนี้เข้าด้วยกัน คำตอบไม่ใช่ง่าย เช่นเดียวกับการปฏิรูปการศึกษาซึ่งย่อมไม่ใช่งานง่าย มีความคิดและการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปมากมายตามอำนาจทางเศรษฐกิจ-การเมือง มีสถานการณ์ที่พลิกผันเกิดขึ้นในท่ามกลาง ซึ่งทำให้การปฏิรูปการศึกษากลายเป็นกระบวนการที่ไม่จบสิ้น ทำนองเดียวกับการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างคนเพื่อเข้าสู่สังคม ซึ่งต้องการความ

ละเอียดอ่อนและเวลาที่นานพอสมควร แต่ว่าในอีกด้านหนึ่งการศึกษาก็เป็นกระบวนการสร้างคน เพื่อให้เข้าใจความเป็นจริง ไม่แปลกแยกกับความเป็นจริงในสังคมและของโลกด้วย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย : 2543)

จุฬากรณี มาเสถียรวงศ์ (2549) กล่าวว่า การตื่นตัวของหลายฝ่ายที่มีต่องานศึกษาแนวโน้มนั้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 นี้เอง ได้มีส่วนปลุกเร้าให้ผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นนักนโยบาย นักยุทธศาสตร์ รวมถึงนักวิชาการและภาคประชาชนที่หันมาให้ความสำคัญต่องานศึกษาแนวโน้มนั้นและอิทธิพลของแนวโน้มนั้น และยังส่งผลต่อการปรับมุมมองทางสังคมใหม่ภายใต้แนวคิดแบบมุ่งอนาคต (future oriented) เพื่อการเตรียมพร้อมรับกระแสแนวโน้มนั้นที่จะมาถึงด้วย กล่าวคือในช่วงนี้เองที่จำนวนงานที่ศึกษาแนวโน้มนั้นก็ถูกตีพิมพ์เผยแพร่มากขึ้น และเอกสารหลายชิ้นได้กลายเป็นสิ่งพิมพ์ที่ได้รับความนิยมอันดับต้นๆ ในสากลโลก งานศึกษาแนวโน้มนั้นที่ถูกกล่าวขวัญอย่างมากดูจะหนีไม่พ้นงานของบุคคลสำคัญๆ อาทิ งาน John Naisbitt นักอนาคต ซึ่งถือเขาเป็นผู้ปฏิวัติการศึกษาแนวโน้มนั้นที่น่าสนใจ ดังเช่น งานของเขาในปี 1990 ในเรื่อง “อภิมหาแนวโน้มนั้นปี 2000” (Megatrends 2000 และงานในปี 1994 ที่ชื่อว่า “โกลบอลพาราดอกซ์” (Global Paradox : The bigger the world economy, the more powerful its smallest palyers ในงานเขียนสองเล่มนี้ Naisbitt ได้มองแนวโน้มนั้นและพูดถึงอภิมหาแนวโน้มนั้นสำคัญๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโลก งานของเขาได้ถูกอ้างอิงถึงมากเป็นอันดับต้นๆ ของนักอนาคตศึกษาและนักยุทธศาสตร์ เช่นเดียวกันกับงานของ Peter F. Drucker ในปี 1992 ที่เขียนเรื่อง “การจัดการเพื่ออนาคต”(Managing for the Future : The 1990s and Beyond และ งานของ Frances Hesselbein และคณะ ในปี 1997 เรื่อง “องค์กรแห่งอนาคต” (The Organization of The Future) ภายใต้การสนับสนุนขององค์กร Drucker Foudation ซึ่งถือเป็นงานศึกษาแนวโน้มนั้นที่น่าสนใจ งานทั้งสองชิ้นนี้ได้ชี้ว่าในอนาคตที่เต็มไปด้วยแนวโน้มนั้นที่หลากหลายนั้น องค์กรในการองค์กรในอนาคตควรมีการปรับตัวอย่างไร และควรมีการจัดการอย่างไรให้สามารถพร้อมรับกับกระแสแนวโน้มนั้นและความเปลี่ยนแปลงในอนาคตข้างหน้า

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาเรื่องแนวโน้มนั้นเป็นเรื่องที่นักวิชาการในแต่ละยุคสมัยได้ให้ความสนใจศึกษาวิจัย เพื่อการเตรียมตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งนโยบาย แนวคิด การปฏิบัติ ซึ่งในส่วนของวิธีการศึกษาแนวโน้มนั้นก็เช่นกัน พบว่าวิธีการของการศึกษาแนวโน้มนั้นที่ใช้ก็มีหลากหลายวิธีมากขึ้น ทั้งการคาดการณ์ (forecast) การสำรวจแนวโน้มนั้น (trend exploratory) ในมิติต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบแนวโน้มนั้น (trend analysis) ที่จะมีต่อวิถีชีวิตผู้คน

ตัวอย่างงานศึกษาแนวโน้มนั้นที่น่าสนใจชิ้นหนึ่งคืองานของ Dryden and Vos ในปี 1977 เรื่อง “การปฏิวัติการเรียนรู้” (The Learning Revolution) ได้ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร เก็บข้อมูล

ภาคสนามและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและในสาขาอื่นๆ ซึ่งงานชิ้นนี้กล่าวถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง 15 ประการหลักที่ผลต่อรูปแบบชีวิตของมนุษย์โลกในอนาคต ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้คนและสังคมต้องตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิวัติการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การก้าวสู่ยุคสารสนเทศ 2) โลกที่ปราศจากพรมแดนทางเศรษฐกิจ 3) การก้าวสู่โลกเศรษฐกิจเดี่ยว 4) การบริการสังคมแบบใหม่ 5) แนวคิดที่จากเน้นความใหญ่สู่ความเล็กจิ๋ว 6) ยุคแห่งการให้ความสำคัญกับเวลาว่าง 7) การเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน 8) การที่ผู้หญิงก้าวเป็นผู้นำ 9) ทศวรรษแห่งองค์ความรู้ด้านสมอง 10) วัฒนธรรมชาตินิยม 11) การเติบโตของชนชั้นล่าง 12) การตื่นตัวเรื่องวัยของประชากร 13) ยุคแห่งการเรียนรู้และทำด้วยตัวเอง 14) การร่วมมือกับผู้ประกอบการ 15) ความเป็นปัจเจกบุคคล

ขณะที่งานศึกษาแนวโน้มในยุคถัดมาอีกชิ้นหนึ่ง ได้แก่ รายงานขององค์การ National Intelligence Council หรือ NIC ของสหรัฐอเมริกาในปี 2000 ในเรื่อง “แนวโน้มโลกปี 2015” (Global Trends 2015 : A Dialogue About the Future) ซึ่งได้ศึกษาเอกสารสำคัญจากองค์กรที่เชี่ยวชาญด้านการคาดการณ์อนาคตในมิติต่างๆ เช่น มิติการทหาร มิติการเมือง มิติทางเศรษฐกิจ มิติเทคโนโลยี มิติสังคม ฯลฯ พร้อมกับการประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญด้านอนาคตศึกษาเกี่ยวกับมุมมองที่มีต่อโลกในทศวรรษหน้าโดยได้สรุปถึงแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในค.ศ. 2015 ว่า จะมีแนวโน้มหลักๆ ได้แก่ 1) แนวโน้มเกี่ยวกับการขยายตัวของประชากรโลกที่จะขยายตัวสูงขึ้น 2) แนวโน้มด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานโลก 3) แนวโน้มด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4) แนวโน้มด้านเศรษฐกิจโลก 5) แนวโน้มด้านรัฐบาลในแต่ละประเทศและระหว่างประเทศที่จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและท่าทีการดำเนินความสัมพันธ์ 6) แนวโน้มด้านความขัดแย้งในอนาคตทั้งจากปัจจัยภายใน การก่อการร้าย ความขัดแย้งระหว่างรัฐ และท่าทีทางการทหารของประเทศสหรัฐ 7) แนวโน้มด้านบทบาทของประเทศมหาอำนาจ

นอกจากที่กล่าวแล้ว ยังพบว่า ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ยังมีเอกสารที่เกี่ยวกับการศึกษาแนวโน้มอีกหลายสิบชิ้น เช่น เรื่อง “โลกในปี 2020” (The World in 2020) “เส้นทางสู่อนาคต” (The Road Ahead) “สังคมแห่งการเรียนรู้” (The Learning Society : Challenges and trends) “เวลาแห่งการก้าวกระโดด” (Jump Time: Shaping Your Future in a Time of Radical Change, Jean Houston) “อนาคตที่กำลังมา” (Futuring : The Exploration of the Future) “ผู้นำแบบมุ่งอนาคต” (Future-Oriented Leadership : A Rare and Precious Capability) เป็นต้น จากที่กล่าวมาสรุปในภาพรวมได้ว่า งานศึกษาแนวโน้มได้กลายเป็นงานที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง มีการตีพิมพ์ผลงานที่เกี่ยวกับการศึกษาแนวโน้มจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็มีการใช้ประโยชน์จากแนวคิดและวิธีการศึกษาแนวโน้มเพื่อวางแผนเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้าน

ต่างๆ นอกจากนี้ ท่ามกลางการคาดการณ์ว่า ในทศวรรษหน้าอิทธิพลของแนวโน้มสำคัญๆ จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมหาศาลในหลายด้าน ยิ่งทำให้การศึกษาแนวโน้มได้กลายเป็นแนวคิดและวิธีการที่ถูกนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับนโยบายและระดับองค์กรมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามหัวใจสำคัญของการศึกษาแนวโน้มคงอยู่ภายใต้ตรรกะของแนวคิดอนาคตศึกษาหรือการศึกษาอนาคต (Futures studies) ซึ่งจุมพล พูลภัทรชีวิน ผู้บุกเบิกงานอนาคตศึกษาในสังคมไทย ได้กล่าวไว้ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาอนาคตที่อยู่ระหว่างการสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็หาทางป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ด้วยการกระทำในปัจจุบัน

ในบทที่ 3 ของหนังสือ *The New Handbook of Research on music teaching and learning* โดย Richard Colwell ได้กล่าวถึง แนวโน้มปัจจุบันและปัญหาของนโยบายการศึกษาดนตรีไว้ว่า เป็นความท้าทายอย่างยิ่งของการทำนโยบายทางการศึกษาภายใต้พื้นฐานของทฤษฎีกับสภาพสังคมที่ต้องลงไปปฏิบัติการจริง เพราะทฤษฎีทางการศึกษาเหล่านั้นมีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษาทางด้านศิลปะ ซึ่งต้องให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นในอุดมการณ์นั้นและเกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการศึกษาในทิศทางที่ถูกต้อง การศึกษาจะเป็นตัวหลอมรวมวัฒนธรรมและความแตกต่างทางสังคม ตลอดจนตอบสนองความต้องการของสังคมในการจัดนโยบายการศึกษาขึ้น บุคลากรทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้สร้างนโยบายการศึกษา หรือ ครูผู้ทำการสอนจึงจำเป็นต้องช่วยสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนและสังคมในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ การวิจารณ์งานศิลปะ และประวัติศาสตร์ศิลปะ ในแง่ของความรู้พื้นฐานที่ถูกต้องเพื่อให้สังคมตระหนักและเห็นคุณค่าอย่างแท้จริงของวิชาทางด้านสุนทรียศาสตร์ อันจะก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการทางการศึกษาทั้งระบบ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การสื่อสารให้เข้าใจถึงคุณค่าและวัตถุประสงค์ เพราะนโยบายที่สร้างขึ้นต้องได้รับการพัฒนาต่อจากองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น และต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปจากยุคสมัยที่ผ่านมา จึงจำเป็นต้องระงับการขัดแย้งทางด้านความคิดของความแตกต่างทางความคิด และปรับทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมรับต่อนโยบายทางการศึกษาใหม่

การจัดทำนโยบายทางการศึกษาศิลปะแห่งชาติ (The National Standards for the Arts) จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องมีความชัดเจนในศาสตร์แต่ละด้านทางศิลปะ ทั้งด้านการปฏิบัติงานศิลปะ ดนตรี การละคร วัฒนธรรมศิลป์ และอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับใช้เป็นมาตรฐานยึดถือปฏิบัติ และวางแนวทางการศึกษาสร้างรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ แต่ละภูมิภาคต่อไปได้ โดยรวมการศึกษาในศตวรรษที่ 20 นี้จะให้

ความสำคัญเกี่ยวสุนทรียศาสตร์แบบองค์รวม เน้นกระบวนการสร้างสรรค์ และการแสดงออก การสร้างประสบการณ์ ความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะและบริบททางวัฒนธรรม นโยบายทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องครอบคลุมในทุกศาสตร์ที่กล่าวมานี้ และสร้างความสัมพันธ์ที่ลงตัวกันของปรัชญาการศึกษาและการศึกษาทางศิลปะเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้นที่กล่าวถึง การศึกษาแนวใหม่ทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาได้ ดังนั้น งานวิจัยเรื่อง “การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” จึงน่าจะช่วยให้เห็นอนาคตของดนตรีศึกษาในประเทศไทยได้ ซึ่งข้อมูลนี้จะช่วยในการพัฒนานโยบายทางการศึกษาดนตรี และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับได้ต่อไป

2.1.6 สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีในประเทศไทย

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในระดับอุดมศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก พบว่ามีรายชื่อมหาวิทยาลัย ชื่อคณะ ชื่อสาขา และชื่อหลักสูตรดังต่อไปนี้

(1) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

(2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาดนตรีใน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีตะวันตก และในหลักสูตรมหาบัณฑิต คือ สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

(3) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีสากล ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล

(4) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

(4.1) คณะครุศาสตร์ สาขาดนตรีศึกษา ในหลักสูตรใหม่โดยขยายวิชาเอกออกเป็น 5 สาขาด้วยกัน คือ 1)สาขาการสอนเครื่องดนตรีและวงดนตรีไทย 2)สาขาการสอนเครื่องดนตรีและวงดนตรีสากล 3)สาขาการสอนทฤษฎีดนตรีไทย 4)สาขาการสอนทฤษฎีดนตรีสากล และ 5)สาขาดนตรีศึกษา

(4.2) คณะศิลปกรรมศาสตร์ หลักสูตรระดับปริญญาตรี 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ) ประกอบด้วย 2 ภาควิชา คือ ภาควิชาดุริยางคศิลป์(ไทย)

และภาควิชาดุริยางคศิลป์(วิชาเอกดุริยางคศิลป์ตะวันตก) ระดับปริญญาโท 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย 2) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก

(5) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ุฒิกการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต(ค.บ.5ปี)

(6) มหาวิทยาลัยทักษิณ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปกรรมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล

(7) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา

(8) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาดนตรี

(9) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาศิลปกรรม หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

(10) มหาวิทยาลัยนเรศวร เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ดุริยางคศาสตร์สากล และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ดุริยางคศาสตร์ไทย

(11) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

(12) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปะนาฏดุริยางคระดับปริญญาตรี คือ หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) ในสาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) ในสาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา และสาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา ในระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต (ศ.มบ.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

(13) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีตะวันตก

(14) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปนาฏดุริยางค์ และในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

(15) มหาวิทยาลัยพายัพ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ระดับปริญญาตรีหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ 6 แขนงวิชาได้แก่ ดนตรีศึกษา ดนตรี

เชิงพาณิชย์ การประพันธ์เพลงดนตรีแจ๊ส ดนตรีศาสนา และการแสดงดนตรี ในระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ 4 แขนงวิชา ได้แก่ ดนตรีศึกษา การประพันธ์เพลง การแสดงดนตรี และดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

(16) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาดนตรี

(17) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมดนตรี

(18) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ดนตรีสากล

(19) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา

(20) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ โดยมีหลักสูตรต่อไปนี้

(20.1) หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี (มัธยมศึกษาตอนปลาย สายศิลป์ (อังกฤษ-ดนตรี))

(20.2) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์มี 4 แขนงคือ แขนงวิชาดนตรีตะวันตก แขนงวิชาดนตรีไทย แขนงวิชาดนตรีพื้นบ้าน และแขนงวิชาดนตรีตะวันออก

(20.3) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์มี 4 แขนง คือ แขนงวิชาดนตรีวิทยา แขนงวิชาดนตรีศึกษา แขนงวิชาดนตรีพื้นบ้าน แขนงวิชาหมอลำ แขนงวิชาการจัดการดนตรีและศิลปะการแสดง แขนงวิชาบริหารธุรกิจดนตรี และเทคโนโลยีดนตรี และแขนงวิชาการประพันธ์เพลง

(20.4) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์มี 3 แขนงคือ แขนงวิชาดนตรีศึกษา แขนงวิชาดนตรีวิทยา และแขนงวิชาการบริหารจัดการดนตรี

(21) มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ และสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม

(21.1) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มีหลักสูตรต่อไปนี้

(21.1.1) หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี (มัธยมศึกษาตอนปลาย)

(21.1.2) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มี 7 สาขา คือ ดนตรีปฏิบัติ, ดนตรีไทยและดนตรีตะวันออก, ดนตรีแจ๊ส, เทคโนโลยีดนตรี, ธุรกิจดนตรี, ดนตรีสมัยนิยม และการประพันธ์ดนตรี

(21.1.3) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มี 3 แขนง คือ
ดนตรีวิทยา ดนตรีศึกษา และดนตรีปฏิบัติ

(21.1.4) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
มี 2 แขนง คือ ดนตรีวิทยา และดนตรีศึกษา

(21.2) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมและการพัฒนา วิชาเอกมานุษยวิทยาการดนตรี

(22) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล และสาขาวิชานาฏดุริยางคศิลป์ไทย

(23) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

(24) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

(25) มหาวิทยาลัยศิลปากร เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะดุริยางคศาสตร์
หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีคลาสสิก, สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส

(26) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี

(27) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์

(27.1) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตร
บัณฑิต สาขาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ดนตรี แขนงวิชาดนตรีศึกษา และแขนงวิชาการบริหารงานดนตรี

(27.2) คณะครุศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ดนตรีศึกษา
สาขาดนตรีไทย และสาขาดนตรีสากล

(28) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปกรรม
ศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาดนตรีสากล และสาขาวิชาดนตรีวิชาการ

(29) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ เปิด
สอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

(30) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปการดนตรี

(31) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(31.1) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี

(31.2) คณะครุศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

(32) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล

(33) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

(34) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะดนตรี เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจดนตรี และหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาการแสดงดนตรี

(35) มหาวิทยาลัยรังสิต เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในวิทยาลัยดนตรี เปิดสอนหลักสูตรดนตรีบัณฑิต ใน 8 แขนงวิชา คือ แขนงวิชาดนตรีแจ๊สศึกษา แขนงวิชาการละครเพลง แขนงวิชาการประพันธ์เพลง แขนงวิชาดนตรีประกอบภาพยนตร์และสื่อมัลติมีเดีย แขนงวิชาการแสดงดนตรี แขนงวิชาการสอนดนตรี แขนงวิชาการผลิตดนตรี และแขนงวิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมดนตรี เปิดสอนหลักสูตรศิลปะมหาบัณฑิต 5 แขนงวิชาคือ แขนงวิชาดนตรีแจ๊สศึกษา แขนงวิชาการประพันธ์เพลง แขนงวิชาทฤษฎีดนตรี แขนงวิชาการแสดงดนตรี และแขนงวิชาการสอน

(36) มหาวิทยาลัยบูรพา เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์

(36.1) คณะศิลปกรรมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีและการแสดง (ทั้งดนตรีไทย และดนตรีสากล)

(36.2) คณะศึกษาศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนนาฏยสังคีต (ดนตรีไทย)

(37) มหาวิทยาลัยขอนแก่น เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปกรรมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาดนตรีสากล และสาขาวิชาดนตรีและการแสดงพื้นเมือง

(38) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในระดับปริญญาตรีเปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์

สากล และหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา(ดนตรีไทยและดนตรีสากล) ในระดับปริญญาโท เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา

(39) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(39.1) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล

(39.2) คณะครุศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา

(40) มหาวิทยาลัยรามคำแหง เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีไทย สมัยนิยม (วิชาเอกดนตรีลูกทุ่ง) สาขาดนตรีไทยสมัยนิยม (วิชาเอกลูกทุ่ง)

(41) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะดุริยางคศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี เปิดสอนหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการดนตรี

(42) มหาวิทยาลัยสยาม เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในวิทยาลัยศิลปปิ่นแห่งเอเชีย ในระดับปริญญาตรี เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

(43) มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

(44) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีสากล

(45) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในคณะศิลปศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสมัยนิยม

การจำแนกประเภทสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2550:34-35) ได้กล่าวถึง สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีในประเทศไทยว่า มีอยู่ทั้งสิ้น 42 หน่วยงาน ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเพิ่มเติมสามารถจำแนกได้ดังนี้

สถานะของหน่วยงานทางดนตรีในระดับอุดมศึกษา พบว่ามีอยู่ 4 ลักษณะ คือ ภาควิชา ,กลุ่มสาขาวิชา(โปรแกรม), คณะและวิทยาลัย

(1) ภาควิชา ได้แก่

(1.1) ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(1.2) ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(1.3) ภาควิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย
นครสวรรค์

(2) กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่

(2.1) สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี

(2.2) สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

(2.3) สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(2.4) โปรแกรมวิชา ดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่

(2.5) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์
สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

(2.6) สาขาวิชาดนตรี และ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(2.7) สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครปฐม

(2.8) สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครสวรรค์

(2.9) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

(2.10) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

(2.11) สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย สาขาวิชาศิลปดนตรี ระดับปริญญาตรี
และสาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา และสาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา ในระดับปริญญา
โท คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

(2.12) สาขาวิชาดนตรีไทยและสาขาวิชาดนตรีตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

(2.13) สาขาวิชาศิลปนาฏดุริยางค์ คณะครุศาสตร์ และสาขาวิชาดนตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

(2.14) โปรแกรมวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- (2.15) สาขาวิชาศิลปกรรมดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี
- (2.16) สาขาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- (2.17) โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- (2.18) สาขาวิชาวัฒนธรรมและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
- (2.19) สาขาวิชาดนตรีสากล และสาขาวิชานาฏดุริยางคศิลป์ไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
- (2.20) สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- (2.21) สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- (2.22) สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร
- (2.23) สาขาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรี ในระดับปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ สาขาดนตรีไทย และสาขาดนตรีสากล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- (2.24) สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีสากล และสาขาดนตรีวิชาการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- (2.25) สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- (2.26) สาขาวิชาศิลปการดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- (2.27) สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- (2.28) สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- (2.29) สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

- (2.30) สาขาวิชาดนตรีและการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- (2.31) สาขาวิชาการสอนนาฏยสังคีต (ดนตรีไทย) คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
- (2.32) สาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาดนตรีสากล และสาขาวิชาดนตรี
และการแสดงพื้นเมือง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (2.33) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล และสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์
ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (2.34) สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์และ สาขาดนตรีไทย และ
สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- (2.35) สาขาดนตรีไทย สาขาดนตรีไทยสมัยนิยม (วิชาเอกดนตรีลูกกรุง)
สาขาดนตรีไทยสมัยนิยม (วิชาเอกลูกทุ่ง) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (2.36) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
- (2.37) สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี
- (2.38) สาขาวิชาดนตรีสมัยนิยม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- (3) คณะ ได้แก่
- (3.1) คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- (3.2) คณะดนตรี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- (3.3) คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- (4) วิทยาลัย ได้แก่
- (4.1) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- (4.2) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- (4.3) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- (4.4) วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต
- (4.5) วิทยาลัยศิลปปิ่นแห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยสยาม

สังกัดของหน่วยงานทางดนตรีในระดับอุดมศึกษาพบว่ามีอยู่ 6 ลักษณะ คือ สังกัด
คณะศิลปกรรมศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สังกัดคณะครุศาสตร์ สังกัด
คณะดนตรี สังกัดวิทยาลัยและสังกัดสถาบัน

(1) สังกัดคณะครุศาสตร์ หรือ คณะศึกษาศาสตร์ ได้แก่

- (1.1) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (1.2) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- (1.3) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- (1.4) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- (1.5) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- (1.6) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- (1.7) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- (1.8) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- (1.9) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- (1.10) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

(2) สังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์และคณะศิลปศาสตร์ ได้แก่

- (2.1) คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (2.2) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- (2.3) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- (2.4) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- (2.5) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (2.6) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (2.7) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (2.8) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
- (2.9) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

(3) สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่

- (3.1) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (3.2) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
- (3.3) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- (3.4) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- (3.5) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- (3.6) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

- (3.7) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- (3.8) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- (3.9) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- (3.10) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- (3.11) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- (3.12) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- (3.13) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- (3.14) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- (3.15) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- (3.16) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- (3.17) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- (3.18) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- (3.19) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- (3.20) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- (3.21) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- (3.22) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- (3.23) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- (3.24) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

(4) สังกัดคณะดนตรี ได้แก่

- (4.1) คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- (4.2) คณะดนตรี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- (4.3) คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

(5) สังกัดวิทยาลัยและสังกัดสถาบัน ได้แก่

- (5.1) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- (5.2) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
- (5.3) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- (5.4) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- (5.5) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

(5.6) วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

(5.7) วิทยาลัยศิลป์แห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยสยาม

จากการวิเคราะห์นโยบายการผลิตบัณฑิตที่พบในสถาบันทางดนตรี ตามวุฒิการศึกษาที่ได้รับ พบว่ามีอยู่ 5 ลักษณะ คือ เป็นนักดนตรี/ศิลปินอาชีพ เป็นครู/ผู้สอนดนตรี เป็นนักวิชาการ/นักวิจัย เป็นนักธุรกิจและอุตสาหกรรมดนตรี และเป็นนักแต่งเพลง ดังนี้

(1) เป็นนักดนตรี/ศิลปินอาชีพ ได้แก่ ดุริยางคศิลป์ (ศป.บ.)

(2) เป็นครู/ผู้สอนดนตรี ได้แก่ ดุริยางคศาสตร์ (กศ.บ.), ดนตรีศึกษา(ค.บ.), ดุริยางคศาสตร์ศึกษา (คศ.บ.)

(3) เป็นนักวิชาการ/นักวิจัย ได้แก่ ดุริยางคศาสตร์ (กศ.บ.), ดนตรีศึกษา(ค.บ.), ดุริยางคศาสตร์ศึกษา (ศศ.บ.)

(4) เป็นนักธุรกิจและอุตสาหกรรมดนตรี ได้แก่ ดนตรี (ศศ.บ.)

(5) เป็นนักแต่งเพลง ได้แก่ ดนตรี (ศศ.บ.)

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2550:34-35) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ บุคลากร ผู้เรียน ระบบการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน การวิจัยและการสร้างสรรค์ เครื่องดนตรีอุปกรณ์และเทคโนโลยี ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกไว้ดังนี้

บุคลากรที่ทำหน้าที่สอนและบริการในหน่วยงานทางดนตรี พบว่ามีสถานะบุคคลเป็นข้าราชการ พนักงานวิชาการ อาจารย์อัตราจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว

ผู้เรียนในสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางดนตรี ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ยกเว้นผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่

และมีเพียง 2 แห่งเท่านั้นที่มีผู้เรียนทางดนตรีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ

(1) หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี (มัธยมศึกษาตอนปลาย สายศิลป์(อังกฤษ-ดนตรี) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(2) หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี (มัธยมศึกษาตอนปลาย) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ระบบการเรียนการสอนพบว่า ระบบการสอนมี 2 ระบบ คือ ระบบปรกติเรียนในเวลาราชการวันจันทร์-ศุกร์ และระบบนอกเวลาราชการเรียนวันเสาร์-อาทิตย์

การจัดห้องเรียนพบว่า การจัดห้องเรียนบรรยายมีสภาพที่ตอบสนองการเรียนการสอนทางดนตรีได้ แต่ส่วนใหญ่การจัดห้องเรียนทางด้านการปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ เช่น ขาด

ห้องเรียนเฉพาะบุคคล ขนาดห้องซ้อมเฉพาะเครื่องดนตรี ขนาดห้องซ้อมรวมวงขนาดใหญ่ รวมทั้งระบบอำนวยความสะดวกห้องเรียนยังไม่เพียงพอ

การวิจัยและงานสร้างสรรค์ พบว่ามีการทำงานวิจัยค่อนข้างน้อย รวมทั้งการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีก็เช่นเดียวกัน แหล่งสารสนเทศพบว่า ขนาดคลื่นห้องสมุดที่มีวัสดุสารสนเทศทางดนตรี เช่น โน้ตเพลง หนังสือด้านดนตรี รวมทั้งสื่อโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ แต่ก็มีหลายสถาบันที่พยายามจัดห้องสมุดดนตรี เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เครื่องดนตรีอุปกรณ์และเทคโนโลยีดนตรี พบว่า มีเครื่องดนตรีไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน เครื่องดนตรีส่วนใหญ่ขนาดคุณภาพ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน คือ คอมพิวเตอร์ โดยเน้นเพื่อใช้ในการจัดทำเอกสารทางดนตรี การประพันธ์เพลง รวมทั้งเพื่อการสืบค้นข้อมูลดนตรีจากอินเทอร์เน็ต

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอกในประเทศไทยมีจำนวนมาก และมีความหลากหลายในเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตทางดนตรี แต่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการจัดห้องเรียน การขาดแคลนงานวิจัย การขาดแคลนเครื่องดนตรีอุปกรณ์และเทคโนโลยีดนตรี อีกทั้งประการสำคัญที่สุด คือ การขาดแคลนแหล่งข้อมูลการศึกษาค้นคว้า นั่นคือ แบบเรียน ตำรา และสื่อการสอนนั่นเอง จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาว่า บุคลากรทางการศึกษา คือ ครู อาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก มีความตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้หรือไม่ และมีแนวทางใดที่จะช่วยพัฒนาการผลิตตำราและแบบเรียนทางดนตรีให้เหมาะสมกับความต้องการในการผลิตบัณฑิตได้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วาทีต สุวรรณสมบูรณ์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวโน้มนิยมของการศึกษาดนตรีระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” สามารถสรุปงานวิจัยได้ว่า งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวโน้มนิยมของการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ในทศวรรษหน้า โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร บุคลากร การบริหาร และงบประมาณ จากการสัมภาษณ์ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรดนตรี ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยรวม 59 สถาบัน เช่น หลักสูตรทางด้านการผลิตนักดนตรี ได้แตกแขนงออกกว้างขึ้น และในด้านบุคลากรประจำของแต่ละสถาบันมีจำนวนเพียงพอ แต่ต้องการอาจารย์พิเศษวิชาเฉพาะ ร่วมกัน บุคลากรนิสิต และนักศึกษามีจำนวนมากเหมาะสมกับหลักสูตรที่เปิด และกระจายอยู่ใน

สถาบันอุดมศึกษาทุกภาคของประเทศ ทางด้านการบริหาร พบว่า สถาบันอุดมศึกษา สังกัด 2 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันที่สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และด้านสุดท้ายคือ งบประมาณรายได้จากค่าบำรุงการศึกษาซึ่งเก็บตามจำนวนหน่วยกิตและเหมาจ่าย สถาบันที่เพิ่งเปิดได้ ในปีที่ผ่านมายังไม่มียาการศึกษาหรือชั้นเรียนเฉพาะ ซึ่งผลการศึกษาแนวโน้มทั้ง 4 ด้านมีดังนี้ ด้านหลักสูตรมีการปรับหลักสูตรผลิตครุภัณฑ์ เป็น 5 ปี ส่วนหลักสูตรทางการแสดงดนตรีจะแตกแขนงเชิงบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ เป็นสหวิทยาการ ด้านบุคลากร มีการขยายตัวเชิงปริมาณ และคุณภาพ มีการพัฒนาบุคลากร โดยการส่งไปศึกษาต่อ ด้านการบริหาร มีการยกฐานะราชภัฏจากสถาบันเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างไรก็ตาม ส่วนบริการยังคงขึ้นอยู่กับ 2 กระทรวงเดิมคือ กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันที่สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และด้านงบประมาณมีแนวโน้มการใช้สูงขึ้น เนื่องมาจากการพัฒนาองค์กร เพื่อให้ทันต่อพลวัต เช่น คอมพิวเตอร์ ห้องบันทึกเสียงและห้องซ้อม รวมถึงการเชิญอาจารย์พิเศษที่เชี่ยวชาญจำนวนมาก

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ การศึกษาดนตรี ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย” สามารถสรุปงานวิจัยได้ว่า การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร บุคลากร ผู้เรียน ระบบการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนดนตรี การวิจัยและงานสร้างสรรค์ แหล่งสารสนเทศ เครื่องดนตรีอุปกรณ์และเทคโนโลยีดนตรี เพื่อนำไปเป็นกรอบนโยบายในการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (policy research) โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การบริหารการจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อศึกษาความคาดหวังการบริหารจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (mixed methodology) แบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ การจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนปริญญาทางดนตรีในประเทศไทยมีอยู่ทั้งสิ้น 37 หน่วยงาน สถานะของหน่วยงานทางดนตรีในระดับอุดมศึกษา พบว่ามีอยู่ 4 ลักษณะ คือ ภาควิชา ,กลุ่มสาขาวิชา, คณะและวิทยาลัย สังกัดของหน่วยงานทางดนตรีในระดับอุดมศึกษาพบว่ามีอยู่ 5 ลักษณะ คือ สังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สังกัดคณะดนตรี สังกัดวิทยาลัยและสังกัดสถาบัน นโยบายการผลิตบัณฑิตที่พบ

ในสถาบันทางดนตรี พบว่ามีอยู่ 5 ลักษณะ คือ เป็นนักดนตรี/ศิลปินอาชีพ เป็นครู/ผู้สอนดนตรี เป็นนักวิชาการ เป็นนักธุรกิจและอุตสาหกรรมดนตรี และเป็นนักแต่งเพลง หลักสูตรทางดนตรีที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มี 5 ลักษณะดังนี้ ดนตรีศึกษา(ค.บ.) ดุริยางคศิลป์ (ศป.บ.) ดุริยางคศาสตร์ (กศ.บ.) ดุริยางคศาสตรศึกษา (ศศ.บ.) และดนตรี (ศศ.บ.) บุคลากรที่ทำหน้าที่สอนและบริหารในหน่วยงานทางดนตรี พบว่ามีสถานะบุคคลเป็น ข้าราชการ พนักงาน วิชาการ อาจารย์อัตราจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว ผู้เรียนในสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางดนตรี ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนั้นก็มีผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษา และมีเพียง 2 แห่งเท่านั้นที่มีผู้เรียนทางดนตรีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระบบการเรียนการสอนพบว่า ระบบการสอนมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบปรกติเรียนวันจันทร์-ศุกร์ และระบบเรียนพิเศษวันเสาร์-อาทิตย์ การจัดห้องเรียนพบว่า การจัดห้องเรียนบรรยายมีสภาพที่ตอบสนองการเรียนการสอนทางดนตรีได้ แต่ส่วนใหญ่การจัดห้องเรียนทางด้านการปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ เช่น ขาดห้องเรียนเฉพาะบุคคล ขาดห้องซ้อมรวมวงขนาดใหญ่ รวมทั้งระบบอำนวยความสะดวกห้องเรียนยังไม่เพียงพอ การวิจัยและงานสร้างสรรค์ พบว่ามีการทำงานวิจัยค่อนข้างน้อย รวมทั้งการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีก็เช่นเดียวกัน แหล่งสารสนเทศพบว่า ขาดแคลนห้องสมุดที่มีวัสดุสารสนเทศทางดนตรี เช่น นิตเพลง หนังสือด้านดนตรี รวมทั้งสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ แต่ก็มีหลายสถาบันที่พยายามจัดห้องสมุดดนตรี เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเครื่องดนตรีอุปกรณ์และเทคโนโลยีดนตรีพบว่ามีเครื่องดนตรีไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน เครื่องดนตรีส่วนใหญ่ขาดคุณภาพ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน คือ คอมพิวเตอร์ โดยเน้นเพื่อใช้ในการจัดทำเอกสารทางดนตรี การประพันธ์เพลง รวมทั้งเพื่อการสืบค้นข้อมูลดนตรีจากอินเทอร์เน็ต

ความเห็นของบุคลากรในหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนด้านดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต่อสภาพปัจจุบัน ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเครื่องดนตรีอุปกรณ์และเทคโนโลยีดนตรี ด้านการจัดห้องเรียนดนตรี ด้านการบริหารจัดการ และด้านแหล่งสารสนเทศ ส่วนด้านที่มีปัญหาปานกลางมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านการวิจัยและการสร้างสรรค์ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร และด้านระบบการเรียนการสอน

งานวิจัยได้สรุปยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มียุทธศาสตร์ 9 ด้าน เป้าประสงค์ 40 เป้าประสงค์ กลยุทธ์ 66 กลยุทธ์ และมีแผนงาน/โครงการกิจกรรม 193 แผนงาน ข้อเสนอสำหรับสถาบันดนตรี ควรมายุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาดนตรีไปใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาดนตรี เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย

ของหน่วยงานเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ และสามารถที่จะปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ให้เหมาะสมกับแต่ละสถาบัน

อังคณา นุตยกุล และ ขนิษฐา ปาลโมกษ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพและแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 2) เปรียบเทียบสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 3) ศึกษาเจตคติต่อการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการวิจัยกับสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และ 5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 233 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (dimple random sampling) โดยการเทียบสัดส่วนจากประชากรแต่ละคณะ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนและเจตคติต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีครอนบาค เท่ากับ .9282 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สถิติที่ใช้คือ สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบรายคู่โดยวิธี LSD และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือนักวิชาการ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และนักวิชาการ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจากภายนอกที่มีผลงานและความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านการวิจัยในชั้นเรียนและกำหนดนโยบายด้านการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 19 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและหาความถี่ ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรก คือ ด้านกระบวนการวิจัย โดยมีระดับปฏิบัติสูงสุดอันดับแรกคือ อาจารย์ทำวิจัยควบคู่กับการเรียนการสอนและมีเป้าหมายในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านบริหารจัดการ โดยมีระดับปฏิบัติสูงสุดอันดับแรกคือ การใช้งบประมาณส่วนตัวในการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการเสริมแรง โดยมี

ระดับปฏิบัติสูงสุดอันดับแรกคือ มหาวิทยาลัยฯ กำหนดให้การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการรายงาน ตามลำดับ

2) อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่มีสถานภาพทั่วไปด้านคณะที่สังกัดและสถานภาพการทำวิจัยต่างกัน มีสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ ส่วนสถานภาพทั่วไปด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3) เจตคติต่อการวิจัยกับสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) แนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมี 3 ด้านคือ ด้านกระบวนการวิจัย อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตควรได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในเรื่องกระบวนการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนการให้ความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียนรูปแบบที่หลากหลาย การจัดระบบที่เล็งการจัดระบบติดตามกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน การเผยแพร่และการนำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตควรกำหนดนโยบายด้านระยะเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดสรรเวลาและการนำนวัตกรรมมาใช้สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการเสริมแรง อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตควรได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในเรื่องเงินงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน การเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียน การอบรมอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอก รางวัล วัสดุอุปกรณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียนและการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นข้อสรุปจากงานวิจัย คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตควรได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในเรื่องความรู้ในการทำวิจัย การจัดระบบสนับสนุนการบริหารจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ นโยบายที่ส่งเสริมทางด้านงบประมาณ และกระบวนการเผยแพร่งานวิจัย

ฟิลิปป์ เอ็ม ฮัส.(2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาและสังคมยุคใหม่ในดนตรีศึกษาจากศตวรรษที่ 20” (Character Development and Social Reconstruction in Music Education at the turn of the Twentieth Century) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาของศตวรรษที่ 19 เชื่อว่าดนตรีมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ การเรียนการสอนดนตรีในช่วงเวลานี้จึงใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสอน พฤติกรรมและอุดมคติของหนุ่มสาวชาวอเมริกันผ่านเพลงการสื่อสารข้อความทางศีลธรรมและความรักชาติ ในช่วงยุคก้าวหน้า (ประมาณ ค.ศ. 1890-1940) การศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะคุณภาพภายในของดนตรีเอง แต่เพื่อผลประโยชน์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในชีวิตจริงสังคมของชาวอเมริกัน ดังนั้นการศึกษาในประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจึงมี

หลักสูตรดนตรีที่มีความหลากหลายมากขึ้น หลักสูตรและองค์การทางการศึกษามุ่งดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการสอนนักเรียนที่จะใช้เวลาว่างในวิธีการเล่นดนตรีและทำงานร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย การศึกษาค้นคว้าใช้บทความจากวารสาร เอกสารนำเสนอในที่ประชุมของสมาคมการศึกษาแห่งชาติ (NEA) และข้อมูลทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ แสดงให้เห็นบทบาทของการศึกษาดนตรีในการสร้างสังคมอเมริกันของศตวรรษที่ 20 เหล่านี้ โดยเป้าหมายจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ของดนตรีกับค่านิยมและการปฏิบัติที่พบในการศึกษาดนตรีร่วมสมัย อันเป็นแนวทางการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาดนตรีให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวอเมริกันมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ในงานวิจัยเรื่อง “แนวโน้มของการศึกษาดนตรีระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” และงานวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาดนตรี ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย” ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบแนวคิดเกี่ยวกับแนวโน้มของการจัดการศึกษาดนตรีในประเทศไทย ทั้งในแง่มุมมองของด้านหลักสูตร บุคลากร การบริหาร และงบประมาณ นโยบาย ซึ่งการศึกษานี้สามารถนำผลมาขยายเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ทั้งด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร บุคลากร ผู้เรียน ระบบการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนดนตรี การวิจัยและงานสร้างสรรค์ แหล่งสารสนเทศ เครื่องดนตรีอุปกรณ์และเทคโนโลยีดนตรี ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “สภาพและแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต” ทำให้ทราบแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานวิจัยของบุคลากรในระดับอุดมศึกษา แนวทางการพัฒนาการทำงานวิจัยของอาจารย์ทั้งทางด้าน การให้ความรู้ในการทำวิจัย ระบบสนับสนุน ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ นโยบายที่ส่งเสริมส่วนงานวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาและสังคมยุคใหม่ในดนตรีศึกษาจากศตวรรษที่ 20” ทำให้ทราบว่างานวิจัยในต่างประเทศมีการให้ความสนใจในบทบาทของสังคมเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาดนตรีที่สอดคล้องกัน ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้มีประโยชน์ในการสนับสนุนแนวคิดของการจัดทำงานวิจัยเรื่อง “แนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทยสังเคราะห์จากงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2554” ให้มีมุมมองของการทำงานวิจัยที่หลากหลายทางด้านดนตรีศึกษา และเน้นเข้ามาสู่การศึกษาเฉพาะเรื่องของการทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่สามารถนำมาสังเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มนิยมของดนตรีศึกษาในประเทศไทยได้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในหัวข้อเรื่อง “การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยทางดนตรีศึกษาย้อนหลัง 10 ปี และทำการสังเคราะห์งานวิจัย และทำการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากอาจารย์ผู้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาดนตรีศึกษาจากข้อมูลทั้ง 2 แหล่ง คือ ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

3.1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม 2555 โดยการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนทำงานวิจัย และเตรียมการเก็บข้อมูล

3.2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลเอกสาร และแหล่งข้อมูลภาคสนาม

3.2.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์จากแหล่งข้อมูลดังนี้

- (1) หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (2) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- (3) ห้องสมุดสมเด็จพระเทพรัตน์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- (4) ห้องสมุดดนตรีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- (5) หอสมุดแห่งชาติ ท่าवासกรี
- (6) สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนามมีขั้นตอนดังนี้

- (1) ศึกษาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีโดยแบ่งเป็นแขนงวิชาต่างๆ เพื่อศึกษางานวิจัยในระดับปริญญาและปริญญาเอกซึ่งเปิดการเรียนการสอน
- (2) สืบค้นงานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 และเป็นงานที่อยู่ในฐานข้อมูลวิจัยของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3.3 วิธีที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 สังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากการค้นคว้าด้วยการสรุปและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและจำแนกองค์ความรู้ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 ดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยตามขั้นตอน โดยผู้วิจัยมีการรวบรวมผลงานวิจัย (ประชากร) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ผลงานวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง การจำแนกและจัดหมวดหมู่งานวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) ของงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ในเรื่องปีที่พิมพ์เผยแพร่ชนิดของผลงานการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รูปแบบของงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(2) วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงนับคะแนนและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในเรื่องผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบซึ่งเป็นองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย โดยการสังเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรและองค์ประกอบย่อยที่เป็นผลการวิจัย

3.3.3 จัดทำการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยมีจุดประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาดนตรีศึกษาของประเทศไทย ซึ่งบุคคลที่เชิญมาเป็นผู้เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ทั้งที่เป็นผู้สร้างหลักสูตร ผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารหลักสูตร และ อาจารย์ผู้สอน ในระดับอุดมศึกษาจากหลายสถาบัน มาระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาดนตรีศึกษาของประเทศไทย โดยผู้วิจัยรายงานถึงผลการวิเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 ให้ทราบและขอความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานโยบายดนตรีศึกษา หลักสูตรการศึกษา

บุคลากร สื่อการสอนและนวัตกรรม รูปแบบการสอน สถานศึกษาและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียน และ
ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เพื่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

เพื่อให้การประชุมกลุ่มย่อยประสบความสำเร็จและได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ
การศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ร่วมการประชุมกลุ่มย่อยดังนี้ คือ

- (1) มีคุณวุฒิทางการศึกษาคณตรี
- (2) มีประสบการณ์ทางการผลิตหลักสูตรดนตรีและการบริหารหลักสูตรดนตรีใน
ระดับอุดมศึกษา
- (3) มีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางดนตรี ทั้งเป็นนักวิจัย ที่ปรึกษา
โครงการวิจัย อาจารย์ผู้สอนวิจัย และผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
- (4) มีประสบการณ์ในการสอนดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีเป็น
วิชาเอก

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาผู้มีคุณสมบัติข้างต้นและทำการเชิญมาร่วมการประชุม
กลุ่มย่อย โดยมีรายนามของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยดังนี้

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันชศิริ ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
สถาบันศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อดีตอาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเป็นผู้ร่างหลักสูตรดนตรีของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ (ดนตรี) ราชบัณฑิตยสถาน
และมีประสบการณ์ในการบริหารหลักสูตรทางดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง การเชิญท่าน
มาประชุมกลุ่มย่อยจะทำให้ได้แนวคิดของที่มาและปัญหาตั้งแต่สมัยเริ่มมีการเรียนการสอนดนตรี
ศึกษาในประเทศสืบเนื่องถึงปัจจุบัน

(2) รองศาสตราจารย์อรรณพ บรรจงศิลป์ ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง นายกสมาคม
ครูดนตรี (ประเทศไทย) และเป็นอาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อดีตอาจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการ
สอนดนตรีทั้งระดับปฐมวัย และระดับอุดมศึกษา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของการทำงานวิจัยทาง
ดนตรีศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง การเชิญท่านมาประชุมกลุ่ม
ย่อยจะทำให้ได้แนวคิดของการศึกษาดนตรีในประเทศทุกระดับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และทิศทาง
ของการเรียนการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา การทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษาของผู้ศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษา

(3) รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี
ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเป็นอาจารย์ทางดนตรีศึกษาที่มีผลงานทั้งการ

เขียนตำรา แบบเรียนวิชาการดนตรี และการสร้างงานวิจัยทางดนตรีศึกษา ท่านมีประสบการณ์ในการบริหารหลักสูตรดนตรี และเป็นที่ปรึกษาวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง การเชิญท่านมาประชุมกลุ่มย่อยจะทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการของการสอนดนตรีศึกษาในประเทศไทย แนวทางการพัฒนาวิชาการดนตรีทั้งด้านการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การผลิตผลงานวิชาการดนตรี การทำงานวิจัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของประเทศไทยได้

(4) อาจารย์ ดร.ชนิดา ตั้งเดชะหิรัญ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรดนตรี การสอนดนตรีและเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทางดนตรีในระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง การเชิญท่านมาประชุมกลุ่มย่อยจะทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนดนตรีทั้งทางด้านการปฏิบัติดนตรี และทฤษฎีดนตรี แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษาในประเทศไทย การพัฒนาดนตรีศึกษาในส่วนของปฏิบัติดนตรี แนวทางการพัฒนาการสอนดนตรีทั้งในและนอกระบบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

(5) อาจารย์ศุภณัฐ เกษมชลธาร ตำแหน่ง รองคณบดีวิทยาลัยดนตรีแห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยสยาม ท่านมีประสบการณ์ในการเรียนการสอนดนตรีนอกระบบและในระบบ และการบริหารหลักสูตรดนตรี โดยเฉพาะหลักสูตรดนตรีระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยดนตรีแห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยสยาม ซึ่งเป็นวิทยาลัยที่เปิดใหม่ในมหาวิทยาลัยเอกชน และได้มีการมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตโดยศึกษาความต้องการของผู้เรียนและตลาดวิชาชีพที่รองรับ การเชิญท่านมาประชุมกลุ่มย่อยจะทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีทั้งในและนอกระบบ และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยเอกชนกับการผลิตหลักสูตรดนตรีที่ตอบสนองของความต้องการของตลาดวิชาชีพดนตรีในประเทศไทย

(6) อาจารย์ยุทธกร ศรีขกานนท์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ท่านมีประสบการณ์ในการบริหารหลักสูตรดนตรี และการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษาและเป็นที่ปรึกษาของโรงเรียนดนตรีนอกระบบ โดยเฉพาะการเปลี่ยนของสถาบันราชภัฏมาสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ และจากหลักสูตรที่เน้นการผลิตครูดนตรีมาสู่หลักสูตรที่มุ่งเน้นผลิตนักดนตรี การเชิญท่านมาประชุมกลุ่มย่อยจะทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรดนตรีภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของระบบบริหารราชการ และพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดการสอนดนตรีเป็นวิชาเอก

(7) อาจารย์นวเทพ นพสุวรรณ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาดนตรีสากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ท่านมีประสบการณ์ในการบริหารหลักสูตรดนตรี การปรับปรุงหลักสูตรดนตรี และการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะ

ทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการเรียนการสอนตรี การเชิญท่านมาประชุมกลุ่มย่อยจะทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนสอนในระดับอุดมศึกษาของสถาบันที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีว่าส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตทางดนตรี และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับอื่น ๆ ของประเทศไทย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 7 ท่าน ล้วนเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรดนตรี การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่เป็นวิชาเอกในสถาบันอุดมศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งการประชุมกลุ่มย่อยนี้จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในกระบวนการดนตรีศึกษาของประเทศไทยในมิติที่เพิ่มเติมจากการสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาได้ และมีความชัดเจนต่อการนำสู่การสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ต่อไป

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยกำหนดกรอบการสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสำรวจข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์ และแบบสรุปข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์

ชุดที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์งานวิจัยมี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย ปีที่พิมพ์ เผยแพร่ และชนิดของงานวิจัย

ตอนที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รูปแบบของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 3 ผลการวิจัยองค์ความรู้/นวัตกรรมของงานวิจัย ข้อค้นพบต่าง ๆ เช่น นโยบายการศึกษา นวัตกรรม สื่อการสอน การเรียนการสอน กิจกรรม ด้านอื่น ๆ การนำผลการวิจัยไปใช้

ชุดที่ 2 แบบสรุปข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์งานวิจัย

3.5 ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 นำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยมาสังเคราะห์เพื่อจำแนกประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดในงานวิจัย

3.5.2 เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด

3.5.3 การสังเคราะห์ข้อมูล

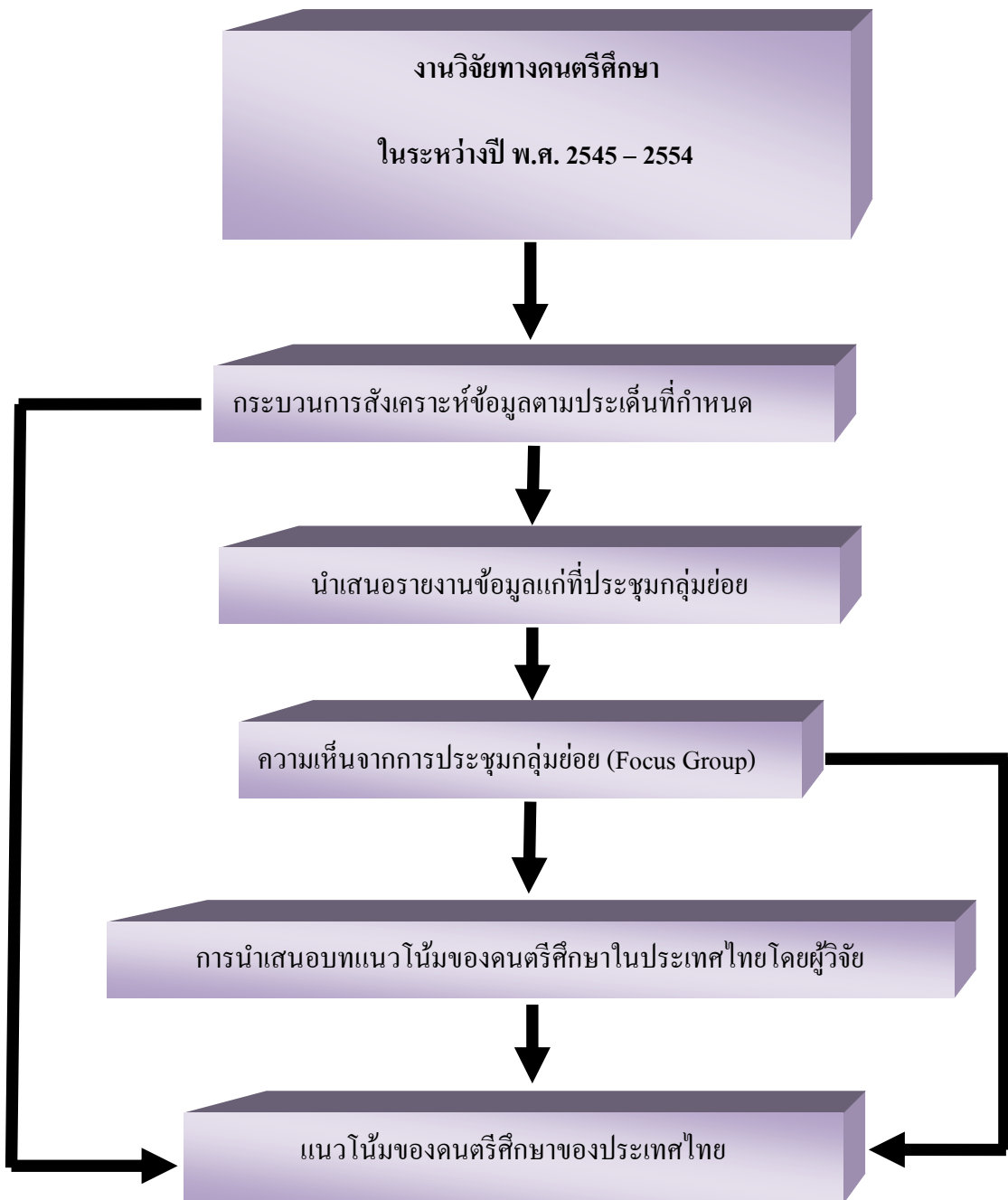
(1) ข้อมูลเชิงปริมาณ สังเคราะห์โดยใช้เทคนิคการแจกแจงน้ำหนักข้อมูลตามกลุ่มและประเภทที่ศึกษาและวิเคราะห์จำนวนครั้งว่าอิสระในแต่ละเรื่องโดยใช้ค่าสถิติความถี่และร้อยละ

(2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ สังเคราะห์ผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบโดยใช้เทคนิคการแจกแจงและวิเคราะห์เนื้อหา โดยทำการสังเคราะห์ผลทางสถิติจากการเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปร กรณีเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสังเคราะห์เชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ในมิตินั้น ๆ

3.6 ขั้นตอนการนำเสนอผลงานวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษางานวิจัยคนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” โดยนำเสนออย่างละเอียดในรูปแบบของการพรรณนาและตารางเปรียบเทียบ

3.7 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

แผนภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิเคราะห์

การวิจัยในหัวข้อเรื่อง “การศึกษางานวิจัยคนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นวิธีที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยทางคนตรีศึกษาย้อนหลัง 10 ปี มีวัตถุประสงค์ในการสังเคราะห์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยทางคนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 (2) เพื่อสังเคราะห์วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (3) เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ / นวัตกรรมของงานวิจัยในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาการศึกษา นวัตกรรม การเรียนการสอน และการนำผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งภายหลังจากได้ข้อมูลข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเชิญบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเปิดสอนคนตรีเป็นวิชาเอก มาร่วมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคนตรีของประเทศไทย ผลการศึกษาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผลงานวิจัยด้านคนตรีศึกษาของ บุคลากรทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งที่เป็นอาจารย์ ผู้สอน นักศึกษา และนักวิจัย ซึ่งเป็นงานที่อยู่ในฐานข้อมูลวิจัยของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เท่านั้น ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 จำนวน 151 เรื่อง

4.1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลทางคนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554

ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยทางด้านคนตรีศึกษา แล้วศึกษางานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย วิเคราะห์วิธีดำเนินการศึกษา และสังเคราะห์ผลที่ได้จากงานวิจัยด้วยการสรุปและเชื่อมโยงความสัมพันธ์และจำแนกองค์ความรู้ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน

การดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยตามขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยมีการรวบรวมผลงานวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

4.1.1.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
1	การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดสุทธิวรารามและโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย	สิทธิ สิทธิการุณย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2545
2	การศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มราชภัฏอีสานใต้	นิคม ศรีรักสูงเนิน มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2545
3	การศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขต มูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย	มังกร จินดาวัฒน์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2545
4	การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องทฤษฎีดนตรีสากลพื้นฐาน ผ่านทักษะขับร้องประสานเสียง	ปิยมาภรณ์ สบายแท้ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2545
5	การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องเครื่องดนตรีไทยในวงมโหรีเครื่องคู่ ผ่านทักษะการฟังสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	นิรัตน์ เล็กสราวุธ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2545
6	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง แคนวอประยุก์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา	ภัททิยา สามงามยา มหาวิทยาลัยศิลปากร	พ.ศ. 2545

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
7	ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนดนตรีตามโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล	เมทินี เตชะวิทยากุล มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2545
8	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่นดนตรีไทย ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน	ชัชวาล มะลิซ้อน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	พ.ศ. 2545
9	ความคิดเห็นของครูดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อเกณฑ์มาตรฐาน 9 สาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย	อรรถพร ทศนะ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2546
10	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง เครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องลมทองเหลือง	ชัยวัฒน์ พรพัฒนานุกุล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	พ.ศ. 2546
11	การจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาหมวดวิชาคีตศิลป์สากล	ปทุมมาลัย ทรงสกุล มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2546
12	การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามความถนัดทางดนตรีไทย	ประยูทธ ไทยธานี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2546
13	การศึกษาสภาพการสอนขลุ่ยเพียงออของโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี	นิรमान จันทระประวัตติ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2546

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
14	การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนดนตรีไทย เรื่อง ซอด้วง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา	ชุตินา นवलพลับ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	พ.ศ. 2546
15	การพัฒนาบทเรียนเว็บช่วยสอน เรื่อง บันไดเสียงดนตรีสากลสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	วัชรราวลี คาไต้ะ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2546
16	การใช้สารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์	วาทีณี นิลงาม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2546
17	การศึกษาศมรรถนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยชวาทิตของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เขตกรุงเทพมหานคร	อดิชาติ เจริญพาโชค คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2547
18	การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์	กนก ศิริกุล มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2547
19	การศึกษากลวิธีการสร้างแรงจูงใจของครูเปียโนในโครงการศึกษาดนตรี สำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล	สุกัญญา เตชะวโร มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2547
20	การหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง โน้ตดนตรีสากลเบื้องต้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	นเรนทร์ จิตภักดี มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2547

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
21	การจัดกิจกรรมปฏิบัติเครื่องดนตรีแคน นอกเวลาเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น	ดุสิต ไชยสร มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2547
22	การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริม ความสามารถทางการขับร้องของครู ปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เด็กวัยอนุบาลโดยการประยุกต์ใช้ แนวคิดทางดนตรีของโศดา	วิมลรัตน์ วิมลรัตนกุล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2547
23	สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมดนตรี ในคาบกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด	นพดล เทียมเมืองแพน มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2547
24	แนวโน้มของการศึกษาดนตรี ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย	วาทีต สุวรรณสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2547
25	การศึกษาวางขับร้องประสานเสียงเด็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน วิทยาลัย	สุขชัย ภวการคำดี มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2548
26	การศึกษากระบวนการเรียนการสอน Hal Leonard Student Piano Library ในระดับขั้นพื้นฐาน (Preliminary) : กรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีมีฟ้า	วรรณิณี เมฆอัครกมล มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2548
27	การศึกษาการจัดการหลักสูตรการ ดุริยางค์ตอนปลายของโรงเรียนดุริยางค์ ทหารเรือ กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องสาย ตะวันตก	เพชรรัตน์ วิเศษรักสกุล มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2548

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
28	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาเครื่องดนตรีปฏิบัติสากลของนักเรียนเตรียมอุดมดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5-6 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล	ศศิวิมล ช่างเรือน มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2548
29	ความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรดนตรี ของนักเรียนโรงเรียนสิงหพายุ “ประสานมิตรอุปถัมภ์” จังหวัดสิงห์บุรี	สุเมธ มานะกรโกวิท มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	พ.ศ. 2549
30	การวิเคราะห์การสอบโสตประสาททางดนตรี กรณีศึกษา สถาบันสอบเทียบมาตรฐานดนตรีในสหราชอาณาจักร	ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2549
31	การสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษา: การวิเคราะห์ห่อภิมานและการวิเคราะห์เนื้อหา	นัทธี เชียงชนะนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2550
32	การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษา	มนศักดิ์ มหิงษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	พ.ศ. 2550
33	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	อัญชลี กองมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	พ.ศ. 2550
34	การศึกษาสมรรถภาพที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรี : เฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง	สธน โรจนตระกูล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
35	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถทางดนตรีไทยกับความ ฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม เจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร	ณัฐวรรณ หิรัญรัตน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2550
36	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดนตรี เรื่องการอ่านโน้ตสากลเบื้องต้นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตาม วิธีการสอนของโคคายกับวิธีสอนปรกติ	เดชาชัย สุจริตจันทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	พ.ศ. 2550
37	การสอนวิชาขับร้องสากล กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีมีฟ้า	บัณฑิตชนิด ปัญญาสังข์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
38	การพัฒนาดนตรีท้องถิ่นรายวิชาดนตรี พื้นบ้าน เรื่องการตีฉิ่งสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	เมทินี จำปาแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์	พ.ศ. 2550
39	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระ ดนตรีแบบพหุวิทยาการ เรื่อง เพลงและ ภูมิปัญญาชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	ณัฐนิชารั วรรณนภาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา	พ.ศ. 2550
40	การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ สาระ ดนตรี ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดียสองรูปแบบที่ใช้แบบแผนการ ทดลองต่างกัน	อรุณี เต๊ะอ้วน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2550
41	การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน แบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่น แบบจับคู่ในวิชาดนตรีไทยปฏิบัติของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	รวีวรรณ คงสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
42	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มวิชาดนตรีไทย 1 (ศ 31101) โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางแพปลุมพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2	ลำราญ แก้วเกิด มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	พ.ศ. 2550
43	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี หน่วยการเรียนรู้เรื่องเพลงนาขุมพร ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	สมบูรณ์ อุบลกาญจน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	พ.ศ. 2550
44	การพัฒนาการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง	พรวิไล จุลเสวก มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	พ.ศ. 2550
45	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่ใช้เว็บเทคโนโลยี เรื่องเครื่องดนตรีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	ก้องเกียรติ ทองแดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2550
46	การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	คำปุ่น บุตรแสน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2550
47	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาดนตรีไทย เรื่องเครื่องดนตรีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุวทูตศึกษา 2	ทองดี คณะศรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
48	การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรี พื้นเมืองล้านนาเรื่อง สะล้อ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	นฤมล คำวงศ์ศา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	พ.ศ. 2550
49	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน เรื่อง ดนตรีสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้น ที่ 2	เสาวนีย์ ปรัชญาเกรียงไกร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม เกล้าธนบุรี	พ.ศ. 2550
50	กระบวนการฝึกซ้อมดนตรี (กลุ่มเครื่อง ลมไม้) กรณีศึกษา: นักเรียนชั้นเตรียม อุดมศึกษาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล	สุรติ ประพัฒน์รังษี มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
51	ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 1	จรัญ ไชยชนะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	พ.ศ. 2550
52	ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องดนตรี พื้นเมืองล้านนา สะล้อ ซอ ซึง สำหรับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใน โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2	วิไล อหันตะ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	พ.ศ. 2550
53	สภาพปัญหาในการส่งเสริม ความสามารถด้านดนตรีไทยของ นักเรียนโรงเรียนรัตนานิเบศร์	ทิพวรรณ สุขสกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	พ.ศ. 2550
54	ศึกษาวิธีการคัดเลือกบทเพลงสมัยนิยม สอนเสริมหลักสูตรกีตาร์คลาสสิกของครู โรงเรียนดนตรีสยามกลการ	ทรงวิรัตน์ สูดงาม มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
55	แผนการเรียนรู้กิจกรรมเสริมดนตรี ที่บ้าน เรื่อง การเป่าโหวด ที่สอนโดย เน้นการคิดวิเคราะห์ ช่วงชั้นที่ 2	สุภัทรชัย กระสินหอม มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
56	ระบบการเรียนการสอนของอาจารย์ ผู้สอนวิชาทฤษฎีดนตรีตะวันตกใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ธิตี ปัญญาอินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
57	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษา ต่อในสาขาดนตรีระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ ภาคใต้	วศิน ศรียาภัย มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
58	ผลของการใช้โปรแกรมความคิด สร้างสรรค์เพื่อพัฒนทักษะการแปร ทำนองดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1-2 สาขาวิชาดุริยางค์ไทย (เป่าพาทย์) วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร	ฉัตรติยา เกียรตินาวี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	พ.ศ. 2550
59	ผลการเรียนบนเครือข่ายและการฝึกฝน ทักษะ สาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระ ดนตรี) เรื่อง ขลุ่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์	สุรชาติ ชัยปัญญา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2550
60	ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อ พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนวิชาดนตรีของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน สารสาสน์พิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร	ศิริลักษณ์ เจริญมงคลกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
55	แผนการเรียนรู้กิจกรรมเสริมดนตรี ที่บ้าน เรื่อง การเป่าโหวด ที่สอนโดย เน้นการคิดวิเคราะห์ ช่วงชั้นที่ 2	สุภัทรชัย กระสินหอม มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
56	ระบบการเรียนการสอนของอาจารย์ ผู้สอนวิชาทฤษฎีดนตรีตะวันตกใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ธิดิ ปัญญาอินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
57	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษา ต่อในสาขาดนตรีระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ ภาคใต้	วศิน ศรียาภัย มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2550
58	ผลของการใช้โปรแกรมความคิด สร้างสรรค์เพื่อพัฒนทักษะการแปร ทำนองดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1-2 สาขาวิชาดุริยางค์ไทย (เป่าพาทย์) วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร	ฉัตรติยา เกียรตินาวี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	พ.ศ. 2550
59	ผลการเรียนบนเครือข่ายและการฝึกฝน ทักษะ สาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระ ดนตรี) เรื่อง ขลุ่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์	สุรชาติ ชัยปัญญา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2550
60	ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อ พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนวิชาดนตรีของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน สารสาสน์พิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร	ศิริลักษณ์ เจริญมงคลกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
61	ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์ยอแซฟ เขตยานนาวา	รุจิรา สิงห์ทอง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2550
62	การจัดแหล่งการเรียนรู้ดนตรี โดยใช้ห้องเรียนดนตรีที่มีต่อความชอบสื่อและทักษะดนตรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองแขงวิทยาคม อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์	นัฐพล แสนทวีสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	พ.ศ. 2551
63	การเปรียบเทียบผลการเรียนของโปรแกรมบทเรียนแบบทักษะปฏิบัติและการเรียนแบบปรกติ เรื่อง โน้ตดนตรีสากลเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	สุพจน์ ขุนชาญชาติ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2551
64	การศึกษากระบวนการวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี) ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร	นฤมล สร้อยพวง มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
65	การศึกษาโรงเรียนดนตรีในระบบแฟรนไชส์ กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีสยามกมล การ สถาบันดนตรียามาฮ่า	รติกร ชัยชัยพงศ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
66	การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการซ่อมวิชาเปียโนของนักเรียนในระดับชั้นต้นกรณีศึกษาโครงการดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล	วิษณุวรรณ ศรีมาศ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
67	การพัฒนาชุดการสอนวิชาการปฏิบัติ แซกโซโฟน1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	กฤษณะ ทิพย์อักษร มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี	พ.ศ. 2551
68	การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ แบบฝึกหัดทักษะการบรรเลงเครื่อง ดนตรี วิชาศิลปะพื้นฐาน (ดนตรี) ศ 31101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	สวัสดิ์ คะรัมย์ย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2551
69	การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) เรื่อง เครื่องดนตรีไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 3	สุทธิศักดิ์ แสนทวีสุข มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2551
70	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาเครื่องดนตรีและการประสมวงดนตรี ไทย เรื่อง ประวัติเครื่องดนตรีไทย	ขรรค์เพชร คำสัตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี	พ.ศ. 2551
71	การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรี พื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกกลมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	ธารทิพย์ ข้วนนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	พ.ศ. 2551
72	การสอนสอดทักษะด้านทำนองใน หลักสูตรเปียโนระดับชั้นต้นของ สำนักพิมพ์อัลเฟรด กรณีศึกษา โรงเรียน ดนตรีปิ่นนคร	จุฑารัตน์ มณีวัลย์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
73	การศึกษาการจัดการเรียนการสอนการ ฝึกสอดทักษะ กรณีศึกษา หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	วิมล กมลასน์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
74	การใช้แรงงูใจของครูเปียโนในระดับ ขั้นต้น กรณีศึกษา โครงการศึกษาดนตรี สำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางค ศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (เสรีเซ็นเตอร์)	อลงกรณ์ แก้วใหญ่ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
75	การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชา ดนตรีปฏิบัติ กีตาร์คลาสสิก กรณีศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต(ดุริยางค ศาสตร์สากล) มหาวิทยาลัยทักษิณ	ต่อพงศ์ อุตระพงศ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
76	การศึกษาสภาพเป็นจริงของโรงเรียน ดนตรีกับความคาดหวังของนักเรียนใน กลุ่มวิชาปฏิบัติดนตรี กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีสยามกลการเดอะมอลล์ งามวงศ์วาน	คม ศรีกิจการ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
77	การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของ สถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา	วิสาร สุทธิสว่าง มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
78	ความคิดเห็นของครูสอนเปียโน ใน โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อการวัดผลและ ประเมินผลวิชาเปียโน	ลิตา บุณนาค มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
79	โครงการโรงเรียนหลักสูตรการดนตรี กรุงเทพมหานครสำหรับเด็กที่มี ความสามารถพิเศษในกรุงเทพมหานคร	ปาริชาติ จิตรศาลา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
80	เจตคติของนักศึกษาสาขาวิชาเอกดนตรีไทย ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อวิชาทฤษฎีดนตรีตะวันตก	ผจญ พิบุ้ง มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
81	ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3	กรรณิการ์ ศรีแมนม่วง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	พ.ศ. 2551
82	ชุดการสอน การปฏิบัติคีตาร์ ในทักษะวิชาดนตรี 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กฤษฎา วงศ์คำจันทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
83	ชุดการสอนดนตรี สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องระดับเสียงและจังหวะ	พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
84	แบบประเมินตนเองสำหรับนักเรียนวิชาเปียโนแบบบูรณาการ กรณีศึกษา นักเรียนวิชาเปียโนระดับชั้นกลองตอนต้น จากสถาบันดนตรีสยามกลการยามาฮ่า	สุพิชชา แสนผูก มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
85	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับเตรียมอุดมศึกษาทางดนตรี กรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่	พัฒนรัฐ ชุ่มเชื้อ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
86	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีสากลระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาเชียงใหม่	มณฑิรา ศิริสว่าง มหาวิทยาลัยพายัพ	พ.ศ. 2551
87	ปัจจัยความสนใจเลือกเรียนดนตรีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา	ณัฐวดี วัฒนไวฑูรย์ชัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง	พ.ศ. 2551
88	ปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนดนตรีสยามสัทหีบ อำเภอสัทหีบ จังหวัดชลบุรี	ภัทราณี แก่นทองเจริญ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช	พ.ศ. 2551
89	สมรรถนะทางดนตรีของนักศึกษาตามหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร	ชินกร ต.เทียนประเสริฐ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2551
90	รูปแบบการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	อดิศักดิ์ วิโย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2551
91	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม	เฉลิมเกียรติ โง่นแก้ว มหาวิทยาลัยขอนแก่น	พ.ศ. 2552
92	การนำเสนอรูปแบบเว็บไซต์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของชุมชนนักปฏิบัติ ด้านดนตรีไทย	ณัชกฤษฎิณานันท์ แก้วละเอียด คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2552

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
93	การศึกษาการเรียนการสอนกลุ่มวิชา ทฤษฎีดนตรีสากล กรณีศึกษา หลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต(ดุริยางค ศาสตร์สากล) มหาวิทยาลัยทักษิณ	ปรีชา กุลตัน มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
94	การศึกษาการใช้หลักสูตรวิชากีตาร์ สำหรับเด็ก Junior Guitar Course) หลักสูตร Yamaha Music foundation ประเทศญี่ปุ่นในโรงเรียนดนตรีสยามกล การ สถาบันดนตรียามาฮ่า	วรวรรณ ตีระวรมงคล มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
95	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีเรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ดนตรีสากล กรณีศึกษา การสอนโดยใช้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบ มัลติมีเดีย กับการสอนโดยวิธีปกติ	นิลุบล จันท์ทอง มหาวิทยาลัยพายัพ	พ.ศ. 2552
96	การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนใน การเรียนรู้โดยใช้บทเรียนวิดีโอทัศน์ ประกอบการสอนเรื่อง องค์ประกอบ ดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	พิเชษฐ สุขแพทย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	พ.ศ. 2552
97	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอน วิชาประวัติดนตรีตะวันตกตั้งแต่ ศตวรรษที่ 18 ถึงปัจจุบันเรื่อง ดนตรียุค คลาสสิก ตามหลักสูตรศิลปศาสตร บัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี	ดิฐพงษ์ อุเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
98	การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง เครื่องดนตรีสากล สาระดนตรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	อัครายุทธ ลุนเสนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
99	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การบรรเลงเปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกชมรมดนตรี โรงเรียนอนุบาลอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	ศรัณย์ ศรีพุทธรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
100	การพัฒนาคู่มือการสอนรายวิชา ดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นกลางปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	สุรศักดิ์ ปวะภูสะโก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
101	การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 6	สุวรรณ ภูทองขาว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
102	การสร้างแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้น 2-4	กิตติศักดิ์ ฉากาศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	พ.ศ. 2552
103	การสร้างชุดการสอนดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	ปัทมพร วีรัตน์เกษม มหาวิทยาลัยพายัพ	พ.ศ. 2552
104	การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางดนตรีไทยด้านทักษะการฟังสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2	นางนุช ศรีรักษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	พ.ศ. 2552
105	การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาปฏิบัติ เครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายของโรงเรียนคูริยางค์ทหารอากาศ	ภานุวัฒน์ วัฒนจินดา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2552

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
106	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย	ชัยวัฒน์ เขาวนัรตนะ และ เจตชรินทร์ จิรสันติธรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	พ.ศ. 2552
107	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่องประเภทของเครื่องดนตรีสากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	วิชรรัตน์ ยะสานติทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
108	การพัฒนาแบบวีดิโอซีดีกีตาร์คลาสสิกเพื่อสอนนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา และสาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	พ.ศ. 2552
109	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับเด็กอายุ 9-11 ปี	ภัทรภร ผลิตากุล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2552
110	การพัฒนาชุดการเรียนดิจิทัลเบื้องต้นด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนกิจกรรมดนตรีไทยช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนปทุมพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	อรวรรณ ศิลา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
111	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาชีวิตกับสุนทรียะ เรื่องวงดนตรีสากล ตามหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไประดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	ณัฐพล ธรรมลัดดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
112	การผลิตวีดิทัศน์การสอน เรื่อง การร้องตัวโน้ตให้ตรงตามระดับเสียงในบันไดเสียงซีเมเจอร์ สำหรับนักเรียนวิชาเอกกีตาร์ สาขาวิชาดนตรีสากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	พิชญณ์ วีระไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น	พ.ศ. 2552
113	ครุภัณฑ์และสื่อการสอนดนตรีประจำห้องเรียน ระดับประถมศึกษา	วราภรณ์ ชุงหนู มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
114	ชุดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่าย วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ประวัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ภาคม บำรุงสุข มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	พ.ศ. 2552
115	ชุดการสอนวิชาทฤษฎีดนตรี เรื่อง ทริยแอด ผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	ศิริมา พนาภิวินันท์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
116	ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ	วิภาวดี นครขวาง มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
117	แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมดนตรีสากลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1	สุจิต ศรีงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
118	เทคนิคการสอนไวโอลินของ รศ.ดร.โกวิทย์ ชันชศิริ	ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2552

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
119	สื่อการสอนดนตรีชนิดเกมกระดาน แนวคิดเกมเศรษฐกิจเพื่อใช้สอนอ่านโน้ต ของนักเรียนเปียโนชั้นต้น	วิภาพร อ่ำไพพิทักษ์วงศ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
120	สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการ เรียนการสอนดนตรี ช่วงชั้นปีที่ 3-4 ใน จังหวัดอุบลราชธานี	ธนายุทธ มุสิกสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2552
121	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซ้อมเปียโนของ นักเรียนชั้นต้น โรงเรียนสอนดนตรี เอี่ยมอารีย์	พริยาภรณ์ เลขธรรากร มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
122	บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง จังหวะดนตรีไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระดนตรี สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	สมเกียรติ พิมพ์พันธุ์ มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
123	ผลของการเรียนดนตรีที่มีต่อ ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์	รวิษฎา สุกิตติวรกุล มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
124	บทเรียนคอมพิวเตอร์สอนเสริม เรื่อง ประวัติดนตรีตะวันตก ยุคคลาสสิก สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4	ดวงทิพย์ คาลัดชี มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2552
125	ผลของการใช้ความเร็วจังหวะของ เสียงดนตรีประกอบในบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีต่อการรู้และ ความคงทนในการจำคำศัพท์ ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีสมาธิบกพร่อง และพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง	ศรีชญญา ต้นสกุล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2552

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
126	การเปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียง ด้วยการใช้สูตรและการสอนแบบปรกติ	ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2553
127	การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการเล่นไวโอลินโดยการใช้กับไมใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการเล่นประกอบ	ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พ.ศ. 2553
128	การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปวิชา Music Performing ดนตรีปฏิบัติที่เลือกเรียนดนตรีไทย (ช่ออุ) เรื่องการปฏิบัติพื้นฐานช่ออุ	ยศพรรณ พันระศรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2553
129	การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรีสากลและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีครูแนะนำกับการศึกษาสื่อวีดิทัศน์ด้วยตนเอง	ชูชาติ มงคลเมฆ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	พ.ศ. 2553
130	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านโน้ตดนตรีสากล วิชาดนตรีสากลด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพื้นฐานทางดนตรี และไม่มีพื้นฐานทางดนตรี	สันติ แก้วใจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	พ.ศ. 2553
131	การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสอนเปียโนระดับขั้นต้นของหลักสูตรเปียโนอัลเฟรด สำหรับสถาบันสอนดนตรีเอกชนในกรุงเทพมหานคร	ธิดา สุพรรณาค คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2553

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
132	การสร้างชุดการสอนดนตรีไทย ภาคปฏิบัติ “ซอด้วงและซออู้” เพลงแป๊ะ สามชั้น สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดท่าคันกวาว	คุณชา สมใจดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี	พ.ศ. 2553
133	การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง ดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4	รัชณี แจ่มมั่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น	พ.ศ. 2553
134	การผลิตดิจิทัลวิดีโอเพื่อการสอน เรื่อง เครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2	กรรณิการ์ รัตนประเสริฐศรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น	พ.ศ. 2553
135	การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความพึงพอใจจากการเรียนการสอน ออนไลน์ในเวลาเดียวกัน วิชาพื้นฐาน ศิลปะ เรื่องทักษะการบรรเลงดนตรี ประเภทขลุ่ยรีคอร์เดอร์	ณัฐสินี ภาณุสานต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี	พ.ศ. 2553
136	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการประสมวงดนตรีไทยโดย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการ สอนปกติ	เริงฤทธิ วงษาวดี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	พ.ศ. 2553
137	การพัฒนาความสามารถด้านดนตรีไทย (ห้องวงใหญ่) ด้วยการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	มัลลิกา พุ่มพฤษย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2553

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
138	การพัฒนาความสามารถทางด้านดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุ ปัญญา	กุลวดี ริยะวงศ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2553
139	การใช้ชุดฝึกทักษะการเล่นดนตรี พื้นเมือง “สะล้อ” สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเชียง ของ จังหวัดเชียงราย	ดวงพร วงศ์ป้อ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	พ.ศ. 2553
140	ผลการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรี ตามแนวคาร์ล ออร์ฟ ที่มีต่อความคิด สร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัย	วิลาวัลย์ พ้ออามาตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	พ.ศ. 2553
141	ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดนตรี พื้นบ้านอีสาน(พื้นฐานการตีโปงลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการ เรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5	อัจฉรา ชำนาญวงษ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2553
142	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียน ดนตรีในระดับอุดมศึกษา:กรณีศึกษา สถาบันในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	อิสรากร พัลวัลย์ มหาวิทยาลัยพายัพ	พ.ศ. 2553
143	ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบซิปปา (CIPPA Model)	มาลี ชีบุรณ์บุญ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2553
144	การจัดทำหลักสูตรดนตรีในระดับ ท้องถิ่น	พิมพ์พรรณ จันทร์รุ่งงาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น	พ.ศ. 2554

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของนักวิจัยและหน่วยงานที่ได้ทำงานวิจัยทางดนตรีศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเรื่องงานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย และหน่วยงาน	ปีที่พิมพ์
145	บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา วิชาดนตรีสากล เรื่อง ทฤษฎีดนตรีสากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	ธีรภัทร์ น้อยสา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	พ.ศ. 2554
146	ปัญหาการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2	ปรีชา ปรีชาโชติ มหาวิทยาลัยบูรพา	พ.ศ. 2554
147	ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยในโรงเรียนวัดมาบไฟ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2	ณัฐพงษ์ วงษ์แก้ว มหาวิทยาลัยบูรพา	พ.ศ. 2554
148	ปัจจัยที่เอื้อประสิทธิภาพปฏิบัติงานครูดนตรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 1	ศุภชัย ธีระกุล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	พ.ศ. 2554
149	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	อิสรากร พัลวัลย์ และ สมพันธ์ วงษ์ดี มหาวิทยาลัยพายัพ	พ.ศ. 2554
150	ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการบริหารเลขนาดเอกและห้องวงใหญ่	กัญญา เพิ่มพูน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2554
151	เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง องค์ประกอบดนตรี สำหรับนักเรียน โครงการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง	นฤมล คาวดวง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา	พ.ศ. 2554

จากตารางที่ 4.1 พบว่ามีงานวิจัยทางดนตรีศึกษาในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 4 เรื่อง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 2 เรื่องปี พ.ศ. 2550 จำนวน 31 เรื่อง ปี พ.ศ. 2551 จำนวน 29 เรื่อง ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 35 เรื่องปี พ.ศ. 2553 จำนวน 18 เรื่อง ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 8 เรื่อง รวมทั้งหมด 151 เรื่อง

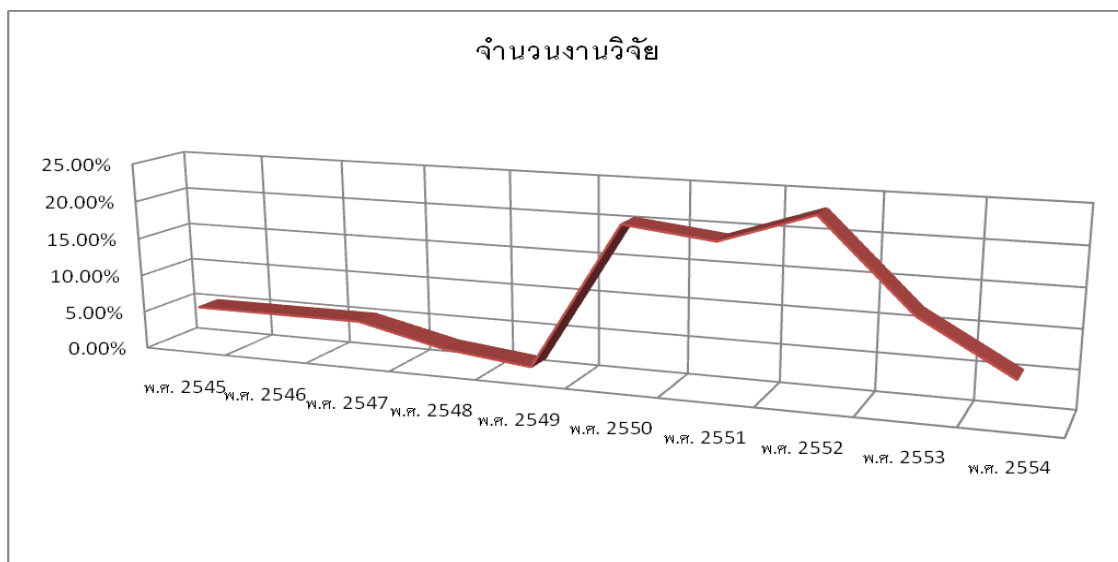
4.1.1.2 จำนวนงานวิจัย

ตารางที่ 4.2 ปี พ.ศ. และร้อยละการทำวิจัย

ปี พ.ศ. ที่มีงานวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
ปี พ.ศ. 2545	8	5.29
ปี พ.ศ. 2546	8	5.29
ปี พ.ศ. 2547	8	5.29
ปี พ.ศ. 2548	4	2.64
ปี พ.ศ. 2549	2	1.32
ปี พ.ศ. 2550	31	20.52
ปี พ.ศ. 2551	29	19.20
ปี พ.ศ. 2552	35	23.17
ปี พ.ศ. 2553	18	11.92
ปี พ.ศ. 2554	8	5.29
รวม	151	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าปี พ.ศ. 2552 มีงานวิจัยมากที่สุด 35 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 23.17 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2550 คือ 31 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 20.52 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2551 คือ 29 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 19.20 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2553 คือ 18 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 11.92 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2554 มีจำนวนเท่ากันคือ 8 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 5.29 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2548 คือ 4 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 2.64 ส่วนปีที่มีน้อยที่สุด คือ ปี พ.ศ.2549 คือ 2 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 1.32 แสดงให้เห็นถึงความไม่สม่ำเสมอของงานวิจัยในแต่ละช่วงปี ซึ่งงานวิจัยที่มีจำนวนมากระหว่าง ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2553 นั้น เป็นผลมาจากนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีศึกษาในระดับปริญญาได้ทำงาน

วิจัยเพื่อสำเร็จการศึกษา และในช่วงต่อมามีจำนวนลดลงอาจเป็นเพราะนิสิต นักศึกษาใหม่ในรุ่นต่อ ๆ มายังอยู่ในช่วงการเรียนและช่วงระหว่างทำงานวิจัย

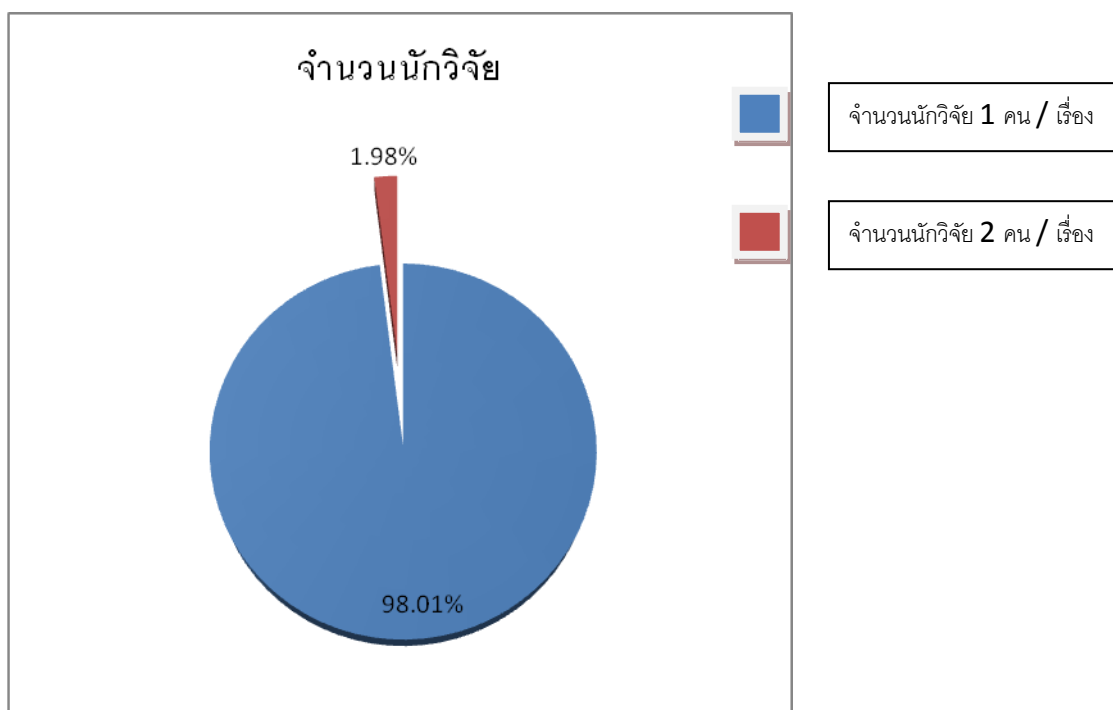
แผนภูมิที่ 4.1 แสดง ปี พ.ศ. และร้อยละการทำวิจัย

4.1.1.3 จำนวนนักวิจัยที่ทำการวิจัย

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของนักวิจัยที่ทำการวิจัย

จำนวนนักวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
จำนวนนักวิจัย 1 คน / เรื่อง	148	98.01
จำนวนนักวิจัย 2 คน / เรื่อง	3	1.98
รวม	151	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า จำนวนนักวิจัย 1 คนที่ทำงานวิจัย 1 เรื่อง มีจำนวน 148 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 98.01 รองลงมาคือ จำนวนนักวิจัย 2 คนที่ทำงานวิจัย 1 เรื่อง มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.98 ส่วนจำนวนนักวิจัย 3 คนที่ทำงานวิจัยด้วยกันไม่มี แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยที่มีการทำ 2 คนต่อเรื่องจะเป็นงานวิจัยของอาจารย์ในสถาบันการศึกษา นอกนั้นงานวิจัยเดี่ยวจะเป็นงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย

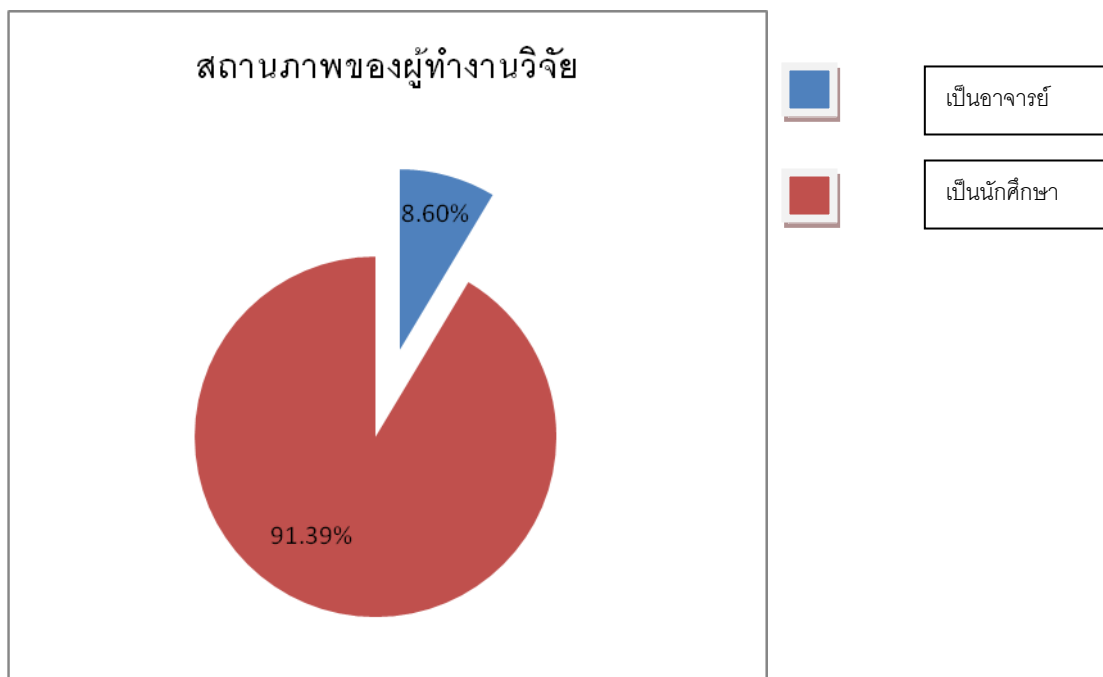
แผนภูมิที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักวิจัยที่ทำการวิจัย

4.1.1.4 สถานภาพของผู้ทำงานวิจัย

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของสถานภาพนักวิจัยที่ทำการวิจัย

จำนวนนักวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
เป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษา	13	8.60
เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	138	91.39
รวม	151	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า จำนวนสถานภาพของนักวิจัย เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้ทำวิจัยจำนวน 138 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 91.39 ส่วนจำนวนสถานภาพของอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ทำวิจัยมีจำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.60 แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยทางดนตรีศึกษาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในระหว่าง พ.ศ. 2545-2554 เป็นงานวิจัยที่นิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตวิทยาลัยต้องทำการศึกษาเพื่อให้สำเร็จปริญญา ส่วนงานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่ทำโดยอาจารย์ในสถาบันการศึกษานั้นยังมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการในการวิจัยทางดนตรีศึกษาของอาจารย์ยังมีน้อยมากและควรได้รับการพัฒนา

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพนักวิจัยที่ทำการวิจัย

4.1.1.5 สถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัยในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2554

ตารางที่ 4.5 จำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัย

สถาบันการศึกษาปี พ.ศ.	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	2	2			1		4	1	1
มหาวิทยาลัยมหิดล	5	4	6	4		6	16	10		
มหาวิทยาลัยศิลปากร	1									
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	1					1				
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		1				1		1		
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		1				1				
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี					1	1		1		
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ					1	4	2	1	2	
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี						1		1	1	
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี						1				
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม						1				

ตารางที่ 4.5 จำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัย (ต่อ)

สถาบันการศึกษาปี พ.ศ.	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
มหาวิทยาลัยบูรพา						1				2
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี						1				
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง						1				
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี						1				
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์						1				
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม						4	4	9	5	1
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าธนบุรี						1				
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราช						1	1			
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์							1			
มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี							2		1	
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต							1			
มหาวิทยาลัยพายัพ							1	2	1	1
มหาวิทยาลัยขอนแก่น								2	2	1
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม						1		1	1	
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์								1		
มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม							1	1		
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย								1		
มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา									1	
มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา									1	
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย									1	
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร									1	1
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จพระเจ้าพระยา										1
รวมจำนวน	8	8	8	4	2	31	29	35	18	8
รวมจำนวนทั้งสิ้น	151 งานวิจัย									

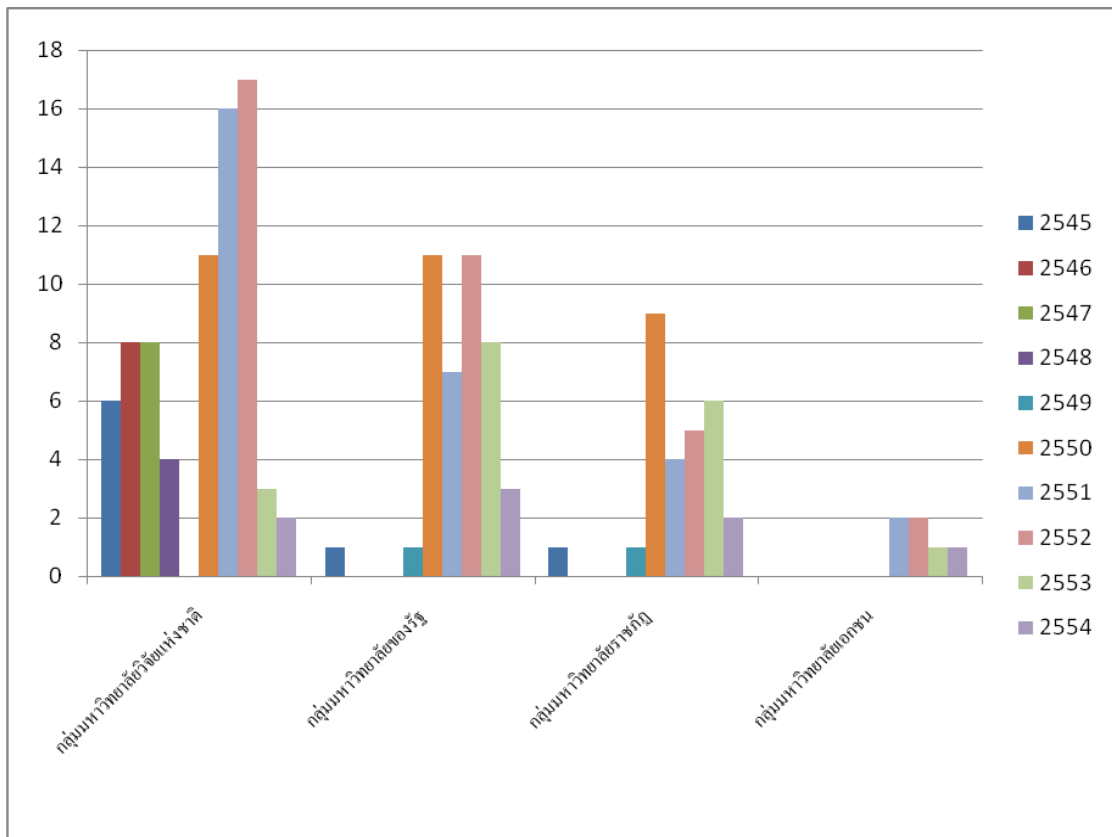
จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า งานวิจัยในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2547 มีจำนวนสม่ำเสมอเท่ากัน ซึ่งงานวิจัยที่ได้จากมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผลมาจากหลักสูตรครุศึกษาระดับปริญญาโท ของวิทยาลัย คุรุศึกษาศิลป์ ซึ่งได้เปิดทำการเรียนการสอนมาก่อนสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และงานวิจัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันนั้น เป็นงานวิจัยที่ผู้ทำวิจัยได้เรียนในสาขาอื่นที่ไม่ใช่ครุศึกษาแต่มีความรู้พื้นฐานเดิมทางครุศึกษา ในระยะต่อที่ งานวิจัยมีจำนวนมากเพิ่มขึ้นระหว่าง ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2553 นั้น เป็นผลมาจากนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนครุศึกษาระดับปริญญาโท ที่มีการเปิดการเรียนการสอนขึ้นทางครุศึกษา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยคุรุศึกษาศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงมีจำนวนนิสิต นักศึกษามากขึ้น ได้ทำงานวิจัยเพื่อสำเร็จการศึกษา และในช่วงต่อมามีจำนวนลดลงอาจเป็นเพราะนิสิต นักศึกษาใหม่ในรุ่น ต่อ ๆ มายังอยู่ในช่วงการเรียนและช่วงระหว่างทำงานวิจัย

จากข้อมูลข้างต้นสามารถนำมาแบ่งเป็นกลุ่มของมหาวิทยาลัยได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มมหาวิทยาลัย วิจัยแห่งชาติ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน และกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัยจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัยดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 จำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัยแบ่งตามกลุ่มมหาวิทยาลัย

สถาบันการศึกษา/ ปี พ.ศ.	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย แห่งชาติ	6	8	8	4		11	16	17	3	2
กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ	1				1	11	7	11	8	3
กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ	1				1	9	4	5	6	2
กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน							2	2	1	1
รวมจำนวนทั้งสิ้น	8	8	8	4	2	31	29	35	18	8

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เป็นกลุ่มที่มีการทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและเป็นกลุ่มที่มีการทำงานวิจัยจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ รองลงมา คือ กลุ่มของมหาวิทยาลัยราชภัฏและกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชนตามลำดับ ซึ่งจำนวนการทำงานวิจัยที่เกิดขึ้นนี้สอดคล้องกับการเปิดหลักสูตรคนตรีเป็นวิชาเอกในสถาบันการศึกษาที่สังกัดกลุ่มมหาวิทยาลัยด้วย

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงจำนวนงานวิจัยของกลุ่มมหาวิทยาลัยระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2554

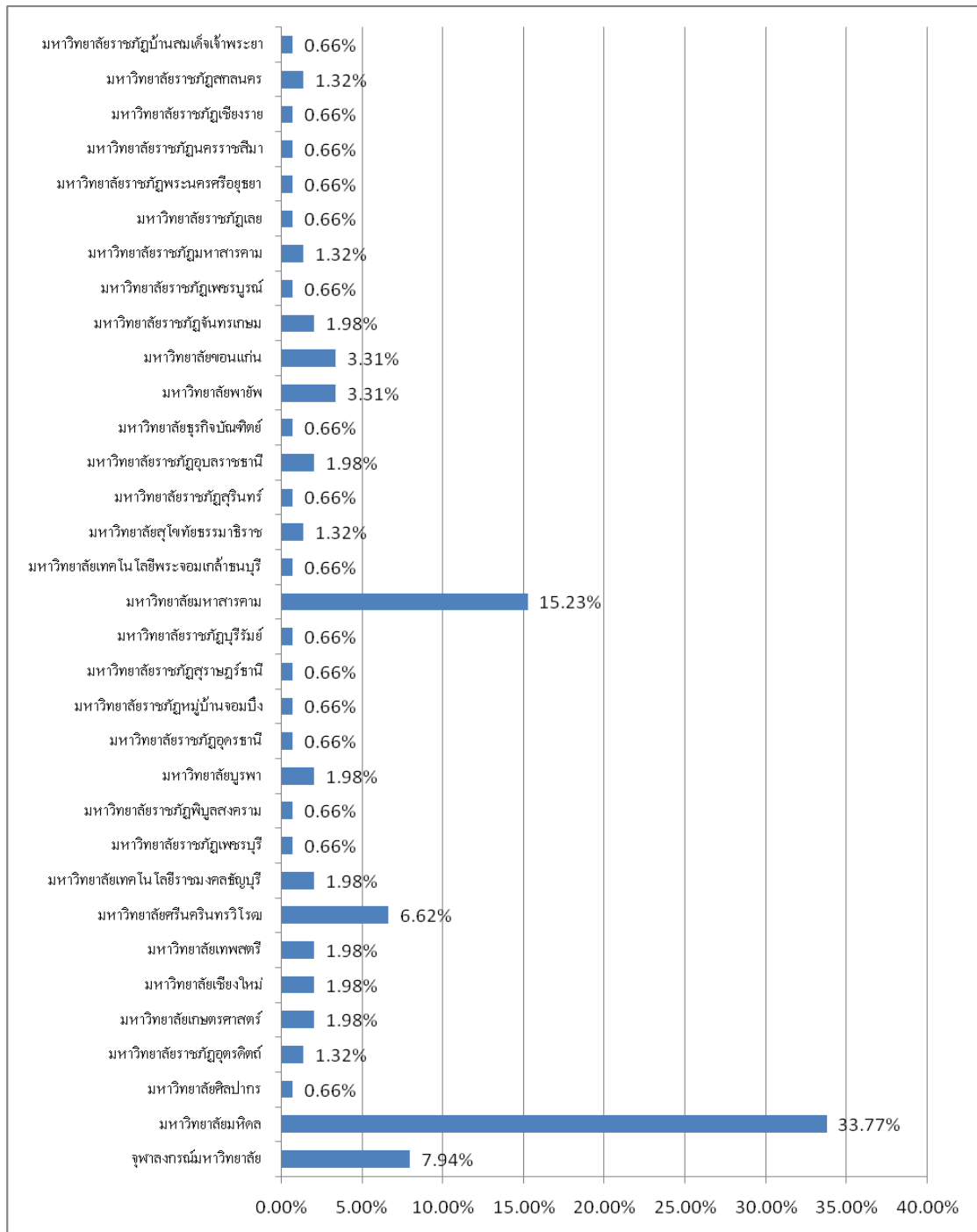
ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัย

สถาบันการศึกษา	จำนวนงานวิจัย	คิดเป็นร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	12	7.94
มหาวิทยาลัยมหิดล	51	33.77
มหาวิทยาลัยศิลปากร	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	2	1.32
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	3	1.98
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3	1.98
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	3	1.98
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	10	6.62
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี	3	1.98
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	1	0.66
มหาวิทยาลัยบูรพา	3	1.98
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	1	0.66
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	23	15.23
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี	1	0.66
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2	1.32
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	3	1.98
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	1	0.66
มหาวิทยาลัยพายัพ	5	3.31
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	5	3.31
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	3	1.98
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	1	0.66

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัย (ต่อ)

สถาบันการศึกษา	จำนวนงานวิจัย	คิดเป็นร้อยละ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	2	1.32
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	1	0.66
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	2	1.32
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา	1	0.66
รวมทั้งสิ้น	151	100

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่า มหาวิทยาลัยมหิดลมีจำนวนงานวิจัยทางดนตรีระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2554 จำนวนมากที่สุด คือ 51 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.77 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีจำนวน 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.23 รองลงมา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.94 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.62 ส่วนในอันดับที่รอง ๆ ลงนั้นเป็นสถาบันการศึกษาที่ยังไม่มีหลักสูตรดนตรีศึกษาในระดับปริญญาโท แต่มีนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ ที่มีความสนใจทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษา เช่น การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีการศึกษา การแนะแนวการศึกษา ดังนั้น งานวิจัยที่เกิดขึ้นทางดนตรีศึกษาส่วนใหญ่จึงมาจากสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านการทำวิจัยทางดนตรีศึกษาเป็นอย่างมาก

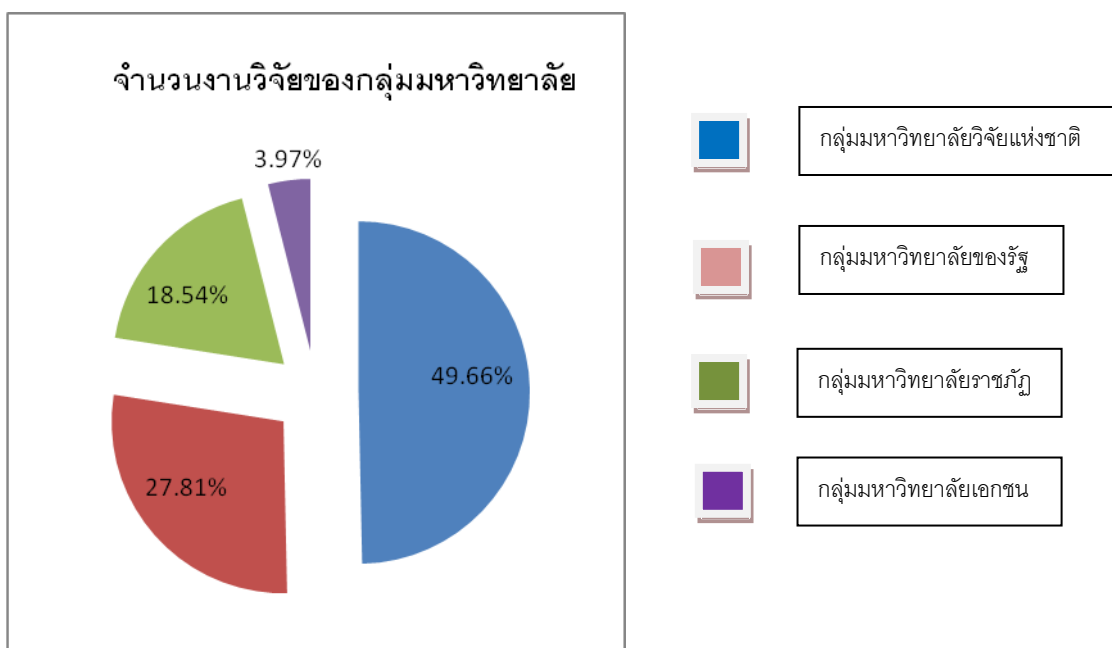
แผนภูมิที่ 4.5 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยของสถาบันการศึกษาที่ทำการวิจัย

จากข้อมูลข้างต้นสามารถนำมาแบ่งเป็นกลุ่มของมหาวิทยาลัยได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มมหาวิทยาลัย วิจัยแห่งชาติ กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน และกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม มีจำนวนงานวิจัยจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัยดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ทำการวิจัย

สถาบันการศึกษา	จำนวนงานวิจัย	คิดเป็นร้อยละ
กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ	75	49.66
กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ	42	27.81
กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ	28	18.54
กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน	6	3.97
รวม	151	100

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เป็นเป็นกลุ่มที่มีจำนวนงานวิจัยจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ รองลงมา คือ กลุ่มของมหาวิทยาลัยราชภัฏและกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชนตามลำดับ

แผนภูมิที่ 4.6 แสดงจำนวนงานวิจัยของกลุ่มมหาวิทยาลัย

4.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

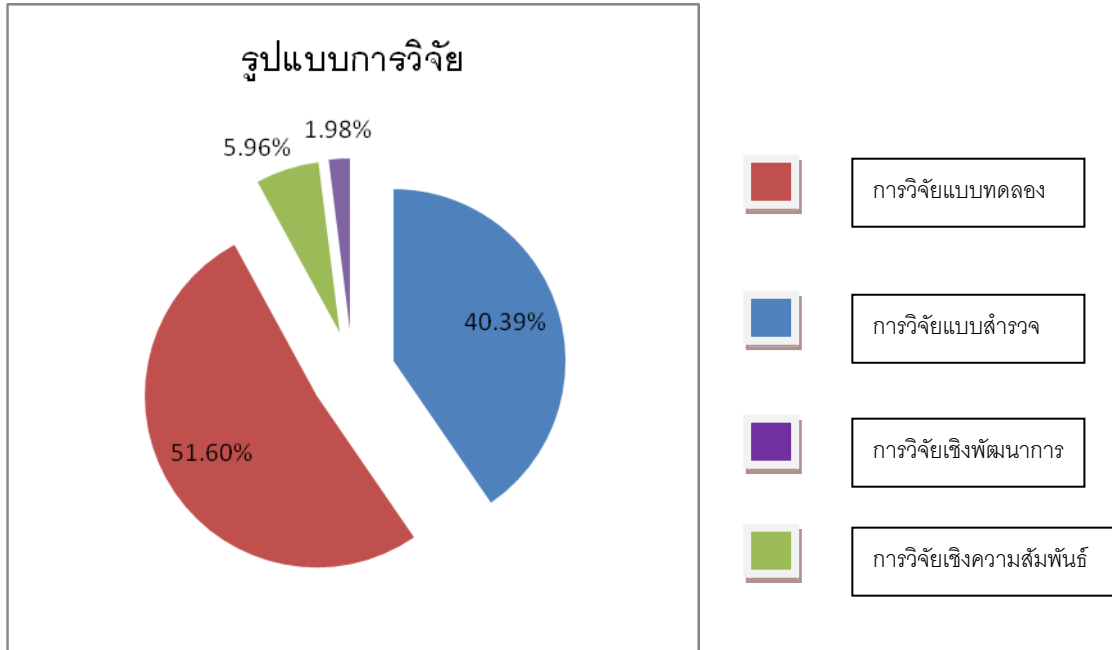
4.1.2.1 รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบงานวิจัยออกเป็น 4 รูปแบบ คือ การวิจัยแบบสำรวจ เช่น การสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนก่อนวัตกรรมการสอน การวิจัยแบบทดลอง เช่น การออกแบบการสอนหรือนวัตกรรมใหม่ การวิจัยเชิงความสัมพันธ์ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์กันของตัวแปรต่างๆ และการวิจัยเชิงพัฒนาการ เช่น การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบในงานวิจัยจำนวน 151 เรื่องที่ได้ทำการศึกษา ซึ่งในการแบ่งประเภทเหล่านี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบที่ใช้ในการทำงานวิจัยในแต่ละเรื่อง ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการวิจัย

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
การวิจัยแบบสำรวจ	61	40.39
การวิจัยแบบทดลอง	78	51.60
การวิจัยเชิงความสัมพันธ์	9	5.96
การวิจัยเชิงพัฒนาการ	3	1.98
รวม	151	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า มีรูปแบบการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยแบบทดลอง จำนวน 78 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.60 รองลงมาคือ การวิจัยแบบสำรวจจำนวน 61 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.39 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงความสัมพันธ์มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.96 และรูปแบบการวิจัยที่ใช้น้อยที่สุด คือ การวิจัยเชิงพัฒนาการมีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.98 แสดงให้เห็นว่า นักวิจัยส่วนใหญ่มีการออกแบบการวิจัยด้วยการทดลอง เช่น การสร้างชุดการสอน และนำไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่าง การใช้เทคโนโลยีช่วยในการสอนและทดลองกับผู้เรียน ส่วนนักวิจัยที่ทำงานวิจัยเชิงสำรวจ ก็มีจำนวนมากเป็นอันดับรองลงมา เช่น การสำรวจในเชิงทัศนคติของความต้องการในการเรียนดนตรี การศึกษารูปแบบการสอนดนตรีที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น ส่วนการวิจัยเชิงความสัมพันธ์และการวิจัยเชิงพัฒนาการ ยังมีนักวิจัยทำอยู่เป็นจำนวนน้อย เนื่องจากงานวิจัยประเภทนี้ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการทำวิจัยของนักวิจัยพอสมควร

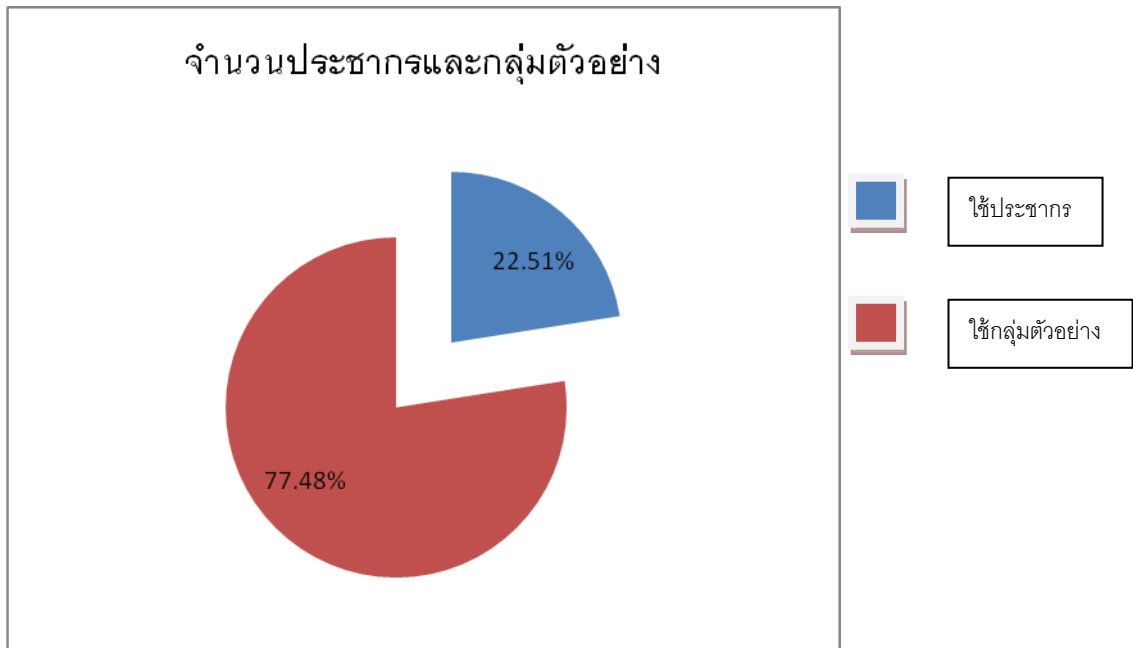
แผนภูมิที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการวิจัย

4.1.2.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ใช้ประชากรทั้งหมด	34	22.51
ใช้กลุ่มตัวอย่าง	117	77.48
รวม	151	100

จากตารางที่ 4.10 พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง ใช้กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดทั้งหมด 117 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 77.48 รองลงมาใช้ประชากรทั้งหมด 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.51 แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในสถาบันการศึกษา โรงเรียน ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนประชากรมาก ไม่สามารถจะใช้ประชากรกลุ่มใหญ่ในการวิจัยทั้งหมดได้ จึงจำเป็นต้องมีการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างให้เป็นตัวแทนของประชากรในการทำวิจัยนั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบผลจากการทดลองรูปแบบการเรียนการสอน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการสอน และเป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

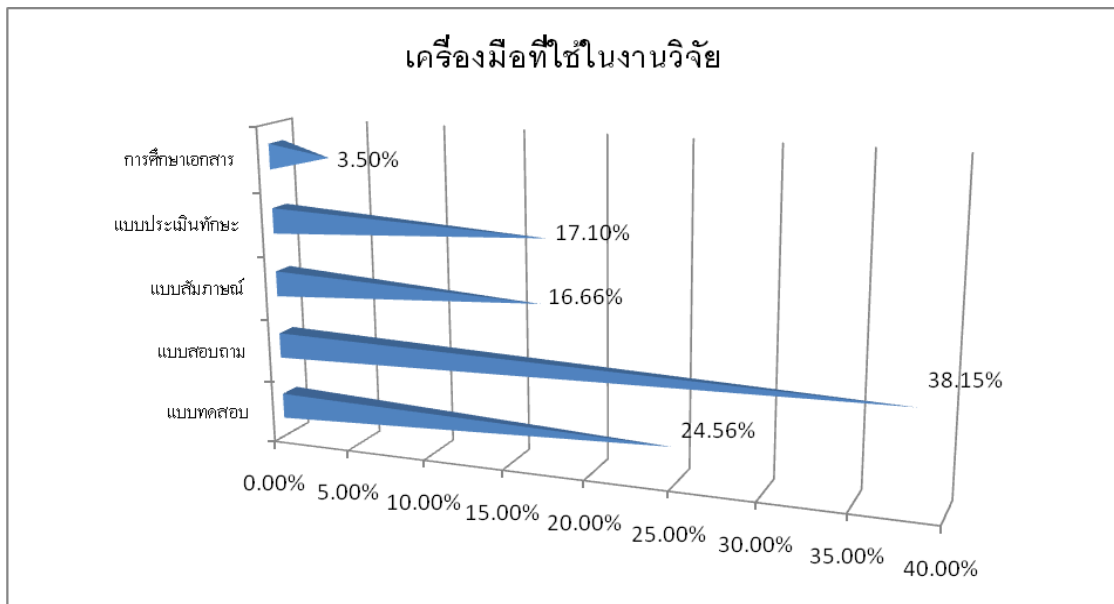
4.1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ใช้แบบทดสอบ	56	24.56
ใช้แบบสอบถาม	87	38.15
ใช้แบบสัมภาษณ์	38	16.66
ใช้แบบประเมินทักษะ	39	17.10
ใช้การศึกษาเอกสาร	8	3.50
รวม	228	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง มีการใช้เครื่องมือในการวิจัยจำนวน 228 แบบ มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก จำนวน 87 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.15 รองลงมาใช้แบบทดสอบ จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.56 รองลงมาใช้แบบประเมินทักษะจำนวน 39 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.10 รองลงมาเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.66 และมีการใช้การศึกษาเอกสารเป็นเครื่องมือในงานวิจัยน้อยที่สุด จำนวน 8 เรื่อง คิด

เป็นร้อยละ 3.50 แสดงให้เห็นว่านักวิจัยมีทักษะในการใช้แบบสอบถามมากที่สุด และรองลงมาคือแบบทดสอบ ซึ่งพบมากในงานของการวิจัยเปรียบเทียบการสอนและทดสอบผลสัมฤทธิ์จากรูปแบบการสอนใหม่ หรือ นวัตกรรมใหม่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนแบบประเมินทักษะจะใช้งานที่เป็นการวัดผลการปฏิบัติทางดนตรีเพื่อวัดพัฒนาการต่าง ๆ ในการเรียน และแบบสัมภาษณ์ใช้ในกรณีที่มีการสัมภาษณ์กับบุคคลที่ต้องมีการจดบันทึก ส่วนวิธีการศึกษาเอกสารยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมในการใช้

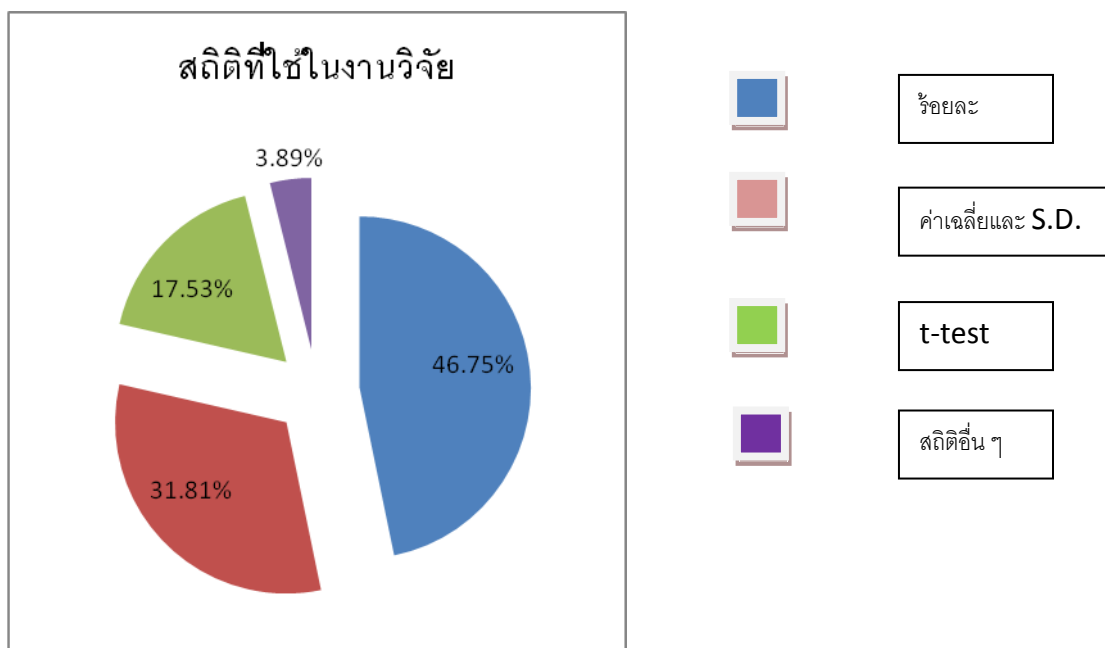
แผนภูมิที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

4.1.2.4 สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

ตารางที่ 4.12 จำนวนและค่าร้อยละของสถิติที่ใช้ในงานวิจัย

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ร้อยละ	144	46.75
ค่าเฉลี่ย และ S.D.	98	31.81
t – test	54	17.53
อื่น ๆ	12	3.89
รวม	308	100

จากตารางที่ 4.12 พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง มีการใช้สถิติในงานวิจัยจำนวน 308 แบบโดยสถิติในงานวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้ร้อยละ จำนวน 144 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.75 รองลงมา คือ การใช้ ค่าเฉลี่ย และ S.D. จำนวน 98 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.81 รองลงมา คือ การใช้ t – test จำนวน 54 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.53 และสถิติอื่น ๆ จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.98 แสดงให้เห็นว่า นักวิจัยส่วนใหญ่จะใช้สถิติในการวิจัยโดยใช้ร้อยละ ซึ่งค่าที่แสดงให้เห็นปริมาณข้อมูลได้ง่าย และค่าเฉลี่ย และ S.D. ในกรณีต้องการแสดงการกระจายของข้อมูล ส่วนสถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐานที่ใช้กันมากที่สุด คือ t – test นอกนั้นจะมีการใช้น้อย

แผนภูมิที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของสถิติที่ใช้ในงานวิจัย

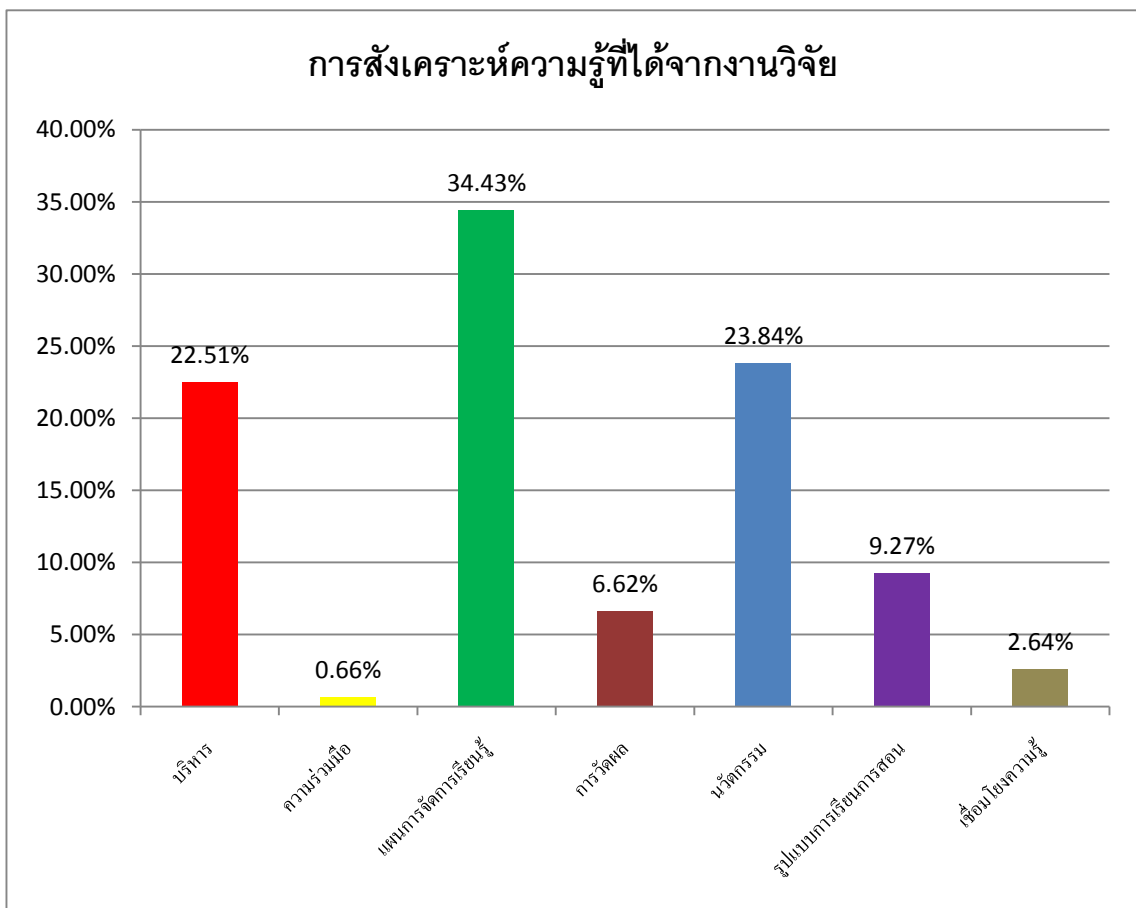
4.1.3 การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

ตารางที่ 4.13 จำนวนและค่าร้อยละขององค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
การบริหารจัดการการศึกษา ดนตรี หลักสูตรดนตรี	34	22.51
ความร่วมมือกับชุมชนในการ จัดการศึกษา	1	0.66
เกิดแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมทางดนตรี	52	34.43
การวัดผลทางการเรียนดนตรี	10	6.62
นวัตกรรมใหม่ โปรแกรมการ สอน ชุดการสอน สื่อการ สอน	36	23.84
รูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี ออนไลน์	14	9.27
การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นใน การบูรณาการการศึกษา	4	2.64
รวม	151	100

จากตารางที่ 4.13 พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง สามารถสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ตลอดจนนวัตกรรมของงานวิจัย มากที่สุด คือ ด้านการเกิดแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมทางดนตรี จำนวน 52 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.43 รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมใหม่ โปรแกรมการสอน ชุดการสอนและสื่อการสอน จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.84 รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการการศึกษาดนตรีและหลักสูตรดนตรี จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.51 รองลงมาคือ ด้านรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี และออนไลน์ จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.27 รองลงมา คือ การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นในการบูรณาการการศึกษา จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.64 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา

จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.66 แสดงให้เห็นว่านักวิจัยส่วนใหญ่สนใจงานวิจัยทางด้านแผนการจัดการความรู้และกิจกรรมทางดนตรี เนื่องจากนักวิจัยส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีทักษะทางการสอนดนตรีในชั้นเรียน และนอกจากนั้นครูกลุ่มนี้ยังสนใจงานวิจัยทางการสร้างนวัตกรรมทางศึกษา ชุดการสอน และโปรแกรมการสอนด้วย ซึ่งถูกนำไปทดลองใช้ในชั้นเรียน ส่วนงานในทางด้านอื่น ๆ ของการดนตรีศึกษา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ การศึกษาดนตรีและหลักสูตรดนตรี ด้านรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี และออนไลน์ การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นในการบูรณาการการศึกษา และด้านความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา จะมีนักวิจัยบางส่วนที่ให้ความสนใจเป็นอันดับรองลงมา

แผนภูมิที่ 4.11 แสดงจำนวนและค่าร้อยละขององค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย

4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์จากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

ผู้วิจัยได้เชิญบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเปิดสอนคนตรีเป็นวิชาเอก 7 ท่าน มาร่วมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคนตรีของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยทางคนตรีศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 ให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มย่อยให้ทราบก่อน แล้วจึงถามคำถามนำเกี่ยวกับแนวโน้มของคนตรีในประเทศไทยโดยให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มย่อยแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ผลการประชุมกลุ่มย่อยทำให้ได้ข้อมูลดังนี้

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท ชันศิริ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กล่าวว่า มหาวิทยาลัยในต่างประเทศให้ความสนใจในการศึกษาคนตรีเทียบเท่ากับการศึกษาในสาขาอื่น ๆ เช่น แพทย์ หรือ การศึกษาทั่วไป ดังนั้นอาจารย์ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินการก่อตั้งการศึกษาในระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับคนตรีในประเทศไทยว่า แต่แรกนั้นได้อาหลักสูตรการศึกษาคนตรีในต่างประเทศมาเป็นหลักในการสร้างหลักสูตรทั้งวิชาเอกทางด้านการศึกษาคนตรีในคณะครุศาสตร์ และการศึกษาคนตรีเพื่อเป็นศิลปินในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งได้พัฒนาสืบเนื่องทั้งทางด้านคนตรีสากลและคนตรีไทย ซึ่งอาจารย์มีส่วนสำคัญที่เขียนหลักสูตรต้นแบบทางด้านคนตรีไทยโดยเทียบเคียงจากหลักสูตรคนตรีสากลเป็นหลัก ซึ่งนิสิตในสมัยก่อนมีการทดสอบก่อนเข้าเรียนอย่างเข้มข้นมีการคัดเลือกผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาบุคลากรในยุคต่อมา ในสมัยก่อนมีปัญหาเรื่องการขาดบุคลากรต้องยืมตัวผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ มาช่วยในการสอน ซึ่งในยุคปัจจุบันมีบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศในระดับสูงหลายท่าน มีสถาบันการศึกษามากมาย อีกทั้งมีเทคโนโลยีที่ช่วยการเรียนการสอน ดังนั้นแนวโน้มการศึกษาคนตรีจะมีความก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างรวดเร็วกว่าสมัยที่อาจารย์เริ่มทำไว้เมื่อ 40 ปีก่อน

(2) รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาคนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ได้ เนื่องจากในยุคปัจจุบันมีข้อมูลต่าง ๆ มากมายและกระบวนการสืบค้นข้อมูลหาได้ง่ายกว่าสมัยก่อน แต่ผู้เรียนที่ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ไม่สามารถเรียบเรียงจัดกระบวนการความรู้ในแก้ไขปัญหาได้ ดังนั้น ความสำคัญของการให้การศึกษาจึงต้องเน้นวิธีการสอนเพื่อสร้างกระบวนการความคิด ซึ่งในระดับปริญญาตรีอาจจะมีพื้นฐานความรู้ ความคิดในระดับเพื่อการประกอบวิชาชีพได้ แต่ในระดับที่สูงกว่าเช่น ปริญญาโท จำเป็นต้องสร้างกระบวนการคิดให้ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์ความรู้ใหม่ สร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนั้น แม้ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะเป็นเช่นไรในปัจจุบัน แต่ถ้าการให้การศึกษาไม่สามารถเน้นกระบวนการสร้างความคิดได้ก็คงไม่

มีประโยชน์ การพัฒนาการศึกษาในอนาคตจึงจำเป็นต้องเน้นการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทางความคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

ในทางด้านคุณภาพของสถาบัน อาจารย์อยากให้มีช่องว่างของคุณภาพสถาบันน้อยลงเป็นที่พึงพาทางวิชาการด้วยกัน เป็นพันธมิตรทางการศึกษาร่วมกัน ซึ่งจะมีผลดีต่อภาพรวมของการศึกษาดนตรีในประเทศไทย แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในเรื่องจุดเด่นของแต่ละสถาบัน แต่มาตรฐานของการศึกษาในแต่ละระดับของสถาบันการศึกษาควรใกล้เคียงกัน

(3) รองศาสตราจารย์อรรณพ บรรจงศิลป์ นายกศมาคมครูดนตรี (ประเทศไทย) และเป็นที่ปรึกษาของวิทยาลัยดนตรีแห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยสยาม กล่าวว่า ผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษาต้องมีพื้นฐานดนตรีที่ดีจึงจะสามารถประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ ทั้งภาคทฤษฎี และ ภาคปฏิบัติ อย่างลึกซึ้งพอสมควร เมื่อเข้ามารับการศึกษาก็สามารถบูรณาการความรู้ได้ และสามารถพัฒนาความคิดและทำให้เกิดผลงานต่าง ๆ ภายหลังจากการเรียนได้ ผู้เรียนจะค้นพบตนเองภายหลังสำเร็จการศึกษาและสามารถคิดเองได้ว่าจะดำเนินทิศทางชีวิตอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ หรือ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น ทิศทางของการพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนดนตรีให้มีพื้นฐานที่ดี เตรียมความพร้อมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้

(4) อาจารย์ ดร.ชนิดา ตั้งเดชะหิรัญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กล่าวว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่เข้ามาเรียนทางด้านดนตรี ต้องมีความต้องการเป็นครูดนตรีในพื้นฐานมาก่อน เพราะผู้เรียนจำเป็นประสบความสำเร็จในการเรียนจะต้องปฏิบัติตามครูผู้สอนอย่างเคร่งครัด ครูผู้สอนต้องมีความใส่ใจ มีความรัก และพร้อมที่ให้กับผู้เรียนเป็นประการแรกที่สำคัญ แต่ครูผู้สอนไม่อาจคาดหวังกับเด็กอย่างสูงสุดได้ว่าในอนาคตผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในทิศทางใด แต่จำเป็นต้องกำหนดการเรียนการสอนในปัจจุบันให้ได้ดีที่สุด ให้การบ้านกับผู้เรียนอย่างเหมาะสม ให้ความใส่ใจกับการสอนมากที่สุด ดังนั้น ทิศทางของการพัฒนาการศึกษาดนตรีในอนาคตจึงอยู่ที่การพัฒนามูลฐานทางการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ และความมีอุดมการณ์รักอาชีพความเป็นครูดนตรี ซึ่งคงต้องหาวิธีการที่จะปลูกฝังสำนึกในเรื่องนี้ต่อไป

(5) อาจารย์สุภณัฐ เกษมชลธาร รองคณบดีวิทยาลัยดนตรีแห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยสยาม กล่าวว่า การศึกษาในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2550-2554 เป็นการเรียนการสอนแบบบังคับ เพราะเรียนตามศักยภาพที่ครูผู้สอนมี และเทคโนโลยีและอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ไม่มีการแข่งขันที่หลากหลาย หลักสูตรยังเป็นหลักสูตรที่ใช้มานานยังไม่ได้พัฒนาให้เข้ายุค แต่ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสนใจอยากจะทำกับครูท่านไหนก็ได้ อุปกรณ์สมัยนี้มีความเป็น

สากล และมีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างมาก มีสื่ออินเทอร์เน็ต โลกออนไลน์ ทำให้ได้ความรู้หลากหลายมีศักยภาพมากขึ้นหลายอย่าง ทางด้านหลักสูตร มีหลักสูตรให้เลือกมากขึ้นในทุกมิติของคนตรี ไม่ได้ถูกบังคับให้ศึกษาเหมือนแต่ก่อน หลักสูตรในยุคปัจจุบันมีความเหมาะสมกับการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ข้อมูลการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมากขึ้น

(6) อาจารย์ยุทธกร ศรีขกานนท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กล่าวว่า เราสามารถจำแนกบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพดนตรีได้ 3 กลุ่ม คือ นักดนตรี ครูดนตรี และพวกที่เอาดนตรีเพื่อการแอบอ้างหากินกับดนตรี เช่น ใช้เครื่องมือทางดนตรีเพื่อการธุรกิจ ครูดนตรีจะมีข้อเด่น คือ เล่นได้ และสอนได้ การเข้ามาเรียนในระดับมหาวิทยาลัย คือ ต้องมาฝึกการคิด การวิเคราะห์ การนำไปใช้ ซึ่งในประเทศไทยยังขาดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอน แต่ผู้เรียนสามารถหาข้อมูลจากสารสนเทศได้เพียงอย่างเดียว ดังนั้น การที่ผู้เรียนมาเรียนสายดนตรีในระดับอุดมศึกษา จึงต้องมีความศรัทธา มีความรักในวิชาชีพ เห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน เพื่อเป็นเบื้องต้นในการต่อยอดความรู้ ความคิด ในปัจจุบันหลักสูตรวิชาดนตรีมีความหลากหลายมากขึ้น มีการเปิดสอนกันในหลายสถาบัน แต่สถาบันการศึกษาต้องไม่ลืมรากฐานและเอกลักษณ์ของสถาบันนั้น เช่น สถาบันที่ผลิตครูมาเป็นเวลายาวนาน กลับไปมุ่งเน้นผลิตหลักสูตรเพื่อสร้างศิลปิน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ชำนาญ ขาดความถนัด ขาดบุคลากร ดังนั้น ควรจะมีวิธีคิดสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่อยู่ในรากฐานเดิมของสถาบันอุดมศึกษานั้นเพื่อความเข้มแข็งของการผลิตบัณฑิต และต้องสร้างกระบวนการความคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

(7) อาจารย์นวเทพ นพสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีสากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กล่าวว่า สถาบันการศึกษาที่เปิดในประเทศไทยทุกที่ต่างใช้หลักการของดนตรีศึกษาทั้งสิ้น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาคนตรี คือ นโยบายของรัฐบาลที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น การประเมินตนเอง การประกันคุณภาพที่เน้นไปทางด้านเอกสาร ซึ่งทำให้อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้การสอนได้เต็มที่ เพราะต้องเสียเวลากับการจัดเตรียม การจัดเรียงเอกสาร การประชุม อันเป็นการวัดผลที่ปลายทางอย่างเดียว ถ้าลดภาระในเรื่องการประกันคุณภาพที่วัดจากเอกสารลง และหาวิธีอื่น ๆ เพื่อการประเมิน และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาหลักสูตร พัฒนาการบวนการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ก็จะทำให้เกิดความก้าวหน้าทางดนตรีศึกษาในประเทศไทยได้อีกเป็นอันมาก

ภาพที่ 4.1 แสดงบรรยากาศการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

จากข้อมูลของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยทั้ง 7 ท่าน พบว่ามีประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาคนตรีของประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา มีการเปิดการสอนคนตรีในการศึกษาขั้นสูงมากขึ้น ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกทางด้านคนตรีในหลายสถาบัน ซึ่งมีแนวโน้มที่หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับตลาดแรงงานในปัจจุบันจะได้รับความสนใจมากขึ้น เช่น หลักสูตรทางการผลิตศิลป์ หลักสูตรทางการประกอบอาชีพเบื้องหลังของการผลิตงานคนตรี โดยสังเกตจากรายวิชาที่มีการปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคโนโลยี การฝึกงาน และทดลองผลิตผลงานจริง ฯลฯ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของหลักสูตรคนตรีและการศึกษาคนตรีว่ามีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานมากกว่าเดิม ซึ่งจะผลิตบัณฑิต 2 หลักสูตรใหญ่ คือ ครุคนตรี และ ศิลปินแสดงคนตรี และที่ประชุมกลุ่มย่อยมีความเห็นว่าจะเป็นการดีหากถ้ามีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานในระดับใกล้เคียงกันสำหรับการศึกษาคนตรีในประเทศไทย

4.2.2 ประเด็นเกี่ยวกับด้านครูผู้สอน มีแนวโน้มที่ครูผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญกับสาขาที่สอนซึ่งมีความเฉพาะทางมากขึ้น เช่น การประพันธ์เพลง การผลิตผลงานคนตรี การแสดงคนตรี การสอนคนตรีศึกษา การสอนเฉพาะเครื่องคนตรี การทำงานทางเทคโนโลยีคนตรี ซึ่งตัวของครูผู้สอนเองควรเป็นผู้เขียนหลักสูตรและได้ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเมื่อทำการเรียนการ

สอนจริง ซึ่งในปัจจุบันมีบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่จำนวนมากที่สำเร็จการศึกษาดนตรีเฉพาะทางจากต่างประเทศ และมีโอกาสได้เข้ามาทำงานเป็นอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีเป็นวิชาเอก จึงทำให้การเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบันมีวิชาเอกเปิดขึ้นหลากหลาย ซึ่งถ้ามีการแลกเปลี่ยนบุคลากรหรือการสัมมนาครูผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น ก็จะเป็นการพัฒนาผู้สอนให้มีประสบการณ์และความสามารถมากขึ้น

4.2.3 ประเด็นเกี่ยวกับสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา ในปัจจุบันการเรียนการสอนมีแนวโน้มใช้สื่อประเภทอินเทอร์เน็ตสำหรับการศึกษาค้นคว้าความรู้อย่างมาก ซึ่งมีทั้งความเร็วและมีความประหยัด ได้ข้อมูลที่ทันสมัย แต่ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความลึกซึ้งของข้อมูลและความน่าเชื่อถือของข้อมูล จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนต้องแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีประเภทคอมพิวเตอร์นั้น ก็จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ที่รองรับต่อความก้าวหน้าของการทำงานของโปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรี ทั้งเรื่องของการประพันธ์เพลง การเรียบเรียงเสียงประสาน การผลิตผลงานทางดนตรีต่าง ๆ ซึ่งถ้าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานที่ถูกต้อง ก็สามารถทำงานดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีเหล่านี้

4.2.4 ประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอน ในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังคงรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมอยู่มาก คือ ครูเป็นผู้ถ่ายทอดให้ความรู้โดยตรงให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นวิธีที่ให้ความใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนการสอนดนตรีภาคปฏิบัติซึ่งครูจะต้องพิจารณาการสอนตามระดับความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล แต่ในทางการสอนในรายวิชาประเภททฤษฎีต่าง ๆ มีแนวโน้มรูปแบบการสอนที่สามารถใช้สื่อต่าง ๆ มาเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพขึ้น เช่น การใช้สื่อออนไลน์ การส่งงานทางอีเมล (Email) และเฟสบุ๊ค (Facebook) ซึ่งช่วยให้ครูผู้สอนได้มีการสื่อสารนอกห้องเรียนกับผู้เรียนได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามครูผู้สอนต้องมีหน้าที่ตระหนักการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีการจัดการความรู้ แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

4.2.5 ประเด็นเกี่ยวกับสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม สถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีเป็นวิชาเอกมาเป็นเวลายาวนานยังคงได้รับความนิยมจากผู้เรียน แต่สถานศึกษาที่เปิดขึ้นใหม่ก็มีโอกาสได้นำเสนอจุดเด่นของตนเอง เช่น การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สวยงาม มีอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีการสอนที่เน้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดนตรี ซึ่งตอบสนองผู้เรียนรุ่นใหม่ที่ทำให้ความสนใจศึกษาดนตรีให้มีทางเลือกในการเรียนเพื่อการประกอบอาชีพที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งในหลายสถานศึกษาอาจจะพบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณในการพัฒนาครุภัณฑ์ สื่อการสอน และการปรับสภาพแวดล้อม ก็จำเป็นต้องทำการเรียนการสอนไปตามสภาพที่เป็นอยู่ แต่ใน

สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมทางอาคารสถานที่ สื่อการเรียนที่ทันสมัย สภาพแวดล้อมที่สวยงามก็มักจะต้องเก็บค่าลงทะเบียนการศึกษาที่สูงตามไปด้วยเช่นกัน

4.2.6 ประเด็นเกี่ยวกับผู้เรียน แนวโน้มของผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อทางดนตรีเป็นวิชาเอกในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น เนื่องจากมีอาชีพทางดนตรีที่หลากหลายและมีความชัดเจน ทั้งอาชีพทางศิลปิน ทางการสอน อาชีพเบื้องหน้าและเบื้องหลังของการผลิตผลงานดนตรี อีกทั้งอาชีพดนตรีได้รับความนิยม มีรายได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น จึงทำให้ผู้ต้องการสมัครเข้ามาเรียนยังคงมีปริมาณมากในทุกปี ซึ่งเรื่องที่สำคัญเกี่ยวกับตัวผู้เรียนความพร้อมของพื้นความรู้ในการเข้าศึกษาต่อ ทั้งความรู้ทางด้านทฤษฎีดนตรี ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบริบททางดนตรี ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีดนตรี และความสามารถทางการปฏิบัติดนตรีในเครื่องมือเอก ซึ่งแม้ว่าผู้เรียนจะประสงค์เรียนสาขาใดก็ตามในระดับปริญญาตรีที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ก็ต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญเหล่านี้ ไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถไปต่อยอดความรู้ในวิชาเอกที่จะศึกษาต่อไปได้ ผู้เรียนในสมัยนี้จัดว่ามีโอกาสมากกว่ายุคก่อน คือ มีข้อมูลข่าวสารมากมายที่สามารถค้นคว้าและนำมาใช้ประโยชน์ได้ มีหลักสูตรและสถาบันการศึกษาให้เลือกตรงตามความต้องการเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคตมากมาย ดังนั้นแนวทางของผู้เรียนในอนาคตจึงเป็นเรื่องของข้อมูล ความรู้ โอกาส และการเตรียมความพร้อมของตนเองก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา

บทที่ 5

แนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย

จากการผลการวิจัยในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยในบทที่ 4 เพื่อศึกษาแนวคิดในการสร้างงานวิจัยภายในช่วงเวลาดังกล่าว อันสะท้อนให้สภาพของดนตรีศึกษาที่เกิดขึ้นตามงานวิจัยที่นักวิจัยในช่วง 10 ปีดังกล่าวได้สร้างขึ้น ซึ่งในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยจะได้เสนอแนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทยในแต่ละระดับการศึกษาว่ามีแนวโน้มในพัฒนาการต่อไปอย่างไร โดยพิจารณาจากหลักสูตรการศึกษาที่เป็นอยู่ สารการเรียนรู้คนตรีต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และวิสัยทัศน์ของ ดนตรีศึกษาที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อนำสรุปผลการวิจัยในลำดับต่อไป

5.1 แนวโน้มของดนตรีศึกษาในระบบ

เนื่องด้วยดนตรีศึกษาในประเทศไทยสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะใหญ่ คือ ดนตรีศึกษาในระบบการศึกษาไทย ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กับการศึกษาภาคเอกชนและนอกระบบ อันได้แก่ โรงเรียนดนตรีเอกชน และสถาบันดนตรีเอกชนอื่น ๆ ทั้งในรูปแบบบริษัท หรือบุคคล นอกจากนี้ยังมีสถาบันดนตรีต่างประเทศที่เข้ามาตั้งศูนย์ทดสอบความสามารถทางดนตรีอีกมาก ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบการศึกษาดนตรีนอกระบบ ซึ่งไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่อย่างใด แต่สถาบันดนตรีต่างประเทศนี้ก็นับว่ามีบทบาทพอสมควรในการศึกษาดนตรีในประเทศไทย

5.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพการของดนตรีศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึง การเรียนดนตรีตั้งแต่เมื่อเริ่มจัดหลักสูตรฉบับแรกตามพระบรมราชโองการประกาศการเรียนหนังสือ พุทธศักราช 2438 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาทางด้านดนตรียังไม่มีบทบาทเด่นชัด ไม่มีการกำหนดให้เรียนเช่นเดียวกับวิชาหลักอื่น ๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ จนกระทั่งหลักสูตรฉบับที่ 8

พุทธศักราช 2491 จึงมีการขยายความเด่นชัดทางการเรียนดนตรีบ้าง และได้รับความสำคัญให้เป็นวิชาบังคับแกน ในหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จนกระทั่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันนี้ซึ่งในส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการจัดรวมอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ดนตรีเป็นวิชาที่จัดอยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาถึงแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดความสำคัญของวิชา ดนตรีไว้ว่า ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลงและเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

ในการจัดการศึกษาด้านดนตรีในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับไว้ดังนี้

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รู้และเข้าใจแหล่งกำเนิดเสียง คุณสมบัติของเสียง บทบาทหน้าที่ ความหมาย ความสำคัญของบทเพลงใกล้ตัวที่ได้ยิน สามารถท่องบทกลอน ร้องเพลง เคาะจังหวะ เคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับบทเพลง อ่าน เขียน และใช้สัญลักษณ์แทนเสียงและเคาะจังหวะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรี เสียงขับร้องของตนเอง มีส่วนร่วมกับกิจกรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน

รู้และเข้าใจเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น มีความชื่นชอบ เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่ รู้ถึง การเคลื่อนที่ขึ้น ลง ของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคีตในบทเพลง ประโยค และ อารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้อง และบรรเลงเครื่องดนตรี ด้นสดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียนโน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่าง ๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และการเล่าเรื่อง

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ ความรู้สึก ของบทเพลงจากวัฒนธรรมต่าง ๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรี ทั้งเดี่ยวและเป็นวงโดยเน้นเทคนิคการร้องบรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านเขียนโน้ตในบันไดเสียงที่มีเครื่องหมาย แปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น แสดงความคิดเห็นและบรรยาย อารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการประเมินคุณภาพของบทเพลงและการแสดงดนตรี รู้ถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ดนตรีและ บทบาทของดนตรีในธุรกิจบันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

รู้และเข้าใจที่มา ความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรม ในยุคสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้งานดนตรีได้รับการยอมรับ

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจรูปแบบบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภทและจำแนกรูปแบบ ของวงดนตรีทั้งไทยและสากล เข้าใจอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อการสร้างสรรค์ดนตรี เปรียบเทียบอารมณ์ และความรู้สึกที่ได้รับจากดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากล ในอัตราจังหวะต่าง ๆ มีทักษะในการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวงโดยเน้นเทคนิค การแสดงออกและคุณภาพของการแสดง สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์การเล่นดนตรีของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ

วิเคราะห์ เปรียบเทียบรูปแบบ ลักษณะเด่นของดนตรีไทยและสากลในวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าใจบทบาทของดนตรีที่สะท้อนแนวความคิดและค่านิยมของคนในสังคม สถานะทางสังคม ของนักดนตรีในวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างแนวทางและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรี

สำหรับการกำหนดตัวชี้วัดในชั้นปีที่ศึกษานั้น ได้ถูกระบุในสาระที่ 2 (ดนตรี) โดยแบ่งออกเป็น 2 มาตรฐานสำคัญ คือ ศ 2.1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ 2.1 ในระดับประถมศึกษา

ตัวชี้วัดชั้นปี					
ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
1. รู้ว่าสิ่งต่าง ๆ สามารถ ก่อกำเนิด เสียง ที่แตกต่างกัน	1. จำแนก แหล่งกำเนิด ของเสียง ที่ได้ยิน	1. ระบुरुปร่าง ลักษณะของ เครื่องดนตรี ที่เห็นและ ได้ยิน ใน ชีวิตประจำวัน	1. บอก ประโยคเพลง อย่างง่าย	1. ระบุม องค์ประกอบ ดนตรีในเพลง ที่ใช้ในการสื่อ อารมณ์	1. บรรยาย เพลง ที่ฟัง โดยอาศัย องค์ประกอบ ดนตรี และ ศัพท์สังคีต
2. บอกลักษณะ ของเสียงดัง-เบา และความ ช้า-เร็ว ของจังหวะ	2. จำแนก คุณสมบัติของ เสียง สูง-ต่ำ, ดัง-เบา, ยาว-สั้น ของดนตรี	2. ใช้อุปกรณ์ หรือสัญลักษณ์ แทนเสียงและ จังหวะเคาะ	2. ใช้อุปกรณ์ ที่ใช้ในเพลง ที่ฟัง	2. จำแนก ลักษณะของ เสียงขับร้องและ เครื่องดนตรี ที่อยู่ในช่วงดนตรี	2. จำแนก ประเภท และบทบาท หน้าหน้าที่เครื่อง ดนตรีไทย และเครื่องดนตรี
3. ท่องบท กลอน ร้อง เพลงง่าย ๆ	3. เคาะจังหวะ หรือ เคลื่อนไหว ร่างกายให้ สอดคล้องกับ เนื้อหาของ เพลง	3. บอกบทบาท หน้าหน้าที่ของ เพลงที่ได้ยิน	3. ระบุนิสัยทาง การเคลื่อนที่ ขึ้น – ลง ง่าย ๆ ของทำนอง รูปแบบ จังหวะและ ความเร็วของ จังหวะใน เพลงที่ฟัง	3. อ่าน เขียน ประเภตต่าง ๆ ที่อยู่ในวงดนตรี	3. อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทย และสากล 5 ระดับเสียง
4. มีส่วนร่วม ใน กิจกรรม ดนตรีอย่าง สนุกสนาน		4. ขับร้องและ บรรเลงดนตรี ง่าย ๆ	4. อ่าน เขียนโน้ต ดนตรีไทย และสากล	4. ใช้เครื่อง ดนตรีทำจังหวะ และทำนอง	4. อ่าน เขียน โน้ตไทย และ โน้ตสากล ทำนอง ง่าย ๆ

ตารางที่ 5.1 แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ 2.1 ในระดับประถมศึกษา (ต่อ)

ตัวชี้วัดชั้นปี					
ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
	4. ร้องเพลง ง่ายๆ ที่ เหมาะสม กับวัย 5. บอก ความหมาย และ ความสำคัญ ของเพลง ที่ได้ยิน	5. เคลื่อนไหว ท่าทาง สอดคล้องกับ อารมณ์ของ เพลงที่ฟัง 6. แสดงความ คิดเห็น เกี่ยวกับ เสียงดนตรี เสียงขับร้อง ของตนเองและ ผู้อื่น 7. นำดนตรี ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน หรือโอกาส ต่าง ๆ ได้อย่าง เหมาะสม	5. ร้องเพลง โดยใช้ ช่วงเสียงที่ เหมาะสมกับ ตนเอง 6. ใช้และเก็บ เครื่องดนตรี อย่างถูกต้อง และปลอดภัย 7. ระบุว่า ดนตรี สามารถใช้ ในการสื่อ เรื่องราว	5. ร้องเพลง ไทยหรือเพลง สากล หรือ เพลงไทย สากลที่ เหมาะสมกับ วัย คัดสรรที่มี จังหวะและ ทำนองง่าย ๆ 6. คัดสรรง่าย ๆ โดยใช้ ประโยคเพลง แบบถามตอบ 7. ใช้ดนตรี ร่วมกับ กิจกรรมใน การแสดงออก ตาม จินตนาการ	4. ใช้เครื่อง ดนตรีบรรเลง ประกอบ การร้องเพลง 5. บรรยาย ความรู้สึกร่วม ต่อดนตรี 6. แสดงความ คิดเห็น เกี่ยวกับ ทำนอง จังหวะ การประสาน เสียง และ คุณภาพเสียง ของเพลง ที่ฟัง

สาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ 2.1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5.2 แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ 2.1 ในระดับมัธยมศึกษา

ตัวชี้วัดชั้นปี			ตัวชี้วัดช่วงชั้น
ม.1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – ม. 6
1. อ่าน เขียน ร้อง โน้ตไทยและโน้ตสากล	1. เปรียบเทียบการใช้องค์ประกอบดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน	1. เปรียบเทียบองค์ประกอบที่ใช้ในงานดนตรีและงานศิลปะอื่น	1. เปรียบเทียบรูปแบบของบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภท
2. เปรียบเทียบเสียงร้องและเสียงของเครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน	2. อ่าน เขียน ร้อง โน้ตไทยและโน้ตสากลที่มีเครื่องหมาย แปลงเสียง	2. ร้องเพลง เล่นดนตรีเดี่ยว และรวมวง โดยเน้นเทคนิคการร้อง การเล่น การแสดงออก และคุณภาพเสียง	2. จำแนกประเภทและรูปแบบของวงดนตรี ทั้งไทยและสากล
3. ร้องเพลงและใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลงด้วยบทเพลงที่หลากหลายรูปแบบ	3. ระบุปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานดนตรี	3. แต่งเพลงสั้น ๆ จังหวะง่าย ๆ	3. อธิบายเหตุผลที่คนต่างวัฒนธรรมสร้างสรรค์งานดนตรีแตกต่างกัน
4. จัดประเภทของวงดนตรีไทยและวงดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	4. ร้องเพลง และเล่นดนตรีเดี่ยว และรวมวง	4. อธิบายเหตุผลในการเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบดนตรี ในการสร้างสรรค์งานดนตรีของตนเอง	4. อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากลในอัตราจังหวะต่าง ๆ
5. แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะ และความดัง-เบา แตกต่างกัน	5. บรรยายอารมณ์ของเพลงและความรู้สึกที่มีต่อบทเพลงที่ฟัง	5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานดนตรีของตนเองและผู้อื่น	5. ร้องเพลง หรือเล่นดนตรีเดี่ยว และรวมวง โดยเน้นเทคนิคการแสดงออก และคุณภาพของการแสดง
	6. ประเมิน พัฒนาการทักษะทางดนตรีของตนเอง หลังจากการฝึกปฏิบัติ	6. อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม	

ตารางที่ 5.2 แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ 2.1 ในระดับมัธยมศึกษา (ต่อ)

ตัวชี้วัดชั้นปี			ตัวชี้วัดช่วงชั้น
ม.1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – ม. 6
7. นำเสนอตัวอย่างเพลงที่ตนเองชื่นชอบ และอภิปรายลักษณะเด่นที่ทำให้งานนั้นน่าชื่นชม 8. ใช้เกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพงานดนตรีหรือเพลงที่ฟัง 9. ใช้และบำรุงรักษาเครื่องดนตรีอย่างระมัดระวังและรับผิดชอบ	7. ระบุงานอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและบทบาทของดนตรีในธุรกิจ บันเทิง	7. นำเสนอ หรือจัดการแสดงดนตรีที่เหมาะสม โดยการบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มศิลปะ	6. สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์และการเล่นดนตรีของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม 7. เปรียบเทียบอารมณ์และความรู้สึกที่ได้รับจากงานดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน 8. นำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ

ในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ.2.2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล มีการกำหนดตัวชี้วัดในชั้นปีที่ศึกษา ในระดับประถมศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5.3 แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ.2.2 ในระดับประถมศึกษา

ตัวชี้วัดชั้นปี					
ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
1. เล่าถึงเพลงในท้องถิ่น 2. ระบุสิ่งที่ชื่นชอบในดนตรีท้องถิ่น	1. บอกความสัมพันธ์ของเสียงร้อง เสียงเครื่องดนตรีในเพลงท้องถิ่น โดยใช้คำง่าย ๆ 2. แสดงและเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีในท้องถิ่น	1. ระบุลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของคนตรีในท้องถิ่น 2. ระบุความสำคัญและประโยชน์ของคนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น	1. บอกแหล่งที่มาและความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตไทยที่สะท้อนในดนตรีและเพลงท้องถิ่น 2. ระบุความสำคัญในการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมทางดนตรี	1. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีในวัฒนธรรมต่าง ๆ 2. อธิบายคุณค่าของคนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน	1. อธิบายเรื่องราวของคนตรีไทยในประวัติศาสตร์ 2. จำแนกคนตรีที่มาจากยุคสมัยที่ต่างกัน 3. อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อคนตรีในท้องถิ่น

สาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ 2.2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล มีการกำหนดตัวชี้วัดในชั้นปีที่ศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 5.4 แสดงตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 2 (ดนตรี) มาตรฐาน ศ 2.2 ในระดับมัธยมศึกษา

ตัวชี้วัดชั้นปี			ตัวชี้วัดช่วงชั้น
ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – ม. 6
1. อธิบายบทบาท ความสัมพันธ์และ อิทธิพลของดนตรีที่มี ต่อสังคมไทย	1. บรรยายบทบาท และ อิทธิพลของดนตรีใน วัฒนธรรมของประเทศ ต่าง ๆ	1. บรรยาย วิวัฒนาการของ ดนตรีแต่ละยุคสมัย	1. วิเคราะห์รูปแบบ ของดนตรีไทยและ ดนตรีสากลในยุคสมัย ต่าง ๆ
2. ระบุความหลากหลาย ขององค์ประกอบดนตรี ในวัฒนธรรมต่างกัน	2. บรรยายอิทธิพลของ วัฒนธรรม และ เหตุการณ์ ในประวัติศาสตร์ที่มีต่อ รูปแบบของดนตรีใน ประเทศไทย	2. อภิปรายลักษณะเด่นที่ ทำให้งานดนตรีนั้น ได้รับการยอมรับ	2. วิเคราะห์สถานะทาง สังคมของนักดนตรีใน วัฒนธรรมต่าง ๆ 3. เปรียบเทียบลักษณะ เด่นของดนตรีใน วัฒนธรรมต่างๆ 4. อธิบายบทบาทของ ดนตรี ในการสะท้อน แนวความคิด และ ค่านิยมที่เปลี่ยนไปของ คน ในสังคม 5. นำเสนอแนวทางใน การส่งเสริมและ อนุรักษ์ดนตรี ใน ฐานะมรดกของชาติ

จากหลักสูตรการศึกษาไทยขั้นพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาในหลักสูตรได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาดนตรีมากขึ้นนับจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยมีการจัดการเรียนการสอนดนตรีในหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ได้เรียนรู้ทฤษฎีดนตรีขั้นพื้นฐาน สาระสำคัญทางดนตรีต่าง ๆ เช่น ประวัติความเป็นมา ประโยชน์ของดนตรี ประเภทของดนตรี โอกาสในการเลือกใช้ดนตรี ดนตรีในวัฒนธรรมทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปฏิบัติดนตรีตามโอกาส เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่า ประโยชน์และตระหนักคุณค่าของดนตรีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาระการเรียนรู้ศิลปะในหลักสูตร แต่เนื่องจากการจัดการศึกษาที่มีข้อจำกัดทางด้านการบริหารจัดการศึกษาอย่างมาก เช่น ขนาดของโรงเรียน ความพร้อมทางด้านอาคาร สถานที่ สื่อการเรียนการสอน บุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางดนตรีโดยตรง หรือ มีความเชี่ยวชาญในการสอนบางสาขาไม่สามารถสอนได้ครอบคลุมตามเนื้อหาหลักสูตรที่วางไว้ หนังสือเรียนและแหล่งศึกษาหาความรู้ที่ไม่เพียงพอ การขาดงบประมาณในการจัดสรรเพื่อการศึกษาดนตรี เหล่านี้ยังเป็นปัญหาสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบการศึกษาไทย ซึ่งจะเห็นได้จากผู้เรียนจำนวนมากที่ต้องการศึกษาการปฏิบัติดนตรีอย่างจริงจัง หรือ ต้องการศึกษาดูทางด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาต่างต้องชวนขวายเป็นไปศึกษาเพิ่มเติมตามสถาบันดนตรีเอกชนนอกระบบ หรือ ไปศึกษาหาความรู้กับครูดนตรีผู้เชี่ยวชาญเพื่อเตรียมความพร้อมดังกล่าว

นอกเหนือจากการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการจัดวิชาดนตรีเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการสอนแล้ว ยังมีการจัดการศึกษาเฉพาะทางหลักสูตรดนตรีขึ้นในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีความมุ่งมั่นให้ผู้เรียนได้ส่งเสริมศักยภาพทางดนตรี วางพื้นฐานการศึกษาดนตรีทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรี และมุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาดูด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาต่อไป ดังรายละเอียดสถาบันการจัดการศึกษาต่อไปนี้

หลักสูตรศิลป์-ดนตรี ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่ต้องการศึกษาดูทางด้านดนตรี ซึ่งมีโรงเรียนในระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอีกหลายโรงเรียนที่มีความพร้อมทางด้านสถานที่ อุปกรณ์การศึกษา และบุคลากร ได้จัดแผนการเรียนสายศิลป์ดนตรีขึ้น อาทิ หลักสูตรพหุศิลป์ศึกษา (Art Education) วิชาเอกดุริยางคศิลป์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในความร่วมมือของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว , หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพิเศษ โครงการความร่วมมือระหว่าง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)แผนการเรียน ภาษาอังกฤษ-ดนตรี (ศิลป์-ดนตรี) , สาขาวิชาศิลป์-ดนตรี โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต ในความร่วมมือกับวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ,

แผนการเรียนศิลป์-ดนตรี โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย ในความร่วมมือของคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , แผนการเรียนศิลป์ – ดนตรี โรงเรียนปรีณิสร้อยแยลส์วิทยาลัย ในความร่วมมือของวิทยาลัยดุริยศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ ,หลักสูตรชื่อ "ศิลป์ - ดนตรี (Honors Program)" โรงเรียนวัดสุทธิ วราราม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในความร่วมมือของคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หลักสูตรและสถานศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมานี้เหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการดนตรีศึกษาในระบบที่มุ่งเน้นพัฒนาต่อยอดผู้เรียนที่มีความสามารถทางดนตรีในระดับมัธยมศึกษาให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อขั้นสูงในระดับอุดมศึกษาต่อไปได้ ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนวิชาพื้นฐานครบถ้วนทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชาเหมือนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วไป ตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในวิชาเลือกอื่น ๆ นั้นนักเรียนจะได้เรียนวิชาปฏิบัติดนตรีและทฤษฎีดนตรี ซึ่งส่วนใหญ่โรงเรียนที่มีหลักสูตรศิลป์-ดนตรี ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มักจะมีความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเปิดการเรียนการสอนดนตรีเป็นวิชาเอกด้วย ซึ่งความร่วมมือนี้ทำให้เกิดผลประโยชน์ในแง่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน บุคลากรทางการศึกษา วิธีการเรียนการสอนโดยเฉพาะในรายวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี และการวัดผลประเมินผลที่มีมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งทำให้เยาวชนไทยมีโอกาสดำเนินการศึกษาด้านดนตรีมากขึ้นในภาพรวม

โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี เป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาดนตรีควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงประสงค์ให้ส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์การดนตรี โรงเรียนก่อตั้ง เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2536 โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะและความเป็นเลิศทางดนตรีของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากลควบคู่ไปกับการเรียนการสอนสายสามัญ รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและพัฒนาสู่มาตรฐานสากลได้ และเพื่อให้เป็นต้นแบบในการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งเสริมศักยภาพด้านดนตรีที่ได้มาตรฐานสากล ความรู้ความสามารถด้านดนตรีสามารถยึดเป็นอาชีพได้ ความรู้ความสามารถด้านสายสามัญ สามารถศึกษาต่อได้ในระดับมหาวิทยาลัยทั่วไปได้เช่นเดียวกับนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น ๆ แต่ยังมีอุปสรรคในการดำเนินการที่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาการปฏิบัติดนตรีโดยตรง และยังมีติดขัดกับหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นวิชาการทั่วไปมากกว่าความเป็นเลิศทางวิชาการดนตรี แต่ก็นับว่าเป็นโรงเรียนที่มีกิจกรรมทางดนตรีที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกปฏิบัติมากที่สุด ทั้งรูปแบบวงดนตรีไทยและสากล ในบรรดาโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีกำเนิดมาจากโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ โดยมีที่มาจากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตย มีการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรมขึ้นหลายแห่ง และกรมศิลปากรได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2476 และไปสังกัดกระทรวงธรรมการ ซึ่งมีพลตรีหลวงวิจิตรวาทการเป็นอธิบดีคนแรก ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญของการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมด้านดุริยางค์ เพราะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์และดุริยางค์อย่างเป็นระบบมากขึ้น เปิดการเรียนการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 และรับนักเรียนตั้งแต่ระดับ ป.1 จนถึง ม.8 ซึ่งเป็นความตั้งใจของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ซึ่งต้องการให้มีการเรียนเป็นนักเรียนศิลปะเหมือนสถาบันการศึกษาด้านศิลปะที่เรียกว่า Ecole des Beaux-Arts. ของประเทศฝรั่งเศส ด้านการศึกษาดนตรีนั้นได้พัฒนามาเป็นโรงเรียนศิลปากรแผนกนาฏดุริยางค์ โรงเรียนสังคีตศิลป์ โรงเรียนนาฏศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน ซึ่งมีผู้เรียนที่ประสงค์เรียนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตั้งแต่ยังเด็กได้เข้ามาศึกษาและประสบความสำเร็จทางอาชีพไปเป็นจำนวนมาก และมีการขยายวิทยาลัยนาฏศิลป์ไปสู่ภูมิภาครวมทั้งสิ้น 12 แห่ง มีการปรับหลักสูตรโดยนำหลักสูตรวิชาสามัญของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาใช้ในการเรียนการสอน โดยมีหลักสูตร 3 ระดับ คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นต้น รับผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาตามหลักสูตร 3 ปี หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง รับนักเรียนต่อเนื่องจากระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้าศึกษาตามหลักสูตร 3 ปี หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (เทียบเท่าอนุปริญญา) รับนักเรียนต่อเนื่องจากระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางเข้าศึกษาต่อ 2 ปี แต่บทบาทการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีในปัจจุบันได้มีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบันจึงมีบทบาทหลักในการจัดการศึกษานาฏศิลป์และดนตรีในระดับมัธยมศึกษาเป็นหลัก

นอกเหนือจากหลักสูตรการศึกษาที่อิงเกณฑ์วิชาสามัญของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษา ที่เป็นแบบแผนการเรียนศิลป์-ดนตรี ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการจัดการศึกษาดนตรีเพื่อมุ่งเน้นความต้องการผลิตบุคลากรในวิชาชีพดนตรีโดยตรง ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในระบบที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา ดังเช่น

โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ เป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตกำลังพลเหล่าทหารดุริยางค์ ซึ่งมีด้วยกัน 3 เหล่าทัพ คือ โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ และโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยมีจุดประสงค์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทหารดุริยางค์ด้วยการศึกษาตามหลักสูตรตามแนวทางรับราชการ ซึ่ง นักเรียนดุริยางค์ทหารจะรับสมัครจากบุคคลพลเรือนชาย - หญิง ที่มีความรู้ความสามารถทางดนตรี สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) อายุ 15 – 18 ปี นับตาม พ.ร.บ.

รับราชการทหารในปีที่เข้ารับการศึกษา เข้ารับการศึกษาหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหาร ระยะเวลาศึกษา 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้ประกาศนียบัตร คุณวุฒิเทียบเท่า ปวช. และบรรจุเข้ารับราชการยศสิบตรี ซึ่งจัดเป็นการศึกษาในระบบที่สนับสนุนผู้เรียนในการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา และมีจุดประสงค์เพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ซึ่งมีทั้งส่วนกลางและภูมิภาคที่มีความต้องการตามนโยบายของกองทัพ ดังนั้นบางปีการศึกษาจึงมีการรับนักเรียนที่มีอัตราส่วนแตกต่างกันไปบ้าง และมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถได้ศึกษาต่อสูงขึ้นในระดับอุดมศึกษาด้วย

หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหลักสูตรระดับต่ำกว่าปริญญาตรี โดยมีชื่อวุฒิบัตรว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพดนตรี (Certificate in Music Performance) หรือ ปวช.(ดนตรี), Cert. (Music) โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คือ เพื่อเตรียมการศึกษาด้านดนตรีแก่นักเรียนเตรียมอุดมดนตรีเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความพร้อมที่จะศึกษาดนตรีได้เข้าเรียนดนตรีโดยตรง และเพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาด้านดนตรีสู่ความเป็นวิชาชีพทั้งในระดับชาติและในระดับนานาชาติ ซึ่งวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีความพร้อมในการจัดการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาอยู่แล้ว ทั้งทางด้านอาคาร สถานที่ หลักสูตรการศึกษา บุคลากร แหล่งการเรียนรู้ สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการแสดง จึงเป็นสถาบันการศึกษาที่มีผู้ประสงค์ศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก มีอัตราการแข่งขันในการสอบเข้าสูง ซึ่งหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรีนี้ใช้ระยะเวลาศึกษาตลอดหลักสูตร 3 ปีการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาดนตรีไทย สาขาวิชาดนตรีตะวันตกคลาสสิก และสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส โดยมีโครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 95 หน่วยกิต ดังนี้

ตารางที่ 5.5 แสดงโครงสร้างหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

(1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	จำนวน 30 หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาเฉพาะ	จำนวน 60 หน่วยกิต
ก. พื้นฐานดนตรี	24 หน่วยกิต
ข. ดนตรีปฏิบัติ	18 หน่วยกิต
ค. บังคับเลือกดนตรีไม่น้อยกว่า	18 หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี	จำนวน 5 หน่วยกิต
จำนวนหน่วยกิตรวม	95 หน่วยกิต

จากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรีมีความมุ่งเน้นการเรียนการสอนทางดนตรีมากกว่าโครงสร้างของระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการเรียนพื้นฐานทางดนตรีทั้งทักษะการอ่านเขียน การเขียนโน้ต การฝึกโสตประสาทดนตรี การขับร้อง ประวัติศาสตร์ดนตรี การประพันธ์เพลง และกีตาร์บอร์ด และมีการปฏิบัติดนตรีในเครื่องมือเอกของผู้เรียนทั้งการเรียนแบบเดี่ยวและแบบวงดนตรี จึงมีความเข้มข้นในการจัดการเรียนการสอนในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทางดนตรีอย่างมาก

แนวโน้มของดนตรีศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการนำเสนอหลักสูตรการเรียนการสอนของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทางด้านดนตรีศึกษาในระบบ และหลักสูตรที่เน้นการเรียนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถวางแผนแนวโน้มที่ควรเป็นไปของการพัฒนาการศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดีขึ้นต่อไปในอนาคตได้ดังต่อไปนี้

(1) **แนวโน้มทางการสอนดนตรีปฏิบัติตามอรรถศาสตร์** เนื่องด้วยผู้เรียนกลุ่มใหญ่ของระบบการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไม่มีโอกาสได้เรียนการปฏิบัติดนตรีตามที่ควร เนื่องจากข้อกำหนดของหลักสูตรการสอน การบริหารจัดการของโรงเรียน ครูผู้สอน ครูภัณฑ์และสื่อการสอน แต่แนวโน้มของการดนตรีศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนที่ควรเป็นมีความจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมทางดนตรีเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ และเข้าใจ ตระหนักเห็นคุณค่าของดนตรี ดังนั้นการเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติในเครื่องดนตรีที่ตนเองมีความชื่นชอบ โดยสามารถศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ดนตรีนอกระบบ เช่น โรงเรียนดนตรีเอกชน ครูสอนดนตรีพิเศษ เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง โดยเสนอแผนการศึกษาภายในภาคเรียนอย่างอิสระ ภายใต้อาจารย์ควบคุมของครูผู้สอนปฏิบัติดนตรี และครูประจำการของโรงเรียนสามัญที่นักเรียนสังกัด โดยมีการทดสอบความสามารถก่อนเรียน ความสามารถหลังเรียนเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งความสะดวกของการเรียนแบบนี้ คือ นักเรียนสามารถมีโอกาสเลือกสถานที่เรียน เลือกครูผู้สอน และได้รับการพัฒนาทางดนตรีในระดับที่เหมาะสมศักยภาพของตนเอง และครูผู้สอนในโรงเรียนก็ไม่ต้องกังวลกับการจัดการศึกษาในเด็กกลุ่มนี้ เพียงแต่มีหน้าที่เป็นครูแนะแนวทางดนตรี และเป็นผู้ประเมินผลการพัฒนาการเรียน

ปัญหาที่จะพบในการจัดการศึกษาดนตรีแบบตามอรรถศาสตร์ คือ ปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของครูผู้สอน และความพร้อมเกี่ยวกับผู้เรียนทางด้านเครื่องดนตรี เนื่องด้วยการผลิตครูดนตรีในระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมา เน้นการผลิตครูดนตรีที่สอนวิชาการมากกว่าครูดนตรีที่สอนเครื่องดนตรี หรือ การสอนแบบปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรี ดังนั้นครูผู้สอนจึงไม่มีความถนัดในทุกเครื่อง

ดนตรีที่นักเรียนมีความต้องการจะศึกษาได้ ดังที่ นพดล เทียมเมืองแมน(2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมดนตรีในคาบกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ครูที่เชี่ยวชาญทางดนตรียังมีจำนวนน้อย ได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจน ส่วนปัญหาอีกด้าน คือ ความพร้อมเกี่ยวกับผู้เรียนด้านเครื่องดนตรี เนื่องจากเครื่องดนตรีสากลบางชนิดมีราคาสูง นักเรียนจึงจำเป็นต้องเลือกเรียนเครื่องดนตรีที่ตนเองสามารถมีไว้ในครอบครองตามกำลังทรัพย์ โอกาสที่จะเลือกเรียนในเครื่องดนตรีที่ตนเองต้องการจึงอาจจะไม่สามารถเป็นได้

แนวโน้มที่ควรเป็นไป คือ ปัญหาที่เกี่ยวกับความสามารถทางด้านดนตรีของครูผู้สอน และความพร้อมในการมีเครื่องดนตรีของผู้เรียน สามารถมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ครูดนตรีที่เป็นครูประจำการในโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและวางแผนการจัดการทางการศึกษาให้กับนักเรียนให้สามารถได้เรียนดนตรีตามศักยภาพของตนเอง โดยการร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ชุมชน สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมและสามารถให้การสนับสนุนได้ ซึ่งภาระการจัดการนี้ของครูผู้สอนจะลดลงและมีแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งรูปแบบการสนับสนุนจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนได้แก่ ศูนย์พัฒนาดนตรีของภาครัฐ เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน โรงเรียนดนตรีเอกชน สถาบันดนตรีเอกชน ครูสอนดนตรีพิเศษ โครงการสอนดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาทางด้านความพร้อมในการมีเครื่องดนตรีของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องแนะนำให้นักเรียนรู้จักเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ ผ่านสื่อการสอน หรือ เครื่องมือการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนสามารถแนะนำได้ เพื่อประเมินผลเบื้องต้นว่านักเรียนมีแนวโน้มในความชอบ หรือ ความถนัดในการปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทไหน และแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถไปศึกษาได้ตามกำลังทุนทรัพย์ของตนเอง โดยอธิบายถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับการเรียนดนตรีเป็นสำคัญ ส่วนการตัดสินใจในการเรียนนั้นต้องเป็นความพร้อมในส่วนของผู้ปกครองนักเรียนที่สามารถให้การสนับสนุนได้ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่มีกำลังทุนทรัพย์เพื่อศึกษาการเรียนเครื่องดนตรี ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรการเรียนที่เป็นลักษณะของการรวมวงที่ผู้เรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยไม่ต้องลงทุนสูง เช่น กิจกรรมการขับร้องประสานเสียง กิจกรรมวงดนตรีขลุ่ยรีคอร์เดอร์ เป็นต้น ซึ่งสามารถให้นักเรียนได้เรียนรู้ดนตรีถูกต้องทั้งการฟัง การอ่านโน้ต การปฏิบัติดนตรี การรวมวง สร้างเสริมประสบการณ์ทางดนตรีให้นักเรียนได้ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อดนตรีและเข้าใจคุณค่าของดนตรีได้

(2) แนวโน้มของรูปแบบของศูนย์พัฒนาคณิตและเครือข่ายการเรียนรู้คณิตของชุมชน

แนวโน้มที่สามารถเกิดขึ้นได้และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างยิ่ง คือ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาคณิตของภาครัฐและเครือข่ายการเรียนรู้คณิตของชุมชน เนื่องจากจะช่วยทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนและตอบสนองต่อความต้องการในการศึกษาคณิตภาคปฏิบัติมากขึ้น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาคณิตร่วมกับโรงเรียนด้วย

(2.1) แนวโน้มของศูนย์พัฒนาคณิตของภาครัฐเพื่อสนับสนุนการเรียนคณิตในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นใหม่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาคณิตภาคปฏิบัติโดยเฉพาะ โดยมีครูประจำการที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านคณิต มีความรู้ความสามารถทางคณิต ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการศึกษาของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ให้มีโอกาสฝึกภาคคณิตปฏิบัติในสถานศึกษา และศูนย์พัฒนาคณิตสามารถพิจารณาให้ผลการเรียนคณิตร่วมกับครูในโรงเรียนต้นสังกัดของนักเรียนได้ ซึ่งนักเรียนจะได้รับการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบภายหลังการเรียน เพื่อพิจารณาผลการเรียนว่ามีระดับการพัฒนาอย่างน้อยเพียงใด โดยมีภารกิจเป้าหมายทางการเรียนคณิตร่วมกันระหว่างครูต้นสังกัดของนักเรียนและครูประจำการที่สอนวิชาปฏิบัติในศูนย์พัฒนาคณิต ซึ่งศูนย์พัฒนาคณิตนี้จะช่วยในเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียนคณิตของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้เรียนโดยมีการกำหนดอัตราค่าลงทะเบียนที่ต่ำกว่าโรงเรียนคณิตเอกชน ซึ่งตัวอย่างของศูนย์พัฒนาคณิตของภาครัฐในปัจจุบัน คือ โครงการโรงเรียนหลักสูตรการคณิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร คาดว่ารูปแบบของศูนย์คณิตนี้จะมียุทธศาสตร์มากขึ้น และมาแนวโน้มขยายไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ที่มีความพร้อมมากขึ้น

ปัญหาในการจัดตั้งศูนย์คณิตของภาครัฐที่จะพบได้ คือ ปัญหาความพร้อมของงบประมาณ สถานที่ และบุคลากร ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ปาริชาติ จิตรศาลา (2551) เรื่อง โครงการโรงเรียนหลักสูตรการคณิต กรุงเทพมหานครสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในกรุงเทพมหานคร ซึ่งงานวิจัยได้แสดงว่าสภาพการจัดการการศึกษาของโครงการโรงเรียนหลักสูตรคณิต ของกรุงเทพมหานครมีจุดเด่นที่เป็นหลักสูตรตรงกับความสามารถของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิต แต่มีปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการตั้งโรงเรียน กล่าวคือ มีการจัดการด้านต่าง ๆ ทั้งการบริหารหลักสูตร ครูผู้สอน และผู้เรียนอย่างไม่เป็นระบบชัดเจน ไม่มีสถานที่ในการจัดการศึกษาถาวร โดยใช้พื้นที่ของสนามกีฬาไทย-ญี่ปุ่น(ดินแดง) ไม่มีห้องเรียนและห้องซ่อมคณิตที่เหมาะสม จากงานวิจัยดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า ปัญหาของการจัดการศึกษาคณิตของศูนย์คณิตของภาครัฐ คือ งบประมาณ และบุคลากร เป็นสำคัญ

แนวโน้มที่ควรเป็นไป คือ ภาครัฐต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาดนตรีที่มีความพร้อมและคุณภาพ เช่นเดียวกับที่ภาครัฐได้ให้ความสำคัญสนับสนุนทางด้านกีฬา มีอาคารสถานที่ที่ชัดเจน มีการลงทุนเรื่องเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ มีการตั้งงบประมาณสนับสนุนครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเครื่องดนตรี มีความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีบุคลากรทางดนตรีมาช่วยในการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนให้มีความเหมาะสม เพื่อให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่มีคุณภาพ สามารถสร้างบุคลากรทางดนตรีที่มีทักษะเพียงพอต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางดนตรีได้

(2.2) แนวโน้มด้านเครือข่ายการเรียนรู้ดนตรีของชุมชน ในพื้นที่ที่ตั้งของโรงเรียนสามารถสร้างความร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้าน ครูดนตรีที่เป็นผู้รู้ของชุมชน ซึ่งสามารถจัดการศึกษาเสริมหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนในพื้นที่ได้ ซึ่งโดยมากนักดนตรีพื้นบ้านจะเป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้มีภูมิรู้ทางดนตรีในวัฒนธรรมของชุมชน มีองค์ความรู้ที่ควรแก่การถ่ายทอดให้เยาวชนได้เรียนรู้และสืบสานต่อ เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นซึ่งจะคงความเอกลักษณ์ตามวิถีของตนในแต่ละภูมิภาค ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างที่ผู้บริหารโรงเรียนจะได้ทำความร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้มีความสามารถทางดนตรีในชุมชนที่ได้รับการยกย่อง และให้ครูให้โรงเรียนได้มีโอกาสวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้รู้ของชุมชนนั้น จะเกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนขึ้น ซึ่งหากสามารถทำได้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสนับสนุนการเรียนการสอนดนตรีในชุมชนอย่างยิ่ง และมีโอกาสสูงที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ซึ่งมีความพร้อมในด้านการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาของท้องถิ่นนอกเหนือจากที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ

ปัญหาของเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนที่จะพบ คือ ครูดนตรีท้องถิ่นหรือ ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้มีภูมิปัญญาทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีหรือการร้องเพลงที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมที่ดีมากในท้องถิ่นนั้น แต่บุคลากรเหล่านี้อาจจะไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถให้กับนักเรียนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากไม่ได้ศึกษาวิชาการทางการสอนมาโดยตรง จึงอาจจะทำให้เกิดปัญหาเรื่องการสื่อสารกับนักเรียน การวางแผนการสอน เป้าหมายทิศทางการเรียน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาได้ ดังนั้น จึงควรเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนดนตรี หรือ บุคลากรในโรงเรียนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในกระบวนการจัดการศึกษาด้วย

แนวทางในการแก้ปัญหา คือ ต้องมีการจัดทำหลักสูตรดนตรีท้องถิ่น เพราะเนื้อหาสาระของการสอนในแต่ละท้องถิ่นตามภูมิปัญญาของครูดนตรีท้องถิ่นหรือปราชญ์

ชาวบ้านนี้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่สามารถลอกเลียนแบบไปปฏิบัติกับท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรดนตรีท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นเพราะเป็นการวางแนวทางในการสอน การจัดการศึกษา เฉพาะในแต่ละท้องถิ่นโดยตรง ดังที่ พิมพ์พรรณ จันทร์รูปงาม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดทำหลักสูตรดนตรีในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีการศึกษาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรดนตรีในระดับท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านประเภทแตรวง หลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่มีความเหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารทิพย์ ขั้วนา(2551) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกล่าม วิทยา อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมโปงลาง ตำนานเสียงพิณ และกิจกรรมศิลป์การเป่าแคน ผลการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ทำให้นักเรียนมีทักษะการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานเพิ่มพูนขึ้น และ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ซึ่งหลักสูตรแกนกลางไม่มีความ สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ดังนั้นการทำหลักสูตรที่ดึงเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นจึงเป็นการ ส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสหันมาเล่นดนตรีมากขึ้น เนื่องจากเด็กต้องอยู่กับระบบการศึกษาเป็น ระยะเวลาานาน ทำให้มีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง เป็นการเผยแพร่ อนุรักษ์ สืบสานแตรวงให้อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทย จากงานวิจัยนี้จึงเห็นได้ว่า หลักสูตรดนตรีท้องถิ่นมีคุณประโยชน์มาก และสามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในแต่ละ ท้องถิ่นได้ อีกทั้งตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมประจำภูมิภาคได้เป็นอย่างดี แต่ครู ดนตรีในโรงเรียนควรมีส่วนช่วยครูดนตรีท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านในการจัดทำหลักสูตร การศึกษา เนื่องจากครูในโรงเรียนเป็นผู้เข้าใจระบบของการจัดการศึกษา ดังนั้น ต้องสร้างความ ร่วมมือในการผลิตหลักสูตรนี้ร่วมกับระหว่างโรงเรียนและชุมชนจึงจะสามารถจัดการศึกษา เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

(3) แนวโน้มการพัฒนากิจกรรมดนตรีนอกหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อ การพิจารณาผลการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนบางส่วนในโรงเรียนที่มีความสามารถทางการดนตรี และมีความเสียสละช่วยเหลือกิจกรรมดนตรีของทางเรียน เช่น เป็น สมาชิกของวงโยชวาทิต วงเมโลเดียน วงขับร้องประสานเสียง ฯลฯ ได้ใช้กิจกรรมดนตรีนี้เป็น การวัดผลประเมินทางการเรียนดนตรี โดยมีวิธีการคล้ายคลึงกับนักเรียนที่ไปร่วมกิจกรรมของศูนย์ พัฒนาดนตรี กล่าวคือ มีแผนการเรียนแบบเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน เพื่อการวัดผลและ ประเมินผลพัฒนาการทางเรียนดนตรี ซึ่งมีรายละเอียดแยกย่อยไปตามกิจกรรมทางดนตรีที่นักเรียน ต้องกระทำในภาคเรียนนั้น ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้ไม่ต้องมีการเสียค่าลงทะเบียนเรียนดนตรี แต่ต้องเข้า ร่วมกิจกรรมการเรียนดนตรีนอกเวลาตามแต่ที่ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมกำหนดขึ้น

ในการเรียนวิชาปฏิบัติดนตรีนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีต่าง ๆ ทั้ง การฟัง การเล่นเครื่องดนตรี การร้องเพลง การอ่านโน้ตดนตรี การประสมวงดนตรี ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกซ้อม ได้รับการเอาใจใส่จากครูผู้สอนในการวางรากฐานทางดนตรีที่ถูกต้อง ดังนั้นปัจจัยสำคัญในการพัฒนากิจกรรมดนตรีนั้นคือ การมีเวลาในการฝึกฝนที่เพียงพอ นักเรียนต้องมีเวลาในการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะดนตรีดังกล่าวอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และซ้อมทบทวนทักษะดนตรีที่เรียนมาแล้วให้มีความชำนาญในการปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนต้องขยายเวลาเรียนดนตรี ให้มีความสำคัญกับชั่วโมงการฝึกซ้อมดนตรีของนักเรียน ต้องมีชั่วโมงของการฝึกซ้อมทักษะอย่างเพียงพอ

ปัญหาของการจัดการกิจกรรมนอกหลักสูตรของโรงเรียน คือ ปัญหาเรื่องชั่วโมงการฝึกฝนไม่เพียงพอ ดังเห็นได้จากงานวิจัยของ ธนายุทธ มุสิกสวัสดิ์(2552) เรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ช่วงชั้นปีที่ 3-4 ในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แสดงให้เห็นว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรมีปัญหาเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาดนตรีในหลักสูตรกับชั่วโมงเรียน โดยแนวทางการพัฒนามีการเสนอแนะให้ปรับลดเนื้อหาวิชาลงเนื่องจากชั่วโมงเรียนมีน้อย ปัญหาเกี่ยวกับภาระงานของครูผู้สอนที่ต้องรับภาระหนักนอกเหนือจากงานสอนตามปกติยังต้องมีภาระนอกเวลาการสอนเพื่อควบคุมกิจกรรมดนตรีของนักเรียน การจัดการนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต้องมีแผนงานที่วางไว้เหมาะสมกับช่วงเวลาในการดำเนินการ ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้ทำให้การจัดการกิจกรรมนอกหลักสูตรในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

แนวทางในการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมดนตรีนอกหลักสูตรของโรงเรียน คือ ครูผู้สอนต้องสามารถบริหารจัดการกิจกรรมนั้นได้โดยอาศัยความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองนักเรียน และอาสาสมัครซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียน ดังเช่นงานวิจัยของ สิทธิ สิทธิการุณย์ เรื่อง การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยชวิต : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดสุทธิวรารามและโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย ซึ่งเป็นการศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยชวาทิต ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การบริหารในระดับโรงเรียนซึ่งเป็นระดับนโยบายและการอำนวยการ มีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสูงสุด และมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการดูแลประสานงานกับอาจารย์ผู้ฝึกสอน ส่วนที่สองเป็นการบริหารดำเนินการส่วนองคณะกรรมการนักเรียน โดยมีหัวหน้าวงและหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ คอยประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน มีหัวหน้าในแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีคอยดูแลเรื่องการฝึกซ้อม และงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มังกร จินดาวัฒน์ เรื่อง การศึกษาการจัดการวงโยชวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสห

วิทยาเขต มุลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายแนวกว้างเพื่อให้ครูดนตรีสามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับสภาพนักเรียนและอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนมีแผนการจัดการจัดกิจกรรมดนตรีล่วงหน้าชัดเจน เช่น การรับคัดเลือกนักดนตรี การเลือกบทฝึก ระบบการจัดการฝึกซ้อม การทดสอบทางดนตรีโดยครูผู้สอน จากวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมนอกหลักสูตรของโรงเรียนที่จะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งคณะผู้บริหารโรงเรียน และการวางระบบการจัดการกิจกรรมโดยมีนักเรียนเป็นผู้สนับสนุนอาจารย์ผู้สอน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องประสานงานทำความเข้าใจกับผู้บริหารให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการจัดกิจกรรมดนตรีแก่นักเรียน เพื่อให้การสนับสนุนและความร่วมมือในการจัดการ และวางแผนการจัดการกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมวงดนตรีในโรงเรียนอันเป็นการลดภาระและช่วยครูผู้สอนให้สามารถจัดการกิจกรรมดนตรีนอกหลักสูตรในโรงเรียนให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพในการจัดการได้

(4) แนวโน้มปรับแผนการเรียนดนตรีใหม่ โดยให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสทำกิจกรรมทางดนตรี ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด แต่ส่งผลดีมากที่สุด คือ กิจกรรมการขับร้องประสานเสียง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนดนตรีในโรงเรียนต้องสามารถนำกิจกรรมการขับร้องประสานเสียงให้นักเรียนได้ในทุกระดับ เพราะการที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางดนตรีจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ ความภาคภูมิใจในการตนเอง การกล้าแสดงออก และความชื่นชมในคุณค่าของดนตรีมากกว่าการเรียนแต่เพียงภาคทฤษฎีดนตรีเพียงอย่างเดียว โดยนักเรียนกลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องเสียค่าลงทะเบียนเรียน และไม่จำเป็นต้องมีความถนัดในการเรียนดนตรี แต่เป็นกิจกรรมดนตรีที่ทุกคนได้มีโอกาสทำ และได้แสดงออกในโรงเรียน

ปัญหาที่จะพบในการจัดแผนการเรียนดนตรีใหม่ คือ ครูผู้สอนต้องเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมทางดนตรีได้ ต้องมีความรู้ ความสามารถเชิงปฏิบัติดนตรี เช่น ในการขับร้องประสานเสียง ครูผู้สอนต้องสามารถสอนการขับร้องได้ สามารถเขียนโน้ตดนตรีเพื่อการฝึกหัด เรียบเรียงเสียงประสานสำหรับแนวร้อง สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีเพื่อการบรรเลงประกอบได้ ถึงแม้จะเป็นกิจกรรมที่มีการลงทุนน้อยก็ตามแต่ครูผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ และสามารถถ่ายทอดการสอน นำกิจกรรมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สามารถปฏิบัติตาม และแก้ไขปัญหาในการจัดกิจกรรมการร้องได้

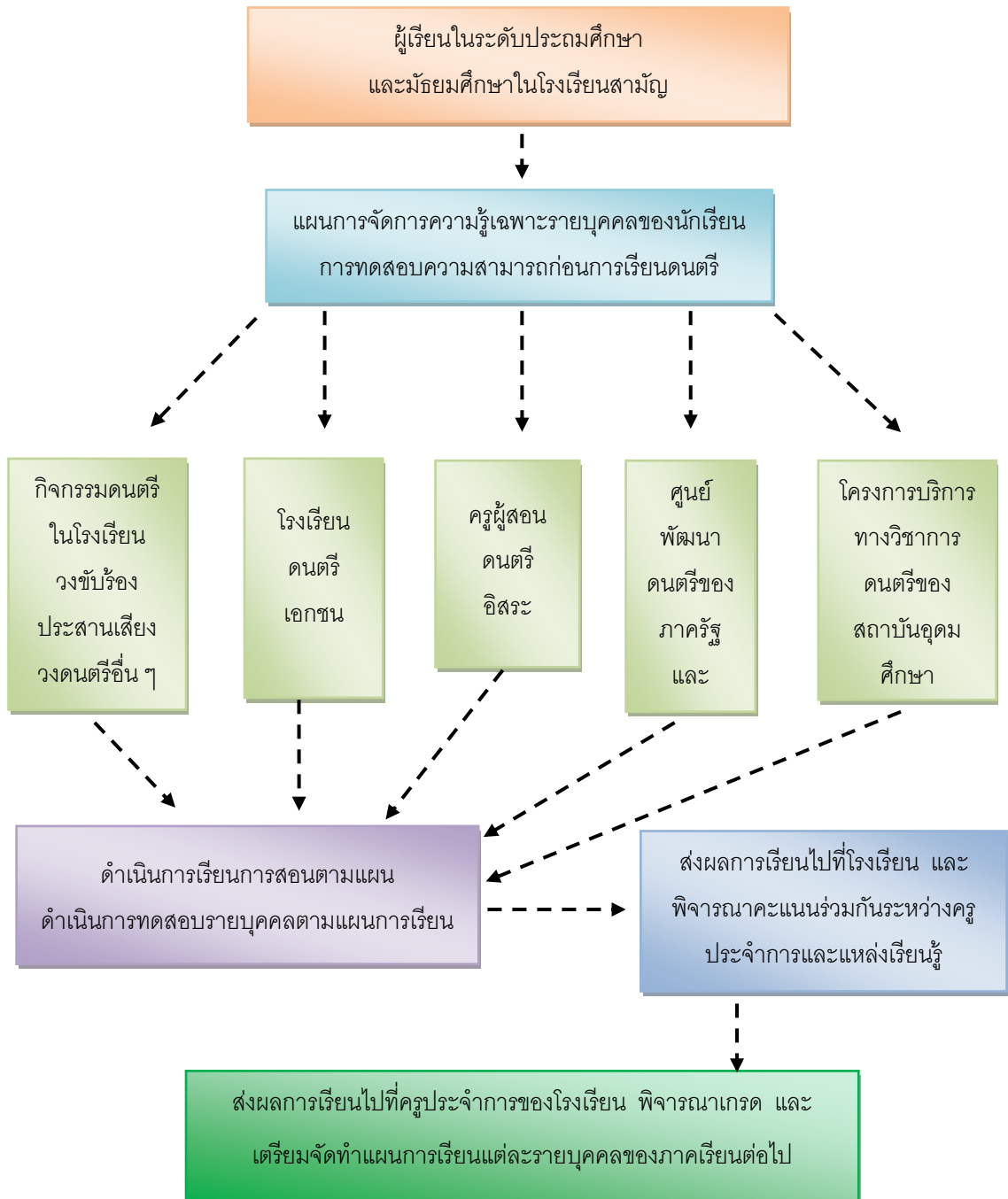
แนวโน้มที่ควรเป็นไปในการปรับแผนการเรียนดนตรีใหม่ โดยเน้นกิจกรรมการขับร้องประสานเสียงซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ คือ การบริหารจัดการกิจกรรมของครูผู้สอน ดังที่งานวิจัยของ สุขชัย ภาวการคำดี ได้ทำการวิจัยเรื่อง

การศึกษาวงขับร้องประสานเสียงเด็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ได้แสดงให้เห็นนโยบายของการจัดตั้งวงอย่างชัดเจนว่ามีวัตถุประสงค์ใช้ในกิจกรรมขับร้องเพลงนมัสการพระเจ้าในวาระสำคัญทางศาสนาของโรงเรียน ซึ่งได้มีครูประจำ 1 คน ทำหน้าที่ประสานงานและเล่นเปียโนให้กับวง และครูพิเศษ 1 คน ทำหน้าที่ฝึกซ้อมและอำนวยเพลง มีการวางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้าเป็นรายปี การแผนการประชาสัมพันธ์รับสมัครและคัดเลือกนักเรียนเพื่อเป็นนักร้อง มีการทดสอบทักษะการร้อง การคัดเลือกบทเพลง โน้ตเพลงอย่างเพียงพอ มีการจัดตารางการฝึกทั้งในเวลาปกติและนอกเวลาเลิกเรียน มีการประเมินผลการแสดง ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม คือ นโยบายในการจัดตั้งวง มีครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมที่มีความเชี่ยวชาญ มีการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน มีสถานที่ในการฝึกซ้อม มีการฝึกซ้อมและการประเมินผลการแสดง จากงานวิจัยนี้จึงทำให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมดนตรีในโรงเรียนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง อีกทั้งครุภัณฑ์กิจกรรมต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม มีการวางแผนในการจัดกิจกรรม มีการคัดเลือกนักเรียน การจัดการฝึกซ้อม สถานที่ฝึกซ้อม การจัดการแสดง และการประเมินผลเพื่อให้กิจกรรมนี้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทางดนตรีของนักเรียนที่ประหยัดแต่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงจากดนตรี ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่ไม่มีความถนัดหรือทุนทรัพย์ในการเลือกเรียนเครื่องดนตรีได้

(5) แนวโน้มในการใช้สื่อการสอนดนตรีตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีให้มีความทันสมัย ง่ายต่อการเข้าถึง และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองได้ ดังที่งานวิจัยของ วราภรณ์ ยูงหนู(2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ครุภัณฑ์และสื่อการสอนดนตรีประจำห้องเรียน ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครุภัณฑ์และสื่อดนตรีที่จำเป็นต้องมีประจำโรงเรียน ได้แก่ ครุภัณฑ์เครื่องดนตรี เช่น เปียโนไฟฟ้า กีตาร์บอร์ด ระนาดเอก อังกะลุง ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและ ICT เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นมัลติมีเดีย ครุภัณฑ์อื่น ๆ เช่น กระดานบรรทัด 5 เส้น สื่อสิ่งพิมพ์เช่น หนังสือนิทานประกอบเพลง สมุดภาพเครื่องดนตรี หนังสือเพลงร้องสำหรับเด็ก ประถม สื่อเทคโนโลยี เช่น ซีดี เทปเพลงประกอบการสอน วิดีทัศน์การแสดงดนตรี วิดีทัศน์การสาธิตเครื่องดนตรี ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าครุภัณฑ์ควรมีสื่อที่หลากหลายประเภทในห้องเรียนดนตรี เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการใช้งานจะง่ายขึ้นถ้าเป็นสื่อการสอนที่มีความทันสมัย สอดคล้องกับเทคโนโลยี ครูดนตรียุคใหม่จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งด้านการใช้งานและการผลิตสื่อการสอนดนตรีด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ เพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งที่ช่วยเหลือในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นได้ ดังงานวิจัยของ กรรณิการ์

รัตนประเสริฐศรี(2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การผลิตดิจิทัลวิดีโอเพื่อการสอนเรื่อง เครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สามารถใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสินี ภาณุสานต์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจจากการเรียนการสอนออนไลน์ในเวลาเดียวกันวิชาพื้นฐานศิลปะ เรื่องทักษะการบรรเลงดนตรีประเภทขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ผลการวิจัยแสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์ในเวลาเดียวกันอยู่ในระดับดีมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ เขาวนรัตน์และเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม(2552) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย แสดงให้เห็นว่าสื่อมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเป็นที่น่าพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนด รูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมีเดียนี้มีความเหมาะสมมาก ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการสอนดนตรีให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้จริง ดังนั้น ครูดนตรียุคใหม่จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทางการใช้สื่อและการผลิตสื่อการสอนที่มีความทันสมัยทางเทคโนโลยีให้ได้

**แผนการจัดการศึกษาดนตรีในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ**

แผนภาพที่ 5.1 แสดงแนวโน้มแผนการจัดการศึกษาดนตรีในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จากโมเดลแผนการจัดการศึกษาดนตรีในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนสามัญสามารถเข้าสู่แผนการจัดการความรู้เฉพาะรายบุคคลของนักเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเรียนดนตรีภาคปฏิบัติ ซึ่งมีทางเลือกได้ถึง 5 ทาง คือ กิจกรรมดนตรีในโรงเรียน โรงเรียนดนตรีเอกชน ครูผู้สอนดนตรีอิสระ ศูนย์พัฒนาดนตรีของภาครัฐและเครือข่ายชุมชน และโครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งนักเรียนต้องเข้ารับการทดสอบก่อนเข้าเรียนเพื่อวัดความสามารถก่อนเรียน และจะได้รับการทดสอบเพื่อวัดระดับการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดในแต่ละภาคเรียน และนำคะแนนจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มาใช้ในการพิจารณาเกณฑ์ของวิชาดนตรีในโรงเรียนสามัญได้

5.1.2 อุดมศึกษา

สภาพของดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมา ความเป็นมาของการศึกษาดนตรีระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้เริ่มจากการที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ท่านได้เดินทางไปศึกษาวิชาการดนตรี ณ ประเทศอังกฤษ จนสำเร็จการศึกษาในวิชาดนตรีหลายสาขา เมื่อกลับมาประเทศไทยท่านได้มีโอกาสเสนอวิชาที่จำเป็นต่อผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ในการศึกษาของไทย คือ วิชาสังคีตนิยม (Music Appreciation) ซึ่งจัดเป็นวิชาการสอนทางด้านสุนทรียศาสตร์วิชาแรกที่ปรากฏในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย เมื่อ ปีพ.ศ. 2500 โดยเป็นวิชาเลือกในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเปิดเป็นวิชาโทดนตรีในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สังกัดภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2504 นอกเหนือจากการริเริ่มงานด้านหลักสูตรการสอนแล้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ท่านยังดำเนินการให้คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นศูนย์ทดสอบมาตรฐานดนตรีของ Trinity College of London ในช่วงแรกด้วย และเป็นผู้นำนิตินในการทำกิจกรรมดนตรีนอกเวลาเรียน

ได้มีความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการผลักดันให้วิชาการดนตรีมีบทบาทสำคัญมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2513 อาจารย์วาณิชฐ์ จรรย์ยานนท์ ได้มีบทบาทสำคัญในการเปิดสอนวิชาเอกดนตรีขึ้น ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง วิชาเอกดนตรี) ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีเป็นวิชาชีพ และมีการขยายตัวไปสู่วิทยาลัยครูอื่นๆ เช่น วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา และวิทยาลัยครูอื่นๆ ในเวลาต่อมา ซึ่งต่อมาได้รับการเปลี่ยนชื่อนำหน้าจากวิทยาลัยครู เป็นสถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน

ส่วนการพัฒนาของวิชาเอกคนตรีในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ นั้น ในปี พ.ศ. 2516 คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรคนตรีขึ้นเป็น โปรแกรมคนตรีศึกษา ประกอบด้วยวิชาเอกและวิชาโททางคนตรีไทยและสากล ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 ภาควิชาดุริยางค ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ก่อตั้งขึ้น และเปิดสอนวิชาคนตรีเป็น วิชาเอก โดยรับนักศึกษาต่อยอดจากหลักสูตรประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง วิชาเอก คนตรี) หรืออนุปริญญาจากวิทยาลัยครูต่าง ๆ ที่เปิดสอนวิชาเอกคนตรีมาต่อยอด ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดหลักสูตรคนตรีเป็นสาขาการสอนวิชาเฉพาะ วิชาเอกคนตรี มีทั้งวิชาเอกคนตรีไทยและเอกคนตรีสากล และไม่มีวิชาโทอีกต่อไป

สำหรับมหาวิทยาลัยในส่วนของเอกชนนั้น สภาคริสตจักรในประเทศไทยมีความ ตั้งใจที่จะตั้งมหาวิทยาลัยคริสเตียน เมื่อความต้องการของผู้ที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น และรัฐบาลไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้อย่างทั่วถึง รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชนขึ้นในปี พ.ศ. 2512 และสภาคริสตจักรฯ ได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยพายัพ ในปี พ.ศ. 2517 ในตอนแรกได้พิจารณาเปิด 2 แผนก คือ แผนกวิทยาศาสตร์ซึ่งเปิดสอนสาขาวิชา พยาบาล (แมคคอร์มิคเดิม) และแผนกศิลปศาสตร์ ซึ่งเปิดสอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา สาขาวิชาดุริยางศิลป์ และสาขาวิชาบริหาร มหาวิทยาลัยพายัพ จึงเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่ง แรกที่เปิดสอนวิชาคนตรีเป็นวิชาเอก ในปี พ.ศ. 2517 และเน้นการศึกษาคนตรีไปทางด้านคนตรี ประจำวัดในคริสต์ศาสนา เน้นการสอนเพลงร้องศาสนา และการบรรเลงเปียโน

ในการสอนวิชาคนตรีเป็นวิชาเอกที่เน้นการผลิตศิลปินมากกว่าบุคลากรทางการศึกษา นั้น ได้มีหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิตเกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นหลักสูตรในคณะ ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และก่อตั้งคณะขึ้นในปีเดียวกัน โดยผู้มีบทบาทสำคัญ ในการผลักดันหลักสูตร คือ รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท วัชรศิริ ซึ่งนับว่าเป็นหลักสูตรแห่งแรก ในประเทศไทยที่เน้นการผลิตศิลปินทางด้านคนตรี ทั้งทางด้านคนตรีไทยและคนตรีสากล และในช่วง ปีเดียวกันนั้น ก็มีหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตทางคนตรีเกิดขึ้นอีกแห่ง คือ ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขนิษฐา อัดละสัมปณณะ เป็นผู้ก่อตั้ง และพัฒนาหลักสูตรให้มีการแยกเอกคนตรีไทยและสากลชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ. 2530

ในปัจจุบันนี้ มีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดการเรียนการสอนคนตรีเป็น วิชาเอก ถึง 45 สถาบัน ซึ่งบางสถาบันก็มีหน่วยงานในสังกัดเปิดหลักสูตรคนตรีเป็นวิชาเอก มากกว่า 1 หน่วยงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรคนตรีเป็นหนึ่งในหลักสูตรที่มีการขยายตัวมาก และมีการพัฒนาแตกสาขามากกว่าเดิมที่เน้นการเรียนการสอน 2 สาขา คือ การผลิตครูคนตรี และ การผลิตศิลปินคนตรี โดยมีสาขาที่แตกแขนงเพิ่มเติม เช่น คนตรีแจ๊ส คนตรีธุรกิจ การจัดการ

คณตรี การประพันธ์เพลง คณตรีพื้นบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพัฒนาการศึกษาระดับสูงในชั้นปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งหลักสูตรที่เกิดขึ้นใหม่ หรือ เปิดในสถาบันใหม่นั้นเป็นไปตามแนวโน้มของการอุดมศึกษาที่ พจน์ สะเพียรชัย (2537: 2-11) กล่าวไว้ว่า สาขาใหม่จะเกิดขึ้นตามความต้องการของตลาด หลักสูตรเชิงสหวิทยาการจะมีมากขึ้น เช่น เทคโนโลยีคณตรี เกิดจากสาขาทางวิศวกรรมไฟฟ้าและคณตรีบูรณาการด้วยกัน ธุรกิจคณตรี เกิดจากสาขาทางบริหารธุรกิจและคณตรีบูรณาการด้วยกัน คณตรีบำบัด เกิดจากสาขาทางการแพทย์และคณตรีบูรณาการด้วยกัน เป็นต้น ดังที่ อนุธรรม จรรย์ยานนท์ (2543:38) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรว่า การสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่วิชาคณตรีเป็นวิชาเอก (Field of Concentration) มี 2 แนวคิดคือ คณตรีเป็นวิชาเอกโดยไม่แยกออกเป็นวิชาเอก กล่าวคือ เรียนส่วนของวิชาทั่วไป แล้วมีวิชาการต่อยอดด้วยคณตรี โดยถือว่าคณตรีเป็นศิลปศาสตร์แขนงหนึ่ง ปริญญาของแนวคิดนี้ก็คือเป็นการเรียนเพื่อยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกแนวคิด คือ คณตรีแยกออกเป็นวิชาย่อยสาขาลงไป แนวคิดนี้ถือว่าคณตรีเป็นวิชาชีพ เช่น แยกวิชาเอกย่อยๆ เช่นคณตรีศึกษา กล่าวคือหลังจากวางหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปแล้วจะเรียนวิชาแกนเป็นวิชาชีพครู แล้วต่อยอดด้วยวิชาเฉพาะทาง คือ คณตรีสากล และแบบแยกเป็นประเภทหรือชนิดของคณตรี คือ หลังจากเรียนวิชาศึกษาทั่วไปหลากหลาย เช่น คณตรีคลาสสิก คณตรีแจ๊ส สาขาวิชาคณตรีตะวันออก เป็นต้น จากข้อความนี้จึงสามารถสรุปสถานการณ์ของหลักสูตรคณตรีในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ได้ว่า มีการจัดการที่มุ่งเน้นไปทางด้านหลักสูตรเพื่อวิชาชีพคณตรีมากขึ้น ด้วยการแตกแขนงสาขาวิชาที่ซึ่ซดลงไปถึงอาชีพที่ผู้เรียนจะได้ทำเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาในลักษณะนี้จะต้องมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์และเกื้อหนุนต่อการประสบความสำเร็จทางการศึกษา นับตั้งแต่ต้นนโยบายของสถาบัน ความพร้อมของสถาบัน การจัดสรรงบประมาณ การวางแผนพัฒนาการศึกษาในระยะยาว ทรัพยากรทางด้านอาจารย์ ความสามารถในการจัดการ ความพร้อมของแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ความต้องการบัณฑิตของสังคม

เมื่อพิจารณาสถานภาพทางด้านสังกัดของหน่วยงานทางคณตรีในระดับอุดมศึกษาพบว่ามียู่ 6 ลักษณะ คือ สังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สังกัดคณะครุศาสตร์ สังกัดคณะคณตรี สังกัดวิทยาลัยและสังกัดสถาบัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.6 แสดงสถานภาพทางด้านสังกัดของหน่วยงานทางคณตรีในสถาบันอุดมศึกษา

หน่วยงานสังกัด	ชื่อสถาบัน	รวมจำนวน(แห่ง)
คณะศิลปกรรมศาสตร์	(1) คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ (3) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (4) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (5) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (6) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (7) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (8) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต (9) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	9
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	(1) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (3) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (4) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (5) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (6) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (7) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (8) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (9) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	24

ตารางที่ 5.6 แสดงสถานภาพทางด้านสังกัดของหน่วยงานทางดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

หน่วยงานสังกัด	ชื่อสถาบัน	รวมจำนวน(แห่ง)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ต่อ)	(10) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (11) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (12) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (13) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (14) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (15) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (16) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (17) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (18) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (19) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (20) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (21) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (22) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	

ตารางที่ 5.6 แสดงสถานภาพทางด้านสังกัดของหน่วยงานทางคณตรีในสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

หน่วยงานสังกัด	ชื่อสถาบัน	รวมจำนวน(แห่ง)
คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ (ต่อ)	(23) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (24) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	
คณะครุศาสตร์	(1) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (3) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (4) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา (5) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (6) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จเจ้าพระยา (7) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (8) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (9) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม (10) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	10
คณะคณตรี	(1) คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2) คณะคณตรี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (3) คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	3
วิทยาลัยและสถาบัน	(1) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม ม.มหิดล (3) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ (4) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (5) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (6) วิทยาลัยคณตรี มหาวิทยาลัยรังสิต (7) วิทยาลัยศิลป์แห่งชาติ มหาวิทยาลัยสยาม	7

จากตารางแสดงสถานภาพทางด้านสังกัดของหน่วยงานที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่แสดงข้างต้น ให้ข้อมูลว่าในปัจจุบันนี้ หน่วยงานที่เปิดสอน ดนตรีเป็นวิชาเอกที่ใหญ่ที่สุด คือ หน่วยงานที่สังกัดในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีถึง 24 แห่ง รองลงมาคือ หน่วยงานที่สังกัดในคณะครุศาสตร์ มี 10 แห่ง รองลงมา คือ หน่วยงานที่ สังกัดในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มี 9 แห่ง รองลงมา คือ หน่วยงานที่สังกัดในวิทยาลัยและสถาบันมี 7 แห่ง และน้อยที่สุด คือ หน่วยงานที่สังกัดในคณะดนตรี มี 3 แห่ง ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า มีการ จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปทางด้านการผลิตศิลปินมากกว่าทางด้าน การผลิตครู หรือ บุคลากรทางการศึกษาดนตรี และยังแสดงให้เห็นอีกว่า หน่วยงานที่มีความพร้อมใน การจัดการศึกษาทางด้านดนตรีแบบเต็มรูปแบบ คือ คณะดนตรี หรือ วิทยาลัยดนตรี ยังมีสัดส่วน น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนหน่วยงานในภาพรวม แต่ถึงอย่างไรก็มีแนวโน้มในการพัฒนามากขึ้น เพราะมีคณะดนตรี และวิทยาลัยดนตรีที่ก่อตั้งใหม่ในช่วงเวลาไม่นานนัก เช่น คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ วิทยาลัยศิลป์แห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยสยาม และในอนาคต อันใกล้นี้ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า กัลยาณีวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะได้เปิดทำการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้น สร้าง และพัฒนาบุคลากรทางด้านดนตรีคลาสสิกที่มีศักยภาพสูง มีความคิดสร้างสรรค์ และ มี ความสามารถจะประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านดนตรีให้เป็นประโยชน์ และเหมาะสมกับบริบทของ สังคม เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านดนตรีและศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับ สังคม และเป็นศูนย์รวมในการศึกษาค้นคว้าวิจัย บูรณาการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านดนตรี ระหว่าง บุคคล ชุมชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นปรากฏการณ์ ทางการพัฒนาขึ้นของสถาบันการดนตรีในระดับอุดมศึกษาเหล่านี้ย่อมเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า การศึกษาดนตรีในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของ สถาบันการศึกษาขึ้นเป็นลำดับ

จากการวิเคราะห์นโยบายการผลิตบัณฑิตที่พบในสถาบันทางดนตรี ตามวุฒิการศึกษาที่ ได้รับ พบว่ามีอยู่ 5 ลักษณะ คือ เป็นนักดนตรี/ศิลปินอาชีพ มีวุฒิการศึกษาได้แก่ ดุริยางคศิลป์ (ศป.บ.), ดุริยางคศาสตรบัณฑิต(ศส.บ.) เป็นครู/ผู้สอนดนตรี มีวุฒิการศึกษาได้แก่ ดุริยางคศาสตร์ (กศ.บ.), ดนตรีศึกษา(ค.บ.), ดุริยางคศาสตรศึกษา (ศส.บ.) เป็นนักวิชาการ/นักวิจัย มีวุฒิการศึกษาได้แก่ ดุริ ยางคศาสตร์ (กศ.บ.), ดนตรีศึกษา(ค.บ.), ดุริยางคศาสตรศึกษา (ศส.บ.) เป็นนักธุรกิจและ อุตสาหกรรมดนตรี และเป็นนักแต่งเพลง มีวุฒิการศึกษาได้แก่ ดนตรี (ศส.บ.) วุฒิการศึกษาที่ กล่าวมานี้จึงแสดงถึงแนวโน้มการผลิตบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต ซึ่งยังคงมุ่งเน้น 2 ด้าน ใหญ่ คือ ด้านการผลิตครูดนตรีและบุคลากรทางการศึกษา และการผลิตศิลปินดนตรีที่มีความ

หลากหลายตามสภาพความต้องการของสังคม เช่น นักคนตรี นักประพันธ์เพลง โปรวิดิวเซอร์ นักธุรกิจคนตรี เป็นต้น

ภาวิช ทองโรจน์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่มีภารกิจหลัก 4 ประการ คือ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและระดับสูง การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งรวมของวิทยาการหลายแขนง และเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก บทบาทสำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาจึงกล่าวได้ว่าเป็น “ตัวนำ การเปลี่ยนแปลง” (Change Agent) หรือเป็นองค์กรขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะต้องดำเนินการตามบทบาทและความรับผิดชอบของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะนำประเทศไปสู่ สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด ซึ่งในส่วนของอาจารย์ผู้สอนคนตรีในระดับอุดมศึกษานั้น หากพิจารณาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ “คณาจารย์” ว่าหมายถึง บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน และเพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา 30 ที่ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 2) ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนคนตรีในระดับอุดมศึกษาจึงต้องมีหน้าที่ในการทำวิจัยนอกเหนือจากภาระกิจการสอน เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนคนตรีและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเผยแพร่ความรู้ที่นั้นในเกิดประโยชน์ต่อวงการคนตรีศึกษา การทำงานวิจัยในระดับอุดมศึกษาของอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

แนวโน้มของคนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา

(1) แนวโน้มการประกันคุณภาพคนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต้องได้รับการประกันคุณภาพการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักให้มีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และได้ให้ความหมายในเรื่องมาตรฐานการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ตลอดจนกำหนดเรื่องที่ต้องดำเนินการในมาตรา 4 และหมวด 6 ดังนี้

มาตรา 4 ได้กำหนดไว้ว่า

“มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

“การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน” หมายความว่า การประเมินผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

“การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยครั้งหนึ่งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้ง

ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานที่ทำการประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน หมายถึง การดำเนินการภายในที่ทำให้การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีคุณภาพ โดยมีระบบควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพทั้งระดับมหาวิทยาลัย คณะ สำนัก สถาบัน ศูนย์ โปรแกรมวิชา ภาควิชา และฝ่ายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการพัฒนาเพื่อให้เชื่อมั่นว่ามหาวิทยาลัยได้ดำเนินงานครบถ้วนตามพันธกิจและบรรลุดุติประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก หมายถึง การที่องค์กรภายนอก ได้ดำเนินการตรวจสอบประเมินระบบ กลไกและการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัย เพื่อให้สังคมมั่นใจว่ามหาวิทยาลัยมีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในทางปฏิบัติจะเป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ในการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย โดยพยายามใช้ประโยชน์จากการประกันคุณภาพภายในให้มากที่สุด

ปัญหาที่พบในกระบวนการการประกันคุณภาพทางการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษา คือ การที่ระบบประเมินคุณภาพมุ่งเน้นความสำคัญทางด้านเอกสาร โดยตรวจสอบตามข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งเป็นการประเมินแบบเดียวกันกับทุกสาขาวิชา ดังนั้นผลของการประเมินจึงไม่สามารถบอกคุณภาพของการจัดการศึกษาทางดนตรีได้อย่างแท้จริง ระบบประกันคุณภาพจึงต้องปรับปรุงให้สามารถวัดคุณภาพตามธรรมชาติของการจัดการศึกษาของแขนงวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะใน

สาขาวิชาดนตรีซึ่งมีทั้งการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติซึ่งตามธรรมชาติของการเรียนแล้วผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถทางดนตรีที่แตกต่างกัน วิธีการวัดผลและประเมินผลทางดนตรีจึงเน้นการวัดพัฒนาการความสามารถในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือสำคัญ ส่วนปัญหาหลักสำคัญอีกประการหนึ่งที่พบ คือ ผู้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพ ไม่ได้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรี แต่เป็นผู้ที่ได้การแต่งตั้งจากหน่วยงานภายในหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อมาทำหน้าที่ประเมินคุณภาพ ดังนั้นเมื่อผู้ทำการประเมินไม่มีความรู้ทางดนตรีเลย จึงไม่สามารถเข้าใจหลักของการจัดการศึกษาทางดนตรีได้ ไม่เข้าใจกระบวนการเรียนการสอน วิธีการวัดผลและประเมินผลทางดนตรีศึกษา ไม่เข้าใจความสำคัญและความสำเร็จทางการเรียนดนตรี การทำหน้าที่ของผู้ประเมินจึงเป็นเพียงการตรวจสอบเอกสารว่ามีหรือไม่มีเท่านั้น แล้วตีค่าคะแนนเพื่อการประเมินโดยใช้หลักการเดียวกันกับการประเมินคุณภาพการศึกษาในสาขาอื่น ๆ นับเป็นปัญหาสำคัญทั้ง 2 ส่วน ทั้งวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษา และ ผู้ทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพการศึกษา

แนวโน้มที่ควรเป็นไปในการประกันคุณภาพทางดนตรีศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีองค์กรกลางทางการจัดการศึกษาดนตรีเข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อช่วยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการตั้งเกณฑ์การพิจารณาการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความเป็นจริงของธรรมชาติวิชาการจัดการศึกษาดนตรีซึ่งควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากทุกสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีได้เข้ามาร่วมกันเป็น “สภาการดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา” เพื่อจัดประชุมร่วมกัน วางแผนวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และสร้างแผนในการประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นแบบฉบับเฉพาะของการประเมินคุณภาพด้านดนตรี โดยยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนในระบบเป็นสำคัญ ซึ่งวิชาดนตรีเป็นวิชาที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนว่ามีพัฒนาการทางการศึกษาดนตรีมากน้อยเพียงไรจึงเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการพิจารณาคะแนน หรือค่าสถิติต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถตอบคำถามเรื่องคุณภาพในการจัดการศึกษาได้ ดังที่ กิตติชัย วัฒนานิก(2550:3) ได้กล่าวว่า แม้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดำเนินการในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวหน้ามาตามลำดับ อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่าคำว่า “คุณภาพ” เป็นคำที่มีความหมายหลากหลายไม่ว่าจะเป็น “การได้มาตรฐาน” “ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย” “ความเหมาะสมกับราคา” “การมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง” รวมถึง “การมีความเป็นเลิศ” ความหมายเหล่านี้เป็นความหมายที่มี “พลวัต” คือมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องมี “พลวัต” ตามไปด้วย ดังนั้น เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงระบบประกันคุณภาพการศึกษาในอนาคต จึงควร

พิจารณาถึงสิ่งท้าทายที่ทำให้การดำเนินการด้านประกันคุณภาพการศึกษาในอดีตและปัจจุบัน ยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จสมบูรณ์ตามความหมายของคุณภาพ ตลอดจนสิ่งท้าทายที่อาจเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้การประกันคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นที่พึงสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศภายใต้การแข่งขันของโลกในยุคสังคมนวัตกรรมอย่างในปัจจุบัน จากข้อความนี้ทำให้เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพที่ดีต้องมีพลวัต หรือ ความเหมาะสมเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น “สภากาหนดริศึกษาในระดับอุดมศึกษา” จึงเป็นคำตอบที่ดีสำหรับการทำงานร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เปิดการสอนคนตรี เพื่อแก้ไขปัญหาการประเมินคุณภาพที่ไม่ตรงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาคคนตรี

แนวโน้มที่ควรเป็นไปในการประเมินคุณภาพทางการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาทางสาขาคคนตรีต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ทางด้านคคนตรีในระดับเชี่ยวชาญ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทางคคนตรีนี้ต้องได้รับการรับรองความเห็นชอบจาก “สภากาหนดริศึกษาในระดับอุดมศึกษา” และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อมีหน้าที่ตรวจสอบประเมินคุณภาพและสามารถให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาคคนตรีได้ตรงตามสภาพในแต่ละสถาบันการศึกษาที่ได้รับการประเมิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งมากกว่าการประเมินเพื่อได้รับคะแนนผ่านเกณฑ์เพียงประการเดียว ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาคณะกรรมการประเมินคุณภาพจะแนะนำในเชิงการเตรียมและการจัดหาเอกสารต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามพันธกิจที่เป็นไปตามแผนเท่านั้น ไม่สามารถแนะนำในเชิงวิชาการคคนตรี เชิงเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนคคนตรี วิธีการวิจัยทางคคนตรี การแก้ไขปัญหาทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การบริหารงาน งบประมาณ ความพร้อมของสื่อและเทคโนโลยีสนับสนุน การพัฒนาบุคลากร ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งผู้ประเมินไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาได้เลย ดังนั้นหากผู้ประเมินมีศักยภาพในตนเองมากพอ มีคุณวุฒิ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาคคนตรีมากเพียงพอ ก็จะสามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองนอกเหนือจากวิธีประเมินผลตามรูปแบบมาตรฐาน มาช่วยในการชี้แนะ ให้คำปรึกษากับหน่วยงานที่ถูกประเมิน แนะนำผู้ปฏิบัติงานในทุกๆระดับ เพื่อสามารถบูรณาการการแก้ปัญหาทั้งเชิงเอกสารและความเป็นจริงให้มีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น

(2) แนวโน้มรูปแบบการวัดผลทางคคนตรีเพื่อพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาด้วยระบบการฝึกงาน การวัดผลด้วยระบบเกรดเฉลี่ยอาจจะมีแนวโน้มการปรับเปลี่ยนบ้างในบางรายวิชา ดังงานวิจัยของ มณฑิรา ศิริสว่าง (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกคคนตรีสากลในระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่เชียงใหม่ ได้แสดงให้เห็น

ว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักศึกษา คือ ความทะเยอทะยาน ทักษะคิดด้านดนตรี ความตั้งใจความเอาใจใส่ ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้อง คือ คุณภาพของอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา แรงจูงใจจากครอบครัว ปัจจัยภายในผลการเรียน พบว่า การบริหารจัดการเรียนและความรับผิดชอบสัมพันธ์กับผลการเรียน และปัจจัยภายนอกที่มีผล คือ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา คุณภาพของอาจารย์ และแรงจูงใจ เนื่องจากปัญหาระบบการพิจารณาผลการเรียนและเกรดในแต่ละสถาบันอุดมศึกษามีความแตกต่างกัน ดังนั้น การประเมินผลผู้เรียนในอนาคตจึงเป็นการประเมินคุณภาพในการพัฒนาความรู้ความสามารถในแต่ละบุคคลมากขึ้น ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาควรมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันในด้านวิชาการ และการวัดผลประเมินผลความรู้ เนื่องจากจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างมาตรฐานในการเรียนวิชาเอกดนตรีในประเทศไทยให้มีความชัดเจน และมีความเข้มข้นในการฝึกทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดนตรีมากขึ้น โดยอาจใช้วิธีการของการฝึกงานมาเสริมกระบวนการในการเรียนดนตรีในแต่ละภาคเรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้แสดงออกทางดนตรี หรือ การสร้างผลงานทางดนตรีที่สอดคล้องกับวิชาเอกของตนเอง โดยประเมินผลผ่านคณาจารย์จากหลากหลายสถาบัน เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และทำให้ผลงานจากการเรียนและการฝึกฝนมีการยอมรับผ่านคณาจารย์หลายหลายสถาบันให้มีมาตรฐานสูงยิ่งขึ้น ซึ่งโอกาสในการทำงานนี้อาจเป็นในเชิงของเทศกาลดนตรีประจำภาคเรียน ที่ผู้เรียนต้องมาร่วมกิจกรรมในเทศกาลนี้ ซึ่งจะมีผลผ่านหรือไม่ผ่านเพียงเท่านั้น และผลการวัดผลนี้จะเป็นตัวการันตีควบคู่ไปการพิจารณาเกรดในรายวิชาดนตรีของสถาบันต้นสังกัดของผู้เรียนอีกด้วย

ปัญหาที่อาจจะพบในระบบการวัดผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาด้วยวิธีการฝึกงาน คือ คณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เปิดการสอนดนตรีต้องทำงานหนักขึ้นในช่วงแรกของการวางระบบงาน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการหาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรคล้ายคลึงกัน เช่น หลักสูตรดนตรีคลาสสิก หลักสูตรดนตรีแจ๊ส หลักสูตรการประพันธ์เพลง หลักสูตรการจัดการทางดนตรี ฯลฯ เพื่อจะกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของการจัดงานเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมามีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น อีกทั้งควรสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้ทำงานในอนาคตของผู้เรียนภายหลังสำเร็จการศึกษาให้มีโอกาสเห็นความสามารถ ได้พบปะเพื่อเปิดโอกาสการได้งานในอนาคตมากขึ้น ดังนั้นการทำงานในช่วงการวางแผน การประชุมเพื่อกำหนดคุณุทธศาสตร์ นโยบายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในอันดับแรก

แนวโน้มที่ควรเป็นไปของระบบการวัดผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาด้วยวิธีการฝึกงาน ต้องทำความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรการเรียนแบบเดียวกันหรือ

คล้ายคลึงกัน หรือมีส่วนร่วมด้วยกันได้ และมีการเชิญประชุมระหว่างหน่วยงานซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ซึ่งอาจจะมีมากกว่า 2 สถาบันขึ้นไปในเครือข่ายนี้ได้ ดังงานวิจัยของอดิศักดิ์ วิโย (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้แสดงว่า สภาพการฝึกวิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีโดยทั่วไปมีการเตรียมพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพและระหว่างการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ นักศึกษาจะได้รับการนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติการจากผู้ควบคุมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฝ่ายสถานฝึกประสบการณ์และอาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาดนตรีอย่างดี ในขั้นตอนสุดท้ายของการฝึกพบว่า กระบวนการในการประมวลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความชัดเจนและรูปแบบที่แน่นอน ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนวิชาเอกดนตรีควรที่จะมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยการฝึกงาน เพื่อเป็นการวัดผลและประเมินผลที่ดียิ่ง ผู้เรียนที่มาเข้าระบบก็จะมีภาวะกระตือรือร้นเพราะต้องพบความท้าทายใหม่ในการสร้างงานด้วยตนเองเพื่อเป็นเครื่องพิสูจน์ความพร้อมในการสำเร็จการศึกษาทางดนตรีในระดับปริญญาตรี

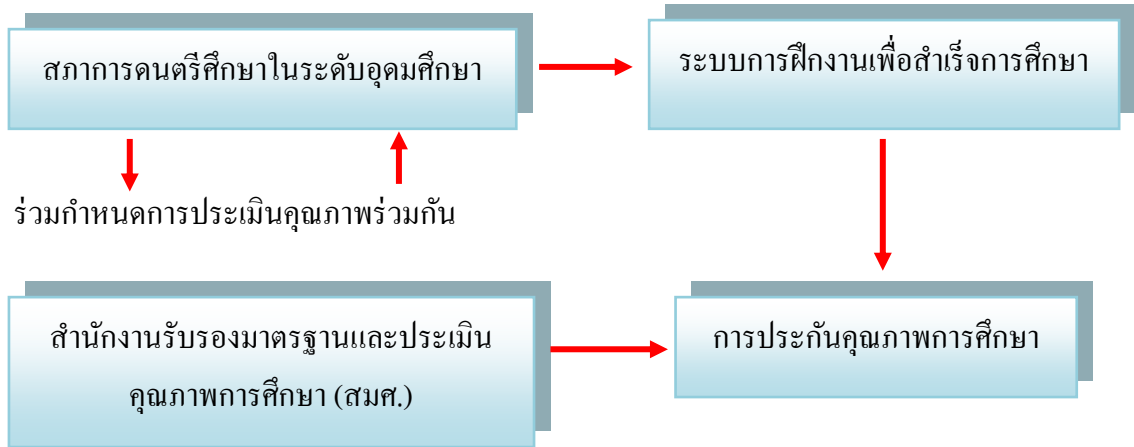
(3) แนวโน้มการผลิตครูดนตรียุคใหม่เพื่อสร้างผู้สนับสนุนทางวิชาชีพดนตรี ตามประวัติพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการสนับสนุนการผลิตครูดนตรีเป็นอันดับแรกของการจัดการศึกษาด้านดนตรี ซึ่งในระยะต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นสาขาดนตรีต่าง ๆ แยกแขนงออกมา เช่น สาขาดนตรีปฏิบัติ สาขาดนตรีธุรกิจ สาขาการบริหารจัดการดนตรี สาขาเทคโนโลยีดนตรี สาขาการประพันธ์เพลง เป็นต้น ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาดนตรีหลายแห่งที่มีการเปิดการเรียนการสอนดนตรีในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในหลายสาขา โดยมุ่งเน้นไปที่การผลิตบัณฑิตทางวิชาชีพดนตรีโดยตรง ซึ่งสาขาที่ยังมีความจำเป็นต้องผลิตบัณฑิตอยู่คือ ครูดนตรี เนื่องจากเป็นบุคลากรสำคัญที่ช่วยในการสร้างผู้สนับสนุนทางดนตรีอย่างแท้จริง อันจะมีส่วนช่วยให้ผู้ที่ทำงานด้านสายวิชาชีพดนตรีสามารถดำรงอาชีพทางดนตรีได้ การที่ครูดนตรีสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้วนั้นยังต้องทำหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งของครูดนตรี คือ การสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนดนตรี สร้างผู้ฟังดนตรีที่มีคุณภาพ ให้นักเรียนเป็นประโยชน์ของการดนตรีและคุณค่าของดนตรีที่มีต่อมนุษย์ เมื่อนักเรียนเหล่านี้ได้มีความซาบซึ้งในคุณค่าของดนตรีแล้วเขาก็จะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและส่งคุณค่าประโยชน์กลับมาสู่วงการดนตรีในภาพรวม กล่าวคือ เป็นผู้สนับสนุนการศึกษาทางด้านดนตรี สนับสนุนให้ครูดนตรีได้รับความสำคัญทัดเทียมกับวิชาอื่น ๆ สนับสนุนงบประมาณในด้านการเรียนการสอน สนับสนุนผลงานทางดนตรีที่มีคุณภาพ สนับสนุนการแสดงดนตรีโดยนักดนตรีที่มีคุณภาพ สนับสนุนให้บุตรหลานได้เรียนดนตรี สนับสนุนกิจกรรมทาง

ดนตรีอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในทุกทางที่สามารถพึงทำได้ ดังนั้น งานของครูดนตรียุคใหม่จึงมีความสำคัญยิ่งที่ต้องให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักคุณค่า สร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาดนตรี

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นมาในอนาคตจากการผลิตครูดนตรียุคใหม่ของสถาบันอุดมศึกษา คือ คุณภาพของบัณฑิตในแต่ละสถาบันที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลพวงมาจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่หลักสูตรการศึกษาที่แต่ละสถาบันการศึกษาต่างจัดการกันเอง บุคลากรในสถาบันที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสอนดนตรีที่แตกต่างกัน การคัดเลือกผู้เรียนก่อนเข้ารับการศึกษ การปรับทัศนคติผู้เรียนให้มีความรู้สึกลึกซึ้งในความเป็นครู มีจรรยาบรรณในวิชาชีพซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะผู้เรียนทางสายครูในปัจจุบันมักจะทำให้ความสำคัญในการเลือกการศึกษาต่อด้านครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ไว้อันดับท้าย เนื่องจากมีความรัก ความถนัดทางด้านการเล่นดนตรีเป็นพื้นฐาน จึงมุ่งที่จะไปทางด้านเป็นศิลปิน หรือ ผู้ทำงานดนตรีด้านอื่น ๆ เป็นหลัก ดังนั้น กระบวนการสำคัญที่จำเป็นต้องมี คือ การแนะแนวทางการศึกษา เพื่อให้ผู้ที่จะสมัครเข้ามาเรียนเกิดความเข้าใจ รู้จักตนเองว่าเป็นผู้รักอาชีพความเป็นครูดนตรีอย่างแท้จริงหรือไม่

แนวโน้มที่ควรเป็นไป คือ ทางด้านสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ทางดนตรี และทางด้านการแนะแนวทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน สำหรับทางด้านสถาบันการศึกษาต้องมีการตระหนักในกระบวนการผลิตบัณฑิตเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ ต้องมีเครือข่ายการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือมาการจัดสมาคมครูดนตรีในระดับอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ เช่น รูปแบบสมาคมการศึกษาดนตรีแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา The National Association for Music Education (NAfME) ที่รวมเอาบุคลากรทางการศึกษาดนตรีได้มาแสดงความเห็นในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอนดนตรีร่วมกันและมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการศึกษาดนตรีศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหากประเทศไทยได้มีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษามากขึ้น ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน มีการพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตให้เป็นทิศทางเดียวกัน ส่วนทางด้านการแนะแนวทางการศึกษาดนตรีให้กับผู้เรียนนั้น นับได้ว่าเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สถาบันอุดมศึกษาต้องทำความร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ในการเข้าไปแนะแนวทางการศึกษาต่อทางครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ทางดนตรี กับกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจ เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทาง แนวการปฏิบัติตัวเพื่อเตรียมศึกษาต่อ และแนวทางการประกอบอาชีพ เข้าใจถึงบทบาทความสำคัญของวิชาชีพครูดนตรี เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีความตั้งใจจริงในการประกอบอาชีพทางด้านดนตรีศึกษา ซึ่งจะเป็นการง่ายต่อการสร้างจรรยาบรรณในวิชาชีพครูดนตรี ซึ่งมีความสำคัญทัดเทียมความรู้ ความสามารถทางด้านดนตรีของผู้เรียน

แนวโน้มการจัดการดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา

แผนภาพที่ 5.2 แสดงแนวโน้มการจัดการดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากโมเดลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สภาการดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมาจากผู้แทนคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีเป็นวิชาเอก ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ประเมินคุณภาพร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งผู้เรียนในระบบต้องได้รับการฝึกงานประสบการณ์ทางวิชาชีพดนตรีซึ่งรับรองโดยสภาการดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา และใช้เกณฑ์ทั้ง 2 ทางในการประกันคุณภาพการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษา

5.2 การศึกษานอกระบบ

เนื่องด้วยการศึกษาในระบบโรงเรียนสามัญของประเทศไทยไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนดนตรีของผู้เรียนซึ่งมีความต้องการเรียนปฏิบัติดนตรีได้อันเนื่องมาจากปัญหาความไม่พร้อมของอาคาร สถานที่ เครื่องดนตรีและอุปกรณ์ ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนในการสอนทักษะทางการบรรเลงดนตรี ทั้งในเชิงของการปฏิบัติเครื่องดนตรี การขับร้อง หรือกิจกรรมดนตรี ต่าง ๆ จึงทำให้มีสถาบันการดนตรีเอกชน และครูดนตรีที่มีความสามารถรับสอนดนตรีเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนกลุ่มนี้ กิจกรรมการศึกษาทางดนตรีนอกระบบนี้ได้รับความนิยมมาเป็นเวลานาน และมีแนวโน้มในการขยายตัวทางธุรกิจการศึกษาดนตรีอย่างมาก ซึ่งดนตรีศึกษาในประเทศไทยที่มีการจัดการรูปแบบการศึกษานอกระบบนี้ สามารถแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ คือ โรงเรียนดนตรีในความ

ควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ โครงการบริการวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา และการทดสอบมาตรฐานดนตรีของสถาบันดนตรีต่างประเทศ และในประเทศ

5.2.1 โรงเรียนดนตรีในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ

สภาพของโรงเรียนดนตรีในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการที่ผ่านมา ลักษณะของการจัดการศึกษาดนตรีนอกระบบนี้ เป็นที่รู้จักในสังคมไทยว่า โรงเรียนดนตรี ซึ่งจัดอยู่ในโรงเรียนเอกชน เดิมอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาชื่อว่า โรงเรียนเอกชน มาตรา 15 (2) ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ และพัฒนามาเป็น โรงเรียนนอกระบบ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 อยู่ในความดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนจะเปิดได้นั้นต้องมีความพร้อมในทางหลักสูตร บุคลากร สถานที่ ระบบการจัดการ ตามคุณลักษณะที่ประกาศไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา นอกเหนือจากลักษณะการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนดนตรีแล้ว ยังมีสถาบันระดับอุดมศึกษาที่เปิดโครงการบริการทางวิชาการดนตรีที่โดดเด่นและมีความสำคัญมาก คือ โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล นอกจากนั้นบางสถาบันที่ทำการเรียนการสอนดนตรีที่ไม่ได้เปิดเป็นโรงเรียนดนตรี แต่ใช้คำว่า สตูดิโอ (Studio) ก็มีปรากฏอยู่มากมาย ซึ่งสอนโดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเครื่องดนตรี ก็สามารถสร้างนักเรียนให้มีความสามารถสูงได้ หรือบางครั้งการเรียนการสอนที่บ้าน หรือ เรียนเป็นการส่วนตัวกับครูผู้สอนที่ไม่ได้สังกัดสถาบันใด ก็มีปรากฏอยู่ในการเรียนดนตรีนอกระบบและตามอสังขาคัยในสังคมไทย

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในลักษณะของสถาบันดนตรีนั้น หลักสูตรการเรียนดนตรีของการเรียนดนตรีนอกระบบ นับว่าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความสามารถและส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้แก่ผู้เรียน เป็นตัวนำทิศทางการเรียนรู้ทางดนตรีให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดนตรีมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการเรียนดนตรีอย่างมีมาตรฐาน ซึ่งหลักสูตร ที่สถาบันต่าง ๆ ได้จัดขึ้นล้วนแล้วแต่มีหลักทฤษฎีในการพัฒนาการเรียนรู้ของวัยเด็กเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละแห่ง แต่ล้วนมีจุดหมายทำให้ผู้เรียนนั้นมีส่วนร่วมในการเรียนดนตรี มีความสนุก และยังช่วยผลักดันให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการปลูกฝังความรักดนตรีไปเองอย่างเป็นธรรมชาติ

หลักสูตรการเรียนดนตรีจากสถาบันสอนดนตรีจึงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ผู้ปกครองและผู้เรียนจะใช้เลือกเป็นแนวทาง เพื่อส่งเสริมการเรียนดนตรี ซึ่งพรสวรรค์และความสามารถของผู้เรียนดนตรีจะเพิ่มพูนที่สุดและเรียนรู้ได้เร็วที่สุดในวัยเด็ก และจะเป็นบันไดไปสู่ความสำเร็จของเขาเหล่านั้นในอนาคต หลักสูตรการเรียนดนตรีนอกระบบที่จะยกมาพิจารณานี้ เป็นหลักสูตรของสถาบันการดนตรี

นอกระบบในประเทศไทยที่ได้รับความนิยมจากผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียน ได้แก่ โรงเรียนดนตรีสยามกลการ, โรงเรียนจินตนาการดนตรี, โรงเรียนดนตรีมีฟ้า, สถาบันดนตรีเคพีเอ็น, และโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โรงเรียนดนตรีสยามกลการ

โรงเรียนดนตรีสยามกลการ นับว่าเป็นโรงเรียนดนตรีเอกชนแห่งแรกที่เปิดการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลอย่างเป็นทางการในประเทศไทย โดยมีจุดเริ่มมาจากการศึกษาคูงานของ ดร.ถาวร พรประภา ประธานกิตติมศักดิ์ บริษัท สยามกลการ จำกัด เมื่อครั้งไปที่ประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2508 โดยท่านได้ไปที่สถาบันดนตรียามาฮา (Yamaha Music Foundation) ซึ่งมีการเรียนการสอนดนตรีและเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องดนตรี จึงเกิดแนวคิดในการจัดโรงเรียนสอนดนตรีในประเทศไทยแห่งแรกขึ้น โดยใช้ชื่อว่า โรงเรียนดนตรีสยามกลการ ซึ่งเป็นโรงเรียนดนตรีแห่งแรกในประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2509 บริเวณถนนพระราม 1 ปทุมวัน และได้รับความนิยมจากผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาเรียนอย่างมากจนได้ขยายสาขาต่าง ๆ ทั่วประเทศกว่า 70 แห่งในปัจจุบัน เป็นที่น่าสนใจว่าโรงเรียนดนตรีสยามกลการ มีการใช้สถานที่ตั้งโรงเรียนในศูนย์การค้าชื่อดังต่าง ๆ อาทิ อาคาร Discovery Center , ศูนย์การค้า Emporium , ศูนย์การค้า Central สาขาต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งแม้จะมีค่าเช่าสถานที่ราคาสูงมาก แต่ด้วยความนิยมของการส่งบุตรหลานเรียนดนตรีของ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ทำให้โรงเรียนดำรงอยู่ได้

หลักสูตรการเรียนดนตรีของสยามกลการเป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะในช่วงวัยเด็ก โดยมีแนวคิดที่ว่าเด็กจะสามารถรับรู้ได้เร็ว มีความสามารถในการฟังตอนอายุ 3 ปี และมีการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือตามมา สถาบันได้ให้ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการเรียน กิจกรรมการสอนพัฒนาให้เด็กมีใจรักในการร้องเพลง การแสดงทางดนตรีด้วยตัวของเขาเอง ถูกต้องตามทำนอง จังหวะ และระดับเสียง เข้าใจในโน้ตดนตรี หลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กเล็กจะเป็นตัวฝึกฝนการสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ การสร้างสรรค์งานดนตรี รู้จักการประสานเสียงอย่างถูกวิธี เพื่อให้สามารถอ่าน เล่น และแสดงออกทางความรู้สึกผ่านเสียงดนตรี ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในหลักสูตรการปฏิบัติเครื่องดนตรีอื่น ๆ ตามมา เช่น อีเลคโทน เปียโน และกีตาร์ ซึ่งเป็นหลักสูตรเครื่องดนตรีสากลที่สูงขึ้นอีกระดับ นอกจากนั้นยังมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการประพันธ์เพลง ทฤษฎีดนตรีขั้นสูง ซึ่งมีหลักสูตรที่พัฒนาจากการจัดการเรียนการสอนในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการวัดระดับทักษะความสามารถเฉพาะของสถาบันเอง โรงเรียนดนตรีสยามกลการได้ส่งเสริมกิจกรรมด้านดนตรี เช่น การประกวดแข่งขันดนตรีหลายรายการ พร้อมกับการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดทั้งการขาย

เครื่องดนตรี และการขายคอร์สเรียนดนตรีที่มีระบบแบบแผน ซึ่งเป็นต้นแบบในโรงเรียนดนตรีเอกชนหลายโรงเรียนได้ใช้เป็นตัวอย่างในการบริหารจัดการทางด้านการตลาดโรงเรียนดนตรีด้วย

โรงเรียนจินตการดนตรี

เป็นสถาบันหนึ่งที่มีการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กและบุคคลทั่วไป ซึ่งหลักสูตรที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับเด็ก เป็นหลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย มีชื่อว่า หลักสูตร “ร้อง เล่น เต้น ฟัง” หลักสูตรนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดโปรแกรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ในการเรียนแต่ละครั้งจะมุ่งเน้นให้เด็กได้สนุกสนานเพลิดเพลินไปกับดนตรี ซึ่งกิจกรรมการเรียนเหล่านี้ประกอบไปด้วย การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายขั้นพื้นฐาน ไปกับเสียงดนตรี ประกอบกับจังหวะสนุกสนานกับเกมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ออกแบบมาเพื่อปลูกฝังสาระทางดนตรีลงไปในตัวเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ความรู้สึกที่เด็กมีต่อการเรียน ดนตรียังมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก ถ้าเด็กได้มีโอกาสเรียนรู้กับหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะด้านการฟัง การเปล่งเสียงร้อง การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง และการใช้เครื่องดนตรีอย่างง่ายๆ ตามลำดับขั้นตอนร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่มก็จะส่งผลให้เด็กได้รับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ และการเรียนอย่างมีระบบตามพัฒนาการของวัยได้อย่างเต็มที่ การปรับทฤษฎี การร้องเพลงโดยใช้สัญลักษณ์มือของโคดาโย (Kodaly) เป็นการเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้มีความต่างกันของระดับเสียง ตั้งแต่โน้ตตัว โด-ใช้มือจับหัวเข่า เร-ใช้มือแตะต้นขา มิ-ใช้มือแตะสีข้าง ฟา-ใช้มือจับเอว ซอล-ใช้มือแตะกลางอก ลา-ใช้มือแตะไหล่ ที-ใช้มือจับหู โดสูง-ใช้มือแตะกระหม่อม ผสมผสานกับการเคลื่อนไหวร่างกายแบบ Eurhythmic ของดัลโครซ (Dalcroze) และเครื่องดนตรีของออร์ฟในเรื่องของระดับเสียง กิจกรรมการเรียนดนตรีนั้นครอบคลุมพัฒนาการทางด้านดนตรีและพัฒนาการทางด้านร่างกายทุกด้านแบบเท่าเทียมกัน

จุดเด่นของหลักสูตรนี้คือ นักเรียนจะค้นพบความสามารถ พรสวรรค์ที่เกิดจากการฝึกฝนและเมื่อได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้องแล้ว เด็กจะเกิดความรักในดนตรีที่มีอยู่ในตัวเอง การเรียนเป็นกลุ่มยังช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีสังคมและสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนๆ โดยรูปแบบเพลงและแนวทำนอง จังหวะในหลักสูตรนี้ จะสร้างขึ้นจากความคิดและจินตนาการของเด็ก การใช้ถ้อยคำที่เรียบง่าย กิจกรรมต่างๆล้วนมีรูปแบบที่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อมกับการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างทัศนคติ ปลูกฝังวินัยและสุนทรีย์ทางดนตรี การจัดหลักสูตรคล้ายคลึงกับการจัดหลักสูตรมาตรฐาน ด้านทักษะดนตรีนานาชาติ (Performance Standards for Music ของ MENC = Music Educators National Conference) ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์หลักสูตรหนึ่ง ซึ่งนอกเหนือจาก

การเรียนในระดับชั้นปฐมวัยนี้ ทางโรงเรียนยังได้เปิดการเรียนการสอนปฏิบัติดนตรีในแต่ละเครื่องดนตรีตั้งแต่พื้นฐานถึงระดับสูงอีกด้วย

โรงเรียนดนตรีมีฟ้า

เป็นโรงเรียนสอนดนตรีที่มุ่งเน้นความรู้พื้นฐานทางด้านดนตรีให้มากขึ้น มีหลักสูตรที่ผสมผสานระหว่างคนต่างชาติและคนไทย เป็นสถาบันที่เปิดดำเนินการในลักษณะกึ่งบริษัท โดยการแยกออกมาเป็นโรงเรียนสอนดนตรีซึ่งมีสังกัดค่ายเทป บริษัท จี เอ็ม เอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทธุรกิจบันเทิงทางดนตรีชั้นนำของประเทศไทย การจัดหลักสูตรมีแนวทางเดียวกันกับการจัดโปรแกรมดนตรีภาคบังคับของประเทศอังกฤษ ในเรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีทางการฝึกทักษะและปฏิบัติดนตรี ตลอดจนการนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยของสถาบันดนตรีมีฟ้า ทางสถาบันเรียกหลักสูตรนี้ว่า “Early Childhood” มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดกิจกรรมให้กับเด็กเล็กในอนุบาล ให้เด็กได้มีความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับการเรียนดนตรี อีกทั้งยังสอดแทรกเนื้อหาทางทฤษฎีดนตรีเบื้องต้นไปในขณะเดียวกัน และยังเป็นการเล่นลูกฟังก่อนคิด ทำให้เด็กมีความสุขและเกิดความรักในดนตรี กิจกรรมโดยทั่วไปของหลักสูตร คือ กิจกรรมการฟัง การร้องเพลง การเคลื่อนไหว การอ่านสัญลักษณ์ง่ายๆ เพื่อการเล่นเครื่องดนตรี ส่วนกิจกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นกิจกรรมพิเศษที่ครูจะมีส่วนช่วยในการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เด็ก ซึ่งจะขึ้นอยู่กับบทเรียนและครูผู้สอน ในหลักสูตรจะเน้นการร้องเพลง ซึ่งเด็กสามารถออกเสียงและร้องในใจได้เป็นอย่างดี การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และเน้นการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาร่างกายของเด็กเป็นหลัก

จุดประสงค์หลักของโปรแกรม คือ การพัฒนาการได้ยินภายใน (Inner hearing) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเรียนดนตรี โดยมีการใช้วิธีการสอนของโคดาไล เน้นทฤษฎีการขับร้องโดยใช้สัญลักษณ์มือของโคดาไล (Kodaly) ระบบ Solfa และสัญญาณมือ ใช้สัญลักษณ์แสดงจังหวะแทนการอ่านโน้ตเบื้องต้น เป็นการฝึกก่อนที่จะเรียนเครื่องดนตรี อีกทั้งยังเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับ Eurhythmic ของดาลโครซ (Dalcroze) และการใช้ชี้นระนาดซึ่งเลียนแบบเครื่องดนตรีของออร์ฟในเรื่องของระดับเสียง เป็นสื่อการสอนทำให้เด็กรู้จักจังหวะและเครื่องดนตรี มีการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตรงตามจังหวะและมีความกล้าแสดงออก ปัจจุบันทางสถาบันมีความร่วมมือกับโรงเรียนอนุบาลในเครือข่าย ได้ดำเนินการนำหลักสูตรออกไปใช้ในโรงเรียนอนุบาลทั่วไป ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน หลักสูตรการเรียนดนตรีของสถาบันดนตรีมีฟ้า มีการเปิดสอนสำหรับเด็กและบุคคลทั่วไปที่สนใจ เพื่อพัฒนาพื้นฐานและความสามารถทางด้านดนตรีให้มีประสิทธิภาพ และมีการเรียนการสอนการปฏิบัติดนตรีตั้งแต่ระดับพื้นฐานถึงระดับสูง

สถาบันดนตรีเคพีเอ็น

หลักสูตรและเนื้อหาการเรียนดนตรีของสถาบันเคพีเอ็น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนดนตรีด้วยวิธีการใหม่ โดยสถาบันได้ใช้หลักสูตรของชาวต่างชาติโดยหลักสูตรที่ใช้ได้ขอลิขสิทธิ์ Music for Little Mozart (MLM) มาจาก Alfred Publishing Inc. USA. ประเทศสหรัฐอเมริกา หลักสูตรนี้ได้รับการแพร่หลายทั้งในยุโรปและเอเชียเพราะเป็นหลักสูตรพิเศษที่ได้รับการประยุกต์มาจากหลักสูตรชั้นนำต่างๆทั่วโลก หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยของสถาบันดนตรีเคพีเอ็น เป็นการเรียนรวมกลุ่มโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม มุ่งเน้นให้เด็กได้สนุกสนานเพลิดเพลินไปกับการเรียนดนตรี เน้นการเล่นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด พร้อมกันนั้นก็ได้พัฒนาทักษะไปพร้อมๆกัน ในหลักสูตรถูกออกแบบมาเพื่อการฝึกฝน การเล่นดนตรีและความสนุกสนานควบคู่กันไป ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางโครงสร้างของดนตรี มีการเสริมสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์และทฤษฎีดนตรีซึ่งเป็นสาระทางดนตรีที่สำคัญควบคู่กันไปอีกด้วย โดยกิจกรรมทั่วไปของหลักสูตร ประกอบไปด้วยการฟังเพลง ร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายเป็นหลัก มีการใช้นิทานที่มีตัวละคร ตุ๊กตาหมี (Beethoven Bear) และตุ๊กตาค้างคาว (Mozart Mouse) เป็นสื่อในการนำเด็กนักเรียนเข้าสู่บทเรียนต่างๆ เน้นกิจกรรมเกี่ยวกับ Eurhythmic ของดัลโครซ (Dalcroze) การเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมงนั้นผู้ปกครองจะนั่งเรียนอยู่กับเด็กนักเรียนประจำเครื่องดนตรีของแต่ละคน โดยในชั้นเรียนจะเป็นเด็กอายุระหว่าง 3-6 ขวบ เข้าเรียนกับผู้ปกครอง และมีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 6 คน ซึ่งหลักสูตรของสถาบันดนตรีเคพีเอ็นเป็นหลักสูตรลักษณะพิเศษจากสหรัฐอเมริกาและคล้ายคลึงกับหลักสูตร JMC ของโรงเรียนดนตรีสยามกลการ นอกจากนั้นแล้วทางสถาบันยังมีการมุ่งเน้นการทำตลาดทางธุรกิจโรงเรียนดนตรี โดยการจัดการประกวดแข่งขันการร้องเพลง และใช้ศิลปินที่ชนะเลิศการร้องเพลงเป็นบุคคลในการโฆษณาการเรียนดนตรีด้วย มีการจัดหลักสูตรการสอนปฏิบัติดนตรีเช่นเดียวกับโรงเรียนดนตรีเอกชนทั่วไป แต่มีความแตกต่างทางด้านการสอนดนตรีที่เน้นแนวที่วัยรุ่นชื่นชอบ (popular music) ในการทำการตลาดด้วย

จากความรู้เกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนดนตรีเอกชนที่กล่าวมานี้ จัดเป็นธุรกิจทางการศึกษาที่ได้รับความนิยมมากและแพร่หลายในสังคมไทย ดังงานวิจัยของ รติกร รัชชชัยพงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาโรงเรียนดนตรีในระบบแฟรนไชส์ กรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีสยามกลการ สถาบันดนตรียามาฮ่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากในระบบแฟรนไชส์ซึ่งตัวแปรที่สอดคล้องต่อความพึงพอใจได้แก่ หลักสูตร การบริการหลังการขาย การวัดผลและประเมินผลการสอบ การอบรมพนักงานและครู การตลาดที่สม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมแข่งขัน ผลประโยชน์จากการจำหน่ายเครื่องดนตรีและการให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนดนตรีเอกชนเป็นธุรกิจทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ประสบความสำเร็จ และ

สามารถสังเกตได้ว่ามีความมุ่งมั่นในการให้ศึกษาในระดับปฐมวัยอย่างมาก ซึ่งเป็นการพัฒนาการสอนดนตรีในระยะเริ่มต้นของผู้เรียนดนตรีในประเทศไทย ดังนั้นผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ต่างมุ่งหวังให้บุตรหลานของตนมีประสบการณ์ทางการเรียนดนตรี ไม่เพียงแต่มีความรู้ความสามารถทางดนตรี และผู้ปกครองรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของดนตรีจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพเด็กด้วยดนตรี เช่น การเข้าสังคมของเด็ก การฝึกการกล้าแสดงออกของเด็ก ฝึกการทำงานของระบบสมองและพัฒนาการของร่างกาย ฝึกสมาธิการควบคุมอารมณ์ ฯลฯ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่โรงเรียนดนตรีเอกชนต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาระบบการศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาบุคลากรในระบบการศึกษาให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ พัฒนาศักยภาพทางด้านความรู้ ความสามารถ และการถ่ายทอดการสอนให้มีคุณภาพ

แนวโน้มของโรงเรียนดนตรีเอกชนในอนาคต จะได้รับการปรับปรุงหลักสูตรขึ้นใหม่ ด้วยความสามารถของครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูที่มีความเชี่ยวชาญในเครื่องดนตรีแต่ละประเภท หรือ ผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาคุณวุฒิ และประสบการณ์จะมีโอกาสนำเสนอวิธีการสอนแบบใหม่ การใช้สื่อการสอนดนตรี ตำราเรียนแบบใหม่ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้ก้าวทันแห่งโลกทางเทคโนโลยีและความนิยมการบริโภคดนตรีของสังคมในยุคใหม่ มีการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิจัย ดังเช่นงานวิจัยของ วรพรรณ ศีระวรรมงคล เรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรวิชากีตาร์สำหรับเด็ก Junior Guitar Course หลักสูตร Yamaha Music Foundation ประเทศญี่ปุ่นในโรงเรียนดนตรีสยามกลการ สถาบันดนตรียามาฮา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรวิชากีตาร์สำหรับเด็กมีความเหมาะสมกับการใช้สอนผู้เรียนช่วงอายุ 8-10 ปีที่เป็นเด็กไทย แต่ด้านเนื้อหาที่เป็นเพลงต่างประเทศที่นำมาใช้ในทักษะการฟังและการร้องไม่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นเด็กไทย ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อความเหมาะสมกับการเรียนการสอน การปรับปรุงหลักสูตรเพื่อความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนดนตรีเอกชน จึงมีความสำคัญและต้องได้รับความสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยควรตั้งทีมงานผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรี โดยเฉพาะขึ้นมาพิจารณา และให้โอกาสโรงเรียนได้นำเสนอข้อดีของการปรับปรุงหลักสูตร หรือ การสร้างหลักสูตรใหม่ พิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้ ความพร้อมของโรงเรียนทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ และครูผู้สอน เพื่อให้เกิดการจัดการทางการสอนดนตรีที่มีความหลากหลายและทันสมัยเกิดขึ้น

โรงเรียนดนตรีเอกชนยุคใหม่ ต้องเป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดตั้งโครงการพัฒนาความสามารถผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สามารถมีการพิจารณาให้ผลการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการและส่งผลไปยัง

โรงเรียนต้นสังกัดของผู้เรียนได้ ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนดนตรีที่มีจำนวนมาก ได้ใช้ผลการเรียนของโรงเรียนดนตรีเอกชนในรายวิชาดนตรีของโรงเรียนสามัญด้วย ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความขยันหมั่นเพียรมากขึ้น และโรงเรียนดนตรีเอกชนก็จะมีลูกค้าประจำมากขึ้น ทำให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพครูดนตรีนอกระบบมากขึ้น

5.2.2 โครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา

โครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ทางดนตรีที่สำคัญแห่งหนึ่งของการเรียนดนตรีตามอัธยาศัย ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาในวิชาดนตรีทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติในสาขาที่มีความต้องการได้ และมีความเป็นวิชาการที่เชื่อถือด้วยการมี ผู้ทรงคุณวุฒิในการเขียนหลักสูตร กำหนดแผนการเรียนการสอน การคัดเลือกบุคลากรในการสอน การวัดผลประเมินทางการเรียนดนตรี โครงการบริการทางวิชาการดนตรีมีอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ต่าง ๆ หลายแห่ง บางแห่งก็มีการจัดการในช่วงระยะเวลาที่สั้น บางแห่งก็มีการบริหารงานที่ ต่อเนื่อง ดังตัวอย่างของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่จะนำเสนอต่อไปนี้

โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ชื่อเต็มของสถาบันคือ “โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล” มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Music Campus for General Public, College of Music, Mahidol University” ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2538 แล้วเสร็จเปิดโครงการเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2538 เพื่อการศึกษาค้นคว้าความสามารถ ความถนัดทางดนตรีของเด็ก ภายใต้งานวิจัยเรื่องพรสวรรค์ศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นโครงการการศึกษาดนตรีที่เปิดทำการเรียนการสอนเพื่อบุคคลภายนอกที่มีความสนใจศึกษาดนตรีได้มีโอกาสศึกษาความรู้ นับเป็นโครงการดนตรีที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งแรกในประเทศที่เปิดโครงการลักษณะนี้ ซึ่งเปิดรับผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็กเล็กไปจนไม่จำกัดอายุที่อยากจะเรียนดนตรีเพื่อฝึกฝนทักษะเครื่องดนตรี เพื่อการเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาต่อทางดนตรี เพื่อการสอบเทียบเกรดทางดนตรี หรือ เพื่อเป็นงานอดิเรก เพื่อความสุข โดยมีปรัชญาว่า “ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต” หมายถึง เมื่อได้ศึกษาดนตรีแล้วสามารถนำดนตรีไปใช้พัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคม ได้ตราบเท่าชั่วชีวิต

ระบบการเรียนส่วนใหญ่จัดให้เรียนแบบตัวต่อตัว เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการดนตรี สอนการศึกษาดนตรีทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติเครื่องดนตรีในทุกเครื่องมือ ทั้งดนตรี

ไทยและดนตรีสากล และไม่จำกัดประเภทของดนตรี ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้เป็นรายชั่วโมง สัปดาห์ รายเดือน และรายภาคการศึกษาขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดสอน วิชาดนตรีทุกเครื่องมือ ทุกระดับชั้น มีการจัดกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ ที่หลากหลายควบคู่กัน เช่น การจัดการแสดงดนตรี การจัดอบรมดนตรีต่าง ๆ ทั้งวิชาการและเชิงปฏิบัติการ เป็นแหล่งข้อมูลวิชาการ ทางดนตรีเพื่อการค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ เช่น โน้ตเพลง วารสาร คู่มือการเล่นดนตรี เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นสถานที่เรียนสำหรับผู้ต้องการเตรียมความพร้อมทางดนตรีในการศึกษาดนตรีระดับวิชาชีพต่อไป โดยปัจจุบันทางโครงการได้มีที่ตั้งในศูนย์สรรพสินค้า 3 แห่ง คือ ศูนย์สรรพสินค้าซีคอนสแควร์(ศรีนครินทร์) ศูนย์การค้าสยามพารากอน และศูนย์สรรพสินค้าซีคอนสแควร์(บางแค) ซึ่งได้รับความนิยมนักเรียนและผู้ปกครองมาลงทะเบียนเรียนกันมาก ส่วนหนึ่งของผู้เรียนมีความประสงค์ ต้องการศึกษาด้านดนตรีอย่างจริงจังที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขต ศาลายา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาดนตรีในระบบชั้นนำของประเทศไทย

โครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการให้ การศึกษานอกเหนือจากที่โรงเรียนสามัญจะให้การเรียนการสอนดนตรีแก่นักเรียน ดังที่งานวิจัย ของ เมทินี เตชะวิทยากุล ได้วิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนดนตรี ตามโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งแสดง ให้เห็นว่า ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการเรียนดนตรี และต่อการดำเนินงาน ตามวัตถุประสงค์ของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปอยู่ในระดับสูง ดังนั้นแสดงว่า ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในการให้การศึกษาของโครงการบริการวิชาการทางดนตรีของ สถาบันอุดมศึกษามากกว่าแหล่งความรู้ดนตรีอื่น ๆ เพราะมีระบบการบริหารจัดการทางการเรียน การสอนดนตรีที่ชัดเจนกว่า มีงบประมาณ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญวิธีการสอนและการจัด กิจกรรมทางดนตรีโดยเฉพาะ ดังนั้น จึงสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความสนใจและ ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างจริงจังได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเพิ่มพูนความสามารถทางดนตรีได้ อย่างเต็มศักยภาพ ดังเห็นได้จากงานวิจัยของ สุกัญญา เตชะวโร เรื่อง การศึกษากลวิธีการสร้าง แรงจูงใจของครูเปียโนในโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้แสดงให้เห็นว่า ครูเปียโนในโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทุกคนมีความรู้ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า รวมทั้งผ่านการอบรมทางด้านดนตรีเป็นอย่างดี นอกเหนือจากนั้นยังมีประสบการณ์ในการสอน มากกว่า 5 ปี จากงานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า โครงการบริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา มี บุคลากรที่มีความสามารถและความพร้อมในการ ในการถ่ายทอดการสอนทางด้านปฏิบัติดนตรี มากกว่าแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ นอกโรงเรียน

ด้วยความพร้อมทางด้านวิชาการและบุคลากรทางดนตรีของโครงการบริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะมีบทบาทร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในการเป็นผู้นำในการสร้างเกณฑ์วัดผลและประเมินผลทางดนตรีในแต่ละรายวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี เนื่องจากมีบุคลากรทางการศึกษาดนตรี ผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีอยู่จำนวนมาก เพื่อส่งเสริมการศึกษาดนตรีนอกระบบ และเชื่อมโยงให้สนับสนุนกับการศึกษาดนตรีในระบบการศึกษามากขึ้น ดังจะเห็นจากงานวิจัยของ สิตา บุณนาค เรื่อง ความคิดเห็นของครูสอนเปียโน ในโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อการวัดผลและประเมินผลวิชาเปียโน ที่แสดงว่า ครูมีความรู้ในการวัดผลและประเมินผลในรายวิชาเปียโนในระดับสูง และต้องการพัฒนาเองในการวัดผลและประเมินผลในการสอนเปียโน จากวิจัยนี้จึงแสดงว่า ครูดนตรีในโครงการบริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษาและได้มีวิธีการในการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติเครื่องดนตรีอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากเกิดความร่วมมือในการสร้างมาตรฐานแบบทดสอบทางการศึกษาดนตรี หรือ การสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางดนตรีที่มีความเหมาะสมเกิดขึ้นในประเทศไทยโดยสถาบันอุดมศึกษาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ จึงน่าจะเป็นผลดีต่อการจัดการศึกษาดนตรีของประเทศไทยในภาพรวม เนื่องจากครูผู้สอน หรือ สถาบันดนตรีต่าง ๆ จะมีทิศทางในการจัดการศึกษาดนตรีให้กับนักเรียน มีเกณฑ์การวัดผลทางดนตรีที่เป็นกลางและได้รับการยอมรับ ซึ่งในปัจจุบันแม้ว่า โครงการบริการวิชาการทางดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดทำเกณฑ์ไปบ้างแล้ว แต่ก็ยังเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละสถาบัน ยังไม่มีความร่วมมือในการสร้างเกณฑ์การวัดผลที่เป็นกลางร่วมกัน

5.2.3 การทดสอบมาตรฐานดนตรีของสถาบันดนตรีต่างประเทศ และในประเทศ

การทดสอบทางดนตรีที่เป็นที่นิยมมากของผู้เรียนดนตรีนอกระบบ คือ การสอบเทียบเกรดทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติดนตรี ซึ่งข้อดีคือ การได้ทดสอบความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นการวัดผลประเมินผลทั้งทางปฏิบัติดนตรีและทฤษฎีดนตรี ซึ่งโดยปรกติจะมีการจัดสอบแยกกัน และมีความเข้มข้นต่างกันไปถึง 8 ระดับ หรือ 8 เกรด ซึ่งในแต่ละระดับ สถาบันดนตรีจะจัดชุดของหลักสูตร และเพลงทดสอบ ให้ผู้ทดสอบได้เลือกสอบ และเตรียมความพร้อมนอกเหนือจากการปฏิบัติบทเพลงแล้ว ผู้ทดสอบต้องเตรียมความพร้อมอย่างอื่น ๆ ด้วย เช่น การฝึกโสตประสาท (Ear Training) การถามตอบ (Viva Voce) การบรรเลงจากโน้ตในทันที (Sight Reading) ซึ่งส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยเติมเต็มความเป็นนักดนตรีที่สมบูรณ์ได้ การวัดผลและการประเมินผลของการสอบเกรด ก็เป็นมาตรฐานสากลที่ปฏิบัติเช่นเดียวกันทั่วโลก ซึ่งเป็นการ

ประเมินผลการเรียนที่ดีวิธีหนึ่ง แต่ก็มีข้อเสียของการสอบเทียบเกรดดนตรีอยู่บ้าง ซึ่งอาจจะเกิดจากการเข้าใจผิดถึงกระบวนการเรียนรู้ดนตรี เพราะมีผู้ปกครอง ครู และนักเรียนบางคนมุ่งหวังในการสอบเทียบเกรด โดยเรียนเพลงเฉพาะ 2-3 เพลงที่ต้องเลือกสอบเท่านั้น ซึ่งในการเรียนดนตรีเด็กควรได้เรียนรู้บทเพลงต่าง ๆ หลากหลายอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และความคาดหวังในการสอบอาจทำให้เด็กเกิดอาการเครียดได้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องพิจารณาว่าเด็กมีความพร้อม และมีเวลาเตรียมตัวพอหรือไม่ มีความสามารถและทักษะอยู่ในระดับที่ตนต้องการทดสอบ มีความปรารถนาในการทดสอบด้วยตัวเอง สร้างแรงเสริมจูงใจให้เด็กเข้าร่วมการทดสอบ และยอมรับผลการทดสอบนั้นเพื่อการพัฒนาตนเองต่อไป

ศูนย์ทดสอบของสถาบันดนตรีต่างประเทศ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการวัดผลและประเมินผลการศึกษาดนตรีนอกระบบและตามอัธยาศัย เนื่องจากผู้เข้าทดสอบสามารถเลือกระดับขั้นที่ตนเองต้องการสอบวัดผลได้ โดยไม่จำกัดว่าผู้เรียนศึกษาดนตรีมาจากที่ใด ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนดนตรี สถาบันดนตรี โครงการสอนดนตรี สตูดิโอ หรือ เรียนเป็นการส่วนตัว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีอาชีพครูสอนดนตรี โดยเฉพาะการปฏิบัติเครื่องดนตรีต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย และครูที่ได้รับความนิยมมากก็มักเป็นครูที่ส่งนักเรียนเข้าทดสอบแล้วประสบผลสำเร็จ ดังนั้นศูนย์ทดสอบนี้ก็เป็นผลดีในแง่ของการวัดมาตรฐานทั้งผู้เรียนและวิธีการสอนของครูดนตรี

สถาบันดนตรีต่างประเทศที่ได้รับเริ่มเข้ามาตั้งศูนย์ทดสอบแรกในประเทศไทย คือ สถาบัน Trinity College of Music ในสังกัดของมหาวิทยาลัยลอนดอน ซึ่งอาจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ได้ติดต่อให้สถาบันนี้เข้ามาจัดตั้งศูนย์ทดสอบในประเทศไทย ประมาณ พ.ศ. 2501 และในปี พ.ศ. 2506 ก็เริ่มมีการทดสอบขึ้น โดยใช้สถานที่ของห้องประชุมคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะที่สอบบนเวทีนั้น อาจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ก็ได้ให้ความรู้ขั้นตอนการสอบแก่ผู้เข้าสอบไปพร้อมกันด้วย การดำเนินการสอบของ Trinity ในประเทศไทย ได้มีการย้ายสถานที่สอบไปหลายแห่งตามแต่โอกาสจะเอื้ออำนวย เช่น ใน พ.ศ. 2517 ใช้สถานที่บ้านของอาจารย์ปิยะพันธ์ สนิทวงศ์ ในซอยนานา (ซอยสุขุมวิท 3) พ.ศ. 2518 ใช้สตูดิโอในบ้านของอาจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ที่ซอยสวัสดิ์ (ซอยสุขุมวิท 31) พ.ศ. 2537 ได้จัดสอบที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยมีอาจารย์วีเชียร วรินทร์เวช เป็นผู้ดูแล บางครั้งเข้าสถานที่ของโรงแรมในการจัดสอบบ้าง ปัจจุบัน บริษัทเอดูโพรเกรส จำกัด ได้เป็นตัวแทนของศูนย์ในประเทศไทย มีที่ตั้งที่อาคารคิวเทล กรุงเทพฯ

สถาบันดนตรีต่างประเทศอีกหลายแห่งที่สังเกตเห็นว่าผู้เรียนดนตรีในประเทศไทยมีความต้องการทดสอบมาตรฐานทางดนตรี จึงเข้ามาจัดตั้งศูนย์สอบมาตรฐานดนตรีในประเทศไทยในระยะต่อมา เช่น Guildhall School of Music and Drama ซึ่งมีโรงเรียนจินตการดนตรีเป็น

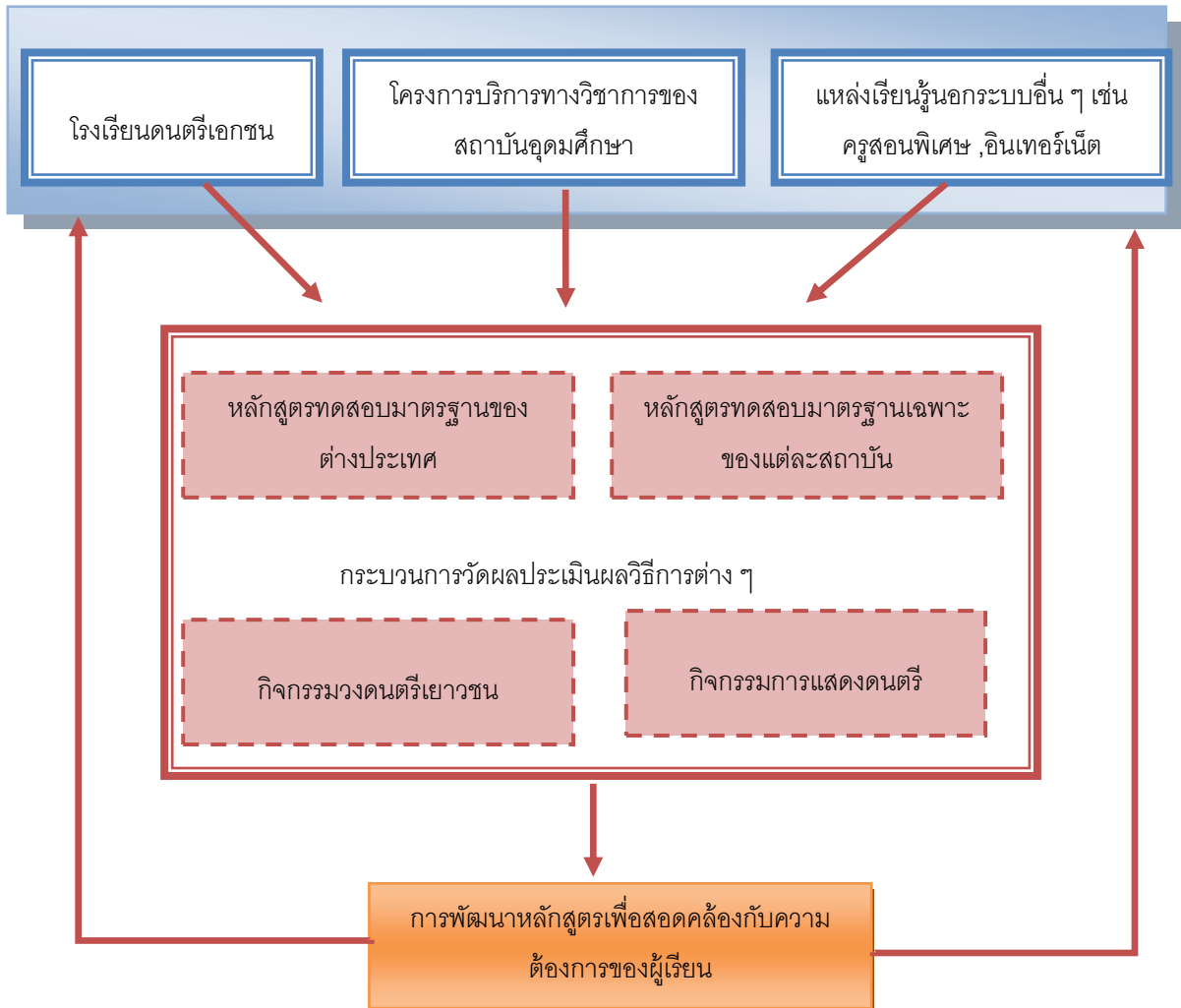
ตัวแทนจัดสอบ ปัจจุบันสถาบัน Trinity College จะรวมตัวกับ Guildhall School of Music and Drama เพื่อผลประโยชน์ในการดำเนินกิจการในชื่อว่า Trinity Guildhall examinations board นอกจากนี้ยังมีสถาบันดนตรีต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ABRSM, The Associated Board of the Royal Schools of Music มีโรงเรียนดนตรีระบิณสัน และ โรงเรียนดนตรีจุไรรัตน์ เป็นตัวแทนจัดสอบ, Australian Music Examinations Board จากประเทศออสเตรเลีย ภายหลังได้เปลี่ยนเป็น Australian And New Zealand Cultural Art Limited หรือ ANZCA ซึ่งมีโรงเรียนดนตรีบีแมส เป็นตัวแทนจัดสอบ และ London College of Music & Media, a faculty of Thames Valley University หรือ LCM โดยมี ปีเตอร์สัน เปียโน แกลเลอรี กรุงเทพฯ เป็นตัวแทนจัดสอบ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สถาบันดนตรีต่างประเทศเหล่านี้มีอิทธิพลส่วนหนึ่งกับการเรียนดนตรีของเยาวชนไทยมากพอสมควร

นอกจากสถาบันดนตรีต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้ดำเนินกิจการการจัดทดสอบมาตรฐานทางดนตรีแล้ว ยังมีสถาบันระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยได้มีการจัดโครงการทดสอบมาตรฐานทางดนตรีขึ้น ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีเช่นเดียวกัน เช่น โครงการทดสอบมาตรฐานทางทฤษฎีดนตรีสากล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งริเริ่มมาจากแนวคิดของ อาจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้มีบทบาทในการติดต่อสถาบัน Trinity College of Music เข้ามาทำการทดสอบในประเทศไทย ซึ่งท่านเล็งเห็นว่า ประเทศไทยมีการตื่นตัวทางการศึกษาดนตรีและมีบุคลากรในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดทดสอบเองแล้ว จึงได้ดำเนินการจัดหลักสูตรทดสอบมาตรฐานทางทฤษฎีดนตรีสากลขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 และดำเนินการทดสอบต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน นอกจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีโครงการทดสอบมาตรฐานทางทฤษฎีดนตรี และการปฏิบัติเครื่องดนตรี ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร่วมกับสมาคมครูดนตรี(ประเทศไทย) ได้จัดการทดสอบในปี พ.ศ. 2545 แต่ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และศูนย์สอบเทียบดนตรีของประเทศไทยที่มีแนวโน้มในการจัดการที่ประสบความสำเร็จมาก คือ ศูนย์สอบเทียบดนตรีแห่งประเทศไทย (Thailand International Music Examination: TIME) ซึ่งดำเนินงานโดย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาดนตรีที่มีความพร้อมทั้งทางด้านหลักสูตร บุคลากร และวิธีการจัดการที่เป็นระบบมีมาตรฐาน มีการจัดการทดสอบมาตรฐานทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดนตรีในทุกเครื่องมือ ซึ่งผู้เข้ารับการทดสอบสามารถนำผลการสอบไปใช้ในการศึกษาต่อที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งในระดับเตรียมอุดมดนตรีและระดับปริญญาตรีได้ ซึ่งเป็นผลประโยชน์นอกเหนือจากการได้รับประกาศนียบัตรทดสอบทางดนตรีอีกด้วย

ปัญหาของการจัดการทดสอบมาตรฐานที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต คือ ความมาตรฐานในการวัดระดับขั้นของการพิจารณา การวัดผลเกรดทางดนตรีซึ่งมีความแตกต่างในทางด้านสาระทางดนตรีที่แตกต่างกัน เช่น การกำหนดเพลงทดสอบที่มีความแตกต่างกัน มีเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบทางดนตรี เช่น การปฏิบัติบันไดเสียง การทดสอบ โสตประสาท การทดสอบความรู้ทั่วไป การทดสอบการอ่านโน้ต ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละสถาบันการศึกษา จะจัดการทดสอบขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยของหลักสูตรการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบันด้วย เช่น สถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีขึ้นเอง ก็จะมีหลักสูตรการทดสอบเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเฉพาะของสถาบันตนเอง

ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาในเรื่องความเป็นมาตรฐานในการวัดผลทางดนตรี จึงเป็นสิ่งที่ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันถึงจุดมุ่งหมายของการทดสอบมาตรฐาน เพราะจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องได้รับการวัดผลประเมินผลตามเนื้อหาการเรียนการสอนที่ได้รับ การที่มุ่งหวังให้นักเรียนเข้าร่วมการทดสอบเพื่อได้มาซึ่งใบประกาศนียบัตรทางดนตรี โดยฝึกซ้อมเพียงแต่เพลงที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการทดสอบอย่างเดียว เป็นการกีดกันโอกาสของการพัฒนาศักยภาพทางดนตรีในภาพรวม ซึ่งเด็กควรได้เรียนรู้เพลงต่าง ๆ และองค์ประกอบสาระต่าง ๆ ทางดนตรีที่เป็นขั้นตอนและหลากหลาย การทดสอบจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในขั้นตอนของการพัฒนาศักยภาพทางดนตรีให้สมบูรณ์ขึ้น แต่ไม่ควรเป็นเครื่องมือวัดผลทางดนตรีประการเดียวเท่านั้น การวัดผลทางดนตรีด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การพิจารณาความมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางดนตรี การเข้าร่วมวงดนตรี การแสดงดนตรี การประพันธ์เพลง การเสนอแนะผลงานทางดนตรีด้วยวิธีต่าง ๆ ก็จัดเป็นการวัดผลและประเมินผลทางดนตรีได้ดีเช่นเดียวกัน

แนวทางการวัดผลการเรียนรู้ในระบบบิโนภาค

แผนภาพที่ 5.3 แสดงแนวโน้มการวัดผลการเรียนรู้ในระบบบิโนภาค

จากโมเดลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแนวทางในการวัดผลการเรียนรู้ในระบบ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาดนตรีทางดนตรี ซึ่งเป็นการเรียนนอกระบบและตาม อธิบาย มีความยืดหยุ่นในการเรียนตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนซึ่งมาจาก โรงเรียนดนตรีเอกชน โครงการบริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา หรือแหล่งเรียนรู้ระบบอื่น ๆ สามารถมีส่วนร่วม ในกระบวนการวัดผลประเมินผลทางดนตรีต่าง ๆ โดยมีทางเลือกที่หลากหลาย เช่น หลักสูตรทดสอบ มาตรฐานดนตรีของสถาบันดนตรีต่างประเทศ ซึ่งเป็นค่านิยมเดิมของสังคมไทยที่เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของการสอบเทียบเกรดทางดนตรี และนำมาเป็นเกณฑ์ในการวัดว่าผู้เรียนนั้นมีความก้าวหน้า ขึ้นตามระยะเวลาการเรียนดนตรี แต่ถ้าผู้เรียนที่ไม่ประสงค์จะสอบเทียบเกรดดนตรีกับหลักสูตรทดสอบ มาตรฐานดนตรีของสถาบันดนตรีต่างประเทศ ก็สามารถสอบเทียบเกรดทางดนตรีกับหลักสูตรทดสอบ

มาตรฐานเฉพาะของแต่ละสถาบันได้เช่นเดียวกัน เพราะมาตรฐานของการเรียนการสอนในแต่ละสถาบัน มีวิธีการเรียน กิจกรรม และการวัดผลประเมินที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้เรียนที่เรียนดนตรีด้วยหลักสูตรของ สถาบันดนตรีต่าง ๆ ก็สามารถเข้าร่วมทดสอบวัดระดับการพัฒนาจากสถาบันเหล่านั้นได้

อีกวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถวัดผลการเรียนรู้ทางดนตรีได้อีกลักษณะ คือ การวัดผลการเรียนดนตรีผ่านกิจกรรมวงดนตรีเยาวชน เนื่องจากผู้เรียนดนตรีจะใช้ทักษะและความรู้ที่เรียนดนตรี มาใช้ในการร่วมบรรเลงกับวงดนตรีที่ผู้เรียนสังกัดอยู่ ซึ่งกิจกรรมวงดนตรีนั้นอาจเป็นลักษณะของ วงดนตรีที่มีผู้ร่วมบรรเลงจำนวนมาก เช่น วงดุริยางค์ออร์เคสตรา วงโยชวาทิต วงเมโลเดียน วง ขั้วร้องประสานเสียง หรือ จะเป็นวงดนตรีที่มีผู้ร่วมบรรเลงจำนวนน้อยกว่า เช่น วงสตริงคอมโบ หรือ วงแจ๊สในลักษณะต่าง ๆ ก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของการจัดการของสถาบันการศึกษาและ ชุมชนที่พึงกระทำได้ กิจกรรมวงดนตรีเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยทั้งทักษะของการบรรเลงเครื่อง ดนตรี การอ่านโน้ต การฟัง ความสามารถในการบรรเลงประสานเสียงร่วมกับผู้อื่น ซึ่งช่วยเติม เต็มความเป็นนักดนตรีที่ดีที่ต้องอาศัยความสามารถในการบรรเลงร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนเองยัง สามารถพัฒนาทักษะสื่อสาร ทักษะในการทำงานให้เป็นที่ยอมรับของครูผู้สอนและสมาชิกในวง ดนตรีได้อีกด้วย จึงเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการวัดผลในการเรียนรู้ดนตรีได้

การแสดงดนตรีก็จัดเป็นการวัดผลทางการเรียนรู้ที่ดีอีกวิธีหนึ่งเช่นเดียวกัน โดยผู้เรียน ต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการบรรเลงดนตรีให้มีความสามารถในการแสดงออกสู่สาธารณชนได้ จะทำ ให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของการเป็นนักดนตรีที่ดี วิธีการเตรียมพร้อมในการแสดงดนตรี ความสำคัญของการแสดงดนตรี มารยาทและระเบียบปฏิบัติในการแสดงดนตรี ซึ่งกิจกรรมการแสดงดนตรีจะเป็นส่วน หนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ขวนขวายพัฒนาฝีมือของตนเองให้ก้าวหน้าขึ้น และ ระมัดระวังการบรรเลงดนตรีของตนเองไม่ให้เกิดความผิดพลาด จึงช่วยสร้างความมีวิจารณญาณในการ บรรเลงดนตรีได้ดียิ่ง และเป็นการพัฒนาประสบการณ์เรียนรู้ดนตรีได้ดียิ่งเพราะผู้เรียนที่มีประสบการณ์ ทางการแสดงดนตรีมากจะทำให้รู้จักควบคุมตนเองให้มีความพร้อมในการแสดงดนตรีดียิ่งขึ้น

ดังนั้น แนวโน้มการวัดผลการเรียนรู้ในระบบในอนาคตที่ผู้วิจัยได้เสนอมานี้ จะเป็น แนวทางให้เกิดการวัดผลทางดนตรีในหลายมิติ ซึ่งนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนดนตรีที่ ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน และสามารถนำผลที่ได้จากการประเมินนี้ย้อนกลับไป พัฒนาระบบการเรียนการสอนดนตรีต่อไปได้ เพื่อสร้างการเรียนรู้ดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนดนตรีด้วยการเรียนรู้ในระบบตามสภาพของสถาบันการศึกษา แหล่ง เรียนรู้ ชุมชนและบุคลากรทางดนตรีศึกษาที่จะจัดการเรียนการสอน กิจกรรมดนตรี และการ วัดผลประเมินที่เป็นไปได้เต็มศักยภาพโดยที่ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากการเรียนดนตรีสูงสุด

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “การศึกษางานวิจัยคนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” เป็นวิธีที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยทางคนตรีศึกษาย้อนหลัง 10 ปี และเขียนเสนอผลการสังเคราะห์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยทางคนตรีศึกษาวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ / นวัตกรรมของงานวิจัยในด้านต่าง ๆ และได้ทำการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากอาจารย์ผู้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนคนตรีเป็นวิชาเอก ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาคนตรีศึกษาจากข้อมูลทั้ง 2 แหล่ง และผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคนตรีศึกษาในประเทศทั้ง 3 ลักษณะ คือ คนตรีศึกษาในระบบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การจัดการศึกษาคนตรีขั้นพื้นฐานและการจัดการศึกษาคนตรีในระดับอุดมศึกษา และคนตรีศึกษานอกระบบ ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย และข้อมูลจากการคนตรีศึกษาในประเทศไทย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

6.1.1 การสังเคราะห์งานวิจัยทางคนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 มีจำนวนงานวิจัยทั้งสิ้น 151 เรื่อง โดยพบว่า

6.1.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

(1) ระยะเวลา พ.ศ. 2545 - 2554 มีงานวิจัยทางคนตรีศึกษาในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 4 เรื่อง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 2 เรื่องปี พ.ศ. 2550 จำนวน 31 เรื่อง ปี พ.ศ. 2551 จำนวน 29 เรื่อง ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 35 เรื่องปี พ.ศ. 2553 จำนวน 18 เรื่อง ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 8 เรื่อง รวมทั้งหมด 151 เรื่อง

(2) ปี พ.ศ. 2552 มีงานวิจัยมากที่สุด 35 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 23.17 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2550 คือ 31 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 20.52 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2551 คือ 29 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 19.20 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2553 คือ 18 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 11.92 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2554 มีจำนวนเท่ากันคือ 8 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 5.29 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2548 คือ 4 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 2.64 ส่วนปีที่มีน้อยที่สุด คือ ปี พ.ศ.2549 คือ 2 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 1.32 แสดงให้เห็นถึงความไม่สม่ำเสมอของงานวิจัยในแต่ละช่วงปี ซึ่งงานวิจัยที่มีจำนวนมากระหว่าง ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2553 นั้น เป็นผลมาจากนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนคนตรีศึกษาในระดับปริญญาได้ทำงานวิจัยเพื่อสำเร็จการศึกษา และในช่วงต่อมามีจำนวนลดลงอาจเป็นเพราะนิสิต นักศึกษาใหม่ในรุ่นต่อ ๆ มายังอยู่ในช่วงการเรียนและช่วงระหว่างทำงานวิจัย

(3) จำนวนนักวิจัย 1 คนที่ทำงานวิจัย 1 เรื่อง มีจำนวน 148 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 98.01 รองลงมาคือ จำนวนนักวิจัย 2 คนที่ทำงานวิจัย 1 เรื่อง มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.98

(4) จำนวนสถานภาพของนักวิจัย เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้ทำวิจัยจำนวน 138 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 91.39 ส่วนจำนวนสถานภาพของอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ทำวิจัยมีจำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.60 แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยทางคนตรีศึกษาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในระหว่าง พ.ศ. 2545-2554 เป็นงานวิจัยที่นิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตวิทยาลัยต้องทำการศึกษาเพื่อให้สำเร็จปริญญา ส่วนงานวิจัยทางคนตรีศึกษาที่ทำโดยอาจารย์ในสถาบันการศึกษานั้นยังมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการในการวิจัยทางคนตรีศึกษาของอาจารย์ยังมีน้อยมากและควรได้รับการพัฒนา

(5) มหาวิทยาลัยมหิดลมีจำนวนงานวิจัยทางคนตรีระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2554 จำนวนมากที่สุด คือ 51 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.77 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีจำนวน 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.23 รองลงมา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.94 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.62 ส่วนในอันดับที่รอง ๆ ลงนั้นเป็นสถาบันการศึกษาที่ยังไม่มีหลักสูตรคนตรีศึกษาในระดับปริญญาโท แต่มีนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ ที่มีความสนใจทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนตรีศึกษา เช่น การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีการศึกษา การแนะแนวการศึกษา ดังนั้นงานวิจัยที่เกิดขึ้นทางคนตรีศึกษาส่วนใหญ่จึงมาจากสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนคนตรีศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านการทำงานวิจัยทางคนตรีศึกษาเป็นอย่างมาก

6.1.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

(1) รูปแบบการวิจัย พบว่าจากงานวิจัยทางดนตรีจำนวน 151 เรื่อง รูปแบบการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยแบบทดลองจำนวน 78 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.60 รองลงมาคือ การวิจัยแบบสำรวจจำนวน 61 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.39 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงความสัมพันธ์มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.96 และรูปแบบการวิจัยที่ใช้น้อยที่สุด คือ การวิจัยเชิงพัฒนาการมีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.98

(2) จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พบว่าจากงานวิจัยทางดนตรีจำนวน 151 เรื่อง ใช้กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดทั้งหมด 117 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 77.48 รองลงมาใช้ประชากรทั้งหมด 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.51

(3) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย พบว่า งานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง มีการใช้เครื่องมือในการวิจัยจำนวน 228 แบบ มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก จำนวน 87 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.15 รองลงมาใช้แบบทดสอบ จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.56 รองลงมาใช้แบบประเมินทักษะ จำนวน 39 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.10 รองลงมาเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.66 และมีการใช้การศึกษาเอกสารเป็นเครื่องมือในงานวิจัยน้อยที่สุด จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.50

(4) สถิติที่ใช้ในงานวิจัย พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง มีการใช้สถิติในงานวิจัยจำนวน 308 แบบ โดยสถิติในงานวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้ร้อยละ จำนวน 144 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.75 รองลงมาคือ การใช้ ค่าเฉลี่ย / S.D. จำนวน 98 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.81 รองลงมาคือ การใช้ t – test จำนวน 54 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.53 และสถิติอื่น ๆ จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.98

6.1.1.3 องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย

พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง สามารถสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ตลอดจนนวัตกรรมของงานวิจัย มากที่สุด คือ ด้านการเกิดแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมทางดนตรี จำนวน 52 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.43 รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมใหม่ โปรแกรมการสอน ชุดการสอนและสื่อการสอน จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.84 รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการการศึกษาดนตรีและหลักสูตรดนตรี จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.51 รองลงมาคือ ด้านรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี และออนไลน์ จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.27 รองลงมาคือ การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นในการบูรณาการการศึกษา จำนวน 4

เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.64 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.66

6.1.2 ผลสรุปจากการประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคนตรีศึกษาของประเทศไทย โดยเชิญบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเปิดสอนคนตรีเป็นวิชาเอก 7 ท่านซึ่งไม่ซ้ำสถาบันกัน สามารถสรุปแนวทางตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาออกเป็นดังนี้

6.1.2.1 ด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบและหลักสูตร ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาคนตรีมีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและตลาดแรงงานของบัณฑิตที่สำเร็จทางคนตรีมีมากขึ้น โดยสมัยก่อนหลักสูตรจะเน้นทางการปฏิบัติคนตรีและทางการสอนคนตรีเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันมีหลักสูตรที่แยกความสามารถเฉพาะด้านเพื่อการประกอบอาชีพมากขึ้น เช่น หลักสูตรทางการบริหารจัดการคนตรี หลักสูตรทางเทคโนโลยีคนตรี หลักสูตรเพื่อการสร้างศิลปิน หลักสูตรเพื่อผลิตบุคลากรเบื้องหลังในการทำงานให้ศิลปิน และมีอาจารย์รุ่นใหม่ที่สามารถศึกษาจากต่างประเทศมากขึ้น จึงทำให้มีแนวโน้มของการสร้างหลักสูตรคนตรีที่หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตามทุกหลักสูตรที่ผลิตขึ้นมาควรเน้นพื้นฐานของคนตรีให้เข้มข้นทั้งทางทฤษฎีคนตรีและการปฏิบัติคนตรี เพราะเห็นหัวใจสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

6.1.2.2 ด้านครูผู้สอน หรือ ผู้ให้การเรียนรู้ ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย สรุปได้ว่า ในปัจจุบันมีบุคลากรทางการศึกษามากขึ้น โดยมีคนไทยผู้สำเร็จการศึกษาขั้นสูงในระดับปริญญาเอกจากต่างประเทศ และผู้สำเร็จการศึกษาเฉพาะด้านในทางคนตรี อีกทั้งในหลายสถาบันยังมีการจ้างชาวต่างชาติเป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษด้วย จึงเห็นว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้มีจำนวนมากขึ้นและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการเป็นครุคนตรีที่ดี คือ การใส่ใจกับการสอนผู้เรียนในปัจจุบันให้ดีที่สุด ต้องมีความรัก ความพร้อมที่จะให้ มีอุดมการณ์แห่งความเป็นครู เพราะถ้าครูมีแต่ความรู้ความสามารถเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถผลิตบัณฑิตให้เป็นคนดีของสังคมได้ ปัญหาหนึ่งที่พบในปัจจุบัน คือ ครูผู้สอนต้องเสียเวลาในการทำงานเอกสารประเภทการประเมินคุณภาพ การประกันคุณภาพ ซึ่งทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอต่อการเตรียมการสอน หรือ การสอนในภาคปฏิบัติซึ่งต้องใช้เวลามาก

6.1.2.3 ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย สรุปได้ว่า ในยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูงมาก มีความรวดเร็วในการสื่อสารและอุปกรณ์ประเภทคอมพิวเตอร์กลายเป็นเครื่องมือสื่อการสอนสำคัญสำหรับการเรียนการสอนคนตรี

ในทุกระดับ และมีบทบาทอย่างสูงในการประกอบอาชีพคนตรี ซึ่งผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาควรมีทักษะในการใช้งานคอมพิวเตอร์ทั้งทางด้านการพิมพ์โน้ตดนตรี การประพันธ์เพลง การเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีบนคอมพิวเตอร์ อีกทั้งการสืบค้นหาความรู้บนอินเทอร์เน็ต เนื่องจากมีแหล่งข้อมูลมากมายและทันสมัยในอินเทอร์เน็ต แต่ในบางครั้งการที่ผู้เรียนใช้สื่อบนอินเทอร์เน็ตโดยขาดความรอบคอบ ขาดการคิดไตร่ตรอง ก็มีโอกาสดังกล่าวที่ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดได้เช่นเดียวกัน ในการให้การศึกษาดังกล่าวควรแนะนำวิธีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียนด้วย

6.1.2.4 ด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น การใช้สื่อการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากบทเรียนออนไลน์ได้ แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนก็ควรที่จะมีบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน แนะนำวิธีการใช้ และช่วยในการแก้ปัญหาด้วย และในบางเรื่องสื่อประเภทนี้ก็ยังไม่สามารถทดแทนวิธีการเรียนการสอนกับครูจริงได้ เช่น ในรายวิชาปฏิบัติเพราะต้องการรายละเอียดและมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนอย่างมาก ในปัจจุบันผู้เรียนมีอิสระมากกว่าสมัยก่อนในการเลือกครูผู้สอนที่ตนเองต้องการได้ ไม่ได้ถูกบังคับมากเหมือนสมัยก่อน อย่างไรก็ตามครูผู้สอนยังคงมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการรูปแบบวิธีการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งจะต้องตระหนักว่าวิธีการใดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ได้อย่างมากที่สุด โดยเทคโนโลยีเป็นเพียงตัวช่วยให้การสอนมีความสะดวกมากขึ้นเท่านั้น

6.1.2.5 ด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยสรุปได้ว่า ในปัจจุบันประเทศไทยเริ่มมีการแข่งขันกันระหว่างสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรีมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีในแง่ของผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนในสถานศึกษาที่ตนเองชอบ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต่างก็มีเอกลักษณ์ประจำที่เป็นจุดดึงดูดใจผู้เรียน เช่น จุดเด่นทางด้านดนตรีคลาสสิก จุดเด่นทางด้านดนตรีแจ๊ส จุดเด่นทางการสอนดนตรีเฉพาะเครื่อง จุดเด่นทางด้านเทคโนโลยีดนตรี จุดเด่นทางการประกอบอาชีพศิลปิน จุดเด่นทางด้านประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาทุกแห่งควรมีการร่วมมือกันในบางแง่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างระดับชั้นน้อยลง และเป็นพันธมิตรกันในทางวิชาการ เพราะถ้ามองในภาพรวมทุกสถานศึกษาต่างมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม สร้างสรรค์ประโยชน์ให้สังคมด้วยกันทั้งสิ้น และสถานศึกษาควรทบทวนจุดเด่นของตนเองเพื่อการต่อยอดไปเรื่อย ๆ ไม่ควรเน้นการผลิตหลักสูตรใหม่ที่ตนเองไม่ชำนาญ และขาดบุคลากร ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นในหลักสูตร

6.1.2.6 ด้านผู้เรียน ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยสรุปได้ว่า การคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันควรเพิ่มความเข้มข้นของการทดสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ขั้นพื้นฐานในสาขาที่ผู้เรียนต้องการศึกษาต่อ เช่น ทางด้านทฤษฎีดนตรี ทางด้านการปฏิบัติดนตรี ทางด้านการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีดนตรี เพราะถ้าผู้เรียนมีพื้นฐานที่ดีแล้ว ก็จะมีแนวโน้มในการประสบความสำเร็จในการศึกษาดนตรีเฉพาะสาขานั้นได้ นอกนั้นแล้วผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกกระบวนการคิด การไตร่ตรองแก้ไขปัญหาที่ลึกซึ้ง เหมาะสมกับระดับชั้นของการศึกษาของตนไม่ว่าในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ซึ่งจัดเป็นเป้าหมายทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งกว่าความรู้ ความจำ การมีวิจารณญาณในการทำงานจัดเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้เรียนพึงมีเมื่อสำเร็จการศึกษา เพื่อสามารถต่อยอดความรู้ได้ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป

6.1.3 ผลสรุปจากการศึกษาแนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอแนวโน้มของพัฒนาการของดนตรีในการศึกษาไทยแต่ละระดับ โดยพิจารณาจากหลักสูตรการศึกษาที่มีอยู่ สารการเรียนรู้อันต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และวิสัยทัศน์ของดนตรีศึกษาที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นในอนาคต

6.1.3.1 ดนตรีศึกษาในระบบ

6.1.3.1.1 ดนตรีศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการเรียนการสอนของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทางด้านดนตรีศึกษาในระบบ และหลักสูตรที่เน้นการเรียนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถวางแผนแนวโน้มที่จะเป็นไปของการพัฒนาดนตรีศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดีขึ้นต่อไปในอนาคตได้ดังต่อไปนี้

(1) **แนวโน้มทางการสอนดนตรีปฏิบัติตามอัธยาศัย** เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติในเครื่องดนตรีที่ตนเองมีความชื่นชอบ โดยสามารถศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ดนตรีนอกระบบ เช่น โรงเรียนดนตรีเอกชน ครูสอนดนตรีพิเศษ เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองโดยเสนอแผนการศึกษาภายในภาคเรียนอย่างอิสระ ภายใต้อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติดนตรีและครูประจำการของโรงเรียนสามัญที่นักเรียนสังกัด โดยมีการทดสอบความสามารถก่อนเรียนความสามารถหลังเรียนเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งความสะดวกของการเรียนแบบนี้คือนักเรียนสามารถมีโอกาสเลือกสถานที่เรียน เลือกครูผู้สอน และได้รับการพัฒนาทางดนตรีใน

ระดับที่เหมาะสมศักยภาพของตนเอง และครูผู้สอนในโรงเรียนก็ไม่ต้องกังวลกับการจัดการศึกษาในเด็กกลุ่มนี้ เพียงแต่มีหน้าที่เป็นครูแนะแนวทางคนตรี และเป็นผู้ประเมินผลการพัฒนาการเรียน โรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและวางแผนการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนให้สามารถได้เรียนคนตรีตามศักยภาพของตนเอง โดยการร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนชุมชน ซึ่งรูปแบบการสนับสนุนจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนได้แก่ ศูนย์พัฒนาคนตรีของภาครัฐ เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน โรงเรียนคนตรีเอกชน สถาบันคนตรีเอกชน ครูสอนคนตรีพิเศษ โครงการสอนคนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรการเรียนที่เป็นลักษณะของการรวมวงที่ผู้เรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยไม่ต้องลงทุนสูง เช่น กิจกรรมการขับร้องประสานเสียง กิจกรรมวงคนตรีคลุ่ยริคอร์ดอร์ เป็นต้น

(2) แนวโน้มของรูปแบบของศูนย์พัฒนาคนตรีและเครือข่ายการเรียนรู้คนตรีของชุมชน

แนวโน้มที่สามารถเกิดขึ้นได้และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างดียิ่ง คือ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาคนตรีของภาครัฐและเครือข่ายการเรียนรู้คนตรีของชุมชน เนื่องจากจะช่วยทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนและตอบสนองต่อความต้องการในการศึกษาคณะตรีภาคปฏิบัติมากขึ้น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาคณะตรีร่วมกับโรงเรียนด้วย ภาครัฐต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาคณะตรีที่มีความพร้อมและคุณภาพ เช่นเดียวกับที่ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนทางด้านกีฬา มีอาคารสถานที่ที่ชัดเจน มีการลงทุนเรื่องเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ มีการตั้งงบประมาณสนับสนุนครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเครื่องดนตรี มีความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีบุคลากรทางคณะตรีมาช่วยในการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนให้มีความเหมาะสม เพื่อให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะควรมีการจัดทำหลักสูตรคนตรีท้องถิ่น เพราะเนื้อหาสาระของการสอนในแต่ละท้องถิ่นตามภูมิปัญญาของครูคนตรีท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านนี้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่สามารถลอกเลียนแบบไปปฏิบัติกับท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ การทำหลักสูตรที่ดึงเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นจึงเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสหันมาเล่นคนตรีมากขึ้น เนื่องจากเด็กต้องอยู่กับระบบการศึกษาเป็นระยะเวลาานาน ทำให้มีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง เป็นการเผยแพร่ อนุรักษ์ สืบสานแตรงวงไว้ให้อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทย จากงานวิจัยนี้จึงเห็นได้ว่า หลักสูตรคนตรีท้องถิ่นมีคุณประโยชน์มาก และสามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในแต่ละท้องถิ่นได้ อีกทั้งตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมประจำภูมิภาคได้เป็นอย่างดี แต่ครูคนตรีในโรงเรียนควรมีส่วนช่วยครูคนตรีท้องถิ่น

หรือปราชญ์ชาวบ้านในการจัดทำหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากครูในโรงเรียนเป็นผู้เข้าใจระบบของการจัดการศึกษา ดังนั้น ต้องสร้างความร่วมมือในการผลิตหลักสูตรนี้ร่วมกับระหว่างโรงเรียนและชุมชนจึงจะสามารถจัดการศึกษาเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

(3) **แนวโน้มการพัฒนากิจกรรมดนตรีนอกหลักสูตรของโรงเรียน** เพื่อการพิจารณาผลการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนบางส่วนในโรงเรียนที่มีความสามารถทางการดนตรี และมีความเสียสละช่วยเหลือกิจกรรมดนตรีของทางเรียน เช่น เป็นสมาชิกของวงโยชวาทิต วงเมโลเดียน วงขับร้องประสานเสียง ฯลฯ ได้ใช้กิจกรรมดนตรีนี้เป็นการวัดผลประเมินทางการเรียนดนตรี ครูผู้สอนต้องสามารถบริหารจัดการกิจกรรมนั้นได้โดยอาศัยความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองนักเรียน และอาสาสมัครซึ่งเป็นบุคลากรใน แนวโน้มปรับแผนการเรียนดนตรีใหม่ โดยให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสทำกิจกรรมทางดนตรี เช่น กิจกรรมการขับร้องประสานเสียง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนดนตรีในโรงเรียนต้องสามารถนำกิจกรรมการขับร้องประสานเสียงให้นักเรียนได้ในทุกระดับ เพราะการที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางดนตรีจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ ความภาคภูมิใจในการตนเอง การกล้าแสดงออก และความชื่นชมในคุณค่าของคนตรีนอกจากการเรียนแต่เพียงภาคทฤษฎีดนตรีเพียงอย่างเดียว โดยนักเรียนกลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องเสียค่าลงทะเบียนเรียน และไม่จำเป็นต้องมีความถนัดในการเรียนดนตรี แต่เป็นกิจกรรมดนตรีที่ทุกคนได้มีโอกาสทำ และได้แสดงออกในโรงเรียน

(4) **แนวโน้มในการใช้สื่อการสอนดนตรีตามเทคโนโลยีสมัยใหม่** ครูดนตรีควรมีสื่อที่หลากหลายประเภทในห้องเรียนดนตรีเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการใช้งานจะง่ายขึ้นถ้าเป็นสื่อการสอนที่มีความทันสมัยสอดคล้องกับเทคโนโลยี ครูดนตรียุคใหม่จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งด้านการใช้งานและการผลิตสื่อการสอนดนตรีด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ เพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งที่ช่วยเหลือในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นได้

6.1.3.1.2 ดนตรีศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้น

อุดมศึกษา

(1) **แนวโน้มการประกันคุณภาพดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา** ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต้องได้รับการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวโน้มที่ควรเป็นไปในการประกันคุณภาพทางดนตรีศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีองค์กรกลางทางการจัดการศึกษาดนตรีเข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อช่วยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการตั้งเกณฑ์การ

พิจารณาการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความเป็นจริงของธรรมชาติวิชาการจัดการศึกษาดนตรีซึ่งควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากทุกสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีได้เข้ามาร่วมกันเป็น “สภาการดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา” เพื่อจัดประชุมร่วมกัน วางแผนวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และสร้างแผนในการประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นแบบฉบับเฉพาะของการประเมินคุณภาพด้านดนตรี โดยยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนในระบบเป็นสำคัญ เพื่อแก้ไขปัญหาการประเมินคุณภาพที่ไม่ตรงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาดนตรี จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาทางสาขาดนตรีต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ทางด้านดนตรีในระดับเชี่ยวชาญ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีนี้ต้องได้รับการรับรองความเห็นชอบจาก “สภาการดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา” และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อมีหน้าที่ตรวจสอบประเมินคุณภาพและสามารถให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาดนตรีได้ตรงตามสภาพในแต่ละสถาบันการศึกษาที่ได้รับการประเมิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งมากกว่าการประเมินเพื่อได้รับคะแนนผ่านเกณฑ์เพียงประการเดียว

(2) แนวโน้มรูปแบบการวัดผลทางดนตรีเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ระดับอุดมศึกษาด้วยระบบการฝึกงาน การวัดผลด้วยระบบเกรดเฉลี่ยอาจจะมีแนวโน้มการปรับเปลี่ยนบ้างในบางรายวิชา เนื่องจากปัญหากระบวนการพิจารณาผลการเรียนและเกรดในแต่ละสถาบันอุดมศึกษามีความแตกต่างกัน ดังนั้น การประเมินผลผู้เรียนในอนาคตจึงเป็นการประเมินคุณภาพในการพัฒนาความรู้ความสามารถในแต่ละบุคคลมากขึ้น ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาควรมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันทางด้านวิชาการ โดยอาจใช้วิธีการของการฝึกงานมาเสริมกระบวนการในการเรียนดนตรีในแต่ละภาคเรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้แสดงออกทางดนตรี หรือ การสร้างผลงานทางดนตรีที่สอดคล้องกับวิชาเอกของตนเอง โดยประเมินผลผ่านคณาจารย์จากหลากหลายสถาบัน เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และทำให้ผลงานจากการเรียนและการฝึกฝนมีการยอมรับผ่านคณาจารย์หลายหลากสถาบันให้มีมาตรฐานสูงยิ่งขึ้น ซึ่งโอกาสในการทำงานนี้อาจเป็นในเชิงของเทศกาลดนตรีประจำภาคเรียน ที่ผู้เรียนต้องมาร่วมกิจกรรมในเทศกาลนี้ ซึ่งจะมีผลผ่านหรือไม่ผ่านเพียงเท่านั้น และผลการวัดผลนี้จะเป็นตัวการันตีควบคู่ไปการพิจารณาเกรดในรายวิชาดนตรีของสถาบันต้นสังกัดของผู้เรียนอีกด้วย ผู้เรียนวิชาเอกดนตรีควรได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยการฝึกงานเพื่อเป็นการวัดผลและประเมินผลที่ดียิ่ง ผู้เรียนที่มาเข้าระบบก็จะมี ความกระตือรือร้นเพราะต้องพบความท้าทายใหม่ในการสร้างงานด้วยตนเอง เพื่อเป็นเครื่องพิสูจน์ความพร้อมในการสำเร็จการศึกษาทางดนตรีในระดับปริญญาตรี

(3) แนวโน้มการผลิตครูดนตรียุคใหม่เพื่อสร้างผู้สนับสนุน

ทางวิชาชีพดนตรี สถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ทางดนตรี และ ทางด้านการแนะแนวทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน สำหรับทางด้านสถาบันการศึกษาควรมีการตระหนักในกระบวนการผลิตบัณฑิตเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีเครือข่ายการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือมาการตั้งสมาคมครูดนตรีในระดับอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ เช่น รูปแบบสมาคมการศึกษาดนตรีแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา The National Association for Music Education (NAfME) ที่รวมเอาบุคลากรทางการศึกษาดนตรีได้มาแสดงความเห็นในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอนดนตรีร่วมกัน และมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการศึกษาดนตรีศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหากประเทศไทยได้มีความร่วมมือระหว่างสถาบันศึกษามากขึ้น ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน มีการพัฒนากระบวนการทัศน์ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นทิศทางเดียวกัน

6.1.3.1 ดนตรีศึกษานอกระบบ

(1) **แนวโน้มของโรงเรียนดนตรีเอกชนในอนาคต** จะได้รับการปรับปรุงหลักสูตรขึ้นใหม่ด้วยความสามารถของครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูที่มีความเชี่ยวชาญในเครื่องดนตรีแต่ละประเภท หรือ ผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาคุณวุฒิ และประสบการณ์จะมีโอกาสนำเสนอวิธีการสอนแบบใหม่ การใช้สื่อการสอนดนตรี ดำเนินแบบใหม่ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้ก้าวทันแห่งโลกทางเทคโนโลยีและความนิยมการบริโภคดนตรีของสังคมในยุคใหม่ มีการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิจัย โรงเรียนดนตรีเอกชนยุคใหม่ เป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดตั้งโครงการพัฒนาความสามารถผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สามารถมีการพิจารณาให้ผลการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการและส่งผลไปยังโรงเรียนต้นสังกัดของผู้เรียนได้

(2) **แนวโน้มของ โครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา** เนื่องจากโครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษานอกเหนือจากที่โรงเรียนสามัญจะให้การเรียนการสอนดนตรีแก่นักเรียนด้วยความพร้อมทางด้านวิชาการและบุคลากรทางดนตรีของโครงการบริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาจึงสมควรที่จะมีบทบาทในการร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการเป็นผู้นำในการสร้างเกณฑ์วัดผลและประเมินผลทางดนตรีในแต่ละรายวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี เนื่องจากมีบุคลากรทางการศึกษาดนตรี ผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีอยู่จำนวนมาก เพื่อส่งเสริมการศึกษาดนตรีนอกระบบ และเชื่อมโยงให้สนับสนุนกับการศึกษาดนตรีในระบบการศึกษามากขึ้น

(3) แนวโน้มของการทดสอบมาตรฐานคนตรีในประเทศ มีแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาที่มีโครงการบริการวิชาการคนตรีจะเป็นผู้นำทางด้าน การทดสอบคนตรีมากขึ้น เนื่องจากมีบุคลากรที่มีความสามารถในการเขียนหลักสูตรการทดสอบ และมีความเชี่ยวชาญในการวัดผลและประเมินผลทางคนตรีโดยตรง ซึ่งหากมีการจัดโครงการทดสอบมาตรฐานคนตรีในประเทศมากขึ้น จะเป็นการช่วยพัฒนาผู้เรียนนอกระบบและเรียนตามอัธยาศัยให้สามารถมีแนวทางการศึกษาคนตรีที่ถูกต้อง มีมาตรฐานที่เชื่อถือได้ และมีการตื่นตัวของการตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานการเรียนการสอนคนตรีอย่างมากขึ้น แม้อันอดีตที่ผ่านมาจะมีการทดสอบคนตรีโดยศูนย์ทดสอบของสถาบันคนตรีต่างประเทศที่เข้ามาจัดการสอบในประเทศไทย แต่ด้วยข้อจำกัดของค่าสมัครที่มีราคาสูงและความไม่เข้าใจในการสื่อสาร การให้ข้อมูลการทดสอบ จึงทำให้ผู้เข้าทดสอบอยู่ในวงที่จำกัด หากมีสถาบันอุดมศึกษาในประเทศได้จัดการทดสอบขึ้นเองจึงน่าจะมีแนวโน้มที่ขยายตัวและมีผู้เข้าร่วมทดสอบที่จะได้รับผลประโยชน์จากการจัดการทดสอบมาตรฐานมากขึ้น

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การศึกษางานวิจัยคนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” โดยผู้วิจัยศึกษาจากงานวิจัยทางคนตรีศึกษาย้อนหลัง 10 ปี และเขียนเสนอผลในเชิงสังเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยทางคนตรีศึกษา สังเคราะห์วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยรูปแบบการวิจัย ประชากรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ / นวัตกรรมของงานวิจัยในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาการเรียนการสอน และการนำผลการวิจัยไปใช้ การจำแนกตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษา และได้ทำการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากอาจารย์ผู้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนคนตรีเป็นวิชาเอก และได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคนตรีศึกษาในประเทศทั้ง 3 ลักษณะ คือ คนตรีศึกษาในระบบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การจัดการศึกษาคนตรีขั้นพื้นฐานและการจัดการศึกษาคนตรีในระดับอุดมศึกษา และคนตรีศึกษานอกระบบ จากกระบวนการที่กล่าวมาจะทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาและสามารถวิเคราะห์แนวโน้มที่ควรเป็นไปของคนตรีศึกษาในประเทศไทย ดังที่ อุทุมพร จามรมาน (2527) กล่าวว่า นักวิจัยมักบูรณาการข้อค้นพบจากการวิจัยต่าง ๆ โดยการอ่านรายงานวิจัยแล้วจับประเด็นที่เป็นผลสรุปของงานวิจัย ออกมาบรรยายผล การบูรณาการในลักษณะการบรรยายนี้มักมีความแตกต่างกันตามประเภท ตามความรู้และความเชี่ยวชาญในการจับประเด็นตลอดจนจุดเน้นของผู้สังเคราะห์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้

เขียนบทนำเสนอแนวโน้มของคณิตศึกษาในประเทศไทยเพิ่มเติมด้วยทัศนะของผู้วิจัยเอง ซึ่งจะนำมารวมกับข้อมูลที่ค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

6.2.1 การสังเคราะห์งานวิจัยทางคณิตศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 มีแนวโน้มของการทำงานวิจัยทางคณิตศึกษามากขึ้น ทั้งในส่วนที่เป็นนิสิต นักศึกษา ที่ต้องทำวิจัยเพื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา และในส่วนของอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา โดยมีการทำวิจัยเดี่ยวเป็นจำนวนมากกว่าการทำวิจัยเป็นทีม

รูปแบบการวิจัย โดยภาพรวมของงานวิจัยจะเป็นรูปแบบของการวิจัยแบบทดลอง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากบทเรียนช่วยสอน การพัฒนาชุดการสอน การจัดโปรแกรมการเรียนคณิต การพัฒนาหลักสูตรการสอนคณิต การพัฒนาคู่มือการสอน การเปรียบเทียบผลการเรียนของการใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกัน เหล่านี้จะ เป็นรูปแบบที่พบมากที่สุดในงานวิจัย ส่วนรูปแบบที่รองลงมาคือ การวิจัยแบบสำรวจ อยู่ใน รูปแบบงานวิจัยการศึกษากิจกรรมวงดนตรี การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางคณิตศึกษา การศึกษาการจัดการเรียนการสอนคณิตในสถาบัน สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมคณิต การศึกษาหลักสูตรคณิต รองลงมาคือการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ เป็นรูปแบบการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปรากฏการณ์ งานวิจัยที่พบอยู่ในรูปแบบการศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างการเรียนคณิตกับความสามารถด้านอื่น การวิเคราะห์งานวิจัยเพื่อสร้างหลักการเรียนคณิต การใช้คณิตเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และรูปแบบการวิจัยที่ใช้น้อยที่สุด คือ การวิจัยเชิงพัฒนาการ อยู่ในรูปแบบของงานวิจัยการศึกษาโครงการทางคณิตที่ดำเนินการมาระยะหนึ่ง การศึกษาแนวโน้มทางคณิตศึกษา

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมพบว่าจากงานวิจัยทางคณิตศึกษามีการใช้กลุ่มตัวอย่างในการทำงานวิจัยมากกว่าใช้ประชากร ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากร เช่น การวิจัยเพื่อจัดโปรแกรมการเรียน เพื่อพัฒนาชุดการสอน จะใช้การสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนในระดับชั้นเรียนนั้น ๆ ในการวิจัยในชั้นเรียน การทำวิจัยแบบทดลอง หรือ การทำวิจัยเชิงสำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย โดยภาพรวมพบว่า ในงานวิจัยเรื่องเดียวกัน จะมีการใช้เครื่องมือมากกว่า 1 แบบ เช่น มีการใช้แบบสอบถามร่วมกับการใช้แบบทดสอบ หรือ การใช้แบบสอบถามร่วมกับการใช้แบบสัมภาษณ์ มีการศึกษาเอกสารร่วมกับการใช้แบบทดสอบ หรือ แบบประเมินทักษะ ทั้งนี้เพื่อให้ได้การเก็บข้อมูลที่สามารถนำผลมาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ แต่เครื่องมือที่นิยมใช้มากที่สุด คือ แบบสอบถาม นิยมใช้เป็นเครื่องมือหลักใน

งานวิจัยทางคณิตศาสตร์ศึกษาทั้งประเภทงานวิจัยเชิงทดลองและงานวิจัยเชิงสำรวจ รองลงมาคือแบบทดสอบ ซึ่งจะใช้มากในกรณีงานวิจัยการหาประสิทธิภาพชุดการสอน หรือ วิธีการสอน หรือ นวัตกรรมทางการสอน รองลงมาใช้แบบประเมินทักษะ โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการปฏิบัติเครื่องดนตรีที่มีทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีในแต่ละประเภทแตกต่างกัน รองลงมาเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ จะพบในงานวิจัยเชิงสำรวจมาก ส่วนการใช้การศึกษาเอกสารเป็นเครื่องมือในงานวิจัยน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในงานวิจัย โดยภาพรวมพบว่ามีการใช้สถิติในงานวิจัยใน 2 ลักษณะ คือ สถิติเพื่อการบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล โดยสถิติในงานวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้ร้อยละ รองลงมา คือ การใช้ ค่าเฉลี่ย / S.D. เนื่องจากเป็นสถิติที่สามารถเข้าใจข้อมูลและบรรยายข้อมูลได้ง่ายและชัดเจน ส่วนสถิติอีกประเภท คือ สถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน มีการใช้ t - test เป็นจำนวนมากเพราะโดยมากเป็นการเปรียบเทียบวิธีการสอน หรือ การใช้สื่อการสอน การใช้นวัตกรรมการสอนที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นใหม่กับการสอนวิธีปกติ เป็นการใช้สถิติพื้นฐานแบบเปรียบเทียบที่อ่านค่าและเข้าใจง่าย ส่วนสถิติที่ใช้อื่น ๆ มีจำนวนน้อย

ทางด้านการสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ตลอดจนนวัตกรรมของงานวิจัย โดยภาพรวมพบว่ามีมากที่สุด คือ ด้านการเกิดแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมทางดนตรี ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีต่อไปได้ โดยมาจากแนวคิดของผู้วิจัยเอง รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมใหม่ โปรแกรมการสอน ชุดการสอนและสื่อการสอน ซึ่งเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการเรียนดนตรีขึ้นมาใหม่ในรูปแบบโปรแกรมการสอน ชุดการสอน สื่อการสอน โดยผู้วิจัยเอง รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการการศึกษาดนตรีและหลักสูตรดนตรี ซึ่งจะได้องค์ความรู้ด้านการบริหารหลักสูตรดนตรี แผนการเรียนดนตรี จัดการกิจกรรมวงดนตรีต่าง ๆ รองลงมาคือ ด้านรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี และออนไลน์ ซึ่งเน้นการจัดการศึกษาแนวใหม่ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ รองลงมา คือ การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นในการบูรณาการการศึกษา ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์กับความรู้สาขาอื่น ส่วนด้านที่น้อยที่สุด คือ ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งยังมีการศึกษาแบบน้อยอยู่น้อย ทั้ง ๆ ที่อาจารย์ดนตรีตามภูมิภาคหลายคนที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการสอนดนตรีที่บ้าน แต่ไม่ได้สร้างความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา

6.2.2 แนวโน้มดนตรีศึกษาในระบบการศึกษา

6.2.1.1 แนวโน้มดนตรีศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบทางการศึกษา สามารถวิเคราะห์แนวโน้มทางการศึกษาได้ดังนี้

(1) ทางด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบ จากหลักสูตรการศึกษาฉบับที่ 1 พุทธศักราช 2438 ถึง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการให้ความสำคัญของการศึกษาคณิตศาสตร์มากขึ้น โดยลำดับ ซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดชั้นปีและช่วงชั้นที่นักเรียนต้องได้รับการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนถึงสาระการเรียนรู้ทางคณิตที่มีเนื้อหาการเรียนแต่ละด้านกำหนดไว้ เช่น ทฤษฎีคณิต ประวัติศาสตร์คณิต ประเภทของคณิต คณิตในวัฒนธรรม ประโยชน์ของคณิต และการปฏิบัติคณิต ดังนั้นแนวโน้มของการจัดหลักสูตรคณิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงน่าจะมีการพัฒนาความเข้มข้นของเนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มากขึ้น ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป์-คณิต หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพคณิตระดับต่ำกว่าปริญญาตรี นั้น มีแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรการเรียนคณิตสำหรับแผนการเรียนศิลป์-คณิตในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพิจารณาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนคณิตเป็นวิชาเอก ดังนั้นการจัดหลักสูตรการศึกษาจึงมีแนวโน้มที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการรับนักศึกษาคณิตรุ่นใหม่จากโรงเรียนในอนาคต

นอกเหนือจากแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรการเรียนคณิตของหลักสูตรแกนกลางแล้ว ยังมีแนวโน้มการจัดทำหลักสูตรคณิตท้องถิ่น เพราะเนื้อหาสาระของการสอนในแต่ละท้องถิ่นตามภูมิปัญญาของครูคณิตท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านนี้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่สามารถลอกเลียนแบบไปปฏิบัติกับท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรคณิตท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นเพราะเป็นการวางแนวทางในการสอน การจัดการศึกษา เฉพาะในแต่ละท้องถิ่นโดยตรง ดังที่ พิมพ์พรรณ จันทร์รูปงาม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดทำหลักสูตรคณิตในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีการศึกษาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรคณิตในระดับท้องถิ่นคณิตพื้นบ้านประเภทแตงกวา หลักสูตรที่ทำขึ้นใหม่มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารทิพย์ ช้วนนา(2551) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกกลมวิทยา อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตพื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมโปงลาง ตำนานเสียงพิณ และกิจกรรมศิลป์การเป่าแคน ผลการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ทำให้นักเรียนมีทักษะการเล่นคณิตพื้นบ้านอีสานเพิ่มพูนขึ้น และส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ซึ่งหลักสูตรแกนกลางไม่มีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ดังนั้นการทำหลักสูตรที่ดึงเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นจึงเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสหันมาเล่นคณิตมากขึ้น

(2) ทางด้านครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ มีแนวโน้มของการพัฒนาครูผู้สอนด้วยกระบวนการทำงานวิจัยมากขึ้น ครูผู้สอนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันมี

การพัฒนาตนเองด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาการงานวิจัยที่สอดคล้องไปกับการเรียนการสอนดนตรีในหลักสูตร ซึ่งทำให้เกิดความรู้ ทักษะความสามารถในการสอนมากขึ้น ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป-ดนตรี หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพดนตรีระดับต่ำกว่าปริญญาตรีนั้น มีแนวโน้มที่ครูผู้สอนมีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาดนตรีในหลักสูตรพิเศษเหล่านี้มากขึ้น มีการพิจารณาครูผู้สอนในรายวิชาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น วิชาการปฏิบัติดนตรีในทุกเครื่องมือ

(3) ทางด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา มีแนวโน้มการพัฒนาสื่อการสอนมากขึ้นสำหรับโรงเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังสังเกตได้จากการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติการในเรื่องการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีการสอนต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพัฒนางานวิจัยของครูผู้สอนที่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งครูผู้สอนควรควรประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการประกอบอาชีพทางดนตรีที่หลากหลายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟิลิปป์ เอ็ม ฮัส(2554) เรื่อง บทบาทการพัฒนาและสังคมยุคใหม่ในดนตรีศึกษาจากศตวรรษที่ 20 ที่กล่าวว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อวิถีของมนุษย์ หลักสูตรดนตรีและการเรียนการสอนจึงควรมีรูปแบบที่หลากหลายและใช้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนในการสร้างสังคมร่วมสมัยโดยรวมได้ โดยเฉพาะหลักสูตรในสมัยปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนสามารถดึงเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ดนตรีพื้นบ้านเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสอนได้ การผลิตสื่อเพื่อการสอนโดยตัวครูเองจึงจัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง นพดล เทียมเมืองแพน(2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมดนตรีในคาบกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ครูที่เชี่ยวชาญทางดนตรียังมีจำนวนน้อย ได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจน ส่วนปัญหาอีกด้าน คือ ความพร้อมเกี่ยวกับผู้เรียนด้านเครื่องดนตรี เนื่องจากเครื่องดนตรีสากลบางชนิดมีราคาสูง นักเรียนจึงจำเป็นต้องเลือกเรียนเครื่องดนตรีที่ตนเองสามารถมีไว้ในครอบครองตามกำลังทรัพย์ โอกาสที่จะเลือกเรียนในเครื่องดนตรีที่ตนเองต้องการจึงอาจจะไม่สามารถเป็นได้

ดังนั้น ครูดนตรีที่เป็นครูประจำการในโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและวางแผนการจัดการทางการศึกษาให้กับนักเรียนให้สามารถได้เรียนดนตรีตามศักยภาพของตนเอง และสร้างความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ชุมชน สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมและสามารถให้การสนับสนุนได้ และทำกิจกรรมดนตรีให้สอดคล้องกับสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษาที่พอหาได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

(4) ทางด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา มีแนวโน้มในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมากขึ้น สังเกตได้จากการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติการเรื่อง การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนการศึกษามีจำนวนมากและการวิจัยพื้นฐานทางด้านรูปแบบการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จก็มีจำนวนมากเช่นเดียวกัน ส่วน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป์-ดนตรี หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพดนตรีระดับต่ำกว่าปริญญาตรี นั้น มีแนวโน้มของรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นเลิศทางการเรียนดนตรีของผู้เรียนมากขึ้น โดยเฉพาะรูปแบบการเรียนที่เกิดจากความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีเป็นวิชาเอกและได้เข้ามาให้การสนับสนุนโรงเรียนที่มีแผนการเรียนเฉพาะทางดนตรี ซึ่งใช้รูปแบบเดียวกันกับการจัดการศึกษาดนตรีในการสอนวิชาเอกดนตรีในมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน

(5) ทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ในโรงเรียน ประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่มีแนวโน้มของการจัดการด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมที่ชัดเจน เพราะวิชาดนตรีเป็นวิชาที่มีความสำคัญลำดับรองจากวิชาการอื่น ๆ ตลอดจนถึงแผนพัฒนาโรงเรียนและนโยบายทางการศึกษาที่ไม่ได้มุ่งเน้นการศึกษาดนตรีโดยตรง ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป์-ดนตรี หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพดนตรีระดับต่ำกว่าปริญญาตรี นั้น จะมีแนวโน้มของความพร้อมทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนดนตรีได้มากกว่า เพราะมีห้องปฏิบัติการสอนดนตรีที่เหมาะสม มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากรผู้สอน และความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมากกว่าโรงเรียนในระบบที่ไม่มีแผนการเรียนนี้

(6) ทางด้านผู้เรียน มีแนวโน้มของการพัฒนาผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น อันเป็นผลมาจากหลักสูตรการเรียนที่มีสาระของการเรียนดนตรีมากขึ้น การพัฒนาการสอนของครูผู้สอนตามกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำวิจัยมีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดนตรีในภาพรวมดีขึ้น มีความรู้ทางดนตรีมากขึ้น เข้าใจและเห็นคุณค่าดนตรีมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาดนตรีในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อการศึกษาต่อทางด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาได้ ดังนั้นแนวโน้มของผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อดนตรีโดยตรงในระดับอุดมศึกษา จึงเลือกที่เรียนในโรงเรียนหรือสถาบันที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป์-ดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์ , หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีความพร้อมและความเข้มข้นในหลักสูตรการศึกษาดนตรีมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป

6.2.1.1 แนวโน้มคนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบทางการศึกษา สามารถวิเคราะห์แนวโน้มทางการศึกษาได้ดังนี้

(1) ทางด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบ มีแนวโน้มของการผลิตหลักสูตรทางคนตรีที่มีความหลากหลายแตกแขนงไปตามความต้องการของตลาดวิชาชีพมากขึ้น เช่น คนตรีแจ๊ส คนตรีร่วมสมัย การประพันธ์เพลง คนตรีพื้นบ้าน และบูรณาการไปกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ เช่น คนตรีบำบัด เทคโนโลยีคนตรี คนตรีเพื่อธุรกิจ การจัดการทางคนตรี เป็นต้น ในขณะที่หลักสูตรการสอนเดิมที่เน้นผลิตบุคลากรทางคนตรี 2 ด้านคือ ครูคนตรี และนักคนตรี กำลังถูกปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรใหม่ หลายหลักสูตรมีความสอดคล้องไปกับวิชาชีพทางคนตรีที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ทางด้านการผลิตศิลปิน ทางด้านผู้ทำงานเบื้องหลัง ทางด้านเทคโนโลยีคนตรี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ วาทีต สุวรรณสมบูรณ์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มของการศึกษาคณะคนตรีระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งมีข้อค้นพบว่า หลักสูตรทางการผลิตนักคนตรีมีแนวโน้มแตกแขนงกว้างขึ้น และพัฒนาเชิงบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ เป็นสหวิทยาการ ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของสังคม จึงแสดงให้เห็นว่าการศึกษาคณะคนตรีในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบและหลักสูตรการศึกษาคณะคนตรีที่มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพคนตรีในปัจจุบันมากขึ้น สอดคล้องกับที่ ภาวิช ทองโรจน์ (ม.ป.ป.) กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา บทบาทอย่างยิ่งคือ เป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นการที่สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตรการเรียนคนตรีให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ย่อมทำให้วิชาการคนตรีเฉพาะด้านมีการพัฒนาขึ้นและเป็นที่ยอมรับในมาตรฐานการจัดการศึกษาได้

(2) ทางด้านครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยคนตรีในระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน โดยคณาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษายังมีสัดส่วนน้อยอยู่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2550) เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาคณะคนตรีของสถาบันอุดมศึกษาคณะคนตรีในประเทศไทย ซึ่งมีข้อค้นพบว่า ครูผู้สอนสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนคนตรีเป็นวิชาเอกยังมีการทำงานวิจัยที่น้อย และการสร้างสรรค์ผลงานทางคนตรีก็น้อยเช่นเดียวกัน แต่ด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาว่าต้องมีหน้าที่หลักทางด้าน การสอนและการวิจัย โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นถึงแม้ว่าการเป็นครูผู้สอนในสาขาวิชาคนตรีจำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญทางการปฏิบัติคนตรี มีความรู้ทางทฤษฎีคนตรี แต่เนื่องด้วยนโยบายทางการศึกษาที่มุ่งเน้น

การทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการของคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา จึงมีแนวโน้มที่อาจารย์คนตรีในระดับอุดมศึกษาจะทำงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น ครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มของการพัฒนาตนเองให้เป็นนักวิชาการด้วยกระบวนการวิจัยมากขึ้น

(3) ทางด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา มีแนวโน้มการพัฒนาสื่อการสอนมากขึ้น ดังสังเกตได้จากการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติการในเรื่องการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีการสอนต่าง ๆ ซึ่งมีการสร้างสื่อและการทดลองใช้ของครูผู้สอนในการสอนระดับปริญญาตรี ซึ่งในปัจจุบันมีเทคโนโลยีทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะทางด้านอินเทอร์เน็ต ดังนั้นจึงมีแนวโน้มของการพัฒนาการผลิตสื่อการสอนและการทดลองวิจัยเชิงปฏิบัติการสอนมากขึ้น แนวทางการศึกษาดนตรีโดยใช้คอมพิวเตอร์และสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคตจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นที่ครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะสามารถสร้างสื่อการสอนได้ และชี้แนะแนวในการใช้สื่อให้ผู้เรียนได้ประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ อังคณา นุชกุล และชนิษฐา ปาลโมกษ์ (2554) เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งกล่าวว่า มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนกระบวนการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยและจัดสรรเวลา และการนำนวัตกรรมมาใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอน

(4) ทางด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา มีแนวโน้มในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยอิงเข้าไปในกระบวนการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการมากขึ้น เนื่องจากคณาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรีต้องมีการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ถึงแม้ว่าวิชาเอกคนตรีจะเป็นสาขาวิชาที่เน้นการปฏิบัติคนตรี แต่อาจารย์ผู้สอนสามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งมีการกำหนดไว้ในภาระกิจหลักของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาถึงการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนอีกด้วย จึงมีแนวโน้มของการพัฒนารูปแบบการศึกษาด้วยอาจารย์ผู้สอนแต่ละท่านเองมากกว่าเป็นนโยบายของหน่วยงานที่สังกัด

(5) ทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม มีแนวโน้มของการพัฒนาทางด้านสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะเปิดการสอนคนตรีเป็นวิชาเอกมากขึ้น โดยสถาบันการศึกษาที่จะเปิดหลักสูตรการเรียนคนตรีใหม่จะมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษามากขึ้นกว่าสถาบันที่เปิดการเรียนการสอนคนตรีอยู่แล้ว ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการเกิดขึ้นของคณะคนตรี และวิทยาลัยคนตรี ที่ก่อตั้งใหม่ภายในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเดิมที่การศึกษาดนตรีในวิชาเอกคนตรีของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของสาขาวิชา

ภาควิชา ในสังกัดของคณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่คล่องตัวของการจัดการศึกษาและนโยบายของการบริหารการศึกษาในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2550) เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาคนตรีของสถาบันอุดมศึกษาคนตรีในประเทศไทย ซึ่งมีข้อค้นพบว่า ปัญหาอย่างหนึ่งของการเรียนการสอนคนตรีในปัจจุบัน คือ การจัดห้องเรียนที่ตอบสนองต่อการเรียนคนตรี ส่วนใหญ่การจัดห้องเรียนทางด้านการปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ เช่น ขาดห้องเรียนเฉพาะบุคคล ขาดห้องซ้อมรวมวงขนาดใหญ่ รวมทั้งระบบอำนวยความสะดวกในห้องเรียนไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในแต่ละสถาบันการศึกษาต้องเร่งหางบประมาณและจัดแผนการปรับปรุงแก้ไข แต่สถาบันที่เปิดการสอนคนตรีใหม่นี้ที่อยู่ในรูปแบบของคณะคนตรี และวิทยาลัยคนตรี จะมีความพร้อมทั้งทางด้านอาคารสถานที่ บรรยากาศแวดล้อม บุคลากร งบประมาณ และการสร้างหลักสูตรที่ทันสมัยกว่า ดังนั้นในอนาคตมหาวิทยาลัยที่จะมีการเปิดการเรียนการสอนทางด้านคนตรีจะมีแนวโน้มในการเปิดเป็น คณะคนตรี หรือ วิทยาลัยคนตรีโดยตรงมากกว่าจะเปิดในรูปแบบของสาขาวิชา หรือ ภาควิชา

(6) ทางด้านผู้เรียน มีแนวโน้มของการพัฒนาผู้เรียนในระบบอุดมศึกษา มากขึ้น ทั้งทางด้านความสามารถทางการบรรเลงดนตรี และความรู้ทางด้านวิชาการคนตรีซึ่งเข้มข้นและมีความหลากหลาย ผู้เรียนมีโอกาสดำรงตำแหน่งในสาขาวิชาชีพที่ตนเองต้องการมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรการเรียนมีการพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดวิชาชีพ เช่น นักเรียนเรียงเสียงประสาน นักธุรกิจคนตรี ผู้ผลิตผลงานคนตรี นักบริหารจัดการคนตรี ผู้ทำคนตรีในงานโฆษณาและงานภาพยนตร์ เป็นต้น อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถเลือกเรียนในสถาบันที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาที่ตนเองต้องการได้มากขึ้นด้วย

6.2.1 แนวโน้มคนตรีศึกษานอกระบบ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบทางการศึกษา สามารถวิเคราะห์แนวโน้มทางการศึกษาได้ดังนี้

(1) ทางด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบ มีแนวโน้มของการผลิตหลักสูตรทางคนตรีที่มีความตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองที่สนับสนุนการเรียนคนตรีของบุตรหลานมากขึ้น โดยที่องค์การทางการจัดการศึกษาเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนคนตรีเอกชน สถาบันคนตรี สตูดิโอ ครูผู้สอนคนตรีพิเศษส่วนตัว สามารถปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความนิยมในการศึกษา หรือ ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมาก เช่น ผู้ปกครองที่มีค่านิยมให้บุตรหลานเรียนคนตรีเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษ หรือ เห็นความสำคัญของวิชาคนตรีในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา สังคมของเด็ก ก็จะนิยมส่งเสริมให้บุตรหลานได้

ศึกษาในสถาบันคนตรีเอกชนที่เปิดหลักสูตรการสอนคนตรีเพื่อพัฒนาการในเด็กปฐมวัย สังเกตได้ว่าหลักสูตรของโรงเรียนคนตรีเอกชนส่วนใหญ่จะมีหลักสูตรในระดับปฐมวัยเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้ศึกษาคณิตในระดับสูงขึ้น หรือบูรณาการความรู้ไปกับการเรียนด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป ซึ่งการศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีหลักสูตรในลักษณะนี้ จึงเป็นจุดเด่นและข้อได้เปรียบของการศึกษาคณิตนอกระบบที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาเฉพาะทางคณิตขั้นมา และหลักสูตรที่มุ่งเน้นทางการสอนปฏิบัติคณิตในเครื่องดนตรีต่าง ๆ โดยตรง ตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐานไปถึงระดับสูง ซึ่งโรงเรียนสามัญทั่วไปในระบบไม่สามารถจัดการศึกษาได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งยังมีสถาบันทดสอบมาตรฐานคนตรีในต่างประเทศที่เข้ามาเปิดศูนย์ทดสอบในประเทศไทยเป็นตัววัดระดับและประกันคุณภาพการศึกษาด้วย จึงทำให้ตลาดทางการศึกษาคณิตนอกระบบได้รับความนิยม และแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสอดคล้องกับความต้องการมีสูงขึ้น

(2) ทางด้านครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ มีแนวโน้มของการพัฒนาครูผู้สอนทางการปฏิบัติมากกว่าทางด้านวิชาการ โดยสังเกตจากงานวิจัยทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการจัดการศึกษานอกระบบมีน้อย แสดงให้เห็นว่าบุคลากรที่ทำการสอนมุ่งเน้นเฉพาะการสอนปฏิบัติคณิตเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ตลาดวิชาชีพทางการสอนในการศึกษานอกระบบนั้นมีขนาดใหญ่ ทั้งโรงเรียนคนตรีเอกชน สถาบันคนตรีต่าง ๆ สตูดิโอ หรือ แม้แต่ครูสอนพิเศษ ดังนั้นบัณฑิตทางคนตรีรุ่นใหม่ก็มีโอกาสได้เข้ามาทำงานทางด้านนี้เป็นจำนวนมาก จึงมีแนวโน้มว่าครูผู้สอนจะเป็นผู้มีความชำนาญทางการปฏิบัติคณิตขั้นสูงกว่าเดิมซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อคุณภาพทางการสอนการปฏิบัติเครื่องดนตรีในการจัดการศึกษานอกระบบ

(3) ทางด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา การจัดการศึกษานอกระบบมีแนวโน้มการพัฒนาสื่อการสอนที่น้อยถ้าเปรียบเทียบกับจัดการศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุที่การศึกษานอกระบบเป็นการสอนที่เน้นทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี จึงมุ่งเน้นที่จะเรียนเทคนิคการปฏิบัติเครื่องดนตรีเป็นสำคัญ และการใช้สื่อการสอนส่วนใหญ่จะเป็นจากตำราหรือสื่อการสอนที่ผลิตจากสำนักพิมพ์ในต่างประเทศเท่านั้น ดังนั้นองค์กรที่จัดการศึกษาคณิตทางการศึกษานอกระบบจึงควรมินโยบายส่งเสริมการจัดทำสื่อการสอนคนตรีมากขึ้น และควรสนับสนุนให้เกิดการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการสอนนี้ให้สามารถใช้เพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนคณิตภาคปฏิบัติได้

(4) ทางด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา มีแนวโน้มในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาคณิตนอกระบบ โดยสังเกตจากมีบุคลากรทางการศึกษาทำงานวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาคณิตนอกระบบ แต่ยังคงงานวิจัยในเชิงการปฏิบัติการอยู่ ซึ่งมีแนวโน้มว่าในอนาคตน่าจะมี

ผู้สนใจพัฒนารูปแบบวิธีการเรียนการสอนมากขึ้น ดังสังเกตได้จากมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้มีโครงการบริการทางวิชาการคนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปมากขึ้น ซึ่งหน่วยงานระดับนี้จะมีความพร้อมในการทำงานวิจัยควบคู่ไปกับการทำงานโครงการบริการวิชาการด้วย

(5) ทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม มีแนวโน้มของการพัฒนาทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมในการจัดการศึกษาคอนกรีตมากขึ้น เนื่องจากความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน เครื่องดนตรี สื่อและอุปกรณ์ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเลือกเรียนดนตรีของผู้เรียนคอนกรีตระบบ ธุรกิจเกี่ยวกับโรงเรียนดนตรีจึงมีการจัดการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด ดังจะสังเกตได้จากโรงเรียนดนตรีเอกชนมักจะมีที่ตั้งอยู่ในทำเลของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ซึ่งมีความง่ายและสะดวกต่อการเข้าถึงของผู้เรียน มีความทันสมัยและการจัดบรรยากาศให้ดึงดูดผู้เรียน ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่สถานศึกษานอกระบบเกี่ยวกับดนตรีจะมีการพัฒนาทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมมากกว่าโรงเรียนสามัญในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก

(6) ทางด้านผู้เรียน มีแนวโน้มของการพัฒนาผู้เรียนในเชิงของความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีมากขึ้น ซึ่งพิจารณาจากการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนสอนที่รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากกว่าการเรียนในระบบ มีการบูรณาการความรู้ที่ทันสมัยในการจัดการศึกษาคอนกรีตในระดับปฐมวัย ครูผู้สอนมีความรู้ความชำนาญทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีโดยตรง มีอาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ การจัดบรรยากาศ เครื่องดนตรีและสื่อการสอนที่มุ่งเน้นทางด้านปฏิบัติดนตรีโดยตรง มีการสนับสนุนจากสถาบันทดสอบมาตรฐานทางดนตรีในการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนทางด้านการศึกษาปฏิบัติดนตรีโดยตรง ดังนั้น คุณภาพของผู้เรียนคอนกรีตระบบจึงมีแนวโน้มในการประสพผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีมากกว่าผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มุ่งเน้นการสอนดนตรีโดยตรง

6.3 ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย และข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” ผู้วิจัยมีข้อค้นพบว่า มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาที่ไม่ได้อยู่ใน

สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเปิดสอนวิชาคนตรีเป็นวิชาเอก แสดงให้เห็นว่า ผู้ทำวิจัยมีพื้นฐานมาทางคนตรีในระดับปริญญาตรีและไปต่อยอดทางสาขาอื่น เช่น การบริหารการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ฯลฯ และยังสนใจในการทำวิจัยทางด้านคนตรีอยู่ แต่ถ้าพิจารณาจากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนคนตรีเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีก็ยังมีงานวิจัยทางด้านคนตรีศึกษาน้อยอยู่ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่งให้ความสนใจในการเปิดหลักสูตรการสอนคนตรีเป็นวิชาเอกมากยิ่งขึ้น แต่ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งที่เปิดการเรียนการสอนยังไม่มีการวิจัยทางคนตรีศึกษาอยู่ในฐานข้อมูลวิจัยของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเลย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่างานวิจัยทางคนตรีศึกษายังมีน้อยอยู่เมื่อเทียบกับจำนวนบุคลากรที่เป็นอาจารย์ผู้สอน หรือ ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งถ้าพิจารณาถึงประโยชน์ของการทำงานวิจัยนั้นนับได้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ (1) เนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบและหลักสูตร (2) ครูผู้สอน หรือ ผู้ให้การเรียนรู้ (3) สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา (4) รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษา (5) สถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม (6) ผู้เรียน ซึ่งยังต้องการองค์ความรู้จากการวิจัยด้านคนตรีศึกษาเพื่อการพัฒนาองค์ประกอบทางการศึกษาดังกล่าว ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบุคลากรทางคนตรีศึกษาในประเทศไทยต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการสร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ประกอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคนตรีศึกษาในประเทศไทยให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการจัดการศึกษาทั้ง 6 ด้าน อีกทั้งให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนโยบายของภาครัฐ เช่น การจัดการศึกษาโดยรวมของประชาคมอาเซียนด้วย

ตัวอย่างงานวิจัยทางคนตรีศึกษาที่ควรทำต่อไปในอนาคต เพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อเนื้องานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

(1) งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการในการทำวิจัยของคณาจารย์ผู้สอนคนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาคนตรีเป็นวิชาเอก” เนื่องด้วยผลสรุปจากงานวิจัยนี้พบว่า คณาจารย์ผู้สอนคนตรีในสถาบันอุดมศึกษายังมีการทำงานวิจัยที่เป็นจำนวนน้อยในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2554 ดังนั้นจึงควรศึกษาสาเหตุว่า การที่คณาจารย์ไม่มีงานวิจัยทางคนตรีศึกษาออกมาเป็นเพราะสาเหตุใด และควรมีวิธีการอย่างไรเพื่อเป็นการสนับสนุนให้คณาจารย์ทำงานวิจัยมากขึ้น โดยต้องพิจารณาถึงความต้องการของคณาจารย์ ความรู้ ความสามารถทางด้านการทำวิจัยทางการศึกษา ความสามารถทางด้านการเขียนผลงานทางวิชาการ เนื่องจากมีคณาจารย์จำนวนมากที่สำเร็จการศึกษาทางด้านการแสดงดนตรี หรือ การศึกษาดนตรีเฉพาะทางที่ไม่ถนัดทางด้านการทำวิจัย การหาแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยและการเผยแพร่ ผลประโยชน์ของการทำงานวิจัยทั้งทางด้าน

การขอผลงานทางวิชาการ หรือ ผลประโยชน์ที่ได้จากการเผยแพร่งานวิจัยนั้น แรงจูงใจของคณาจารย์ในการผลิตงานวิจัยทางคณิตศึกษา

(2) งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาต่อยอดคนวัตกรรมทางคณิตศึกษาจากฐานองค์ความรู้งานวิจัยที่ผ่านมา” จากการศึกษาพบว่ามีการทำงานของนักวิจัยเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมใหม่ทางคณิตศึกษา แต่เป็นการทำงานเชิงซ้ำซ้อนกัน หรือ ไม่มีทิศทางของการต่อยอดนวัตกรรมเดิม ซึ่งหลักการพัฒนานวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 มีการประดิษฐ์คิดค้น (Innovation) หรือเป็นการปรุงแต่งของเก่าให้เหมาะสมกับกาลสมัย ระยะที่ 2 พัฒนาการ (Development) มีการทดลองในแหล่งทดลองจัดทำอยู่ในลักษณะของโครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project) ระยะที่ 3 การนำไปปฏิบัติในสถานการณ์ทั่วไป ซึ่งจัดว่าเป็นนวัตกรรมขั้นสมบูรณ์ ดังนั้น นวัตกรรมของคณิตศึกษาจำนวนมากที่เกิดขึ้นจากการเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันที่เปิดสอนคณิตศึกษาในระดับปริญญาโท หรือ ปริญญาเอก จึงควรได้รับการต่อยอดพัฒนาต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สื่อสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการค้นหาความรู้ การสืบค้นความรู้ที่ทันสมัย งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่เกิดขึ้น เหล่านี้ จะทำให้ขยายศักยภาพของนักวิจัยคณิตศึกษาของประเทศไทยให้มีแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อความเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสังคมไทยได้

(3) งานวิจัยเรื่อง “นโยบายทางคณิตศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” เนื่องด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเสมือนแผนที่บอกทิศทางของความก้าวหน้าของประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมา ดังนั้น การดำเนินการในระดับนโยบายจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวางแผนของคณิตศึกษาของประเทศไทยต่อไปในอนาคต ซึ่งแนวคิดการทำงานวิจัยเพื่อให้ได้ทิศทางของการจัดการศึกษาในระดับนโยบายแห่งชาติยังไม่มีผู้ริเริ่มมาก่อน ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ควรจัดทำให้มีขึ้น

(4) งานวิจัยเรื่อง “ภาวะการทำงานของบัณฑิตทางคณิต ที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรคณิตในประเทศไทย” ซึ่งจะเป็นงานวิจัยซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงแนวโน้ม เพราะการวิจัยเชิงสำรวจนี้จะให้ผลสะท้อนกลับไปสู่เป้าหมายของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาว่าประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาหรือไม่ ซึ่งจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาอาจจะไม่สามารถให้คำตอบได้ถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนคณิตในระดับอุดมศึกษา แต่ภาวะการได้งานทำจะให้คำตอบที่ตรงและชัดเจนกว่า การที่บัณฑิตได้งานทำตรงกับสายงานที่เรียนมา มีการรับ

คำตอบแทนในวิชาชีพที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีคุณภาพที่ชีวิตที่ดี หรือมีความเสี่ยงใดที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ความต้องการของตลาดแรงงานวิชาชีพว่าต้องการความเชี่ยวชาญด้านไหน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำปรับปรุงหลักสูตรคนตรีให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น และหลักสูตรใดที่มีความต้องการแต่ยังไม่ได้จัดให้มีขึ้น แนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรสามารถเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมจากงานวิจัยนี้

(5) งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้นอกระบบทางคนตรีศึกษาในประเทศไทย” เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย และการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทำให้การศึกษาถูกจำกัดให้อยู่ในสถาบันการศึกษา ซึ่งยังมีแหล่งเรียนรู้นอกระบบทางคนตรีศึกษาอีกมากมาย เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญทางคนตรี แม้บางท่านจะไม่มีวุฒิการศึกษาแต่ก็ได้ผ่านกระบวนการสืบทอดทางคนตรีมาในตระกูล ภายในครอบครัวนักคนตรี หรือ การศึกษาด้วยตนเองจนเกิดแตกฉานในความรู้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักวิจัยคนตรีศึกษาต้องให้ความสำคัญและเป็นผู้จัดการองค์ความรู้นั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในเชิงอนุรักษ์และเชิงการถ่ายทอดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเทคโนโลยีทางการศึกษาในปัจจุบันจะเป็นส่วนสนับสนุนที่ดียิ่งในการทำงานวิจัยเชิงนี้

(6) งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบของศูนย์พัฒนาคนตรีเพื่อเด็กที่มีความสามารถพิเศษ” มีเยาวชนไทยจำนวนมากที่อยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีความถนัดทางการบรรเลงคนตรี แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้ได้ต่อยอดพัฒนาความสามารถที่ตนเองมีอยู่ให้เต็มศักยภาพ ด้วยข้อจำกัดทางงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา การขาดโอกาสในการเรียนรู้ ขาดแหล่งเรียนรู้ทางคนตรี จึงทำให้ความสามารถเหล่าทางคนตรินั้นต้องเสียเปล่าไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นจึงควรมีการทำการวิจัยรูปแบบของศูนย์พัฒนาคนตรีเพื่อเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยการจัดทำโครงร่างโครงการของศูนย์พัฒนาคนตรีที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นได้จริง การพัฒนานโยบายโดยเฉพาะ การตั้งงบประมาณ แผนการบริหารงบประมาณ การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ การคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อให้ได้รับการส่งเสริม แผนการสอน กิจกรรม อาคารสถานที่ สื่อการสอน บุคลากร การประเมินผล เหล่านี้จะสามารถสร้างแผนจำลอง (Model) ต้นแบบเพื่อนำไปปฏิบัติในสถานที่ที่มีความพร้อมและเป็นโครงการนำร่องต่อไปได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดยุทธศาสตร์เชิงรุกของการพัฒนาเยาวชนไทยทางคนตรีได้ในอนาคต

(7) งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการจัดการศึกษาคนตรีในประเทศไทย” ซึ่งจากงานวิจัย “การศึกษางานวิจัยคนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” นี้ได้ค้นพบปัญหาและแนวโน้มทางการศึกษาคนตรีในภาพรวม แต่การที่จะตั้งปัจจัยใดเป็นการเฉพาะเพื่อทำงานวิจัยใหม่นั้นจะเป็นผลดียิ่ง เพราะสามารถนำไปขยายความสำคัญเฉพาะด้าน

ของปัจจัยด้านนั้นได้อย่างลึกซึ้ง เช่น ปัจจัยทางด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยทางด้านสื่อการเรียนดนตรี ปัจจัยเกี่ยวกับตัวบุคลากรที่ปฏิบัติการสอน เหล่านี้จะสามารถให้ข้อมูลเฉพาะที่ลึกในรายละเอียดในแต่ละด้านได้

(8) งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการทำงานสร้างสรรค์ทางดนตรีเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา” เนื่องด้วยในปัจจุบันมีคณาจารย์ทางดนตรีได้มีแนวความคิดในการทำงานสร้างสรรค์ทางดนตรี เช่น การประพันธ์เพลง การบรรเลงขับขานผลงานดนตรี เพื่อใช้เป็นผลงานในการขอตำแหน่งทางวิชาการได้ ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยหลักการการทำงานสร้างสรรค์ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบ กระบวนการทำงาน กระบวนการถ่ายทอด หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณภาพของผลงาน ซึ่งในปัจจุบันผู้ที่ขอผลงานทางด้านการสร้างสรรค์ดนตรีจะใช้รูปแบบการเขียนคล้ายคลึงกับกระบวนการวิจัย จึงมีการเรียกกันว่าเป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ ดังนั้นหากมีงานวิจัยที่อธิบายลักษณะของการทำงานนี้อย่างชัดเจน มีหลักการเป็นรูปธรรม ย่อมทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อคณาจารย์ดนตรีในระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ได้ใช้เป็นทางเลือกในการสร้างผลงานทางวิชาการดนตรีได้

แนวทางการทำงานวิจัยที่นำเสนอข้างต้น ควรอย่างยิ่งในการสนับสนุนให้มีการทำงานวิจัยในประเภทของงานวิจัยทางดนตรีศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีเป็นวิชาเอก เพราะเป็นงานวิจัยที่สามารถขยายผลของข้อค้นพบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนได้จริง อีกทั้งผู้วิจัยจะได้รับความรู้ใหม่จากการทำงานวิจัยซึ่งสามารถนำไปต่อยอดความรู้ได้ในอนาคต

6.3.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูลและสถานการณ์บางอย่างที่น่าสนใจ จึงขอเสนอเพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาดังต่อไปนี้

(1) ในแง่ของระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีศึกษา นักวิจัยในอนาคตที่ต้องการศึกษาแนวโน้มทางการศึกษาคควรมีการศึกษาโดยขยายขอบเขตวิธีการทางระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการทำวิจัย เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi method) ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษาดนตรี โดยสามารถทำได้ในเชิงความเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม งบประมาณทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลทางดนตรี จะทำให้ได้ความคิดความเห็นที่แตกต่างไปจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการกำหนดคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาจะเป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จของงานวิจัยนั้นอย่างยิ่ง

(2) ควรมีการทำการศึกษาที่เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนคนตรีในแต่ละสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในประเทศไทย เพื่อหาความสำคัญในการจัดหลักสูตร ความเหมือนและความแตกต่าง และเหตุผลที่มีการจัดการในลักษณะนั้น เนื่องจากการจัดหลักสูตรคนตรีในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันไป ดังนั้นแม้จะเป็นปริญญาเดียวกันแต่ก็มีองค์ประกอบภายในที่แตกต่างกัน ความเข้าใจในเรื่องนี้จะช่วยให้ทราบแนวทางการพัฒนาของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้

(3) ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนคนตรีในลักษณะเดียวกัน หรือความร่วมมือกับสถาบันคนตรีในต่างประเทศเพื่อความเป็นสากลในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนคนตรี ควรมีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ทางคนตรีศึกษาร่วมกัน เพื่อการพัฒนาในการทำงานวิจัย การจัดการเรียนการสอน และองค์ความรู้ทางวิชาการคนตรีที่มีคุณค่า การมีเครือข่ายทางการศึกษาจะช่วยให้ลดปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของความรู้ในการจัดการศึกษาได้ และมีพันธมิตรทางวิชาการในการสร้างสรรค์ทางคนตรีศึกษาต่อไปได้

(4) สถานศึกษาในทุกระดับที่มีความเกี่ยวข้องกับคนตรีศึกษา ควรมีการจัดตั้งแผนนโยบายเกี่ยวกับงบประมาณทางคนตรีศึกษาอย่างรอบคอบ เพราะการจัดการศึกษาคคนตรีที่มีคุณภาพเป็นเรื่องที่ต้องลงทุนสูง ดังนั้นการจัดตั้งแผนในทิศทางที่สามารถเป็นไปได้ ย่อมก็ให้เกิดความสำเร็จและเป็นการประมาณกำลังของสถาบันที่จะพึงจัดการศึกษาให้ได้ เพราะมิติของคนตรีศึกษาจัดได้ว่ากว้างขวางมาก ขึ้นอยู่กับการวางแผนและความเชี่ยวชาญของบุคลากรในสถาบันนั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการวางแผนการจัดการศึกษาอย่างรอบคอบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งอันดับแรกของการศึกษาคคนตรี

การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

AN ANALYTICAL STUDY OF MUSIC EDUCATION RESEARCH IN THAILAND DURING
2002-2011

ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ 5037950 MSMS/D

ปร.ค. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อนุธรรม จรรย์ยานนท์, Ph.D., ณรงค์ชัย ปิฎกักรัชต์, Ph.D., สมชัย
ตระการรุ่ง, Ph.D.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

1. ความสำคัญของงานวิจัย

การศึกษาดนตรีในประเทศไทยในปัจจุบันได้รับการพัฒนาอย่างมาก จากการศึกษา
การเปิดสอนวิชาดนตรีทั้ง 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา
ตามอัธยาศัย พบว่ามีการพัฒนาอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
หลายแห่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังจะพบได้ว่ามีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี
ปริญญาโท และปริญญาเอกในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ดนตรีปฏิบัติ ดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส
ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีศึกษา ดนตรีวิทยา ดนตรีบำบัด ธุรกิจดนตรี การประพันธ์เพลง
ฯลฯ การเปิดการเรียนการสอนสาขาต่าง ๆ ทางดนตรีเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย
ของการจัดการศึกษาดนตรีในระบบ สำหรับการศึกษาดนตรีนอกระบบจะเห็นได้ชัดจากการขยายตัว
ของสถาบันสอนดนตรีและโรงเรียนดนตรีเอกชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของ กระทรวงศึกษาธิการ
ซึ่งมีการเปิดขึ้นใหม่จำนวนมากทั้งในกรุงเทพมหานคร และตามภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมี
สถาบันดนตรีที่เป็นโครงการของสถาบันอุดมศึกษา เช่น โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป
ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ส่วนการศึกษาดนตรีตามอัธยาศัยนั้น จะพบว่ามีสตูดิโอส่วนตัวของ
อาจารย์สอนดนตรีเกิดขึ้นมากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในทุกระดับไม่ว่าจะเป็น
เยาวชนหรือผู้ใหญ่วัยทำงาน ผู้เรียนบางกลุ่มอาจมีความประสงค์จะสอบเทียบเกรดมาตรฐานดนตรี
กับสถาบันดนตรีต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ในขณะที่ผู้เรียนบางกลุ่มอาจมีความประสงค์

ต้องการเรียนเพื่อเป็นงานอดิเรก ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงมิติของการศึกษาดนตรีในประเทศไทยที่กำลังมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปสู่ระดับสากล

สำหรับการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษานั้น จัดได้ว่าเป็นการศึกษาในระบบ (Formal Education) หมายถึง การศึกษาที่มีรูปแบบและระบบแบบแผนชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ หลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลที่แน่นอน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษาก็จะเห็นได้ว่า การศึกษาดนตรีในระบบเป็นการศึกษาที่เน้นด้านวิชาการ ดังนั้นพันธกิจหลักประการหนึ่งของครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษาที่พึงปฏิบัติ นอกเหนือจากเรื่องการเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระความรู้ให้แก่ผู้เรียนแล้ว ยังต้องมีหน้าที่สำคัญซึ่งขาดเสียมิได้ คือ งานวิจัย เนื่องจากงานวิจัยนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ต่อยอดความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้น ซึ่งการวิจัย คือ การค้นคว้าหาความจริงโดยวิธีการอย่างมีระบบที่เชื่อถือได้ หรือวิธีการวิทยาศาสตร์นั่นเอง หลักการของวิธีทางวิทยาศาสตร์นำนักวิชาการไปสู่ความก้าวหน้าทางการศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ด้วยวิธีที่เรียกกันว่า การวิจัย (research) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ

การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยในการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จได้อย่างดี เนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการที่จะนำมาซึ่งข้อค้นพบใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ หากมีการนำผลการวิจัยที่ค้นพบมาใช้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษามาก โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24(5) ระบุให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมาตรา 30 ระบุให้ผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของครูผู้สอนในปัจจุบันจำเป็นต้องตระหนักในความสำคัญของการทำงานวิจัยทางการศึกษาเพื่อช่วยในการพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554 ได้พบว่าม้งานวิจัยทางดนตรีศึกษาเกิดขึ้นจำนวน 151 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยของบุคลากรทางการศึกษา ทั้งที่เป็นอาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีการศึกษาที่หลากหลายทั้งทางด้านนโยบายการศึกษา การพัฒนาเทคนิควิธีการสอน การพัฒนานวัตกรรมการสอน การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ซึ่งหากงานวิจัยดังกล่าวมาทำการศึกษาด้วยกระบวนการวิธีวิทยาการสังเคราะห์ จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพดนตรีศึกษา และวิเคราะห์แนวโน้มที่ควรเป็นไปของดนตรีศึกษาในประเทศไทยในอนาคตได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การศึกษางานวิจัยดนตรีศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554” ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัย เพื่อการจำแนกและจัดหมวดหมู่งานวิจัยทั้งเชิงปริมาณ

และเชิงคุณภาพซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) อันจะเป็นกระบวนการทำให้สามารถสรุปความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว จากการสังเคราะห์งานวิจัยนี้ และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากอาจารย์ผู้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนดนตรีเป็นวิชาเอก และการนำเสนอวิสัยทัศน์ของผู้วิจัยจะช่วยให้มองเห็นแนวโน้มการพัฒนาดนตรีศึกษาในภาพรวมของประเทศไทยอนาคตได้

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.1 เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2554

2.2 เพื่อนำเสนอแนวโน้มทางดนตรีศึกษาของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์งานวิจัยและการนำเสนอวิสัยทัศน์โดยผู้วิจัย

3 คำถามวิจัย

การศึกษางานวิจัยทางดนตรีศึกษาในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2554 จะสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของดนตรีศึกษาของประเทศไทยในอนาคตได้อย่างไร ทั้งทางด้านการศึกษาในระบบและหลักสูตร ด้านครูผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษาด้านรูปแบบวิธีการสอนการศึกษา ด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม และด้านผู้เรียน ทั้งในการศึกษาในระบบ ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบ

4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ได้ทราบข้อมูลของคุณลักษณะต่าง ๆ ของงานวิจัยด้านดนตรีศึกษาในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2554-2545 จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

4.2 ได้ทราบแนวคิดของแนวโน้มการพัฒนานโยบายทางดนตรีศึกษาในประเทศไทย โดยเป็นวิสัยทัศน์ของผู้วิจัย ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้องค์กรทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา จะได้พัฒนานโยบายดนตรีศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษางานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่เป็นวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยของบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นงานที่อยู่ในฐานข้อมูลวิจัยของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เท่านั้น

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

6.1 สํารวจงานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 และเป็นงานที่อยู่ในฐานข้อมูลวิจัยของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

6.2 ดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยตามขั้นตอน โดยผู้วิจัยมีการรวบรวมผลงานวิจัย (ประชากร) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ผลงานวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง การจำแนกและจัดหมวดหมู่งานวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) ของงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ในเรื่องปีที่พิมพ์เผยแพร่ ชนิดของผลงานการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รูปแบบของงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(2) วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงนับคะแนนและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในเรื่องผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบซึ่งเป็นองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย โดยการสังเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรและองค์ประกอบย่อยที่เป็นผลการวิจัย

6.3 จัดทำการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยเชิญบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาจากหลายสถาบัน มาระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาดนตรีศึกษาของประเทศไทย โดยผู้วิจัยรายงานถึงผลการวิเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 ให้ทราบและขอความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานโยบายดนตรีศึกษา หลักสูตรการศึกษา บุคลากร สื่อการสอน และนวัตกรรม รูปแบบการสอน สถานศึกษาและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียน และข้อคิดเห็นอื่น ๆ เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

7. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

7.1 การสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 มีจำนวนงานวิจัยทั้งสิ้น 151 เรื่อง โดยพบว่า

7.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

(1) ระยะเวลา พ.ศ. 2545 - 2554 มีงานวิจัยทางดนตรีศึกษาในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 8 เรื่อง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 4 เรื่อง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 2 เรื่องปี พ.ศ. 2550 จำนวน 31 เรื่อง ปี พ.ศ. 2551 จำนวน 29 เรื่อง ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 35 เรื่องปี พ.ศ. 2553 จำนวน 18 เรื่อง ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 8 เรื่อง รวมทั้งหมด 151 เรื่อง

(2) ปี พ.ศ. 2552 มีงานวิจัยมากที่สุด 35 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 23.17 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2550 คือ 31 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 20.52 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2551 คือ 29 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 19.20 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2553 คือ 18 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 11.92 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2554 มีจำนวนเท่ากันคือ 8 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 5.29 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2548 คือ 4 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 2.64 ส่วนปีทีน้อยที่สุด คือ ปี พ.ศ.2549 คือ 2 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 1.32

(3) จำนวนนักวิจัย 1 คนที่ทำงานวิจัย 1 เรื่อง มีจำนวน 148 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 98.01 รองลงมาคือ จำนวนนักวิจัย 2 คนที่ทำงานวิจัย 1 เรื่อง มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.98

(4) จำนวนสถานภาพของนักวิจัย เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้ทำวิจัยจำนวน 138 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 91.39 ส่วนจำนวนสถานภาพของอาจารย์ในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ทำวิจัยมีจำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.60

(5) มหาวิทยาลัยมหิดลมีจำนวนงานวิจัยทางดนตรีระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554 จำนวนมากที่สุด คือ 51 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.77 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีจำนวน 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.23 รองลงมา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.94 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.62 ส่วนในอันดับที่รอง ๆ ลงนั้นเป็นสถาบันการศึกษาที่ยังไม่มีหลักสูตรดนตรีศึกษาในระดับปริญญาโท

7.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

(1) รูปแบบการวิจัย พบว่าจากงานวิจัยทางคนตรีจำนวน 151 เรื่อง รูปแบบการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยแบบทดลองจำนวน 78 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.60 รองลงมาคือ การวิจัยแบบสำรวจจำนวน 61 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.39 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงความสัมพันธ์มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.96 และรูปแบบการวิจัยที่ใช้น้อยที่สุด คือ การวิจัยเชิงพัฒนาการมีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.98

(2) จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พบว่าจากงานวิจัยทางคนตรีจำนวน 151 เรื่อง ใช้กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดทั้งหมด 117 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 77.48 รองลงมาใช้ประชากรทั้งหมด 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.51

(3) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย พบว่า งานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง มีการใช้เครื่องมือในการวิจัยจำนวน 228 แบบ มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก จำนวน 87 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.15 รองลงมาใช้แบบทดสอบ จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.56 รองลงมาใช้แบบประเมินทักษะ จำนวน 39 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.10 รองลงมาเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.66 และมีการใช้การศึกษาเอกสารเป็นเครื่องมือในงานวิจัยน้อยที่สุด จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.50

(4) สถิติที่ใช้ในงานวิจัย พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง มีการใช้สถิติในงานวิจัยจำนวน 308 แบบ โดยสถิติในงานวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้ร้อยละ จำนวน 144 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.75 รองลงมา คือ การใช้ ค่าเฉลี่ย / S.D. จำนวน 98 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.81 รองลงมา คือ การใช้ t-test จำนวน 54 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.53 และสถิติอื่น ๆ จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.98

7.1.3 องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากงานวิจัย

พบว่าจากงานวิจัยจำนวน 151 เรื่อง สามารถสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้ตลอดจนนวัตกรรมของงานวิจัย มากที่สุด คือ ด้านการเกิดแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมทางคนตรี จำนวน 52 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.43 รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมใหม่ โปรแกรมการสอน ชุดการสอนและสื่อการสอน จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.84 รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการการศึกษาคนตรีและหลักสูตรคนตรี จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.51 รองลงมาคือ ด้านรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี และออนไลน์ จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.27 รองลงมา คือ การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นในการบูรณาการการศึกษา จำนวน 4

เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.64 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.66

7.2 ผลสรุปจากการประชุมกลุ่มย่อย

7.2.1 ด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบและหลักสูตร หลักสูตร การศึกษาดนตรีมีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและตลาดแรงงานของ บัณฑิตที่สำเร็จทางดนตรีมีมากขึ้น

7.2.2 ด้านครูผู้สอน หรือ ผู้ให้การเรียนรู้ มีผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงใน ระดับปริญญาเอกจากต่างประเทศทางดนตรีมากขึ้น และยังมีอาจารย์ต่างชาติเป็นอาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษด้วย จึงเห็นว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้มีจำนวนมากขึ้นและมีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านมากขึ้น

7.2.3 ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา ปัจจุบันมีความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีสูงมาก มีความรวดเร็วในการสื่อสารและอุปกรณ์ประเภทคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต กลายเป็นเครื่องมือสื่อการสอนสำคัญสำหรับการเรียนการสอนดนตรีในทุกระดับ

7.2.4 ด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา รูปแบบการเรียน การสอนในปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น การใช้สื่อ การ เรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากบทเรียนออนไลน์ได้ แต่ครูยังมีบทบาทสำคัญใน การแนะนำและดูแลกระบวนการสอน

7.2.5 ด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือก เรียนในสถานศึกษาที่ตนเองชอบ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต่างก็มีเอกลักษณ์ประจำที่เป็นจุดดึงดูด ใจผู้เรียน เช่น หลักสูตรที่เปิดสอนและความพร้อมของสถานที่ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาควรมีการ ร่วมมือกันในด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างสถาบันน้อยลง

7.2.6 ด้านผู้เรียน การคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาใน ปัจจุบันควรเพิ่มความเข้มข้นของการทดสอบ โดยเฉพาะความรู้ขั้นพื้นฐานในสาขาที่ผู้เรียนต้องการ ศึกษาต่อ นอกนั้นแล้วผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งซึ่งเหมาะสมกับระดับชั้นของ การศึกษาของตน

7.3 ผลสรุปจากการศึกษาแนวโน้มของดนตรีศึกษาในประเทศไทย

7.3.1 ดนตรีศึกษาในระบบ

7.3.1.1 ดนตรีศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) แนวโน้มทางการสอนดนตรีปฏิบัติตามอรรถยาศัย เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติในเครื่องดนตรีที่ตนเองมีความชื่นชอบ โดยสามารถศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ดนตรีนอกระบบได้

(2) แนวโน้มของรูปแบบของศูนย์พัฒนาดนตรีและเครือข่ายการเรียนรู้ดนตรีของชุมชน ช่วยทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนและตอบสนองต่อความต้องการในการศึกษาดนตรีภาคปฏิบัติมากขึ้น และควรมีการจัดทำหลักสูตรดนตรีท้องถิ่น

(3) แนวโน้มการพัฒนากิจกรรมดนตรีนอกหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อการพิจารณาผลการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมดนตรี เช่น วงดนตรีต่าง ๆ

(4) แนวโน้มในการใช้สื่อการสอนดนตรีตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูดนตรียุคใหม่จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งด้านการใช้งานและการผลิตสื่อการสอนดนตรีด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

7.3.1.2 ดนตรีศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้น

อุดมศึกษา

(1) แนวโน้มการประกันคุณภาพดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา ควรมีการตั้ง “สภากาหนดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา” วางแผนวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยตรง

(2) แนวโน้มรูปแบบการวัดผลทางดนตรีเพื่อพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาด้วยระบบการฝึกงาน ผู้เรียนวิชาเอกดนตรีควรได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยการฝึกงานเพื่อเป็นการวัดผลและประเมินผลที่ดีขึ้น

(3) แนวโน้มการผลิตครูดนตรียุคใหม่เพื่อสร้างผู้สนับสนุนทางวิชาชีพดนตรี สถาบันการศึกษาควรมีเครือข่ายการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือมาการจัดสมาคมครูดนตรีในระดับอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ

7.3.2 ดนตรีศึกษานอกระบบ

(1) แนวโน้มของโรงเรียนดนตรีเอกชนในอนาคต จะได้รับการปรับปรุงหลักสูตรขึ้นใหม่ด้วยความสามารถของครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน และตอบสนองความต้องการผู้เรียน

(2) แนวโน้มของ โครงการบริการทางวิชาการดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา จะมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาออกเหนือจากที่โรงเรียนสามัญจะให้การเรียนการสอนดนตรี

แก่นักเรียน เพื่อส่งเสริมการศึกษาคนตรีนอกระบบ และเชื่อมโยงให้สนับสนุนกับการศึกษาคณตรีในระบบการศึกษามากขึ้น

(3) แนวโน้มของการทดสอบมาตรฐานคนตรีในประเทศ มีแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาที่มีโครงการบริการวิชาการคนตรีจะเป็นผู้นำทางด้านการทดสอบคนตรีมากขึ้น

8. อภิปรายผลการวิจัย

8.1 แนวโน้มคนตรีศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) ทางด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบ จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรการศึกษาฉบับที่ 1 พุทธศักราช 2438 ถึง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการให้ความสำคัญของการศึกษาคณตรีมากขึ้น โดยลำดับ ซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดชั้นปีและช่วงชั้นที่นักเรียนต้องได้รับการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนถึงสาระการเรียนรู้ทางคนตรีที่มีเนื้อหาการเรียนแต่ละด้านกำหนดไว้เช่น ทฤษฎีคนตรี ประวัติศาสตร์คนตรี ประเภทของคนตรี คนตรีในวัฒนธรรม ประโยชน์ของคนตรี และการปฏิบัติคนตรี สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของการจัดหลักสูตรคนตรีในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานน่าจะมีการพัฒนาความเข้มข้นของเนื้อหาสาระการเรียนรู้คนตรีมากขึ้น ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป์-คนตรี หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพคนตรีระดับต่ำกว่าปริญญาตรีนั้น มีแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรการเรียนคนตรีสำหรับแผนการเรียนศิลป์-คนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพิจารณาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนคนตรีเป็นวิชาเอก ดังนั้นการจัดหลักสูตรการศึกษาจึงมีแนวโน้มที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการรับนักศึกษาคณตรีรุ่นใหม่จากโรงเรียนในอนาคต

นอกเหนือจากแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรการเรียนคนตรีของหลักสูตรแกนกลางแล้ว ยังมีแนวโน้มการจัดทำหลักสูตรคนตรีท้องถิ่น เพราะเนื้อหาสาระของการสอนในแต่ละท้องถิ่นตามภูมิปัญญาของครูคนตรีท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านนี้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่สามารถลอกเลียนแบบไปปฏิบัติกับท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรคนตรีท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นเพราะเป็นการวางแนวทางในการสอน การจัดการศึกษา เฉพาะในแต่ละท้องถิ่นโดยตรง ดังที่ พิมพ์พรรณ จันทรรูปงาม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดทำหลักสูตรคนตรีในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีการศึกษาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรคนตรีในระดับท้องถิ่นคนตรีพื้นบ้านประเภทแตรวง หลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของ

ท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชารทิพย์ ช้วนา(2551) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกท่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมโปงลาง ตำนานเสียงพิณ และกิจกรรมศิลป์การเป่าแคน ผลการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ทำให้นักเรียนมีทักษะการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานเพิ่มพูนขึ้น และส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผลจากงานวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการนำหลักสูตรที่ดึงเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาจัดเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจน และส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสหันมาเล่นดนตรีมากขึ้น

(2) ทางด้านครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า มีแนวโน้มของการพัฒนาครูผู้สอนด้วยกระบวนการทำงานวิจัยมากขึ้น ครูผู้สอนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันมีการพัฒนาตนเองด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาการงานวิจัยที่สอดคล้องไปกับการเรียนการสอนดนตรีในหลักสูตร ซึ่งทำให้เกิดความรู้ ทักษะความสามารถในการสอนมากขึ้น ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป-ดนตรี หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพดนตรีระดับต่ำกว่าปริญญาตรีนั้น มีแนวโน้มที่ครูผู้สอนมีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาดนตรีในหลักสูตรพิเศษเหล่านี้มากขึ้น มีการพิจารณาครูผู้สอนในรายวิชาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น วิชาการปฏิบัติดนตรีในทุกเครื่องมือ สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการคุณลักษณะของครูดนตรีในอนาคตว่าต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีที่เชี่ยวชาญมากขึ้น

(3) ทางด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า มีการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติการในเรื่องการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีการสอนต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพัฒนางานวิจัยของครูผู้สอนที่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สะท้อนให้เห็นแนวโน้มว่า ครูผู้สอนควรมีการประยุกต์ใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการประกอบอาชีพทางดนตรีที่หลากหลายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟิลิปป์ เอ็ม ฮัส (2554) เรื่อง บทบาทการพัฒนาและสังคมยุคใหม่ในดนตรีศึกษาจากศตวรรษที่ 20 ที่กล่าวว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อวิถีของมนุษย์ หลักสูตรดนตรีและการเรียนการสอนจึงควรมีรูปแบบที่หลากหลายและใช้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนในการสร้างสังคมร่วมสมัยโดยรวมได้ โดยเฉพาะหลักสูตรในสมัยปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนสามารถดึงเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ดนตรีพื้นบ้านเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสอนได้ การผลิตสื่อเพื่อการสอนโดยตัวครูเองจึงจัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง นพดล เทียมเมืองแมน(2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมดนตรีในคาบกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ครูที่เชี่ยวชาญทางดนตรียังมีจำนวนน้อย ได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ห้องเรียนในการจัด

กิจกรรมไม่เพียงพอ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจน ส่วนปัญหาอีกด้าน คือ ความพร้อมเกี่ยวกับผู้เรียนด้านเครื่องดนตรี เนื่องจากเครื่องดนตรีสากลบางชนิดมีราคาสูง นักเรียนจึงจำเป็นต้องเลือกเรียนเครื่องดนตรีที่ตนเองสามารถมีไว้ในครอบครองตามกำลังทรัพย์ โอกาสที่จะเลือกเรียนในเครื่องดนตรีที่ตนเองต้องการจึงอาจจะไม่สามารถเป็นได้

(4) ทางด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา จากการศึกษาพบแนวโน้มในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมากขึ้น สืบเกิดได้จากการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติการเรื่อง การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนการศึกษามีจำนวนมากและการวิจัยพื้นฐานทางด้านการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จก็มีจำนวนมากเช่นเดียวกัน ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป-ดนตรี หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพดนตรีระดับต่ำกว่าปริญญาตรีนั้น สะท้อนให้เห็นแนวโน้มของรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นเลิศทางการเรียนดนตรีของผู้เรียนมากขึ้น โดยเฉพาะรูปแบบการเรียนที่เกิดจากความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนดนตรีเป็นวิชาเอกและได้เข้ามาให้การสนับสนุนโรงเรียนที่มีแผนการเรียนเฉพาะทางดนตรี ซึ่งใช้รูปแบบเดียวกันกับการจัดการศึกษาดนตรีในการสอนวิชาเอกดนตรีในมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกัน

(5) ทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาพบว่าวิชาดนตรีเป็นวิชาที่มีความสำคัญลำดับรองจากวิชาการอื่น ๆ ตลอดจนถึงแผนพัฒนาโรงเรียนและนโยบายทางการศึกษาที่ไม่ได้มุ่งเน้นการศึกษาดนตรีโดยตรง สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีแนวโน้มในการพัฒนาที่เด่นชัด ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป-ดนตรี หรือ เน้นการผลิตบุคลากรในวิชาชีพดนตรีระดับต่ำกว่าปริญญาตรี นั้น จะมีแนวโน้มของความพร้อมทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนดนตรีได้มากกว่า เพราะมีห้องปฏิบัติการสอนดนตรีที่เหมาะสม มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากรผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทางดนตรีโดยตรง จึงตอบสนองความต้องการของผู้เรียนดนตรีอย่างจริงจังได้มากกว่า

(6) ทางด้านผู้เรียน จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานมีสาระของการเรียนดนตรีมากขึ้น การพัฒนาการสอนของครูผู้สอนตามกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำวิจัยมีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดนตรีในภาพรวมดีขึ้น มีความรู้ทางดนตรีมากขึ้น เข้าใจและเห็นคุณค่าดนตรีมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีแนวโน้มในการเข้าใจในเนื้อหาของการเรียนดนตรีมากขึ้น แต่เนื่องด้วยโรงเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อการศึกษาต่อทางด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาได้ ดังนั้น

แนวโน้มของผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อดนตรีโดยตรงในระดับอุดมศึกษา จึงเลือกที่เรียนในโรงเรียนหรือสถาบันที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีแผนการเรียนศิลป์-ดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์, หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีความพร้อมและความเข้มข้นในหลักสูตรการศึกษาดนตรีมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป

8.2 แนวโน้มดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

(1) ทางด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบ จากการศึกษาพบว่าการผลิตหลักสูตรทางดนตรีที่มีความหลากหลายแตกแขนงไปตามความต้องการของตลาดวิชาชีพมากขึ้น เช่น ดนตรีแจ๊ส ดนตรีร่วมสมัย การประพันธ์เพลง ดนตรีพื้นบ้าน และบูรณาการไปกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ เช่น ดนตรีบำบัด เทคโนโลยีดนตรี ดนตรีเพื่อธุรกิจ การจัดการทางดนตรี เป็นต้น ในขณะที่หลักสูตรการสอนเดิมที่เน้นผลิตบุคลากรทางดนตรี 2 ด้านคือ ครูดนตรี และนักดนตรี กำลังถูกปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรใหม่ หลายหลักสูตรมีความสอดคล้องไปกับวิชาชีพทางดนตรีที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ทางด้านการผลิตศิลปิน ทางด้านผู้ทำงานเบื้องหลัง ทางด้านเทคโนโลยีดนตรี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ วาทีศ สุวรรณสมบูรณ์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวโน้มของการศึกษาดนตรีระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งมีข้อค้นพบว่า หลักสูตรทางด้านการผลิตนักดนตรีมีแนวโน้มแตกแขนงกว้างขึ้น และพัฒนาเชิงบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ เป็นสหวิทยาการ ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของสังคม จึงแสดงให้เห็นว่าการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบและหลักสูตรการศึกษาดนตรีที่มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพดนตรีในปัจจุบันมากขึ้น สอดคล้องกับที่ ภาวิข ทองโรจน์ (ม.ป.ป.) กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา บทบาทอย่างยิ่งคือ เป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นการที่สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตรการเรียนดนตรีให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ย่อมทำให้วิชาการดนตรีเฉพาะด้านมีการพัฒนาขึ้นและเป็นที่ยอมรับในมาตรฐานการจัดการศึกษาได้จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า มีแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาสาระการสอนดนตรีมากขึ้นในอนาคต

(2) ทางด้านครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยดนตรีในระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยคณาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา

ยังมีสัดส่วนน้อยอยู่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2550) เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาคนตรีของสถาบันอุดมศึกษาคนตรีในประเทศไทย ซึ่งมีข้อค้นพบว่า ครูผู้สอนสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนคนตรีเป็นวิชาเอกยังมีการทำงานวิจัยที่น้อย และการสร้างสรรค์ผลงานทางคนตรีก็น้อยเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรทางการสอนให้มีความสามารถทางด้านงานวิจัยให้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาว่าต้องมีหน้าที่หลักทางด้านงานสอนและการวิจัย โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

(3) ทางด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า มีนักวิจัยทำงานวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติการในเรื่องการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีการสอนต่าง ๆ ซึ่งมีการสร้างสื่อและการทดลองใช้กับผู้เรียน จึงสะท้อนให้เห็นว่ามีแนวโน้มในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านอินเทอร์เน็ต แนวทางการศึกษาคนตรีโดยใช้คอมพิวเตอร์และสื่ออินเทอร์เน็ตในอนาคตจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นที่ครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะสามารถสร้างสื่อการสอนได้ และชี้แนะแนวโน้มในการใช้สื่อให้ผู้เรียนได้ประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ อังคณา นุตยกุล และชนิษฐา ปาลโมกษ์ (2554) เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กล่าวว่า มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนกระบวนการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยและจัดสรรเวลา และการนำนวัตกรรมมาใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอน

(4) ทางด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา แม้ว่าวิชาเอกคนตรีจะเป็นสาขาวิชาที่เน้นการปฏิบัติคนตรี แต่อาจารย์ผู้สอนสามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีแนวโน้มของการพัฒนาด้านรูปแบบการสอนควบคู่ไปกับการทำวิจัย อีกทั้งมีการกำหนดไว้ในภาระกิจหลักของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาถึงการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนอีกด้วย สะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาคนตรีในระดับอุดมศึกษาจะมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เข้าไปในการเรียนการสอนคนตรี

(5) ทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า มีสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรการเรียนคนตรีใหม่จะมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา มากขึ้นกว่าสถาบันที่เปิดการเรียนการสอนคนตรีอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2550) เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาคนตรีของสถาบันอุดมศึกษาคนตรี

ในประเทศไทย ซึ่งมีข้อค้นพบว่า ปัญหาอย่างหนึ่งของการเรียนการสอนคนตรีในปัจจุบัน คือ การจัดห้องเรียนที่ตอบสนองต่อการเรียนคนตรี ส่วนใหญ่การจัดห้องเรียนทางด้านการปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ เช่น ขาดห้องเรียนเฉพาะบุคคล ขาดห้องซ้อมรวมวงขนาดใหญ่ รวมทั้งระบบอำนวยความสะดวกในห้องเรียนไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในแต่ละสถาบันการศึกษาต้องเร่งหางบประมาณและจัดแผนการปรับปรุงแก้ไข แต่สถาบันที่เปิดการสอนคนตรีใหม่นี้ที่อยู่ในรูปแบบของคณะคนตรี และวิทยาลัยคนตรี จะมีความพร้อมทั้งทางด้านอาคารสถานที่ บรรยากาศแวดล้อม บุคลากร งบประมาณ และการสร้างหลักสูตรที่ทันสมัยกว่า สะท้อนให้เห็นแนวโน้มในอนาคตมหาวิทยาลัยจะมีการเปิดการเรียนการสอนทางด้านคนตรีจะมีแนวโน้มในการเปิดเป็น คณะคนตรี หรือ วิทยาลัยคนตรี โดยตรงมากกว่าจะเปิดในรูปแบบของสาขาวิชา หรือ ภาควิชา

(6) ทางด้านผู้เรียน จากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีโอกาสการเรียนรู้ในสาขาที่ตนเองถนัด จึงมีแนวโน้มการได้งานทำในสาขาวิชาชีพที่ตนเองต้องการมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรการเรียนมีการพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดวิชาชีพ เช่น นักเรียนเรียงเสียงประสาน นักธุรกิจคนตรี ผู้ผลิตผลงานคนตรี นักบริหารจัดการคนตรี ผู้ทำคนตรีในงานโฆษณาและงานภาพยนตร์ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของผู้เรียนคนตรีในระดับอุดมศึกษา จะมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพมากขึ้น

8.3 แนวโน้มคนตรีศึกษานอกระบบ

(1) ทางด้านเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาในระบบ จากการศึกษาพบว่ามีผลผลิตหลักสูตรทางคนตรีที่มีความตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองที่สนับสนุนการเรียนคนตรีของบุตรหลานมากขึ้น โดยที่องค์กรทางด้านการจัดการศึกษาเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนคนตรี เอกชน สถาบันคนตรี สตูดิโอ ครูผู้สอนคนตรีพิเศษส่วนตัว สะท้อนให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความนิยมในการศึกษา หรือ ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมาก

(2) ทางด้านครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่างานวิจัยทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการจัดการศึกษานอกระบบมีน้อย แสดงให้เห็นว่าบุคลากรที่ทำการสอนมุ่งเน้นเฉพาะการสอนปฏิบัติคนตรีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ตลาดวิชาชีพทางการสอนในการศึกษานอกระบบนั้นมีขนาดใหญ่ ทั้งโรงเรียนคนตรีเอกชน สถาบันคนตรีต่าง ๆ สตูดิโอ หรือ แม้แต่ครูสอนพิเศษ ดังนั้นจึงมีแนวโน้มว่า บัณฑิตทางคนตรีรุ่นใหม่ก็มีโอกาสได้เข้ามาทำงานทางด้านนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญทางการปฏิบัติคนตรีขั้นสูงกว่าเดิมซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อคุณภาพทางการสอนการปฏิบัติเครื่องคนตรีในการจัดการศึกษานอกระบบ

(3) ทางด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา จากการศึกษาพบความสนใจในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการสอนที่น้อยถ้าเปรียบเทียบกับจัดการศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุที่ศึกษานอกระบบเป็นการสอนที่เน้นทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี จึงมุ่งเน้นที่จะเรียนเทคนิคการปฏิบัติเครื่องดนตรีเป็นสำคัญ และการใช้สื่อการสอนส่วนใหญ่จะเป็นจากตำราหรือสื่อการสอนที่ผลิตจากสำนักพิมพ์ในต่างประเทศเท่านั้น ดังนั้นองค์กรที่จัดการศึกษาดนตรีทางการศึกษานอกระบบจึงควรมีนโยบายส่งเสริมการจัดทำสื่อการสอนดนตรีมากขึ้น และควรสนับสนุนให้เกิดการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการสอนนี้ให้สามารถใช้เพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนดนตรีภาคปฏิบัติได้

(4) ทางด้านรูปแบบวิธีการเรียนการสอนการศึกษา จากการศึกษาพบว่ามิบุคคลากรทางการศึกษาทำงานวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาดนตรีนอกระบบอยู่น้อย แต่ยังขาดงานวิจัยในเชิงการปฏิบัติการอยู่ ซึ่งมีแนวโน้มว่าในอนาคตน่าจะมีผู้สนใจพัฒนารูปแบบวิธีการเรียนการสอนมากขึ้น ดังสังเกตได้จากมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้มีโครงการบริการทางวิชาการดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปมากขึ้น ซึ่งหน่วยงานระดับนี้ จะมีความพร้อมในการทำงานวิจัยควบคู่ไปกับการทำงานโครงการบริการวิชาการด้วย

(5) ทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม จากการศึกษาพบว่าความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน เครื่องดนตรี สื่อและอุปกรณ์ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเลือกเรียนดนตรีของผู้เรียนดนตรีนอกระบบ ธุรกิจเกี่ยวกับโรงเรียนดนตรีจึงมีการจัดการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด ดังจะสังเกตได้จากโรงเรียนดนตรีเอกชนมักจะมีที่ตั้งอยู่ในทำเล ของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ซึ่งมีความง่ายและสะดวกต่อการเข้าถึงของผู้เรียน มีความทันสมัยและการจัดบรรยากาศให้ดึงดูดผู้เรียน สะท้อนให้เห็นแนวโน้มที่สถานศึกษานอกระบบเกี่ยวกับดนตรีจะมีการพัฒนาทางด้านสถานศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมมากกว่าโรงเรียนสามัญในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก

(6) ทางด้านผู้เรียน จากการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรีมากขึ้น ซึ่งพิจารณาจากการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนสอนที่รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากกว่าการเรียนในระบบ มีการบูรณาการความรู้ที่ทันสมัยในการจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัย ครูผู้สอนมีความรู้ความชำนาญทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีโดยตรง มีอาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ การจัดบรรยากาศ เครื่องดนตรีและสื่อการสอนที่มุ่งเน้นทางด้านปฏิบัติดนตรี โดยตรง มีการสนับสนุนจากสถาบันทดสอบมาตรฐานทางดนตรีในการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนทางการปฏิบัติดนตรีโดยตรง สะท้อนให้เห็นแนวโน้มในการประสพผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีมากกว่าผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มุ่งเน้นการสอนดนตรีโดยตรง

9. ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

9.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในอนาคต มีงานวิจัยที่น่าสนใจศึกษาเพื่อการพัฒนาต่อไปดังนี้

(1) งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการในการทำวิจัยของคณาจารย์ผู้สอนดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาดนตรีเป็นวิชาเอก” เพื่อสนับสนุนให้อาจารย์ทำงานวิจัยมากขึ้น

(2) งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมทางดนตรีศึกษาจากฐานองค์ความรู้งานวิจัยที่ผ่านมา” เพื่อบริหารองค์ความรู้เดิมให้สามารถสร้างรูปแบบและนวัตกรรมใหม่ขึ้น

(3) งานวิจัยเรื่อง “นโยบายทางดนตรีศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” เพื่อให้การจัดการศึกษาดนตรีสอดคล้องกับแผนพัฒนาในระดับชาติ

(4) งานวิจัยเรื่อง “ภาวะการทำงานของบัณฑิตทางดนตรี ที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรดนตรีในประเทศไทย” เพื่อสะท้อนความสำเร็จของการจัดการศึกษา และปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม

(5) งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้นอกระบบทางดนตรีศึกษาในประเทศไทย” เพื่อประโยชน์สูงสุดทั้งในเชิงอนุรักษ์และเชิงการถ่ายทอดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม

(6) งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบของศูนย์พัฒนาดนตรีสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ” เพื่อสนับสนุนเยาวชนไทยที่มีความสามารถให้ได้รับการต่อยอดทางดนตรี และสร้างรูปแบบการศึกษาใหม่

(7) งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการจัดการศึกษาดนตรีในประเทศไทย” โดยนำปัจจัยที่ค้นพบสามารถนำไปขยายความสำคัญได้อย่างลึกซึ้งในการพัฒนาทั้งนโยบายและการปฏิบัติ

(8) งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการทำงานสร้างสรรค์ทางดนตรีเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา” เพื่อสนับสนุนอาจารย์ที่มีความถนัดในการทำงานสร้างสรรค์ให้มีทักษะของการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

9.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

(1) ในแง่ของระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีศึกษา นักวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตวิธีการทางระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการทำวิจัย เช่น การใช้เทคนิคทางการวิจัยที่หลากหลาย

(2) ควรมีการทำการศึกษาที่เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนดนตรีในแต่ละสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในประเทศไทย เพื่อหาความสำคัญในการจัดหลักสูตร ความเหมือนและความแตกต่าง ความเข้าใจในเรื่องนี้จะช่วยให้ทราบแนวทางการพัฒนาของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้

(3) ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนคนตรีในลักษณะเดียวกัน หรือ ความร่วมมือกับสถาบันคนตรีในต่างประเทศเพื่อความเป็นสากลในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนคนตรี เช่น การสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ทางคนตรีศึกษาร่วมกัน เพื่อการพัฒนาในการทำงานวิจัย การจัดการเรียนการสอน และองค์ความรู้ทางวิชาการคนตรีที่มีคุณค่า การมีเครือข่ายทางการศึกษาจะช่วยให้ลดปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของความรู้ในการจัดการศึกษาได้ และมีพันธมิตรทางวิชาการในการสร้างสรรค์ทางคนตรีศึกษาต่อไปได้

(4) สถานศึกษาในทุกกระดับที่มีความเกี่ยวข้องกับคนตรีศึกษา ควรมีการจัดตั้งแผนนโยบายเกี่ยวกับงบประมาณทางคนตรีศึกษาอย่างรอบคอบ เพราะการจัดการศึกษาคนตรีที่มีคุณภาพเป็นเรื่องที่ต้องลงทุนสูง ดังนั้นการจัดตั้งแผนในทิศทางที่สามารถเป็นไปได้ ย่อมก็ให้เกิดความสำเร็จและเป็นการประมาณกำลังของสถาบันที่จะพึงจัดการศึกษาให้ได้ เพราะมิติของคนตรีศึกษาจัดได้ว่ากว้างขวางมาก ขึ้นอยู่กับการวางแผนและความเชี่ยวชาญของบุคลากรในสถาบันนั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการวางแผนการจัดการศึกษาอย่างรอบคอบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งอันดับแรกของการศึกษาคนตรี

AN ANALYTICAL STUDY OF MUSIC EDUCATION RESEARCH IN
THAILAND DURING 2002-2011

PRAPANSAK PUMIN 5037950 MSMS/D

Ph.D.(MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: ANAK CHARANYANANDA, Ph.D.,
NARONGCHAI PITAKARAT, Ph.D., SOMCHAI TRAKARNRUNG, Ph.D

EXTENDED SUMMARY

1. The importance of research

Music Education in Thailand at the present has been greatly developed. The researchers reviewed from the education programs of formal education, Non-formal education, and informal education. It is found that the education has been extensively developed especially both in public and private higher institutes. Music education program provides in bachelor's degree, master's degree, and doctoral degree offering in different major such as; Performance, Classical Music, Jazz Studies, Thai Classical Music, Folk Music, Music Education, Musicology, Music Therapy, Music Business, Music Composition, etc. Referring to different music programs, it shows the variety of music education management in formal education. Regarding to Non-Formal education, it is obviously clear from the expansion of the establishment of music academy and private music academy under the control of Ministry of Education which opened numerously in Bangkok and other provincial part. Besides, there are some academies opened as a project by higher institutes such as Music Campus for General Public by some colleges. Regarding Music informal education, there are some private studios of Music teachers to satisfy the demand of learners in every level not only young people but also adults. Some learners would prefer to test for level examination with some music academies both in Thailand and foreign country. On the other hands, some learners just want to learn as a hobby, or to relieve stress after work.

All above mentioned, concerns to the dimension of Music education in Thailand which shows the advancement and the development to meet international standards.

As for Music education in higher education is prepared for formal education which refers to studying with clear details of following aspects: pattern and clear systems of schooling, expected objectives, curriculum, learning and teaching method, measurement and evaluation. When considering the objective of teaching method, it is found that learning music in Formal education focus on academic studies. Therefore, the main mission of teacher who teaches in higher education is to produce a research besides teaching learners. It is very important to produce a research since research is very essential for education development, extension knowledge and to establish new knowledge. Research refers to studying to find the truth with reliable systems or scientific method. Scientific method leads to the advancement of education for seeking the knowledge and matters of fact known as research base on applying scientific process.

Research is an important tool which leads to the success of Educational Reform. Research is the process of seeking new knowledge which can make benefit to education. According to the National Education Act B.E. 2542 (1999 A.D.), chapter 4 section 24(5) specified that research is a part of learning process and in section 30 specified the teacher to make a research to develop learning process in accordance with learners. (The Office of the National Education Commission, 1999) Therefore, it is the duty of teachers in nowadays to consider the importance of educational research to help in developing the learners and increase their knowledge of the teaching subject.

According to data exploration about the study of music education during 2002-2011, it is found that there are 151 researches produced about Music education which made by educational staff; teacher, educator, university students, students in Master degree. The studies are various in different aspects as following: educational policy, teaching technique method development, instructional innovation development, and Music learning activity development. It is belief that studying these researches by synthesis process can be helpful to develop Music education quality and analyze the tendency of Music Education in Thailand in the future. According to these reasons, it is very interested to study about “An Analytical Study of Music Education in Thailand during 2002-2011”. The study was employed both quantitative and

qualitative researches to separate and group the studies. Then, it leads to content analysis which is the process to summarize all knowledge occurred during studying. According to the research synthesis and Focus Group with teachers who teach in the higher institutes offering major in music, and the presentation of the vision by the researchers, can review the tendency in Music education development in overall factors of Thailand in the future.

2. Research Objectives

2.1 To synthesize the study of music education in Thailand during 2002-2011.

2.2 To present the tendency of Music education in Thailand by using the data from research synthesis and the presentation of the vision by the researcher.

3. Research Questions

To find how the study of music education in Thailand during 2002-2011 can help analyze the tendency of Music education in Thailand in the future in all aspects; Systems and Curriculum, Teacher or Instructor, Equipments, Teaching Method, Institute and Environment, and Learners both in Formal education which contains with the basic education and higher education, and for Non-Formal education.

4. Expected Benefits

4.1 To gain information of the characteristic of the study of Music education in Thailand during 2002-2011 by synthesizing from research by Documentary Research.

4.2 To understand the views of the tendency of Music education development policy in Thailand by the vision of the researcher. The information will be useful for education organization, educational agencies and educational personnel to develop Music education policy, Music curriculum more effectively.

5. Term of Reference

The references have been collected from the Music study which are thesis and research from educational staff in which only recorded by Thai Library Integrated System by Commission on Higher Education.

6. Research Methodology

6.1 Survey the study of Music education during 2002-2011 which recorded by Thai Library Integrated System by Commission on Higher Education.

6.2 Process the research synthesis following the steps by data collecting, data collecting instrument, data collection procedure, and data analysis. The study was synthesized by separate and groups the study of Music education during 2002-2011 both in quantitative and qualitative data by using technical analysis as following:

(1) Analyzed by statistics, frequency distribution and percentage of year of publication, type of research results, population, research design, research instrument, and statistics in data analysis.

(2) Analyzed by enumeration and content analysis about the research results which are knowledge based and/or research innovation. The researcher synthesizes the relationship of variables and factors from the research result.

6.3 Conducting a focus group by inviting the educational staffs who teach Music in higher education in various institutes to brainstorm the opinions about the way of Music education development in Thailand. In the focus group, the researcher report the analysis result of the study of Music education during 2002-2011 to share in the group and ask opinions through conversations so that it is very helpful to analyze further issues: Music education policy, educational curriculum, personnel, instructional media and innovation, teaching method, institute and environment, learners and opinions for further analysis.

7. Research Result

The research results are summarized as follows:

7.1 The Research Synthesis of Music Education during 2002-2011

There was 151 studies. It was found as below:

7.1.1 Fundamental Data

(1) Between 2002-2011, there were 8 studies of Music education in 2002, 8 studies in 2003, 8 studies in 2004, 4 studies in 2005, 2 studies in 2006, 31 studies in 2007, 29 studies in 2008, 35 studies in 2009, 18 studies in 2010 and 8 studies in 2011. All studies were around 151 studies.

(2) In 2009, there were the most number of studies as 35 research studies that were examined at 23.17 percent. In 2007, there were 31 research studies or 20.52 percent. In 2008, there were 29 research studies or 19.20 percent. In 2010, there were 18 research studies or 11.92 percent. In 2002, 2003, 2004 and 2011, the number of research studies is equal as 8 studies which examined at 5.29 percent. In 2005, there were 4 research studies or 2.64 percent. In 2006, the number of research studies is the less as 2 studies which examined at 1.32 percent.

(3) Most of the study was doing by a single researcher which is about 148 research studies or 98.01 percent. There were 3 research studies doing by two researchers which examined at the percentage of 1.98.

(4) Refer to the status of researchers, most of them are studying in master degree which are doing about 138 research studies or 91.39 percent. The studies doing by instructors in the institute are 13 research studies or 8.60 percent.

(5) Most of studies during 2002-2011 for 51 studies or 33.77 percent did by Mahidol University, 23 studies or 15.23 percent by Mahasarakham University, 12 studies or 7.94 percent by Chulalongkorn University, 10 studies or 6.62 percent by Srinakharinwirot University, and the rest by institutes where do not provide Music Education Curriculum for master degree.

7.1.2 Research Methodology

(1) Regarding the research design, it is found that the most design used for 78 studies in the study from all of 151 studies of Music education is an experimental design or examined at 51.60 percent, the survey design used for 61

research studies or 40.39 percent, the interrelationship studies used in 9 research studies or 5.96 percent and the developmental research used for 3 studies in which examined at 1.98 percent.

(2) Regarding population and samples group, it is found that samples group were used for 117 research studies from the total of 151 Music Education research studies which examined at 77.48 percent. Then, population were used for 34 research studies or at 22.51percent.

(3) Regarding the research equipment for all of 151 research studies, there are 228 equipments used for the research. The most and the main equipment is questionnaire which are 87 studies or 38.15 percent, the test used for 39 studies or examined at 17.10 percent, the interview used for 38 studies or 16.66 percent and the document research used as an equipment for 8 studies which examined at 3.50 percent.

(4) Refer to statistics used for all of 151 research studies, there are 308 kinds of statistics used for the research. Percentage is the most type of statistics used for the research which are used for 144 studies or 46.75 percent, Mean/ Standard Deviation (S.D.) used for 98 studies or 31.81 percent, T – test used for 54 studies or 17.53 percent, and the other types of statistics used for 12 studies or 3.98 percent.

7.1.3 Knowledge and Innovation from research

It can be summarized that from the 151 research studies, the most aspect which can synthesize knowledge and research innovation is the aspect of teaching and learning management and music activity which are 52 studies or 34.43 percent, the new innovation, teaching model, instructional media were used for 36 studies or 23.84 percent, the Music education management and Music curriculum were used for 34 studies or 22.51 percent, the new teaching and learning systems, technology and on-line were used for 14 studies which examined at 9.27 percent, the integrated education management was used for 4 studies which examined at 2.64 percent, the less effective aspect is the community cooperation which is used for 1 study or examined at 0.66 percent.

7.2 Conclusion from Focus Group

7.2.1 Contents in the educational systems and curriculum:

Music educational curriculum has been changed in accordance with the advancement of technology and manpower of graduated students in music major.

7.2.2 Teacher or Instructors: A number of graduated Music students in abroad in doctoral degree have increased. Moreover, the foreign teachers are hired to work for full-time and part-time. It can be found that the number of teacher is increasing and they are very expert.

7.2.3 Educational Media and Equipment: The advancement of technology in the present is quite high. The communication speed and equipments of computer and the internet are important educational media and equipment for all education levels.

7.2.4 Teaching and Learning systems: The teaching and learning systems in the present have been changed in accordance with the advancement of technology such as e-learning which learners can learn the lesson on-line via the internet. However, a teacher is still important for consulting and preparing for teaching plan.

7.2.5 Institute and Environment: The learner has opportunity to learn in the preferable institute. Each institute is unique and attractive for examples; curriculum and environment preparation. However, every institute should work to decrease the difference of each institution.

7.2.6 Learners: The admission in higher education at the present should provide intensive examination especially for basic knowledge in their chosen course. Moreover, learners would be trained the thinking process in accordance to education level.

7.3 The Summary of the Study of the Tendency of Music Education in Thailand

7.3.1 Formal Education

7.3.1.1 Music Education for Formal Education in Fundamental Education

(1) The Tendency of Teaching Music for Informal Education: To emphasize the learners to practice their preferred Music instruments by studying from Non-Formal Education.

(2) The Tendency of the Pattern of Music Development Center and Community Learning Centre: To increase the number of outside learning resources and response to the needs in instrumental practice, and producing the folk music curriculum.

(3) The Tendency of the Development of Music Extracurricular Activities: To consider the result of students who join Music activities such as Music bands.

(4) The Tendency of using Music Instruction Media in Accordance with Modern Technology: The teacher in new generation should have ability to use and produce instruction media with modern technology.

7.3.1.2 Music Education for Formal Education in Higher Education

(1) The Tendency of Music Educational Quality Assurance in Higher Education: The Music Education Council should be established in higher education to set a plan for educational quality assessment directly for Music educational measurement and evaluation with the office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA).

(2) The Tendency of Music Evaluation by Training to Develop the Learners in Higher Education: A learner in Music major should have professional experience training for effective measurement and evaluation.

(3) The Tendency of Producing the New Generation of Music Teacher to Support Music Careers: The institutes should provide learning centre which is connecting to others. The seminar both in Thailand and abroad should be hold to exchange knowledge. Otherwise, the Music Educators Association in higher education should have been specially established.

7.3.2 Non-Formal Education

(1) The Tendency of Private Music Academy in the Future:

Teachers in each academy will improve the update curriculum related to their abilities and the learners' needs.

(2) The Tendency of Providing Academic Service Project of

Higher Institute: The school will affect to the education besides learning from general school. Learning Music from Non-Formal education is very effective and also connects to support Music education in Formal education.

3) The Tendency of Music Examination in Thailand:

The number of higher institutes with music program tends to increasingly hold some Music examination.

8. Discussions

8.1 The Tendency of Music study in fundamental education system.

(1) The contents of Formal Education. It was discovered that the first formal education curriculum in B.E. 2438 (A.D.1895) to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) are given the importance of music education courses more respectively. This curriculum clearly indicates that what each year of students would study music theory, music history, type of music, musical culture, the benefits of music and musical practice. These contents reflected that the tendency of music study in fundamental education system should be developing the contents more.

Though, the high school that have music program or focused on the production personnel in music professional who have education levels lower than bachelor's degree is still have tendency of developing music education for the Music program in the high school. This tendency can be judging by the involvement of higher education institutions that teach music majors. Thus, the course of education is likely to be updated for students who study music in the future.

Apart from the tendency of developing music study in core curriculum courses, it also has a tendency of developing local music curriculum. As far as we known, the contents in the local music curriculum is unique and cannot replicate to

other local practices so the content should managed in each local area directly. It was discover in the research "Formulating music curriculum at the local level " by Pimpan Chanrurpngam (B.E.2554) that the contents about the brass Band in local music culture made up with the appropriate state and local requirements, as well as the research "The Northeast Folk Music Through the Local Wisdom at Khoklamwittaya School, AmphurMuang in Kalasin Province." By Tarntip Kuana (2008). The researcher develops the form of local music study in to 3 activities which are Pong lang, Harp lore and Khaen blowing. The result of the study made students more understand the local music and can playing songs perfectly andeffectively.

However, results from the above research showing that the good management of curriculum can encourage young people playing music more effectively.

(2) Teacher or instructors. The study shows that instructors improved their teaching methods by doing the study in their classes. The research content is consistent with music teaching methods in the class which later causes the knowledge, skills, abilities in teaching more respectively. Furthermore, there is the tendency of getting more capable teachers in high school that have music program or focused on the production personnel in music professional who have education levels lower than bachelor's degree. The schools are consider more about hiring people that have specialist in each instruments so that the future instructors would be the person who have a great talented.

(3) Materials and equipment for education. There are many studies in the classes about the teaching materials for education which is most developed by the instructors who going to study the bachelor's degree. Teachers should apply the instruction media to comply with the change of time and technologies as refer to the "Roles of development and the modern society in music education from 20th century" by Phillip M Huds (2011) which said music influence human's life.

Music curriculum and teaching methods should have a variety of formats and be a tool which helping improve student's skills especially in present curriculum that give the opportunities for teacher to use the local knowledge as one of teaching method. However, it is important that teacher should create their own instruction media.

The study "A study of music management in the student activity period in secondary schools, Roi-et province, Thailand." by Noppadon Thiamuangphaen (1994) discovered that there are few of expert teachers and budgets, supporting the activities for music education, is not enough. The other problem is that the readiness of students. In order to study music efficiently, the students should have their own instruments that appropriate to them. However, students are unable to choose the instruments as they like because they can't afford the price of it.

(4) Form and method of teaching. The study finds that there is the tendency of developing teaching methods in many researches in the practical classes. There are many forms of teaching methods as well as the successful basic study of teaching methods. In high schools that majoring in music program, they are more focusing on development of excellence in music by cooperation with the university that have music major. This cooperation is supporting high school to have the same music curriculum as the university.

(5) Institutes and environment at the primary and secondary schools in fundamental education. The study discovered that the music subject is second to other subjects and the plan of developing the education curriculum in formal education schools which made them have unclearly point of development. In the other hand, the high schools which are majoring in music program or Music College have more potential place and environment to supporting music study. They have appropriate rooms for music practice, good budget management and instructors who are competent to teach the music directly which respond learner's needs than others.

(6) Learners. The study discovered that the fundamental education have more music contents as well as teacher using teaching methods that match with the learners. This situation made learners study music better. However, the fundamental education cannot supported the learners to study music in the higher education so they choose to study in the institute that have majoring in music such as the Diploma of dance in College of Dramatic Arts, Young Artists Program (Pre-College) College of Music of Mahidol university.

8.2 The Tendency of Music Education in Higher Education of Thailand.

(1) Contents in formal education have managing and separating the curriculum according to the professional demands of the market. For example, jazz music, music contemporary, Music compositions, local music and the related field such as music technology, music therapy, Music for Business Management, etc. The study "Trend in higher education in music in Thailand" by Wathit Suwansomboon (1994) finds that music curriculum would be developing varied in the future due to time and society demands.

The present music education in Higher education in Thailand still in the changing time and the curriculum is become more suitable with the present career. As refer in saying of Pavich Tongroach that higher education or universities have a great role as change agent of the society so the curriculum that corresponds to people's needs would be accepted in society. As the result, we can would see the developing the music curriculum in the future.

(2) Teachers or instructors. In the music study in higher education research by the instructors in the higher education still have a few as Piyapun Santaveesuk said in his study, Strategic management of music education in higher education institutions in Thailand (2007), that there are a few of teacher in Higher Education Institutions doing the research as well as creative works of music. However, institutes are needed to encourage teachers doing more research in order to correspond with the national education act that specify the quality of teacher in higher education that they have a great role to improve the teaching methods proper for students.

(3) Materials and equipment for music education. The study finds that there are many researchers study the practical classes by using the instruction media to the students. It can be said there is the tendency of more using the technology media such as computer and internet to help in teaching. In order to use the media, teacher or instructors should know how to use the internet and can indicate the learners to understand learning objectives as refer in the "Conditions and Guideline for Development of Classroom Research Conducted" by Angkana Nutiyakul and Khanittha Palmoke (2011) that said the university should support the development of

knowledge, research and time allocation and bring the knowledge to adapt in teaching methods.

(4) Form and teaching methods. Although music subject is focus on practicing, teacher still adapt other knowledge to improve the teaching methods. There is the tendency of developing the teaching method along with doing the research in the classes. Additionally, higher education Institutions is defining the primary mission for teacher to doing the study in the classes. It shows that there is the tendency in of cognitive development into music teaching methods in the future.

(5) Institutes and environment. The study finds that new music academy would be more ready than the old ones. Referring to the "Strategic management of music education in higher education institutions in Thailand" by Piyapun Santaveesuk, it was said that one of the problem in present music teaching is classroom management. The room is not feeling private and the room is not large enough for practice the music band. It would be good that the administrator should plan the budget for decorated the place.

However, the new open music college seems to have a great environment and full of potential instructors and budget. There are have updated curriculum. The better environment created the trends that in the future the university would open the new way of teaching music in form of Music College directly than branch or department.

(6) Learners. Students have the opportunity to learn music in their own right and they can work in the job that related to their study fields. This is because the curriculum is developing in order to correspond to the need of markets such as music editor, mixing engineer, music composer, etc. It can be said the quality of the music students in higher education will become more proficient in their profession.

8.3 The Tendency of Non- Formal music educations.

(1) Content in the non-formal educations. The study discovered that the curriculum is answer the learner's needs and parents who supporting their children to study music. The contents find in music private school, music academy, music studio, and private teacher shows the tendency of developing the curriculum for matching with the need of learners.

(2) Teachers or instructors. There are a few practical researches in formal education. This shows that the teachers are focus only in practical teaching and the career market in the formal education is very wide. There are many Music College, studio, music academy and even private teacher which is the reason of the tendency of new graduates that have a good talent in music program would work there more than in the formal education institutes.

(3) Materials and equipment for education. The study finds that there are a few of research that develop the instruction media compare to the education management in fundamental education schools. Because of focusing in music practical, the course would target the techniques as the priority. The materials books and equipments would publish from other country. The agents that managing the formal education curriculum should have an education policy supporting the music instruction media more and encourage to doing more research about the materials and equipments for education in order to improve the learning skills.

(4) Form and method of teaching. The study discovered that many people who involve in doing the research are success from the non-formal education; however, they still lack of practical research. Moreover, there still have the tendency of improve the teaching method which can be seen in many universities that have many related project for people who interested in music study. All projects are also doing research for help improve the teaching methods.

5) Institutes and environments such as classroom, music instruments, and equipment for education are the important factor for selecting to study music in non-formal education. The business related with the music academy can manage the properly course matching the needs of students. We can see many music private schools in the department store which is the place that many people go. The place looks modern and have attractive atmosphere to students. This reflected that private music schools would be likely more attractive than the formal schools.

(6) Learners. Nowadays, there are more students that capable of performing music judging by faster edited curriculum and consistent with the learners needs than in the formal education institutes. There use modern knowledge that integrate for elementary education. The teachers have the knowledge and expertise to perform the instrument directly and there are supporting from the music college to

give the examination for evaluation the learners. This is all indicating that there would be more learners who success in music practical than the learners in who study in the formal educational institutes where no focusing in music study directly.

9. Recommendation for the research.

9.1 There are interesting studies that suggested for developing the future study;

(1) The study "Study the needs of the instructors in High schools which have music major." is for supporting teachers doing more research.

(2) The study "Further Innovation development in Music Education from the knowledge base through previous research." is for integrate traditional knowledge in order to create new innovative formats.

(3) The study "Music Education policy complies with the National Economic and Social Development Plan." is for manage the study of music in accordance with the national development plan.

(4) The study "Performance of music graduates from the Music curriculum in Thailand" is for showing the successful management of education and develops the programs properly.

(5) The study "Development of non-formal learning in music education in Thailand" is for the great efficiency and to convey the teaching and learning in to tangible things.

(6) The study "Forms of musical development centre for gifted children." is for supporting talented children and created new plan of education.

(7) The study "Factors that supporting the music education in Thailand." findings factors that can be used to extend the important factors in the development of both deeply policy and practice.

(8) The study "Guidelines of working creatively in music for Academic Position in higher education." is for support professional instructors can do more creative research.

9.2 General suggestions

(1) Future researchers should expand the scope of the Research Methodology by using varied research techniques to ensure that they achieve the guidelines for the research.

(2) Further research should study the education curriculum in each school in order to find the important of curriculum, similarities and differences because it can help improve the education in Thailand.

(3) It should have the cooperation among school that have the similarly educational curriculum. Meanwhile, cooperation with the international music academy can improves their music education such as seminar for exchange musical knowledge.

The educational network will help reduce the problem of disparity of knowledge in management education and have the academic partners to help creation of music education.

(4) Every school that related to music education should plan the budget policy carefully because quality music education is subject to investment. In order to get success, schools should manage the proper course for students because the dimensional of music education is vast and need to be planning by the specialist. However, cooperation between institutions is another way to manage the process effectively and good management of the course is the most important in music study.

บรรณานุกรม

- กนก ศิริกุล. (2547). การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรรณิการ์ ศรีแมนม่วง. (2551). ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กฤษฎา วงศ์คำจันทร์. (2551). ชุดการสอน การปฏิบัติคีตาร์ ในทักษะวิชาดนตรี 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กฤษณะ ทิพย์อักษร. (2551). การพัฒนาชุดการสอนวิชาการปฏิบัติแซกโซโฟน1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กมล เว็สุวรรณ และ นิตยา เว็สุวรรณ. (2539). แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแนวทางในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับสายงานด้านมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ่อนแถมมี จำกัด.
- กรรณิการ์ รัตนประเสริฐศรี. (2553). การผลิตดิจิทัลวิดีโอเพื่อการสอน เรื่อง เครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิตติศักดิ์ ฤกาศ. (2552). การสร้างแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้น 2-4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัญญา เพิ่มพูน. (2554). ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการบรรเลงระนาดเอกและฆ้องวงใหญ่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ก้องเกียรติ ทองแดง. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่ใช้เว็บเทคโนโลยี เรื่องเครื่องดนตรีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- กุลวดี ริยะวงศ์. (2553). การพัฒนาความสามารถทางด้านดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขรรค์เพชร คำศักดิ์. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาเครื่องดนตรีและการประสมวงดนตรีไทย เรื่อง ประวัติเครื่องดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- คม ศรีกิจการ. (2551). การศึกษาสภาพเป็นจริงของโรงเรียนดนตรีกับความคาดหวังของนักเรียนในกลุ่มวิชาปฏิบัติดนตรี กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีสยามกลการเดอะมอลล์งามวงศ์วาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณะครุศาสตร์.(2532). วารสารครุศาสตร์.(ปีที่ 18) ฉบับที่ 1-2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2532. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำปุ่น บุตรแสน. (2550). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องดนตรี พื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรรย์ ไชยชนะ. (2550). ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิชและคณะ (2531) การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระหว่าง พ.ศ. 2506- 2525. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภา คุณชลบุตร.(2547). ย้อนอดีตสู่ปัจจุบันหน้การตกรุ่นทางวิชาการ.กรุงเทพฯ:คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จุฑารัตน์ มณีวัลย์. (2551). การสอน โสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์ อัลเฟรด กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์.(2549). นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชน ไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2555 , จาก http://futurewatch.jmu.multiply.com/links/item/26?&show_interstitial=1&u=%2Flinks%2Fitem

- จุมพล พูลภัทรชีวิน.(2548). *อนาคตศึกษา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2555 , จาก <http://semsikkha.org/article171.doc>
- เฉลิมเกียรติ โง่นแก้ว. (2552). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นัตริยา เกียรติินาวี. (2550). *ผลของการใช้โปรแกรมความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการแปรทำนอง ดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1-2 สาขาวิชาดุริยางค์ไทย (เป่าพาทย์) วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นัตริศรี ปิยะพิมลสิทธิ์.(2544). *การวัดผลและประเมินผล:ความหมายและประเภท*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556 , จาก <http://www.watpon.com/Elearning/mea1.htm>
- ชินกร ต.เทียนประเสริฐ. (2551). *สมรรถนะทางดนตรีของนักศึกษาตามหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชุดิมา นวลพลับ. (2546). *การพัฒนาชุดการเรียนการสอนดนตรีไทย เรื่อง ซอด้วง สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูชาติ มงคลเมฆ. (2553). *การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรีสากลและความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีครูแนะนำกับการศึกษาสื่อวีดิทัศน์ด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชัชวาล มะลิซ้อน. (2545). *ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่นดนตรีไทยใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ชัยวัฒน์ เขาวนัรัตน์และเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม. (2552). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดนตรีสากล โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย.ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- ชัยวัฒน์ พรวัฒนานุกูล. (2546). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องลมทองเหลือง*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นัชกฤษฎิณานันท์ แก้วละเอียด. (2552). การนำเสนอรูปแบบเว็บไซต์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของชุมชนนักปฏิบัติด้านดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัฐนิชารั วรณณภักดิ์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีแบบพหุวิทยาการ เรื่อง เพลงและภูมิปัญญาชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัฐวรรณ หิรัญรัตน์. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางดนตรีไทยกับความสามารถทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มเจ้าพระยา สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- นัฐพงษ์ วงษ์แก้ว. (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยในโรงเรียนวัดมาบไฟ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัฐพล ธรรมสัตย์. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาชีวิตกับสุนทรียะ เรื่องวงดนตรีสากล ตามหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไประดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นัฐวุฒิ วัฒนไวฑูรย์ชัย. (2551). ปัจจัยความสนใจเลือกเรียนดนตรีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นัฐสินี ภาณุสานต์. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจจากการเรียนการสอนออนไลน์ในเวลาเดียวกัน วิชาพื้นฐานศิลปะ เรื่องทักษะการบรรเลงดนตรีประเภทขลุ่ยรีคอร์เดอร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ดวงทิพย์ คาลล์ชี. (2552). บทเรียนคอมพิวเตอร์สอนเสริม เรื่อง ประวัติดนตรีตะวันตก ยุคคลาสสิก สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงพร วงศ์ป้อ. (2553). การใช้ชุดฝึกทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมือง “สะล้อ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ของ จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- คณฺษา สมใจดี. (2553). การสร้างชุดการสอนดนตรีไทยภาคปฏิบัติ “ซอด้วงและซออู้” เพลงแป๊ะสามชั้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดท่าคันนาวา. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ดิฐพงษ์ อุเทศ. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาประวัติศาสตร์ตะวันตกตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ถึงปัจจุบันเรื่อง ดนตรียุคคลาสสิก ตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดุสิต ไชยสร. (2547). การจัดกิจกรรมปฏิบัติเครื่องดนตรีแคนนอกเวลาเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เดชาชัย สุจริตจันทร์. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรี เรื่องการอ่านโน้ตสากลเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามวิธีการสอนของโคคายกับวิธีสอนปรกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ต่อพงศ์ อุตพงศ์. (2551). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีปฏิบัติ กีตาร์คลาสสิก กรณีศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต(ดุริยางคศาสตร์สากล) มหาวิทยาลัยทักษิณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไทรรงค์ เจนการ. (2547). ร่าง:กรอบแนวคิดการวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทรงวิรัตน์ สุดงาม. (2550). ศึกษาวิธีการคัดเลือกบทเพลงสมัยนิยมสอนเสริมหลักสูตรกีตาร์คลาสสิกของครู โรงเรียนดนตรีสยามกลการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทองดี คณะศรี. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาดนตรีไทย เรื่องเครื่องดนตรีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุวทูตศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิพวรรณ สุขสกิจ. (2550). สภาพปัญหาในการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนโรงเรียนรัตนานิเบศร์. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2543). การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research). วารสารวิชาการ. 3 (5), หน้า

- ธนาอุทธร มุสิกสวัสดิ์. (2552). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ช่วงชั้นปีที่ 3-4 ในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธิดิ ปัญญาอินทร์. (2550). *ระบบการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาทฤษฎีดนตรีตะวันตกในมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธิดา สุนทรนาถ. (2553). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสอนเปียโนระดับชั้นต้นของหลักสูตรเปียโนอัลเฟรด สำหรับสถาบันสอนดนตรีเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอชัชชัย. (2552). *การพัฒนารูปแบบวีดีโอซีดีกีตาร์คลาสสิกเพื่อสอนนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา และสาขาศิลปศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. เลข: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธีรภัทร์ น้อยสา. (2553). *บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา วิชาดนตรีสากล เรื่อง ทฤษฎีดนตรีสากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธารทิพย์ จัวนา. (2551). *การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกล่ามวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นนุช ศรีรักษา. (2552). *การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางดนตรีไทยด้านทักษะการฟังสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์ : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล เทียมเมืองแพน. (2547). *สภาพและปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมดนตรีในคาบกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นฤมล คำวงศ์ศา. (2550). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง สะล้อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นฤมล ดาวดวง. (2554). เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง องค์ประกอบดนตรี สำหรับนักเรียน
โครงการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- นฤมล สร้อยพวง. (2551). การศึกษากระบวนการวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี)
ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นเรนทร์ จิตภักดี. (2547). การหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง โน้ตดนตรี
สากลเบื้องต้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นัทธี เชียงชนะนา. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษา: การวิเคราะห์ห้วงนิทานและการ
วิเคราะห์เนื้อหา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิคม ศรีรักสูงเนิน. (2546). การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิรมาน จันทระประวัตติ. (2546). การศึกษาสภาพการสอนขลุ่ยเพียงออของโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิรัตน์ เล็กสราวุธ. (2545). การหาประสิทธิภาพชุดการสอน เรื่อง เครื่องดนตรีไทยในวงมโหรีเครื่อง
คู่ผ่านทักษะการฟัง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิกา ศรีไพโรจน์(ม.ป.ป.) ประโยชน์ของการวิจัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2555 ,จาก
<http://www.watpon.com/Elearning/res9.htm> กระทรวงศึกษาธิการ.
- นิลุบล จันทร์ทอง. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีเรื่อง ความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับดนตรีสากล ทัศนศึกษา การสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบ
มัลติมีเดีย กับการสอนโดยวิธีปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริย
ศิลป์) มหาวิทยาลัยพายัพ.
- นัฐพล แสนทวีสุข. (2551). การจัดแหล่งการเรียนรู้ดนตรี โดยใช้ห้องเรียนดนตรีที่มีต่อความชอบ
สื่อและทักษะดนตรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองแวงวิทยาคม
อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและ
การสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์.

- บุญชม ศรีสะอาด.(2537). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปทุมมาลัย ทรงสกุล.(2546). *การจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา
หมวดวิชาคีตศิลป์สากล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2553). *การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการเล่นไวโอลินโดยการใช้กับ
ไม่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการเล่นประกอบ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2553). *การเปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียง ด้วยการใช้สูตรและ
การสอนแบบปรกติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2549). *การวิเคราะห์การสอบโสตประสาททางดนตรี กรณีศึกษา
สถาบันสอบเทียบมาตรฐานดนตรีในสหราชอาณาจักร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2552). *เทคนิคการสอนไวโอลินของ รศ.ดร. โกวิทช์ ชันชศิริ*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประยูทธ ไไทยธานี. (2546). *การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามความถนัดทางดนตรีไทย*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา กุลตัน. (2552). *การศึกษาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากล กรณีศึกษา หลักสูตร
ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต(ดุริยางคศาสตร์สากล) มหาวิทยาลัยทักษิณ*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชา ปรีชาโชติ. (2553). *ปัญหาการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาริชาติ จิตรศาลา. (2551). *โครงการโรงเรียนหลักสูตรการดนตรี กรุงเทพมหานครสำหรับเด็กที่
มี ความสามารถพิเศษในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การ
จัดการศึกษา) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข.(2550). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาดนตรี ของสถาบันอุดมศึกษา
ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต(การบริหารเชิงบูรณาการ)
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข.(2550). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 26(4). 34-40.
- ปิยมารณ์ สบายแท้. (2545). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง ทฤษฎีดนตรีสากล พื้นฐานผ่านทักษะข้อร้องประสานเสียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล).
- ปิ่นทัศน์ ปัญญาสังข์. (2550). การสอนวิชาข้อร้องสากล กรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีมีฟ้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปัทมพร วีรัตน์เกษม. (2552). การสร้างชุดการสอนดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยศิลป์) มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ผจญ พิบุ้ง. (2551). เจตคติของนักศึกษาสาขาวิชาเอกดนตรีไทย ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อวิชาทฤษฎีดนตรีตะวันตก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พจน์ สะเพียรชัย.(2537). การอุดมศึกษาในอนาคต. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา. (2),2-11: เมษายน.
- พิทักษ์ วีระไทย. (2552). การผลิตคีวีตีการสอน เรื่อง การร้องตัวโน้ตให้ตรงตามระดับเสียงในบันไดเสียง ซีเมเจอร์ สำหรับนักเรียนวิชาเอกกีตาร์ สาขาวิชาดนตรีสากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิเชษฐ สุขแพทย์. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนวิดีโอ ประกอบการสอนเรื่อง องค์ประกอบดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- พิริยาภรณ์ เลขชรากร. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซ่อมเปียโนของนักเรียนชั้นต้น โรงเรียนสอนดนตรีเอื้ออารีย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์. (2551). ชุดการสอนดนตรี สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องระดับเสียงและจังหวะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรวิไล จุลเสวก. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้โน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดฝึกทักษะเมโลเดียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขวาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- พิมพ์พรรณ จันทร์รูปงาม. (2553). *การจัดทำหลักสูตรดนตรีในระดับท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพชรรัตน์ วิเศษรักสกุล. (2548). *การศึกษาการจัดการหลักสูตรการดุริยางค์ตอนปลายของโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องสายตะวันตก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัฒนรัฐ ชุ่มเชื้อ. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับเตรียมอุดมศึกษาทางดนตรี กรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภาคม บำรุงสุข. (2552). *ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่าย วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ประวัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนิตยระดับปริญญาตรี ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภาณุวัฒน์ วัฒนจินดา. (2552). *การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิช ทองโรจน์.(ม.ป.ป.) *สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556 , จาก <http://www.dusit.ac.th/course/standard/No-3.pdf>
- ภัททิยา สามงามยา. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องแคนวงประยুক্ত สำหรับนักเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทรภร พลิตากุล. (2552). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับเด็กอายุ 9-11 ปี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรานิ แก่นทองเจริญ. (2551). *ปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนดนตรีสยามสัทธิบ อำเภอสัทธิบ จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนศักดิ์ มหิงษ์. (2550). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษา*. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มณฑิรา ศิริสว่าง. (2551). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีสากลระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.

- มังกร จินดาวัฒน์. (2546). *การศึกษาการจัดวงโยชวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขต มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- มัลลิกา พุ่มพฤษย์. (2553). *การพัฒนาความสามารถด้านดนตรีไทย (ฆ้องวงใหญ่) ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- มาลี ชินูรณ์บุญ. (2553). *ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model). วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- เมทินี จำปาแก้ว. (2550). *การพัฒนาดนตรีท้องถิ่นรายวิชาดนตรีพื้นบ้าน เรื่องการตีซึ่งสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.*
- เมทินี เตชะวิทยากุล. (2544). *ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนดนตรี ตามโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ยศพรรณ พันธะศรี. (2553). *การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปวิชา Music Performing ดนตรีปฏิบัติที่เลือกเรียนดนตรีไทย (ซอฮู้) เรื่องการปฏิบัติพื้นฐานซอฮู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- เยาวเรศ จันทะแสน.(2547). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556 , จาก <http://reg.ksu.ac.th/teacher/yahvaret/lesson1.html>*
- รติกร รัชชัยพงศ์. (2551). *การศึกษาโรงเรียนดนตรีในระบบแฟรนไชส์ กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีสยามกลการสถาบันดนตรียามาฮ่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- รวิษญา สุกิตติวรกุล. (2552). *ผลของการเรียนดนตรีที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- รวีวรรณ คงสวัสดิ์. (2550). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบรวม-แยก-รวมเน้นทักษะการเล่นแบบจับคู่ในวิชาดนตรีไทยปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.*

- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2556, สืบค้นจาก www.ratchakitcha.soc.go.th/Data/PDF/2542/A/074/1.pdf.
- รุจิรา สิงห์ทอง. (2550). ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์ยอแซฟ เขตยานนาวา. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชณี แจ่มมั่น. (2553). การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่อง คนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เริงฤทธิ์ วงษาดี. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการประสมวงดนตรีไทย โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน์.
- วราภรณ์ ยุงหนู. (2552). ครูภัณฑ์และสื่อการสอนดนตรีประจำห้องเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ววรรษณี เมฆอัครกมล. (2547). การศึกษากระบวนการเรียนการสอน *Hal Leonard Student Piano Library* ในระดับขั้นพื้นฐาน (Preliminary): กรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีมีฟ้า. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรวรรณ ติระวรมงคล. (2552). การศึกษาการใช้หลักสูตรวิชากีตาร์สำหรับเด็ก (*Junior Guitar Course*) หลักสูตร Yamaha Music foundation ประเทศญี่ปุ่นในโรงเรียนดนตรีสยามกลการ สถาบันดนตรียามาฮ่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วสิน ศรียาภย์. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาดนตรีระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วาทีต สุวรรณสมบูรณ์. (2547). แนวโน้มของการศึกษาดนตรีระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วาทีนี นิลงาม. (2546). การใช้สารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัชราวลี คาโต๊ะ.(2546). การพัฒนาบทเรียนเว็บช่วยสอน เรื่อง บันไดเสียงดนตรีสากลสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชชววรรณ ศรีมาศ. (2551). การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการซ่อมวิชาเปียโนของนักเรียนในระดับชั้นต้น กรณีศึกษาโครงการดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชรรัตน์ ยะสานติทิพย์. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศิลปะพื้นฐาน เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีสากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิมล กมลาศน์.(2551). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนการฝึกโสตทักษะ กรณีศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมลรัตน์ วิมลรัตนกุล. (2547).การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางการขับร้องของครู ปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กวัยอนุบาล โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดทางดนตรีของ โคคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต(การศึกษา ปฐมวัย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาพร อำไพพิทักษ์วงศ์. (2552). สื่อการสอนดนตรีชนิดเกมกระดานแนวคิดเกมเศรษฐีเพื่อใช้สอนอ่านโน้ตของนักเรียนเปียโนชั้นต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิภาวดี นครขวาง. (2552). ชุดการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง จังหวะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิลาวลัย พ้ออมาตย์. (2553). ผลการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิลัย อหันตะ. (2550). ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนา สะล้อ ซอ ซึง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชिरาช.

- วิสาร สุทธิสว่าง. (2551). การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระดนตรี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรัณย์ ศรีพุทธรินทร์. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การบรรเลงเปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกชมรมดนตรี โรงเรียนอนุบาลอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรีัญญา ดันสกุล. (2552). ผลของการใช้ความเร็วจังหวะของเสียงดนตรีประกอบในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีต่อการรู้และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีสมาธิบกพร่อง และพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ชีระกุล. (2554). ปัจจัยที่เอื้อประสิทธิภาพปฏิบัติงานครูดนตรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิวิมล ช่างเรือน. (2548). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาเครื่องดนตรีปฏิบัติสากลของนักเรียนเตรียมอุดมดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5-6 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริมา พนาภิวนนท์. (2552). ชุดการสอนวิชาทฤษฎีดนตรี เรื่อง ทริยแอด ผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริลักษณ์ เจริญมงคลกิจ. (2550). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารสาสน์พิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมเกียรติ พิมพ์พันธุ์. (2552). บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง จังหวะดนตรีไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมบูรณ์ อุบลกาญจน์. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี หน่วยการเรียนรู้เรื่องเพลงนาซุมพร ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*

สาขาวิชาศิลปะการถ่ายภาพ(ม.ป.ป.) *หลักการวิจัยทางศิลปะ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2555 ,*

จาก <http://www.photoartcmu.com/sites/default/files/coursecontents/Art%20>

[Research% 20 Methodology](http://www.photoartcmu.com/sites/default/files/coursecontents/Art%20)

สิทธิ สิทธิการุณย์. (2545). *การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยชวาทิต : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดสุทธิวาราม และ โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

สุกัญญา เตชะวโร. (2547). *การศึกษากลวิธีการสร้างแรงจูงใจของครูเปียโนในโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*

สุขชัย ทวการคำดี. (2547). *การศึกษาวงขับร้องประสานเสียงเด็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*

สุเมธ มานะกรโกวิท. (2549). *ความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตรดนตรี ของนักเรียน โรงเรียนสิงห์พาหุ “ประสานมิตรอุปถัมภ์” จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*

สธน โรจนตระกูล. (2550). *การศึกษามรรคภาพที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรี : เฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.*

สวัสดิ์ คະรุรัมย์. (2551). *การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกหัดทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี วิชาศิลปะพื้นฐาน (ดนตรี) ศ 31101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

สิตา บุนนาค. (2551). *ความคิดเห็นของครูสอนเปียโน ในโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อการวัดผลและประเมินผลวิชาเปียโน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*

- สุจิต ศรีงาน. (2552). *แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมดนตรีสากลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุทธิศักดิ์ แสนทิวสุข. (2551). *การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) เรื่องเครื่องดนตรีไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุพจน์ ขุนชาญชาติ. (2551). *การเปรียบเทียบผลการเรียนของโปรแกรมบทเรียนแบบทักษะปฏิบัติและการเรียนแบบปรกติ เรื่อง โน้ตดนตรีสากลเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุพิชชา แสนผูก. (2551). *แบบประเมินตนเองสำหรับนักเรียนวิชาเปียโนแบบบูรณาการกรณีศึกษา นักเรียนวิชาเปียโนระดับชั้นกลองตอนต้น จากสถาบันดนตรีสยามกลการยามาฮ่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สุภัทรชัย กระสินหอม. (2550). *แผนการเรียนรู้กิจกรรมเสริมดนตรีที่บ้าน เรื่อง การเป่าโหวด ที่สอนโดยเน้นการคิดวิเคราะห์ ช่วงชั้นที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สุรติ ประพัฒน์รัมย์. (2550). *กระบวนการฝึกซ้อมดนตรี (กลุ่มเครื่องลมไม้) กรณีศึกษา: นักเรียนชั้นเตรียมอุดมศึกษาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สุรชาติ ชัยปัญญา. (2550). *ผลการเรียนบนเครือข่ายและการฝึกฝนทักษะ สาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระ ดนตรี) เรื่อง ขลุ่ย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุรศักดิ์ ปวงภูสะโก. (2552). *การพัฒนาคู่มือการสอนรายวิชา ดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นกลางปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุวรรณธ ภูทองขาว. (2552). *การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่องดนตรีโปงลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุวิมล ตีรกันันท์ (2548). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์:แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- สันติ แก้วใจ. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านโน้ตดนตรีสากล วิชาดนตรีสากลด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพื้นฐานทางดนตรี และไม่มีพื้นฐานทางดนตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).(2543). โครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย (TTMP), รายงาน ไตรมาสฉบับที่ 1 – 8 (ปี 2542-2543)
- ตำราญ แก้วเกิด. (2550). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มวิชาดนตรีไทย 1 (ศ 31101) โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เสาวนีย์ ปรัชญาเกรียงไกร. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน เรื่อง ดนตรีสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- อนรรฆ จรรย์ยานนท์.(2543).แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรวิชาดนตรีเป็นวิชาเอก. วารสารเพลงดนตรี,ปีที่ 3(ฉบับที่ 4),38-43.
- อรุณี เต๊ะอ้วน. (2550). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ สาระดนตรี ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดียสองรูปแบบที่ใช้แบบแผนการทดลองต่างกัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรวรรณ สีลา. (2552). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ตีพิมพ์เบื้องต้นด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนกิจกรรมดนตรีไทยช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนปทุมพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรรถพร ทศนะ. (2546). ความคิดเห็นของครูดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ต่อเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชา และวิชาชีพดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อลงกรณ์ แก้วใหญ่. (2551). การใช้แรงจูงใจของครูเปียโนในระดับชั้นต้น กรณีศึกษา โครงการศึกษาคณตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (เสรีเซ็นเตอร์). วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อดิชาติ เจริญพาโชค. (2546). การศึกษาสมรรถนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยชวาทิตของผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิศักดิ์ วิโย. (2551). รูปแบบการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อิสรากร พลวัลย์ และสมพันธ์ วงษ์ดี. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ.
- อังคณา นุตยกุล และชนิษฐา ปาลโมกษ์. (2554). สภาพและแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อัจฉรา ชำนาญวงษ์. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน(พื้นฐานการตีโป่งกลาง) แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัครายุทธ ลุนเสนา. (2552). การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน เรื่องเครื่องดนตรีสากล สาระดนตรีกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัญชลี กองมาก. (2550). การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- อิสรากร พลวัลย์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยศิลป์) มหาวิทยาลัยพายัพ.

อุทุมพร จามรมาน. (2531). *การสังเคราะห์งานวิจัย : เชิงปริมาณเน้นวิชาวิเคราะห์เมตต้า*. กรุงเทพฯ :
พูนทรัพย์ลิขิ่ง.

Best , JW. (1959). *Research in Education*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

Best , JW. & Kahn , J.V. (1993). *Research in Education*. (7th Edition). Boston:Allyn and Bacon.

Colwell, R., & Richardson, C. (Eds.). (2002). *The new handbook of research on music teaching
and learning*. New York, NY: Oxford University Press.

Hash, P.M.(2007) *Character Development and Social Reconstruction in Music Education at the
turn of The Twentieth Century*. Calvin College Grand Rapids, Michigan

Harris, M.& Larry , V.(1994). *The Handbook of Research Synthesis*. New York : Russell Sage

Herfurth, C.P. (1933). *A TUNE A DAY for VIOLIN*. (1st Edition). England : Boston Music
Company. Mogalakwe, M. (2006). The use of documentary research methods in
social research. *African sociological review*. 10 (1): p. 221-230.

Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. Polity press:
Cambridge.

Scott, J. (2006). *Documentary research*. London: Sage.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสำรวจข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์
งานวิจัยดนตรีศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

(1) ชื่อเรื่องงานวิจัย

.....
.....

(2) ชื่อผู้วิจัย

.....
.....

(3) สถานภาพของผู้ทำวิจัย (อาจารย์ในสถาบัน / นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา)

(4) งานวิจัย ปี พ.ศ.

(5) หน่วยงาน

ตอนที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

(1) รูปแบบของการวิจัย

.....

(2) ประชากรที่ใช้

.....

(3) เครื่องมือที่ใช้

.....
.....

(4) สถิติที่ใช้

.....
.....

ตอนที่ 3 องค์ความรู้ หรือ นวัตกรรม ที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัย

(1) การบริหารการศึกษาคนตรี

.....
.....

ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา

.....
.....

(2) เกิดแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมทางคนตรี

.....
.....

(3) การวัดผลทางการเรียนคนตรี

.....
.....

(4) นวัตกรรมใหม่ ชุดการสอน สื่อการสอน ตำรา

.....
.....

(5) รูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การใช้เทคโนโลยี ออนไลน์

.....
.....

(6) การเชื่อมโยงความรู้ด้านอื่นในการบูรณาการการศึกษา

.....
.....

(7) อื่นๆ

.....
.....

.....
.....

ภาคผนวก ข

รายนามอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มาร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เรื่อง แนวโน้มคนตรีศึกษาในประเทศไทย

ณ ห้องประชุมสาขาคนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ 6 มีนาคม 2556 เวลา 12.00 น.

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันชศิริ
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

(2) รองศาสตราจารย์อรรพรรณ บรรจงศิลป์
ตำแหน่ง นายกสมาคมครุคนตรี (ประเทศไทย)
อดีตอาจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
และเป็นที่ปรึกษาของวิทยาลัยคนตรีแห่งเอเชีย
มหาวิทยาลัยสยาม

(3) รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาคนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(4) อาจารย์ ดร.ชนิตา ตั้งเดชะหิรัญ
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(5) อาจารย์สุภณัฐ เกษมชลธาร

ตำแหน่ง รองคณบดีวิทยาลัยดนตรีแห่งเอเชีย
มหาวิทยาลัยสยาม

(6) อาจารย์ยุทธกร สริกขกานนท์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

(7) อาจารย์นวเทพ นพสุวรรณ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาดนตรีสากล
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อสกุล	นายประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์
วัน เดือน ปีเกิด	7 ตุลาคม 2517
การศึกษา	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การศึกษบัณฑิต (ดุริยางคศาสตร์สากล) พ.ศ. 2534 – 2538 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) พ.ศ. 2543 – 2547
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผลงานวิจัย	มีผลงานการวิจัยทางดนตรีศึกษาจำนวน 8 เล่ม
ผลงานวิชาการ	มีหนังสือทางดนตรีศึกษาที่ได้รับการตีพิมพ์จำนวน 4 เล่ม
ประสบการณ์ทางวิชาการระดับนานาชาติ	เสนอผลงานวิจัยทางดนตรีศึกษา ในงาน 1 st Fine Arts International Conference จัดโดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่	940/139 หมู่ที่ 12 แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260 Email : prapansakp@hotmail.com